

3. Konzultacije s građanima i poduzetnicima – provedene su ankete, javne rasprave i radionice kako bi se uključili stavovi i potrebe lokalne zajednice.
4. Usklađivanje s nacionalnim i europskim strategijama – strategija je prilagođena ključnim dokumentima na višim razinama upravljanja kako bi omogućila pristup financiranju i provedbi projekata u skladu s najboljim praksama.
5. Izrada prioriternih mjera i akcijskih planova – definirani su specifični projekti i indikatori uspjeha kako bi se omogućila mjerljivost postavljenih ciljeva.

Nacionalni zakonodavni okvir i poveznica s temom zelene infrastrukture i kružnog gospodarstva

Strategija je utemeljena na ključnim zakonodavnim i strateškim dokumentima Republike Hrvatske i Europske unije, koji osiguravaju smjernice i operativne okvire za održivi razvoj urbanih područja.

Slika 2. Izrada startegije zelene obnove, izvor:autor

Ključni nacionalni dokumenti:

1. Program razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima 2021.–2030.
 - Definiira obveze gradova u povećanju ekološke povezanosti urbanih zona, zaštiti prirodnih resursa i integraciji prirodnih rješenja u prostorno planiranje.
 - Strategija Pleternice doprinosi ovom programu kroz sadnju 10.000 sadnica biljaka i stabala, izgradnju mreže zelenih koridora i uspostavu ekoloških zona u gradu.
2. Program razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama 2021.–2030.
 - Cilj programa je smanjenje otpada u građevinskom sektoru, prenamjena napuštenih prostora i povećanje energetske učinkovitosti urbanih područja.
 - Strategija predviđa prenamjenu napuštenih zgrada u javne prostore, reciklažu građevinskog materijala i razvoj održive gradnje.
3. Nacionalni plan oporavka i otpornosti (NPOO) 2021.–2026.
 - NPOO osigurava financijsku i tehničku podršku za projekte održivog razvoja, energetske tranzicije i urbane obnove.
 - Kroz ovaj plan predviđa se financiranje ključnih infrastrukturnih projekata u Pleternici, uključujući obnovu energetske neučinkovitih zgrada i implementaciju pametnih sustava upravljanja okolišem.
4. Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19, 67/23)
 - Definiira zelenu infrastrukturu kao ključni element urbanog planiranja te postavlja pravne okvire za zaštitu i unapređenje ekoloških sustava unutar urbanih sredina.
5. Strategija prilagodbe klimatskim promjenama za RH do 2040. s pogledom na 2070.
 - Uključuje smjernice za smanjenje ranjivosti gradova na ekstremne vremenske uvjete te razvoj plave i zelene infrastrukture kao osnovnog modela prilagodbe.

Povezanost s europskim strateškim dokumentima:

1. Europski zeleni plan
 - Cilj: postizanje klimatske neutralnosti EU do 2050.
 - Strategija Pleternice doprinosi ovom cilju kroz smanjenje emisija CO₂, povećanje energetske učinkovitosti i razvoj ekološke mobilnosti.
2. Strategija EU za bioraznolikost do 2030.

- Podupire mjere za zaštitu prirodnih ekosustava i povećanje površine pod zelenom infrastrukturom.
3. Kohezijska politika EU 2021.–2027.
- Osigurava financijska sredstva za zelene projekte i urbanu obnovu.

Strategija zelene urbane obnove Grada Pleternice nastoji osigurati održivi razvoj kroz integraciju zelenih rješenja, energetske tranziciju i primjenu kružnog gospodarstva. Utemeljena na nacionalnim i europskim zakonima i politikama, ona nudi konkretne mehanizme za unaprjeđenje javnih prostora, zaštitu okoliša i gospodarsku otpornost grada. Njezina provedba neće samo poboljšati kvalitetu života građana, već će Pleternicu pozicionirati kao primjer dobre prakse u urbanoj održivosti.

2. POVEZNICA NA PROGRAME ZI I KG I NPOO

Strategija zelene urbane obnove Grada Pleternice usko je povezana s ključnim nacionalnim programima i reformama koje definiraju smjernice za održivi razvoj gradova u Republici Hrvatskoj. Konkretno, ona doprinosi Programu razvoja zelene infrastrukture (ZI) 2021.–2030., Programu razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama (KG) 2021.–2030. te reformi C6.1.R5 u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti (NPOO) 2021.–2026.

Ciljevi ovih programa usmjereni su na povećanje i povezivanje zelenih površina u urbanim sredinama, održivo upravljanje prostorom i zgradama te prijelaz na kružnu ekonomiju koja omogućuje bolju iskoristivost resursa i smanjenje otpada. Strategija Pleternice prepoznaje ove prioritete i integrira ih u konkretne projekte koji će omogućiti ekološki prihvatljiviji i kvalitetniji urbani život, smanjenje negativnih posljedica klimatskih promjena te bolje upravljanje resursima u gradu.

Strategija zelene urbane obnove Pleternice

Slika 3., Strategija zelene urbane obnove; izvor:autor

2.1.Doprinos Programu razvoja zelene infrastrukture (ZI) 2021.–2030.

Program razvoja zelene infrastrukture postavlja temelje za osmišljavanje i očuvanje prirodnih elemenata u gradovima, stvarajući mrežu parkova, drvoreda, urbanih vrtova i drugih zelenih zona kako bi se poboljšala kvaliteta života i osigurala otpornost na klimatske promjene.

Strategija Grada Pleternice u skladu je s ovim ciljevima jer predviđa stvaranje povezane mreže zelenih površina, čime se postiže bolje upravljanje prostorom, osigurava ugodniji gradski ambijent i smanjuje negativan utjecaj klimatskih promjena, poput učinka urbanih toplinskih otoka. Grad se obvezuje na sadnju 10.000 sadnica biljaka i stabala u urbanim i periurbanim područjima, čime će se značajno poboljšati kvaliteta zraka, smanjiti temperatura u ljetnim mjesecima te povećati biološka raznolikost.

Osim toga, strategija predviđa implementaciju plave infrastrukture, odnosno rješenja koja omogućuju bolju regulaciju oborinskih voda i smanjenje rizika od poplava. Rijeka Orlava i njeno priobalje dobit će ekološki održiva rješenja za zadržavanje i filtraciju oborinskih voda, čime će se povećati sigurnost grada i smanjiti posljedice jakih kiša i poplava koje postaju sve učestalije.

Jedan od ključnih prioriteta Strategije je i razvoj biciklističkih i pješačkih staza povezanih sa zelenim koridorima, što će omogućiti ekološki prihvatljive oblike kretanja unutar grada te smanjiti emisije CO₂ iz prometa. Grad planira postavljanje pametnih sustava za praćenje okoliša, uključujući senzore za kvalitetu zraka i praćenje temperature kako bi osigurao kontinuirano praćenje ekoloških parametara i pravovremene intervencije.

U konačnici, Strategija Pleternice ne samo da povećava površine pod zelenom infrastrukturom, već ih funkcionalno povezuje i osigurava njihov dugoročni ekološki, društveni i ekonomski učinak. Ovim projektima Pleternica se aktivno prilagođava suvremenim izazovima i razvija u smjeru održivog, zelenog i zdravog grada.

2.2. Doprinos Programu razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama (KG) 2021.–2030.

Kružna ekonomija postaje ključan pristup u suvremenom urbanom razvoju, a Program razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama (KG) usmjeren je na održivu obnovu prostora, ponovnu uporabu građevinskog materijala i energetske učinkovitu izgradnju.

Pleternica, kao grad s povijesnim i industrijskim naslijeđem, prepoznaje važnost prenamjene zapuštenih i neiskorištenih prostora u funkcionalne i održive cjeline. U skladu s ovim ciljevima, strategija predviđa:

- ✓ Revitalizaciju starih industrijskih i stambenih zgrada koje su trenutačno napuštene, kako bi se smanjila potreba za novom gradnjom i očuvali postojeći prostorni resursi.
- ✓ Prenamjenu degradiranih područja u nove javne i komercijalne prostore prilagođene suvremenim potrebama zajednice, uz poštivanje ekoloških standarda.
- ✓ Uspostavu urbanih vrtova i zelenih površina na nekorištenim zemljištima, čime se grad prilagođava trendovima održivog urbanog planiranja i potiče lokalna proizvodnja hrane.
- ✓ Reciklažu građevinskog otpada i poticanje uporabe održivih materijala u graditeljstvu, čime se smanjuje količina otpada i osigurava efikasnija upotreba resursa.
- ✓ Energetsku obnovu javnih i stambenih zgrada, uključujući ugradnju solarnih panela, poboljšanje izolacije i zamjenu sustava grijanja i hlađenja ekološki prihvatljivim tehnologijama.

Grad planira razviti GIS sustav za evidentiranje i praćenje korištenja prostora, kako bi se osigurala transparentnost u planiranju i optimalno iskorištavanje urbanih resursa.

Ovi projekti doprinose nacionalnim ciljevima kružnog gospodarstva, smanjuju otpad, povećavaju energetske učinkovitost i stvaraju održiviji sustav urbanog razvoja.

2.3.Povezanost s reformom C6.1.R5 iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti (NPOO) 2021.–2026.

Reforma C6.1.R5 iz NPOO-a ima za cilj uvođenje novih modela zelene urbane obnove i provedbu pilot-projekata za razvoj zelene infrastrukture i kružnog gospodarstva.

Pleternica se pozicionira kao pilot-grad za implementaciju ovog modela kroz:

- ✓ Razvoj integriranog pristupa urbanoj obnovi – spajanje ekoloških, društvenih i gospodarskih ciljeva u jedinstvenu strategiju.
- ✓ Implementaciju inovativnih rješenja – zelene krovove, sustave za navodnjavanje kišnicom, pametne sustave za praćenje kvalitete okoliša.
- ✓ Primjenu financijskih modela koji uključuju sredstva iz EU fondova i javno-privatna partnerstva kako bi se osigurala dugoročna održivost projekata.

Kroz NPOO, Grad Pleternica će osigurati financijska sredstva za ključne projekte poput:

- Ozelenjavanja urbanih prostora i stvaranja mreže zelenih koridora.
- Obnove i prenamjene napuštenih zgrada za kulturne i društvene svrhe.
- Razvoja biciklističke infrastrukture u kombinaciji s urbanim ekološkim rješenjima.

Strategija Pleternice, kroz svoju viziju održivog razvoja, izravno odgovara na ciljeve NPOO-a, omogućujući brzu prilagodbu grada klimatskim izazovima, povećanje otpornosti na ekološke rizike i stvaranje novih prilika za razvoj zajednice.

Strategija Pleternice usklađena je s nacionalnim i europskim ciljevima te pruža konkretne smjernice za razvoj održivog, otpornog i ekološki prihvatljivog urbanog prostora. Njezina provedba osigurat će dugoročnu transformaciju Pleternice u inovativan i zeleni grad budućnosti.

3. SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA GRADA PLETERNICE

Grad Pleternica, smješten u srcu Požeško-slavonske županije, suočen je s izazovima i prilikama modernog urbanog razvoja te u sljedećih deset godina planira postati primjer održivog i tehnološki naprednog grada. Kroz cjelovitu strategiju urbane zelene obnove, Grad se obvezuje na provođenje transformacije koja će unaprijediti kvalitetu života građana, poboljšati otpornost na klimatske promjene i osigurati dugoročnu energetska učinkovitost. Ova vizija nije samo ambiciozan plan, već konkretna strategija koja se temelji na analizi potreba stanovnika, najboljim urbanističkim praksama i smjernicama europskih i nacionalnih strateških dokumenata.

U središtu strategije nalazi se usklađenost između urbanog razvoja, zaštite prirodnih resursa i gospodarskog napretka. Grad Pleternica usmjeren je na stvaranje prostora gdje priroda i tehnologija koegzistiraju u savršenom skladu, omogućujući građanima sigurno, zdravo i estetski ugodno životno okruženje. Povećanje zelenih površina, energetska tranzicija, kružno gospodarstvo i implementacija pametnih rješenja postaju ključni prioriteti u oblikovanju budućnosti grada.

Zelena infrastruktura postat će integralni dio urbanog tkiva grada, s umreženim parkovima, drvoredima, šetnicama i biciklističkim stazama koje ne samo da poboljšavaju vizualni identitet grada, već i pridonose smanjenju toplinskih otoka i poboljšanju kvalitete zraka. Paralelno s tim, implementacija obnovljivih izvora energije, poput solarnih panela na javnim zgradama i sustava za zadržavanje kišnice, omogućit će veću energetska neovisnost i smanjenje ekološkog otiska.

Jedan od ključnih elemenata strategije jest i revitalizacija javnih prostora kroz načela kružnog gospodarstva – napušteni i neiskorišteni prostori dobit će novu svrhu, bilo kroz prenamjenu u zelene površine, urbane vrtove ili javne rekreacijske zone. Pametna urbana rješenja, poput digitalnih platformi za građane, GIS tehnologije za planiranje i IoT senzora za praćenje okolišnih parametara, omogućit će učinkovitije upravljanje gradskim resursima i povećanje transparentnosti lokalne uprave.

Vizija grada Pleternice u 2034. godini podrazumijeva inovativan, održiv i društveno uključiv grad, koji svojim stanovnicima nudi ne samo tehnološke i ekološke benefite, već i kvalitetne javne usluge, siguran promet i dostupne rekreacijske sadržaje. Implementacijom predviđenih mjera, grad će postati uzor drugim sredinama u Hrvatskoj i šire, pokazujući kako se održivost i razvoj mogu ostvariti ruku pod ruku.

Ovo desetljeće donosi ključne promjene koje će definirati budućnost Pleternice, postavljajući temelje za generacije koje dolaze. Strategija zelene urbane obnove nije samo dokument – to je smjernica koja oblikuje grad u kojem će svaki stanovnik moći s ponosom živjeti, raditi i razvijati se u skladu s prirodom i tehnološkim napretkom.

Slike 4., 5. i 6.: budući projekti Grada Pleternice (Centar za posjetitelje „Slavonski pragovi“ s multimedijalnim interpretacijskim postavom tambure samice, Centar za starije osobe Pleternica, Dječji vrtić Tratinčica – Gradac), izvor: Grad Pleternica

3.1. Povećanje zelene infrastrukture i prilagodba klimatskim promjenama

Grad Pleternica prepoznaje zelenu infrastrukturu kao ključnu okosnicu svog urbanog razvoja, integrirajući prirodna rješenja u sve segmente planiranja i upravljanja gradom. Cilj je stvoriti skladnu i ekološki otpornu urbanu sredinu koja poboljšava kvalitetu života građana, pridonosi ekološkoj stabilnosti te omogućava dugoročnu prilagodbu klimatskim promjenama.

U sklopu ove inicijative, planirano je značajno povećanje površina pod zelenilom, uključujući ambicioznu sadnju 10.000 sadnica biljaka i stabala u urbanim i periurbanim zonama. Ova inicijativa neće se svesti samo na jednostavnu sadnju drveća – posebna pažnja bit će posvećena izboru autohtonih i klimatski prilagođenih vrsta, koje će osigurati dugoročnu otpornost vegetacije, poboljšati kvalitetu zraka te povećati biološku raznolikost. Drvoredi duž prometnica i pješačkih zona smanjit će razinu buke i osigurati prirodnu hladovinu, dok će parkovi i urbani vrtovi postati prostori za rekreaciju, druženje i edukaciju građana.

Jedan od glavnih ciljeva ove strategije je povezivanje svih zelenih površina u jedinstvenu ekološku mrežu, čime će se eliminirati fragmentacija i osigurati kontinuirani prirodni koridori unutar urbanog područja. Ovi koridori imat će višestruku funkcionalnu vrijednost – osim što će služiti kao ekološki mostovi koji povezuju gradske parkove, šumske površine i zelene krovove, također će omogućiti lakši protok zraka unutar urbanih područja, pridonoseći prirodnoj ventilaciji grada i smanjenju efekta urbanih toplinskih otoka.

Zelena infrastruktura u Pleternici neće biti samo dekorativni element, već ključni faktor u regulaciji mikroklimatskih uvjeta, poboljšanju kvalitete zraka, smanjenju buke i zaštiti od ekstremnih vremenskih uvjeta. Planirani parkovi, šetnice i rekreacijske zone pružit će građanima kvalitetan prostor za boravak na otvorenom, ali će istovremeno imati i važnu ekološku funkciju, poput apsorpcije ugljikovog dioksida, filtracije zagađujućih čestica iz zraka te povećanja vlažnosti u suhim periodima.

Kako bi se dodatno smanjio utjecaj urbanih toplinskih otoka, Grad Pleternica će implementirati nekoliko inovativnih rješenja, uključujući ozelenjivanje krovova javnih zgrada, postavljanje vertikalnih vrtova te izgradnju urbanih hladećih zona. Zelene fasade i krovovi omogućit će prirodnu izolaciju zgrada, smanjiti potrebu za korištenjem klimatizacijskih sustava te poboljšati ukupnu energetska učinkovitost gradskih objekata. Uz to, na ključnim lokacijama u gradskom središtu postaviti će se hladne zone s pergolama obraslim biljem, vodnim elementima i sjenovitim odmorištima, kako bi se građanima osigurala ugodnija mikroklima tijekom ljetnih mjeseci.

Integracija plave infrastrukture – zaštita od poplava i održivo upravljanje vodnim resursima

Uzimajući u obzir sve češće ekstremne vremenske uvjete i povećane rizike od poplava, Grad Pleternica će značajno unaprijediti plavu infrastrukturu, koja će igrati ključnu ulogu u regulaciji oborinskih voda i zaštiti urbanih područja. Ovaj sustav podrazumijeva stvaranje održivih rješenja za zadržavanje, filtraciju i ponovnu upotrebu kišnice, čime se smanjuje rizik od urbanih poplava i istovremeno optimizira korištenje vodnih resursa.

Poseban naglasak bit će stavljen na uređenje priobalja rijeke Orljave, koja predstavlja jedan od najvažnijih prirodnih resursa grada. Umjesto klasičnih betonskih nasipa, koristit će se ekološki održiva rješenja poput bioretencijskih zona, močvarnih filtera i vegetacijskih jastuka koji će omogućiti prirodnu filtraciju vode, smanjiti eroziju tla i poboljšati ekosustav rijeke. Uz to, obalni prostor Orljave bit će pretvoren u rekreacijsko-edukativnu zonu s pješačkim i biciklističkim stazama, čime će se dodatno povećati dostupnost rijeke građanima i potaknuti svijest o važnosti očuvanja vodenih ekosustava.

Kako bi se unaprijedila otpornost grada na ekstremne vremenske uvjete, uvest će se pametni sustavi za upravljanje oborinskim vodama, uključujući senzore koji će u realnom vremenu pratiti razinu padalina i optimizirati otjecanje viška vode. Ovi sustavi omogućit će brzo

reagiranje u slučaju obilnih kiša, smanjujući rizik od poplava i potencijalne štete na infrastrukturi.

Provedba ovih mjera omogućit će Pleternici da postane zeleni i klimatski otporan grad, koji ne samo da poboljšava kvalitetu života svojih stanovnika, već postavlja temelje za dugoročnu održivost i ekološku otpornost. Integracijom prirodnih rješenja u urbano planiranje, Grad Pleternica preuzima odgovornost za buduće generacije, osiguravajući ekološki zdravu, sigurnu i ugodnu sredinu za život, rad i rekreaciju.

Ova vizija ne odnosi se samo na infrastrukturne projekte – ona predstavlja temeljnu promjenu načina na koji grad promišlja i oblikuje svoj razvoj, stavljajući održivost i zaštitu prirodnih resursa u središte svih odluka. Uz suradnju građana, stručnjaka i lokalnih vlasti, Pleternica će postati uzor kako se moderna tehnologija može koristiti u sinergiji s prirodom kako bi se izgradio grad koji ne samo da odgovara na klimatske izazove, već ih koristi kao priliku za inovaciju i poboljšanje urbanog života.

Strategija zelene i plave infrastrukture Pleternice

Slika 7. Strategija zelene i plave infrastrukture, izvor:autor

3.1.1. Pilot projekt: Povezivanje gradova Požega i Pleternica formiranjem zelenog koridora uz rijeku Orljavu

Projekt se provodi u sklopu mjere "Revitalizacija vodenih površina i razvoj ostalih elemenata plave infrastrukture", unutar posebnog cilja "Razvoj i unaprjeđenje plave infrastrukture" i strateškog cilja "Unaprijeđena, raširena, povezana i lako dostupna zelena infrastruktura u urbanim područjima za jačanje otpornosti na klimatske promjene".

Cilj projekta je uspostava kontinuiranog zelenog koridora uz rijeku Orljavu koji će povezivati gradove Požega i Pleternica, stvarajući ekološki održiv prostor za rekreaciju, zaštitu bioraznolikosti i prilagodbu klimatskim promjenama. Ovaj koridor omogućit će razvoj biciklističkih i pješačkih staza, sadnju autohtonog drveća, zaštitu riječnih obala i poboljšanje vodnog ekosustava.

Projekt obuhvaća sljedeće aktivnosti:

- Ekološka revitalizacija obala rijeke Orljave, uključujući sadnju drveća i vegetacijsku stabilizaciju tla radi smanjenja erozije.
- Izgradnja i povezivanje biciklističkih i pješačkih staza između Požege i Pleternice.
- Uređenje zelenih rekreacijskih zona, uključujući klupe, vidikovce i edukativne info-točke.
- Uvođenje sustava pametnog praćenja ekoloških parametara (kvaliteta vode, temperatura zraka, prisutnost divljih vrsta).
- Provedba ovog pilot projekta doprinijet će smanjenju učinka urbanih toplinskih otoka, povećanju dostupnosti zelenih površina te poticanju održivog turizma i eko-edukacije.

3.2. Energetska tranzicija i smanjenje ugljičnog otiska

Pleternica će postati energetske učinkovit i klimatski neutralan grad, koji se oslanja na obnovljive izvore energije i smanjuje emisije stakleničkih plinova. Ključni cilj je povećati energetske neovisnost kroz:

Grad Pleternica planira provesti sveobuhvatnu energetske tranziciju kako bi postao energetske učinkovit, održiv i klimatski neutralan grad. Uvođenjem obnovljivih izvora energije, povećanjem energetske učinkovitosti i smanjenjem emisija stakleničkih plinova, Pleternica će

postići veću energetska neovisnost, smanjiti potrošnju fosilnih goriva te poboljšati kvalitetu života svojih stanovnika.

1. Korištenje obnovljivih izvora energije

Kako bi se maksimalno iskoristili prirodni resursi i smanjila ovisnost o fosilnim gorivima, Grad Pleternica planira masovno uvođenje solarne energije kao primarnog izvora napajanja javnih objekata i poticanje građana na korištenje obnovljivih izvora energije.

- Postavljanje solarnih panela na sve javne zgrade – Škole, vrtići, gradske ustanove i druge javne zgrade bit će opremljene solarnim panelima kako bi se smanjila potrošnja električne energije iz konvencionalnih izvora. Ova mjera ne samo da će doprinijeti smanjenju računa za energiju, već će i povećati otpornost grada na moguće energetske krize.
- Subvencije za građane i poduzetnike – Grad će uvesti poticajne programe i subvencije za kućanstva i poduzetnike kako bi se omogućilo masovno korištenje solarne energije, dizalica topline, geotermalnih sustava i drugih obnovljivih izvora. Time će se stvoriti energetska održiva zajednica koja će sama proizvoditi značajan dio svojih potreba za energijom.
- Baterijski sustavi za pohranu energije – Kako bi se maksimizirala učinkovitost solarnih panela i omogućila stabilna opskrba električnom energijom i tijekom noći ili oblačnih dana, planira se ugradnja baterijskih sustava koji će omogućiti pohranu viška proizvedene energije.

2. Unaprjeđenje energetske učinkovitosti zgrada

Uz prelazak na obnovljive izvore energije, Grad Pleternica provest će opsežnu obnovu javnih i privatnih zgrada kako bi se smanjila energetska potrošnja i povećala udobnost stanovanja.

- Povećanje toplinske izolacije – Obnova javnih i privatnih zgrada uključivat će zamjenu dotrajalih fasada i ugradnju visokokvalitetnih termoizolacijskih materijala koji će smanjiti gubitke topline zimi i pregrijavanje ljeti.
- Zamjena stolarije – Stare i neučinkovite prozore i vrata zamijenit će energetska učinkoviti modeli koji će smanjiti gubitke energije i poboljšati toplinsku izolaciju prostora.
- Modernizacija sustava grijanja i hlađenja – Grad će poticati prelazak na sustave grijanja na obnovljive izvore energije, poput toplinskih pumpi, geotermalnih sustava i biomase, te

sustave pametnog upravljanja energijom. Korištenjem senzora i pametnih termostata osigurat će se optimalna regulacija temperature u zgradama, smanjujući nepotrebnu potrošnju energije.

- Fasade – Osim što poboljšavaju izolacijska svojstva zgrada fasade povećavaju bioraznolikost, smanjuju učinak urbanih toplinskih otoka i dodatno doprinose kružno gospodarenje energijom unutar grada.

3. Pametni sustavi upravljanja energijom

Uvođenjem naprednih tehnologija i digitalizacijom sustava omogućit će se učinkovito praćenje i optimizacija potrošnje energije u gradu.

- Automatska regulacija potrošnje energije – Implementacija pametnih mreža (smart grids) omogućit će prilagodbu potrošnje električne energije u stvarnom vremenu, čime se smanjuju troškovi i povećava stabilnost sustava.
- Digitalni sustavi nadzora potrošnje – Građani i poduzeća imat će pristup mobilnim i web aplikacijama koje omogućuju praćenje potrošnje energije u stvarnom vremenu i savjete za dodatnu uštedu energije.
- Uvođenje senzora i umjetne inteligencije – Napredni IoT senzori omogućit će automatsku optimizaciju javne rasvjete, grijanja i klimatizacije, čime će se dodatno smanjiti nepotrebna potrošnja energije.

4. Modernizacija javne rasvjete – prelazak na energetske učinkovite LED rješenja

Javna rasvjeta jedan je od najvećih potrošača električne energije u gradovima, stoga će Grad Pleternica provesti sveobuhvatnu zamjenu klasične rasvjete energetske učinkovitim LED sustavima.

- LED rasvjeta na svim javnim površinama – Zamjena svih zastarjelih i energetske neučinkovitih svjetiljki modernim LED lampama smanjit će potrošnju energije i operativne troškove.
- Pametna rasvjeta s automatskom regulacijom – Ugradnjom senzora pokreta i automatskog prigušivanja svjetlosti u kasnim noćnim satima smanjit će se nepotrebna potrošnja električne energije.

- Bolja sigurnost i ugodnije urbano okruženje – Modernizacijom javne rasvjete osigurat će se ravnomjernije osvjetljenje ulica, parkova i trgova, povećavajući sigurnost građana i kvalitetu boravka na otvorenom.

5. Dugoročne koristi energetske tranzicije

Provedba ovih mjera omogućit će Pleternici značajno smanjenje ugljičnog otiska i postavljanje temelja za održivi energetski model budućnosti. Ključne koristi uključuju:

- Smanjenje emisija stakleničkih plinova – Grad će drastično smanjiti emisije CO₂ i drugih štetnih plinova, doprinoseći globalnim ciljevima borbe protiv klimatskih promjena.
- Niži troškovi energije – Građani, poduzetnici i gradska uprava ostvarit će značajne uštede kroz smanjenu potrošnju energije.
- Veća energetska neovisnost – Korištenjem vlastitih obnovljivih izvora energije, Pleternica će biti manje ovisna o vanjskim dobavljačima i osigurati stabilnu opskrbu električnom energijom.
- Povećana kvaliteta života – Modernizacijom infrastrukture poboljšat će se klimatski uvjeti, sigurnost i ekonomska otpornost grada.
- Primjer održivog razvoja – Pleternica će postati model uspješne zelene tranzicije, inspirirajući druge gradove u regiji da slijede sličan put.

Grad Pleternica s ovom strategijom pokazuje jasnu predanost održivom razvoju, modernim energetskim rješenjima i klimatskoj neutralnosti, čime postavlja čvrste temelje za buduće generacije.

Slika 8. Put ka održivoj budućnosti, izvor:autor

3.3.Urbana revitalizacija i kružno gospodarenje prostorom

Grad Pleternica prepoznaje važnost urbane revitalizacije i kružnog gospodarenja prostorom kao ključnih strategija za održiv razvoj i racionalno korištenje urbanih resursa. Cilj ovih inicijativa je smanjiti potrebu za novom izgradnjom, revitalizirati postojeće prostore i objekte te unaprijediti kvalitetu urbanog okoliša kroz obnovu i prenamjenu zapuštenih i neiskorištenih površina.

Kroz sustavnu obnovu napuštenih industrijskih, poslovnih i stambenih zona, reciklažu građevinskog otpada i uvođenje naprednih tehnologija za prostorno planiranje, Pleternica će postati grad koji efikasno koristi svoje resurse, osigurava dugoročnu održivost urbanog razvoja te smanjuje negativne utjecaje na okoliš.

1. Sustavna revitalizacija zapuštenih i neiskorištenih prostora

Urbana revitalizacija podrazumijeva obnavljanje, prenamjenu i ponovno korištenje prostora koji su trenutno u lošem stanju, napušteni ili neadekvatno iskorišteni. Umjesto rušenja i

građenja novih objekata, Pleternica će poticati adaptaciju postojećih građevina kako bi se očuvao urbanistički identitet grada, smanjila potrošnja resursa i potaknula održiva prenamjena prostora.

- Revitalizacija starih industrijskih i poslovnih zona – Napuštene industrijske lokacije i stare poslovne zone bit će prenamijenjene u kulturne, društvene i gospodarske centre. Ove lokacije mogu postati poduzetnički inkubatori, prostori za startupove, co-working zone, kreativni centri, kulturne ustanove i turistički sadržaji.
- Prenamjena napuštenih javnih i stambenih objekata – Umjesto da ostanu neiskorišteni i zapušteni, bivši poslovni, stambeni i javni objekti mogu dobiti novu funkciju kroz energetske učinkovitu obnovu i pretvorbu u društvene prostore, edukacijske centre, društveno-poduzetničke zone ili prostore za održive poslovne djelatnosti.
- Transformacija zapuštenih urbanih zona u zelene prostore – Grad će poticati prenamjenu napuštenih i zapuštenih prostora u parkove, urbane vrtove, rekreacijske zone i javne šetnice. Ovim pristupom povećava se kvaliteta života građana, poboljšava mikroklima u gradu te se smanjuje negativan utjecaj urbanih toplinskih otoka.
- Uključivanje zajednice u revitalizacijske procese – Pleternica će poticati aktivno sudjelovanje građana, nevladinih organizacija i poduzetnika u procesima revitalizacije, osiguravajući participativni pristup kroz javne rasprave, ankete i radionice. Ovakav pristup omogućit će transparentnost i bolje prilagođavanje revitalizacijskih projekata potrebama lokalnog stanovništva.

2. Kružna ekonomija u građevinskom sektoru – reciklaža i održiva gradnja

- Kako bi se osiguralo odgovorno upravljanje resursima i smanjenje građevinskog otpada, Grad Pleternica će razviti sustav za reciklažu građevinskog otpada i poticati korištenje ekološki prihvatljivih materijala u novim građevinskim projektima.
- Reciklaža građevinskog otpada – Napuštene građevine koje ne mogu biti obnovljene neće se rušiti na klasičan način, već će se materijali reciklirati i ponovo koristiti. Beton, cigla, drvo, metal i drugi materijali bit će prerađeni i iskorišteni u novim projektima, smanjujući potrebu za eksploatacijom novih resursa.

- Korištenje održivih građevinskih materijala – Grad će promovirati upotrebu ekološki prihvatljivih materijala u novogradnji i obnovi, uključujući reciklirani beton, drvo iz održivih izvora, izolacijske materijale na bazi prirodnih vlakana te energetske učinkovite fasade.
- Poticanje modularne gradnje – Modularna i montažna gradnja omogućava bržu prilagodbu urbanih prostora, smanjuje građevinski otpad i omogućava fleksibilnost u korištenju prostora.
- Prenamjena građevinskih objekata umjesto rušenja – Umjesto rušenja dotrajalih objekata, promovirat će se njihova prilagodba i prenamjena u skladu s načelima kružnog gospodarstva, čime se čuvaju resursi i kulturna vrijednost urbanog prostora.

3. Digitalizacija i transparentnost u upravljanju prostorom – GIS sustav za prostorno planiranje

Kako bi se osiguralo precizno planiranje i transparentno upravljanje urbanim resursima, Grad Pleternica će uvesti GIS (Geografski informacijski sustav) za evidenciju, analizu i planiranje korištenja prostora.

- Precizna evidencija prostora – GIS tehnologija omogućit će kartografsko praćenje svih urbanih i ruralnih područja, uključujući zapuštene prostore, zelene površine, prometnu infrastrukturu i gospodarske zone.
- Pametno planiranje i donošenje odluka – GIS će omogućiti gradskoj upravi da:
 - * Brže identificira neiskorištene površine i planira njihovu prenamjenu.
 - * Analizira demografske i gospodarske trendove u gradskom planiranju.
 - * Poveća učinkovitost razvoja urbanih zona uz očuvanje ekološke ravnoteže.
- Digitalna platforma za građane – Građani će imati pristup GIS podacima putem web platforme, gdje će moći vidjeti ažurirane informacije o planiranju prostora i sudjelovati u javnim raspravama.

- Analiza klimatskih i ekoloških faktora – GIS sustav će omogućiti praćenje ekoloških indikatora (temperatura, kvaliteta zraka, urbanih toplinskih otoka), čime će se osigurati da urbanistički projekti budu u skladu s klimatskim prilagodbama.

4. Pilot projekt: Kamp Zarilac kao primjer kružnog gospodarenja i urbane revitalizacije

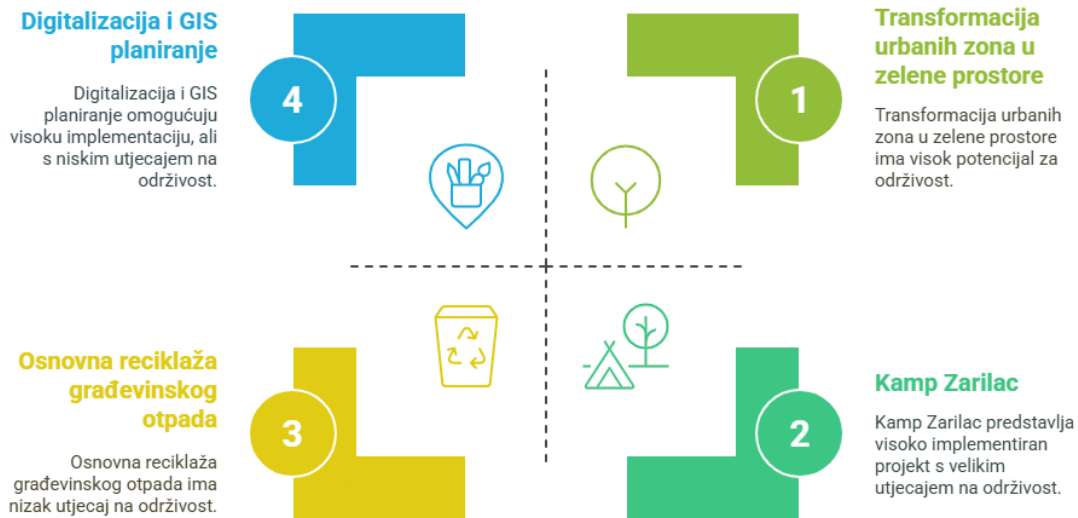
Jedan od najvažnijih pilot projekata u okviru strategije urbane revitalizacije i kružnog gospodarstva je Kamp Zarilac. Ovaj projekt uključuje prenamjenu neiskorištenog zemljišta u multifunkcionalni zeleni kamp, koji će:

- Povećati zelenu infrastrukturu kroz sadnju više od 200 stabala i 100 grmova autohtonih vrsta.
- Revitalizirati postojeće zgrade u ekološki održive objekte s zelenim krovovima i fasadama.
- Omogućiti kružno gospodarenje resursima kroz reciklažu materijala i korištenje solarne energije.
- Promicati eko-turizam i rekreativne sadržaje uz ekološki prihvatljive sustave prijevoza (bicikli, električni romobili).

Ovaj projekt predstavlja primjer dobre prakse u održivom urbanom planiranju i postavlja temelje za daljnje revitalizacijske projekte u Pleternici.

Urbana revitalizacija i kružno gospodarenje prostorom ključni su za održivi razvoj Pleternice. Implementacijom ovih mjera, grad će postići bolju iskorištenost prostora, smanjiti građevinski otpad, povećati kvalitetu urbanog okoliša i postaviti temelje za dugoročnu održivost.

Strategije urbane revitalizacije i kružnog gospodarstva u Pleternici

Slika 9. Strategije urbane revitalizacije i kružnog gospodarstva, izvor:autor

3.4.Pametna infrastruktura i digitalizacija

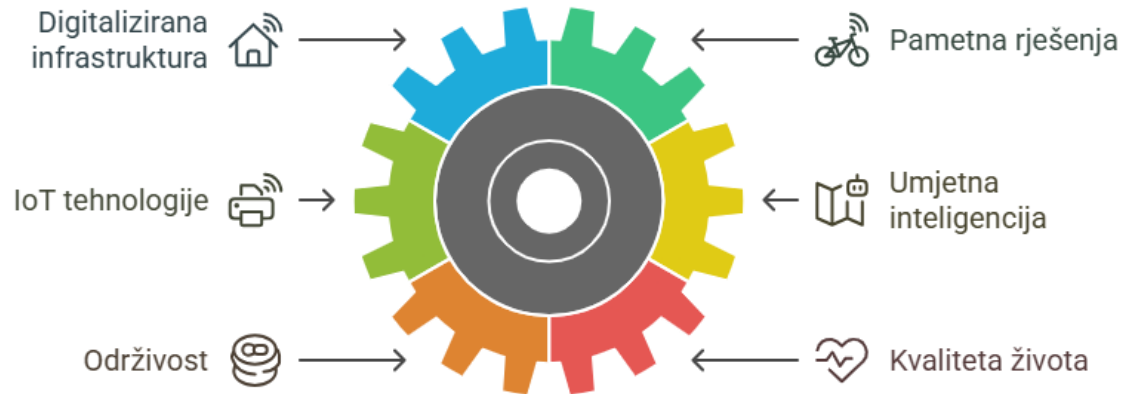
Kako bi Grad Pleternica postao moderni, tehnološki napredan i pametan grad, planira se razvoj digitalizirane infrastrukture koja će omogućiti učinkovitije upravljanje resursima, bolju kvalitetu života građana i optimizaciju javnih usluga. Implementacijom pametnih rješenja u urbanom prostoru, Grad će osigurati sigurnije, energetske učinkovitije i ekološki održivije okruženje za svoje stanovnike.

Pametna infrastruktura podrazumijeva korištenje naprednih senzora, IoT tehnologija (Internet of Things), umjetne inteligencije i digitalnih platformi kako bi se povećala otpornost grada na izazove poput klimatskih promjena, prometnih problema i energetske potrošnje.

Implementacijom pametne infrastrukture i digitalizacije, Pleternica će postati moderni, učinkoviti i tehnološki napredan grad koji korištenjem inovativnih rješenja poboljšava kvalitetu života, smanjuje ekološki otisak i omogućuje bolje upravljanje resursima.

Grad Pleternica ovim pristupom ne samo da optimizira komunalne usluge i promet, već postavlja temelje za pametne i održive gradove budućnosti.

Razvoj pametnog grada Pleternice

Slika 10. Razvoj pametnog grada Pleternice, izvor:autor

3.5.Održiva mobilnost i ekološki prijevoz

Grad Pleternica prepoznaje održivu mobilnost kao ključan element u razvoju zdravog, sigurnog i ekološki prihvatljivog urbanog okruženja. Smanjenje ovisnosti o automobilima, optimizacija javnog prijevoza i razvoj ekoloških oblika prijevoza smanjit će emisije štetnih plinova, poboljšati kvalitetu zraka te povećati sigurnost i udobnost kretanja svih građana.

Kroz sustavna ulaganja u biciklističku infrastrukturu, električna vozila i pametne prometne sustave, Grad će omogućiti građanima da lakše, brže i ekološki prihvatljivije dođu do odredišta, dok će istovremeno centar grada postati sigurnije i mirnije mjesto za pješake i bicikliste.

Grad Pleternica prepoznaje održivu mobilnost kao ključan element u razvoju zdravog, sigurnog i ekološki prihvatljivog urbanog okruženja. Smanjenje ovisnosti o automobilima, optimizacija javnog prijevoza i razvoj ekoloških oblika prijevoza smanjit će emisije štetnih plinova, poboljšati kvalitetu zraka te povećati sigurnost i udobnost kretanja svih građana.

Kroz sustavna ulaganja u biciklističku infrastrukturu, električna vozila i pametne prometne sustave, Grad će omogućiti građanima da lakše, brže i ekološki prihvatljivije dođu do odredišta, dok će istovremeno centar grada postati sigurnije i mirnije mjesto za pješake i bicikliste.

1. Razvoj biciklističke infrastrukture i pješačkih zona

Kako bi se potaknulo korištenje bicikala i pješčenja, Grad Pleternica planira proširiti i modernizirati postojeću mrežu biciklističkih staza i pješačkih zona.

- Izgradnja novih biciklističkih staza – U sklopu strategije održive mobilnosti, Pleternica će povećati broj kilometara biciklističkih staza kako bi bicikliranje postalo sigurno, brzo i praktično za sve građane. Biciklističke staze će povezati:
- Gradsko središte s okružnim naseljima i rekreacijskim zonama.
- Ključne javne objekte poput škola, bolnica i poslovnih zona.
- Prirodne resurse poput riječnog priobalja Orljave, stvarajući zeleni biciklistički koridor.
- Povezivanje pješačkih zona – Grad će proširiti postojeće pješačke staze i šetnice, posebno u zonama visoke frekvencije pješaka, kao što su škole, tržnice, parkovi i kulturne ustanove. Ove zone bit će sigurnije i ugodnije za hodanje, s ozelenjenim površinama, odmorištima i modernom rasvjetom.
- Sigurnost biciklista i pješaka – Implementirat će se posebno označeni prijelazi, „pametni semafori“ i regulacija brzine u zonama velike pješačke i biciklističke frekvencije, čime će se povećati sigurnost svih sudionika u prometu.

Prednosti:

- Povećana sigurnost i kvaliteta biciklističke infrastrukture.
- Smanjenje emisija CO₂ i poboljšanje kvalitete zraka.
- Povećanje fizičke aktivnosti i zdravlja građana.
-

2. Uvođenje javnog sustava električnih bicikala i skutera

Kako bi građanima pružio ekološki prihvatljiv i praktičan način kretanja, Grad Pleternica planira implementirati sustav dijeljenih električnih bicikala i skutera.

- Stanice za iznajmljivanje e-bicikala i skutera – Na ključnim lokacijama u gradu postaviti će se punionice i stanice za dijeljene bicikle i skutere, omogućujući građanima i turistima jednostavan i brz pristup prijevozu.

- Integracija s javnim prijevozom – Sustav e-bicikala bit će sinkroniziran s javnim prijevozom, omogućujući građanima da lako kombiniraju različite oblike transporta.
- Poticaji za građane – Grad planira subvencionirati kupnju električnih bicikala za građane, čime će se potaknuti njihova šira primjena kao alternative automobilima.

Prednosti:

- Smanjenje gužvi i buke u gradskom prometu.
- Brže i praktičnije kretanje po gradu.
- Veća dostupnost prijevoznih opcija za sve građane.

3. Postavljanje punionica za električne automobile

Kako bi se potaknula tranzicija prema ekološki prihvatljivijim vozilima, Grad Pleternica planira povećati broj javnih punionica za električne automobile.

- Izgradnja mreže javnih punionica – Postavit će se punionice na stratezijskim lokacijama poput parkirališta javnih ustanova, trgovačkih centara i prometnih čvorišta.
- Poticaji za kupnju električnih vozila – Grad će subvencionirati nabavu električnih vozila za građane i poduzeća, čime će se potaknuti prelazak na održive oblike prijevoza.
- Pametni sustavi upravljanja energijom – Punionice će koristiti solarnu energiju i pametne mreže kako bi se osigurala optimalna potrošnja električne energije.

Prednosti:

- Smanjenje emisije stakleničkih plinova.
- Promicanje održivih oblika prijevoza.
- Jačanje energetske neovisnosti kroz korištenje obnovljivih izvora energije.

4. Unapređenje sigurnosti pješačkih zona i smanjenje automobilskeg prometa u centru grada

Kako bi se stvorilo ugodnije i sigurnije gradsko okruženje, Grad Pleternica planira ograničiti automobilske promet u užem centru grada i povećati sigurnost pješaka.

- Pješačke zone u središtu grada – Uvođenjem zona s ograničenim prometom i povećanjem prostora za pješake smanjit će se onečišćenje zraka i buka.
- Infrastruktura za alternativne oblike prijevoza – Poboljšat će se mreža biciklističkih staza i šetnica, a na ključnim lokacijama će se postaviti biciklistička parkirališta s nadstrešnicama.

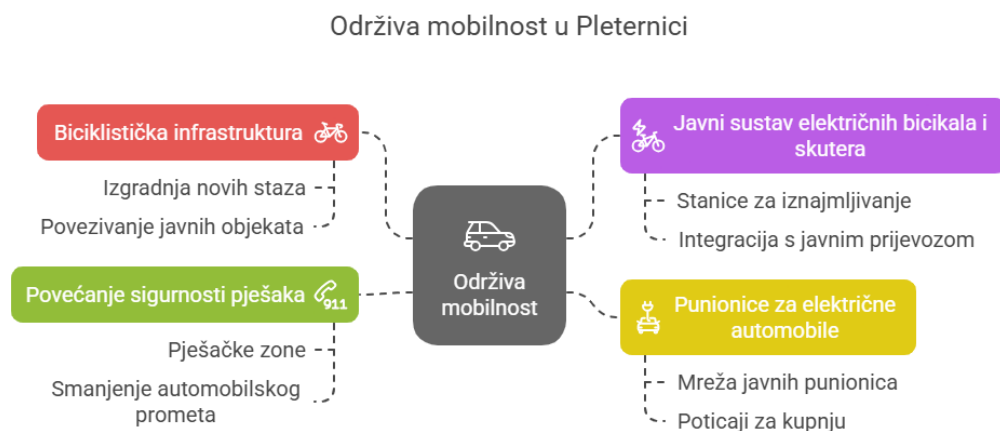
Prednosti:

- Veća sigurnost za pješake i bicikliste.
- Manja prometna zagušenja u centru grada.
- Povećanje kvalitete zraka i smanjenje buke.

5. Dugoročna vizija održive mobilnosti u Pleternici do 2034. godine

Provedbom ovih mjera, Grad Pleternica će do 2034. godine postati:

- Grad s razvijenom i funkcionalnom mrežom biciklističkih i pješačkih staza, omogućujući građanima sigurno i održivo kretanje.
- Centar ekološki prihvatljive mobilnosti, gdje se preferiraju električna vozila, bicikli i javni prijevoz umjesto klasičnih automobila.
- Održivo urbano područje koje pametno upravlja prometom, smanjuje emisije CO₂ i štiti okoliš.
- Grad koji postavlja standarde za pametna prometna rješenja i sigurnost pješaka, s moderniziranom infrastrukturom prilagođenom svim građanima.

Slika 11. Održiva mobilnost u Pleternici, izvor:autor

Grad Pleternica ovim projektima ne samo da smanjuje negativne utjecaje prometa na okoliš, već i poboljšava kvalitetu života svojih stanovnika kroz sigurnije i modernije prometno okruženje.

Povećanjem broja biciklističkih staza, javnih punionica, pješačkih zona i ekoloških oblika prijevoza, Pleternica postavlja temelje za dugoročnu ekološku i prometnu održivost, stvarajući grad budućnosti koji koristi pametna rješenja za mobilnost.

4. RAZVOJNE POTREBE I POTENCIJALI GRADA PLETERNICE

Grad Pleternica prolazi kroz proces transformacije u suvremeno, održivo i konkurentno urbano središte, u kojem se spajaju ekonomski razvoj, ekološka održivost i društvena kohezija. Dok prepoznaje izazove suvremenog urbanog razvoja, grad također iskorištava svoje brojne potencijale kako bi osigurao kvalitetnije životne uvjete za stanovnike i postavio temelje za dugoročnu održivost.

Ova strategija identificira ključne gospodarske, socijalne i ekološke izazove, ali istovremeno prepoznaje strateške prednosti koje Pleternica posjeduje, uključujući:

- Povoljan geografski položaj – smještena u srcu Požeško-slavonske županije, s dobrim prometnim poveznicama prema ostatku Hrvatske i susjednim zemljama.
- Bogati prirodni resursi – rijeka Orljava, šumski i poljoprivredni resursi pružaju osnovu za razvoj zelene infrastrukture, ekološke poljoprivrede i održivog turizma.
- Kulturna i povijesna baština – nasljeđe koje omogućuje razvoj kulturnog turizma i očuvanje identiteta zajednice.
- Proaktivna lokalna zajednica – jaka povezanost stanovništva s gradom, sudjelovanje građana u razvojnim projektima i otvorenost prema inovacijama.

Međutim, Pleternica se suočava s nizom izazova koji zahtijevaju strateški pristup i ciljana rješenja, uključujući:

- Demografske promjene – depopulacija i odlazak mladih u veće gradove ili inozemstvo.
- Prilagodba klimatskim promjenama – suočavanje s ekstremnim vremenskim uvjetima, povećanom učestalošću poplava i toplinskih valova.
- Modernizacija infrastrukture – potreba za obnovom prometne, energetske i komunalne infrastrukture u skladu s održivim razvojem.
- Jačanje gospodarstva – razvoj inovativnih i održivih industrija koje će omogućiti otvaranje novih radnih mjesta i ekonomski rast.

Slika 12. Uravnoteženje izazova i potencijala za održivi razvoj, izvor:autor

Kako bi osigurala održivi razvoj i dugoročnu otpornost, ova strategija analizira četiri ključna aspekta razvoja Grada Pleternice:

- Gospodarski razvoj
- Socijalna dimenzija
- Ekološka održivost
- Međupovezanost sektora

4.1. Gospodarske potrebe i potencijali

Gospodarski razvoj Pleternice temelji se na stvaranju održivih radnih mjesta, jačanju lokalnog poduzetništva, privlačenju investicija i poticanju inovacija. Cilj je grad učiniti ekonomski otpornim i konkurentnim kroz razvoj novih industrija, modernizaciju tradicionalnih sektora i implementaciju digitalnih rješenja.

Iako se Pleternica suočava s nizom demografskih i gospodarskih izazova, grad istovremeno posjeduje značajne ekonomske prednosti koje može iskoristiti za daljnji rast i razvoj. Uz strateška ulaganja i poticaje, Grad može stvoriti povoljno poslovno okruženje koje će omogućiti dugoročnu gospodarsku stabilnost i povećanje kvalitete života stanovnika.

Unatoč pozitivnim razvojnim inicijativama, Pleternica se suočava s nekoliko ključnih gospodarskih izazova koji usporavaju njen rast i održivost.

- **Depopulacija i smanjenje radne snage**

Jedan od glavnih problema s kojim se grad suočava je odlazak mladih u veće urbane centre ili inozemstvo u potrazi za boljim poslovnim prilikama. Ovaj trend smanjuje broj kvalificiranih radnika, što dugoročno može negativno utjecati na lokalnu ekonomiju i održivost poslovanja.

- **Ograničen broj visokoobrazovanih stručnjaka**

Pleternica ima nedovoljnu zastupljenost visokoobrazovanih kadrova u sektorima koji su ključni za modernu ekonomiju, poput informacijskih tehnologija, obnovljivih izvora energije i industrija znanja. Ovo ograničava mogućnost razvoja visokotehnoloških industrija i inovacija, koje bi mogle postati pokretači gospodarskog rasta.

- **Nedovoljna diversifikacija gospodarstva**

Trenutno gospodarstvo Pleternice dominantno se oslanja na poljoprivredu i maloprodaju, dok su sektori tehnološkog razvoja, inovacija i industrije s visokom dodanom vrijednošću slabo zastupljeni. Ova neravnoteža čini ekonomiju grada ranjivom na tržišne promjene te ograničava razvoj novih radnih mjesta i poduzetničkih inicijativa.

- **Niska stopa digitalizacije i primjene inovativnih poslovnih modela**

Digitalizacija poslovanja i implementacija pametnih tehnologija još uvijek su u početnoj fazi razvoja. Mnoge lokalne tvrtke i poduzetnici nisu u potpunosti iskoristili mogućnosti digitalnih alata, što smanjuje njihovu konkurentnost na tržištu.

- **Potreba za jačom infrastrukturnom povezanošću**

Pleternica, iako povoljno geografski smještena, treba dodatna ulaganja u prometnu, energetska i digitalnu infrastrukturu kako bi se omogućila bolja povezanost s regionalnim, nacionalnim i međunarodnim tržištima.

Pleternica ima brojne razvojne potencijale, koji mogu poslužiti kao temelj za gospodarski rast i dugoročnu održivost. Strateškim ulaganjima u inovacije, poduzetništvo, digitalizaciju i zelenu ekonomiju, grad može stvoriti novo poslovno okruženje koje privlači investitore i otvara nova radna mjesta.

- **Razvoj održivih industrijskih zona**

Grad planira razvoj i modernizaciju poslovnih zona koje će koristiti obnovljive izvore energije i primjenjivati kružno gospodarstvo. Ove zone bit će prilagođene za ekološki prihvatljive proizvodne djelatnosti, poduzetničke inkubatore i logističke centre, čime će se stvoriti nova radna mjesta i osnažiti lokalna ekonomija.

- **Podrška zelenoj ekonomiji i održivom turizmu**

Pleternica ima velik potencijal za razvoj eko-turizma, koji se temelji na prirodnim ljepotama, kulturnom nasljeđu i održivom upravljanju resursima. Grad planira ulaganja u ekološki prihvatljive turističke sadržaje, poput biciklističkih ruta, edukacijskih staza, agroturizma i revitalizacije povijesnih lokaliteta.

- **Jačanje suradnje s akademskim institucijama i istraživačkim centrima**

Kako bi potaknula razvoj inovacija i znanja, Pleternica planira uspostaviti suradnju s fakultetima, istraživačkim institutima i tehnološkim centrima. Ova suradnja omogućit će razvoj novih tehnologija, poticanje istraživanja u području ekologije i održivog urbanizma te stvaranje kvalificirane radne snage.

- **Digitalizacija poslovanja i poticanje inovacija**

Grad će kroz inicijative i poticaje omogućiti poduzetnicima da implementiraju digitalna rješenja i koriste nove tehnologije kako bi povećali konkurentnost i produktivnost. Planiraju se ulaganja

u start-up inkubatore, digitalne platforme i pametne sustave upravljanja poduzećima, čime se otvara prostor za privlačenje mladih stručnjaka i poduzetnika.

- **Razvoj agroekološke proizvodnje**

Pleternica ima bogate poljoprivredne resurse, koji mogu poslužiti kao osnova za razvoj održive, ekološke proizvodnje hrane. Grad će poticati korištenje ekoloških metoda u poljoprivredi, čime će se stvoriti povezan lanac proizvodnje, prerade i distribucije lokalnih proizvoda.

- **Povezivanje gospodarstva s pametnim urbanim rješenjima**

Uvođenje pametne infrastrukture, digitalizacije upravljanja resursima i održivih tehnologija može povećati efikasnost gradske uprave i poduzetništva. Grad planira razvoj pametnih energetske mreže, pametne rasvjete, sustava gospodarenja otpadom i optimizaciju javnog prijevoza, čime se osigurava ekološki i energetski održiva poslovna okolina.

Gospodarski razvoj Pleternice temelji se na stvaranju novih radnih mjesta, jačanju poduzetništva, digitalizaciji poslovanja i održivoj ekonomiji. Unatoč izazovima poput depoulacije, niske razine digitalizacije i nedostatka kvalificirane radne snage, Grad Pleternica ima značajne potencijale koji mogu osigurati dugoročnu ekonomsku otpornost.

Kroz ulaganja u inovacije, digitalnu transformaciju, razvoj održivih industrija i povezivanje s akademskim institucijama, Grad može postati centar održivog razvoja, koji koristi zelene tehnologije i potiče ekonomski rast na temelju pametnih rješenja.

Ekonomija Pleternice: Put prema održivosti

Slika 13. Ekonomija Pleternice, izvor:autor

Ključni ciljevi do 2034. godine:

- Modernizacija i diversifikacija gospodarstva.
- Razvoj ekološki prihvatljivih industrijskih zona.
- Povećanje broja digitaliziranih poduzeća i start-upova.
- Jačanje održivog turizma i lokalne proizvodnje.
- Povezivanje gospodarstva s tehnološkim inovacijama i pametnim rješenjima.

Ovim strateškim pristupom, Pleternica se pozicionira kao grad budućnosti, koji uspješno balansira ekonomski rast, tehnološki napredak i ekološku održivost.

4.2. Socijalne potrebe i potencijali

Pleternica, kao i mnogi drugi gradovi u Hrvatskoj, suočava se s nizom društvenih izazova koji utječu na kvalitetu života stanovnika i dugoročni razvoj zajednice. Među ključnim izazovima ističu se demografske promjene, potreba za poboljšanjem obrazovne infrastrukture, pristup kvalitetnim javnim uslugama te veća uključenost građana u procese donošenja odluka.

Jedan od najvećih problema je starenje stanovništva, što dovodi do povećane potražnje za socijalnim uslugama, zdravstvenom skrbi i infrastrukturom prilagođenom starijim osobama. Uz to, odlazak mladih u veće gradove i inozemstvo zbog nedostatka kvalitetnih radnih mjesta i ograničenih mogućnosti obrazovanja dodatno narušava demografsku ravnotežu. Ruralna naselja, koja su sastavni dio Pleternice, suočavaju se s izazovima u prometnoj povezanosti s gradskim centrom, što otežava pristup javnim i društvenim uslugama. Nedostatak prostora za kulturne, edukativne i sportske aktivnosti također predstavlja prepreku za razvoj zajednice i osiguranje raznolike ponude sadržaja za sve generacije.

Unatoč ovim izazovima, Pleternica ima brojne potencijale koji mogu osnažiti društvenu strukturu i poboljšati životni standard stanovnika. Ulaganja u obrazovnu infrastrukturu jedan su od ključnih prioriteta, a planira se razvoj centara za cjeloživotno učenje, digitalizacija učionica i kreiranje specijaliziranih obrazovnih programa koji će biti usmjereni prema suvremenim potrebama tržišta rada.

Oснаživanje participacije građana u procesima donošenja odluka može se postići kroz jačanje participativnog budžetiranja, omogućujući stanovnicima da izravno sudjeluju u kreiranju lokalnih projekata i investicija. Na taj način će se povećati osjećaj pripadnosti i odgovornosti prema zajednici, dok će lokalna uprava moći bolje razumjeti potrebe građana.

Poseban naglasak stavlja se na prenamjenu napuštenih prostora u nove društvene sadržaje. Planirano je uređenje centara za mlade, coworking prostora i multimedijalnih centara koji će služiti kao mjesto okupljanja, edukacije i inovacija. Ovi prostori omogućit će mladima da razvijaju svoje ideje, povezuju se s poduzetnicima i sudjeluju u kulturnim i edukativnim programima.

Podrška mladim obiteljima također je jedan od strateških ciljeva grada. Povoljniji uvjeti stanovanja, veća dostupnost vrtića, subvencionirani krediti te programi zapošljavanja mladih roditelja doprinijet će povećanju kvalitete života i smanjenju iseljavanja. Osim toga, kroz jačanje socijalnih usluga, Pleternica će osigurati veću podršku starijim osobama i ranjivim skupinama stanovništva.

Kulturna baština i lokalni identiteti igraju značajnu ulogu u društvenom razvoju grada. Valorizacija tradicijskih događanja, kulturnih manifestacija i očuvanje materijalne i nematerijalne baštine povezat će turizam, edukaciju i lokalnu ekonomiju. Očuvanje i promocija kulturnih ruta, starih zanata i običaja omogućit će stvaranje novih sadržaja koji će privući i turiste i lokalne stanovnike, a istovremeno očuvati bogato nasljeđe ovog kraja.

Kroz sustavna ulaganja i strateške projekte, Pleternica ima potencijal da postane primjer društveno odgovornog i održivog grada koji uspješno odgovara na demografske i društvene izazove, istovremeno jačajući svoju zajednicu i osiguravajući visoku kvalitetu života za sve generacije.

Slika 14. Društveni razvoj Pleternice, izvor:autor

4.4. Međupovezanost razvojnih faktora

Grad Pleternica ima sve preduvjete za transformaciju u model održivog razvoja koji spaja prirodne, ekonomske i društvene vrijednosti u cjelovitu i otpornu urbanu sredinu.

Razvoj Grada Pleternice ne može se promatrati kroz izolirane sektore jer su gospodarski, socijalni i ekološki izazovi međusobno povezani i zahtijevaju integrirani pristup. Održivost grada ovisi o sinergiji između ekonomskog rasta, zaštite okoliša i društvene kohezije, pri čemu svaki razvojni segment doprinosi jačanju ukupne otpornosti i kvalitete života.

Jedan od najboljih primjera takve međupovezanosti je zeleni turizam i ekološko gospodarstvo, koji ne samo da doprinose zaštiti okoliša, već i osnažuju kulturnu baštinu i lokalnu zajednicu. Razvoj turističkih ruta kroz prirodne krajobrazne, održivi smještajni kapaciteti i poticanje ekološke proizvodnje hrane omogućuju rast lokalne ekonomije, a istovremeno promoviraju odgovorno upravljanje prirodnim resursima i tradicijom.

Povećanje zelene infrastrukture, poput urbanih parkova, šumskih područja, drvoreda i zelenih krovova, ima višestruke koristi. Osim što pridonosi očuvanju bioraznolikosti i smanjenju klimatskih rizika, zelene površine poboljšavaju kvalitetu zraka, reguliraju temperaturu i povećavaju atraktivnost javnih prostora. To izravno utječe na zdravlje stanovnika, smanjuje troškove energije i doprinosi većoj društvenoj povezanosti kroz rekreacijske i društvene aktivnosti na otvorenom.

Razvoj biciklističkih staza i javnog prijevoza također je primjer uspješnog povezivanja ekoloških, gospodarskih i društvenih čimbenika. Povećanjem infrastrukture za bicikliste i smanjenjem ovisnosti o osobnim automobilima, Pleternica potiče održivu mobilnost, smanjuje prometne gužve i emisije CO₂, ali i podržava lokalne obrte i turističke aktivnosti koje ovise o dostupnim i sigurnim prometnim rješenjima.

Grad Pleternica posjeduje sve preduvjete za transformaciju u model održivog razvoja, u kojem se prirodni resursi koriste odgovorno, ekonomske aktivnosti su ekološki i društveno osviještene, a stanovništvo ima pristup visokoj kvaliteti života. Integrirani razvoj omogućit će stvaranje urbane sredine koja je otporna na ekološke, gospodarske i društvene izazove budućnosti te koja osigurava dugoročnu ravnotežu između napretka i očuvanja prirode i zajednice.

5. OSNOVNA OBILJEŽJA GRADA PLETERNICE

Grad Pleternica smješten je u istočnom dijelu Hrvatske, u Požeško-slavonskoj županiji, i predstavlja važno administrativno, kulturno i gospodarsko središte tog područja. Grad se prostire na površini od približno 133 km².

Godine 1997. Pleternica dobiva status grada. Danas je jedan od 5 gradova u Požeško-slavonskoj županiji (uz Požegu, Pakrac, Lipik i Kutjevo). Administrativno gledano, Grad Pleternicu čini mjesto Pleternica zajedno s još 38 okolnih sela (stanje 2011. godine), a ona su abecednim redom: Ašikovci, Bilice, Blacko, Brđani, Bresnica, Brodski Drenovac, Bučje, Buk, Bzenica, Ćosinac, Frkljevci, Gradac, Kadanovci, Kalinić, Knežci, Komorica, Koprivnica, Kuzmica, Lakušija, Mali Bilač, Mihaljevići, Novoselci, Pleternica, Pleternički Mihaljevci, Poloje, Ratkovic, Resnik, Sesvete, Srednje Selo, Sulkovci, Svilna, Trapari, Tulnik, Vesela, Viškovci, Vrčin Dol, Zagrađe i Zarilac.

Pleternica je poznata po svojoj bogatoj povijesti, kulturnim manifestacijama, kao što su „LIDAS – Lipanjski dani amaterskog stvaralaštva u Pleternici” i „Devetenice Gospi od Suza”, te prirodnim ljepotama koje uključuju rijeku Orljavu, zelenila koja okružuju naselja i plodno poljoprivredno zemljište.

Demografska obilježja:

Pleternica se, kao i mnogi drugi gradovi u ruralnim dijelovima Hrvatske, suočava s izazovima depopulacije i iseljavanja mladog stanovništva. Unatoč tome, grad nastoji privući mlade obitelji i poduzetnike kroz poticajne mjere i projekte održivog razvoja.

Slika 15. Pleternica i okolna naselja, izvor: katastar

Gospodarstvo i potencijali:

Gospodarstvo Pleternice temelji se na poljoprivredi, malim i srednjim poduzećima, te sve više na turizmu temeljenom na prirodnim i kulturnim resursima. Prostor uz rijeku Orljavu ima veliki potencijal za razvoj održivog turizma i rekreacijskih zona, dok su periurbana područja pogodna za urbane vrtove i zelenu infrastrukturu.

Prirodni resursi i okoliš:

Okružena zelenim brežuljcima i plodnim poljima, Pleternica ima izniman potencijal za razvoj zelene infrastrukture. Rijeka Orljava, kao ključni prirodni resurs, igra važnu ulogu u ekološkoj stabilnosti područja.

Upravo iz ovih razloga, Strategija zelene urbane obnove Grada Pleternice ima za cilj očuvanje okolišnih vrijednosti, revitalizaciju javnih prostora i poboljšanje kvalitete života svih stanovnika, od urbanog središta do najmanjeg sela.

Slika 16. i 17.: pogled na Pleterničke vinograde i rijeku Orljavu, izvor:autor

Pleternica se nalazi u plodnoj dolini rijeke Orljave, okružena blagim brežuljcima i poljoprivrednim površinama. Područje je pretežno ravničarsko, s nadmorskom visinom koja varira između 120 i 200 metara. Ovakav reljef pogodan je za poljoprivredu, što je tradicionalna gospodarska djelatnost ovog kraja.

Zelena infrastruktura:

Trenutno stanje zelene infrastrukture u Gradu Pleternici odražava njezin potencijal, ali i mnoge izazove. Grad se može pohvaliti postojanjem nekoliko parkova, dječjih igrališta i javnih zelenih površina koje stanovnici koriste za rekreaciju i druženje. Ipak, ova infrastruktura često pati od fragmentacije i nedostatka povezanosti, što značajno smanjuje njezinu funkcionalnost. Fragmentirane zelene površine ne mogu u potpunosti ostvariti svoju ulogu u očuvanju urbanog ekosustava, smanjenju toplinskih otoka i osiguravanju prostora za socijalizaciju i odmor.

Mnoge postojeće zelene površine suočavaju se s izazovima lošeg održavanja, što smanjuje njihovu atraktivnost i dostupnost. Nedovoljno uređene zelene zone i nedovoljno uređeni parkovi te nedostatak kvalitetne infrastrukture unutar zelenih prostora dodatno ograničavaju njihov doprinos kvaliteti života građana. Uz to, nepostojanje sustavne i ažurirane evidencije stanja zelenih površina predstavlja značajnu prepreku u planiranju budućih aktivnosti. Sustavna baza podataka o zelenim površinama, koja bi uključivala informacije o njihovim tipovima, veličinama, stanju i potencijalu za revitalizaciju, nužan je alat za uspješno upravljanje i planiranje razvoja zelene infrastrukture.

Razvoj zelene infrastrukture u Pleternici trebao bi biti strateški usmjeren na povezivanje postojećih zelenih površina u funkcionalnu mrežu te na njihovu revitalizaciju kako bi se povećala njihova kvaliteta i dostupnost. Osim što će takve aktivnosti doprinijeti ekološkoj ravnoteži, one će grad učiniti privlačnijim za život i privući nove stanovnike, što je od ključne važnosti u kontekstu demografskih izazova.

Klimatska obilježja:

Pleternica se nalazi u području s umjerenom kontinentalnom klimom, karakteriziranom toplim ljetima i hladnim zimama. Ovi klimatski uvjeti značajno utječu na poljoprivredu, energetske potrošnje, svakodnevni život stanovnika te zahtijevaju pažljivo planiranje održivog razvoja i prilagodbu na klimatske promjene.

Osnovne klimatske karakteristike:

Temperature:

Topla sezona: Traje oko 3,5 mjeseca, od kraja svibnja do sredine rujna, s prosječnim dnevnim maksimalnim temperaturama iznad 23°C (73°F). Najtopliji mjesec je srpanj, s prosječnom maksimalnom temperaturom od 27°C (81°F) i minimalnom od 15°C (59°F).

Hladna sezona: Traje oko 3,2 mjeseca, od kraja studenog do kraja veljače, s prosječnim dnevnim maksimalnim temperaturama ispod 8°C (47°F). Najhladniji mjesec je siječanj, s prosječnom minimalnom temperaturom od -3°C (26°F) i maksimalnom od 3°C (38°F).

Oborine:

Godišnja količina: Oborine su relativno ravnomjerno raspoređene tijekom godine, s blagim povećanjem u ljetnim mjesecima.

Najkišovitiji mjesec: Lipanj, s prosječnom količinom oborina od 68 mm (2,7 inča).

Najsušniji mjesec: Siječanj, s prosječnom količinom oborina od 28 mm (1,1 inča).

Snijeg: Snježne padaline su uobičajene tijekom zime, s prosječnim trajanjem snježnog pokrivača od 4,3 mjeseca, od početka studenog do sredine ožujka. Najviše snijega obično pada u siječnju s prosječnom količinom od 94 mm (3,7 inča).

Vjetar:

Tijekom godine prevladavaju umjereni vjetrovi, s izraženijim jačim sjevernim vjetrovima u proljetnim mjesecima. Ekstremi u brzini vjetra su rijetki.

Oblačnost:

Najvedriji dio godine: Traje od kraja svibnja do početka listopada, s najvedrijim mjesecom u srpnju, kada je nebo pretežno vedro ili djelomično oblačno oko 75% vremena.

Najoblačniji mjesec: Prosinac, kada je nebo pretežno oblačno ili potpuno oblačno oko 63% vremena.

Relativna vlažnost:

Prosječna godišnja vrijednost relativne vlažnosti zraka iznosi oko **82%**, s manjim sezonskim varijacijama.

Klimatski izazovi i prilagodba

Klimatski uvjeti u Pleternici već sada predstavljaju značajan izazov, a klimatske promjene dodatno naglašavaju potrebu za hitnim djelovanjem. Blizina rijeke Orljave donosi ne samo prirodne ljepote već i rizik od sezonskih poplava, osobito tijekom intenzivnih kišnih razdoblja.

Glavni klimatski rizici uključuju:

- Povećanje intenziteta oborina i nepredvidivost uzoraka padalina.
- Učestalost ekstremnih vremenskih događaja, poput poplava, oluja i toplinskih valova.
- Rizici za sigurnost građana, imovinu i javnu infrastrukturu.

Kako bi se smanjili rizici, potrebno je poduzeti **hitne mjere prilagodbe**, koje uključuju:

1. Sustav za rano upozoravanje na vremenske nepogode:

- Uspostava sustava koji prati meteorološke uvjete u realnom vremenu.
- Pravovremeno informiranje građana putem mobilnih aplikacija, društvenih mreža i lokalnih medija.
- Organizacija edukacija za građane o mjerama prevencije i reakcije u kriznim situacijama.

2. Prirodna rješenja i zelena infrastruktura:

- Očuvanje poplavnih područja uz rijeku Orljavu kako bi se smanjio rizik od poplava.
- Razvoj plave infrastrukture, uključujući retencije za oborinske vode, vegetacijske jarke i zelene krovove.
- Ove mjere ne samo da smanjuju rizik od poplava, već i poboljšavaju kvalitetu okoliša te podržavaju biološku raznolikost.

3. Održivi urbani razvoj:

- Planiranje prostora koje uzima u obzir rizike od poplava i klimatskih promjena.
- Promicanje energetski učinkovitih rješenja u izgradnji i održavanju javne infrastrukture.

Pleternica ima priliku postati primjer uspješne prilagodbe klimatskim promjenama kroz kombinaciju tehničkih inovacija, prirodnih rješenja i edukacije građana. Ovakav integrirani pristup osigurava sigurnost, otpornost i kvalitetu života svih stanovnika, istovremeno jačajući dugoročnu održivost grada.

Klimatske mjere trebaju biti stalno ažurirane i prilagođavane novim saznanjima i tehnologijama kako bi Pleternica ostala otpornija i održivija u budućnosti.

6. ANALIZA ULAZNIH PODATAKA POVEZANIH S TEMOM ZELENE URBANE OBNOVE GRADA PLETERNICE

6.1. Analiza važećih strateških i prostorno-planskih dokumenata

6.1.1. Strategija zelene urbane obnove Grada Pleternice

Grad Pleternica je izradio ovu Strategiju zelene urbane obnove koja obuhvaća razdoblje od 10 godina i odnosi se na cijelo područje jedinice lokalne samouprave, uključujući sam grad i okolna naselja. Ovaj dokument ima za cilj ostvarivanje ciljeva razvoja zelene infrastrukture, unapređenje kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, postizanje energetske učinkovitosti te prilagodbu na klimatske promjene.

6.1.2. Plan upravljanja destinacijom Pleternica za razdoblje 2025.-2029.

Ovaj plan određuje smjer razvoja destinacije s ciljem poboljšanja iskustva posjetitelja, zaštite prirodnih i kulturnih dobara te dobrobiti lokalne zajednice. Struktura Plana temelji se na relevantnim pravilnicima i smjernicama te se sastoji od analize stanja, popisa resursne osnove, obveznih pokazatelja održivosti i drugih elemenata ključnih za održivi razvoj destinacije.

6.1.3. Prostorni plan uređenja Grada Pleternice

Prostorni plan uređenja Grada Pleternice definira mrežu postojećih razvrstanih javnih cesta, a kategorija prometnica utvrđena je na temelju odluke nadležnog ministarstva. Ovaj plan pruža okvir za razvoj prometne infrastrukture i drugih ključnih elemenata urbanog planiranja.

6.1.4. Plan razvoja Požeško-slavonske županije 2021.

U području javnog prijevoza, ovaj plan naglašava potrebu za prelaskom na električnu energiju te poticanje ulaganja u "zelenu prometnu infrastrukturu", uključujući biciklističke staze, električne punionice i uvođenje javnog prometa na alternativna goriva.

6.2. Povijesna analiza razvoja značajnih javnih zelenih površina

Pleternica, kao grad s bogatom povijesnom i kulturnom baštinom, od svojih je početaka koristila zelene površine kao prostore za društvene aktivnosti, rekreaciju i očuvanje prirodne ravnoteže. Kroz različite faze urbanog razvoja, parkovi, šetnice postali su važan dio identiteta grada, pružajući stanovnicima prostor za odmor, druženje i povezivanje s prirodom.

U ranim fazama urbanizacije, zeleni prostori formirani su oko središta grada, sakralnih i kulturnih objekata, a kasnije su se širili prema rubnim dijelovima naselja. Međutim, brza urbanizacija i širenje infrastrukture smanjili su dostupnost zelenih površina, što je posljednjih desetljeća postalo važan izazov u planiranju grada.

Pleternica danas ima nekoliko značajnih javnih zelenih površina, ali je potrebno dodatno ulaganje u njihovu revitalizaciju, povezivanje i prilagodbu modernim urbanim potrebama.

6.3. Analiza baza podataka zelenih površina i dostupnih pisanih izvora

Detaljna analiza baza podataka o zelenim površinama i pisanih izvora, uključujući strateške dokumente, prostorne planove, ekološke studije i izvješća, omogućuje precizan uvid u stanje, raspodjelu i korištenje zelenih površina u Pleternici. Ovi podaci ključni su za planiranje daljnjeg razvoja urbane zelene infrastrukture, donošenje odluka o revitalizaciji postojećih površina te kreiranje novih ekoloških zona koje će povećati kvalitetu života stanovnika.

Pregled postojećih baza podataka o zelenim površinama

Pleternica trenutno raspolaže s određenim količinama javnih zelenih površina, no njihova raspodjela i održavanje nisu ravnomjerno regulirani. Postojeći podaci ukazuju na nekoliko ključnih čimbenika koji oblikuju stanje urbanog zelenila:

- **Ukupna površina zelenih zona** – Procjenjuje se da ukupne javne zelene površine u gradu čine oko 8 – 10 m² po stanovniku, što je ispod europskog standarda od 20 – 25 m². Ova razlika ukazuje na potrebu za proširenjem i unapređenjem zelenih javnih prostora.
- **Vrste zelenih površina** – Prema dostupnim podacima, Pleternica ima urbanizirane zelene zone (parkovi, igrališta, šetnice), prirodne površine (šumski kompleksi, riječne obale) i poljoprivredne površine koje se mogu uključiti u urbanu regeneraciju kroz koncept agroparkova i urbanih vrtova.
- **Korištenje zelenih površina** – Analiza pokazuje da određeni parkovi i igrališta nisu dovoljno iskorišteni zbog loše održavanosti, nedostatka sadržaja ili nepristupačnosti za sve dobne skupine. S druge strane, prirodne površine uz rijeku Orljavu pokazuju visok potencijal za razvoj rekreacijskih zona i ekoloških koridora.

- **Digitalizacija podataka** – Trenutno ne postoji centralizirana baza podataka o urbanom zelenilu koja bi omogućila lakšu analizu, planiranje i praćenje stanja zelenih površina. GIS tehnologija mogla bi igrati ključnu ulogu u kreiranju interaktivne mape zelenih zona.

Ključni izvori pisanih podataka i analize

Osim baze podataka, vrijedni uvidi o urbanom zelenilu mogu se pronaći u različitim strateškim dokumentima, studijama i izvješćima koje je izradio Grad Pleternica ili relevantne institucije.

- Strategija zelene urbane obnove Grada Pleternice (2024. – 2034.) – Definira ciljeve povećanja zelenih površina, kružnog gospodarenja prostorom i prilagodbe klimatskim promjenama.
- Prostorni plan uređenja Grada Pleternice – Propisuje mrežu javnih površina, regulaciju urbanih zona i planiranje novih parkova i rekreacijskih prostora.
- Plan razvoja Požeško-slavonske županije (2021.) – Sadrži smjernice za razvoj zelene prometne infrastrukture, biciklističkih staza i obnovu javnih prostora kroz ekološke projekte.
- Ekološke studije i izvješća – Uključuju analize kvalitete tla, vode i šuma u urbanim i periurbanim područjima, koje mogu poslužiti kao osnova za održivo planiranje ekoloških koridora i zaštitu prirodnih resursa.

Nedostaci i izazovi u prikupljanju podataka

Unatoč postojanju brojnih dokumenata i izvora podataka, postoje određeni nedostaci koji otežavaju planiranje i upravljanje zelenim površinama:

- Fragmentiranost informacija – Podaci o zelenim površinama često su raspršeni kroz različite izvore i ne postoji jedinstvena baza koja bi omogućila cjelovitu analizu i integraciju planiranja.
- Zastarjele karte i podaci – Mnoge karte i analize nisu ažurirane, što otežava precizno planiranje budućih projekata.
- Nedostatak alata za praćenje promjena – Trenutno ne postoje automatizirani sustavi (poput satelitskog praćenja ili GIS analize) koji bi omogućili praćenje promjena u ekosustavu zelenih površina.

Preporuke za poboljšanje analize i upravljanja zelenim površinama

Kako bi se osigurala bolja evidencija i planiranje urbanih zelenih površina, predlaže se:

1. Izrada jedinstvene baze podataka o svim zelenim površinama u Pleternici, uključujući parkove, šumske komplekse, igrališta i zelene koridore.
2. Implementacija GIS tehnologije za interaktivno mapiranje i praćenje promjena u urbanom zelenilu.
3. Redovita ažuriranja i evaluacije postojećih podataka kroz satelitske snimke, terenske studije i angažman stručnjaka za okoliš.
4. Bolja integracija građana u proces praćenja i očuvanja zelenih površina, kroz digitalne platforme za prijavu stanja i prijedloge novih ekoloških projekata.
5. Jača povezanost urbanog planiranja s održivim praksama – korištenje podataka o kvaliteti tla, klimatskim uvjetima i biološkoj raznolikosti u procesima donošenja odluka o razvoju novih urbanih zona.

Analiza dostupnih podataka o zelenim površinama pokazuje da Pleternica posjeduje značajan potencijal za razvoj zelene infrastrukture, ali se suočava s izazovima fragmentiranosti podataka, nedostatka centralizirane baze i ograničenog sustava praćenja promjena.

Kroz bolju digitalizaciju, korištenje GIS tehnologije i jaču povezanost s ekološkim istraživanjima, moguće je povećati efikasnost upravljanja zelenim površinama i unaprijediti kvalitetu urbanog prostora. Ovi koraci doprinijet će stvaranju održivog, ekološki uravnoteženog i kvalitetno planiranog urbanog okruženja u Pleternici.

Unapređenje urbane zelene infrastrukture u Pleternici

Slika 18. Unapređenje urbane zelene infrastrukture, izvor:autor

6.4. Analiza prirodnih elemenata (tlo, vode, urbane šume)

Prirodni elementi poput tla, vodnih tijela i urbanih šuma imaju ključnu ulogu u očuvanju ekološke ravnoteže, smanjenju negativnih posljedica klimatskih promjena te podizanju kvalitete života stanovnika Pleternice. Održivo upravljanje prirodnim resursima osigurava otpornost ekosustava, smanjuje rizik od erozije i poplava te omogućuje povećanje površina pod zelenom infrastrukturom.

Ova analiza uključuje pregled sastava tla, kvalitete i dostupnosti vodnih resursa, stanja urbanih šuma i njihovu povezanost s urbanim planiranjem. Dobiveni podaci mogu se koristiti za planiranje budućih zahvata usmjerenih na zaštitu prirodnih elemenata i njihovu integraciju u razvoj grada.

6.4.1. Analiza tla – sastav, kvaliteta i utjecaj na urbani razvoj

Kvaliteta i vrsta tla u gradu izravno utječu na mogućnosti razvoja zelenih površina, stabilnost infrastrukture i održivost poljoprivredne proizvodnje.

Geološke karakteristike tla Pleternice pokazuju da područje grada pretežno sadrži ilovasta i pjeskovita tla, koja imaju umjerenu plodnost, ali su u određenim zonama sklona eroziji i gubitku hranjivih tvari.

Ključni izazovi vezani uz tlo:

- Erozija tla – osobito na područjima uz riječne tokove i padinske dijelove.
- Onečišćenje tla – posljedica intenzivne poljoprivredne proizvodnje i mogućih industrijskih aktivnosti u prošlosti.
- Niska organska tvar – tlo u urbanim zonama često gubi svoju prirodnu sposobnost zadržavanja vlage i hranjivih tvari, što otežava rast vegetacije.

Preporučene mjere:

- Očuvanje i zaštita tla kroz sadnju autohtonih vrsta drveća i biljaka koje sprječavaju eroziju.
- Uvođenje sustava kompostiranja i prirodnih poboljšivača tla kako bi se povećala njegova plodnost i otpornost.
- Kontinuirano praćenje sastava tla putem agroekoloških analiza kako bi se osigurala njegova dugoročna održivost.

6.4.2. Vodni resursi – dostupnost i kvaliteta

Vodni resursi su jedan od najvažnijih prirodnih elemenata u razvoju grada, a rijeka Orljava predstavlja ključni vodotok u Pleternici. Ovaj riječni ekosustav ima velik ekološki i društveno-gospodarski značaj, ali se suočava s prirodnim i antropogenim pritiscima.

Izvori i stanje vodnih resursa:

- Rijeka Orljava – predstavlja prirodni ekološki koridor, ali je podložna sezonskim poplavama, što zahtijeva sustavnu regulaciju i zaštitu od erozije.
- Podzemne vode – koriste se za vodoopskrbu, ali je potrebno redovito praćenje kvalitete vode kako bi se spriječilo zagađenje.
- Oborinske vode – zbog nedovoljno razvijene infrastrukture za zadržavanje kišnice, dolazi do viška otjecanja koji može uzrokovati eroziju tla i lokalne poplave.

Glavni izazovi u upravljanju vodnim resursima:

- Povećana učestalost poplava uz Orljavu, posebno tijekom intenzivnih padalina.
- Potencijalno onečišćenje vode zbog poljoprivrednih aktivnosti i odlaganja otpada u blizini riječnih tokova.
- Nedostatak sustava za održivo upravljanje oborinskim vodama, koji bi omogućio prikupljanje i korištenje kišnice u urbanim sustavima navodnjavanja.

Preporučene mjere:

- Revitalizacija priobalnih zona rijeke Orljave kroz sadnju vegetacije koja stabilizira tlo i poboljšava ekološke funkcije riječnog koridora.
- Uvođenje sustava za prikupljanje kišnice na javnim objektima i kućanstvima, čime bi se smanjio pritisak na vodoopskrbni sustav.
- Redovito praćenje kvalitete vode i uvođenje sustava ranog upozorenja za detekciju potencijalnog zagađenja.

6.4.3. Urbane šume – funkcija, stanje i potencijal razvoja

Šumski ekosustavi u urbanim i periurbanim područjima Pleternice imaju važnu ekološku, društvenu i klimatsku ulogu. Povećanje površina pod šumama doprinosi smanjenju emisija CO₂, regulaciji temperature, zaštiti od erozije tla i poboljšanju kvalitete zraka.

Trenutno stanje urbanih šuma u Pleternici:

- Šumske površine prekrivaju oko 30% teritorija Pleternice, ali su uglavnom smještene izvan užeg urbanog područja.
- Autohtone vrste prisutne u ovim šumama uključuju hrast, grab i bagrem, dok su neki dijelovi urbanih šuma podložni degradaciji zbog niske razine održavanja.
- Urbane šume nisu adekvatno povezane s rekreacijskim i biciklističkim stazama, što smanjuje njihovu pristupačnost građanima.

Glavni izazovi u upravljanju urbanim šumama:

- Fragmentiranost zelenih površina, što otežava razvoj kontinuiranih ekoloških koridora.
- Nedostatak jasnih planova za očuvanje i revitalizaciju šumskih područja.
- Utjecaj klimatskih promjena na zdravlje i stabilnost šumskih ekosustava, što povećava potrebu za proaktivnim mjerama zaštite i prilagodbe.

Preporučene mjere:

- Sadnja novih urbanih šuma i drvoređa unutar gradskog područja kako bi se poboljšala otpornost na klimatske promjene.
- Povezivanje postojećih šuma s rekreacijskim zonama kroz planiranje novih biciklističkih i pješačkih staza.
- Održavanje i zaštita postojećih šuma kroz ekološke programe, sadnju raznolikih vrsta drveća i edukaciju građana o važnosti očuvanja šuma.

Slika 19. Održiva urbana ekologija, izvor:autor

Analiza prirodnih elemenata u Pleternici pokazuje da su tlo, vode i urbane šume ključni resursi za dugoročnu održivost grada. Međutim, njihovo održivo korištenje i zaštita zahtijevaju bolje planiranje, preciznije praćenje i integraciju s drugim razvojnim politikama.

Kroz pametno upravljanje vodnim resursima, očuvanje kvalitete tla i proširenje urbanih šuma, Pleternica može povećati otpornost na klimatske promjene, poboljšati kvalitetu života stanovnika i stvoriti ekološki održiv urbanistički model. Ove mjere predstavljaju temelj za zelenu urbanu obnovu koja povezuje ekološke, društvene i gospodarske ciljeve u dugoročnu razvojnu strategiju.

6.5. Društveno-gospodarska analiza

Društveno-gospodarska analiza igra ključnu ulogu u oblikovanju strategije zelene urbane obnove Grada Pleternice. Demografski trendovi, gospodarske aktivnosti i socijalni pokazatelji određuju stvarne potrebe zajednice i pomažu u identifikaciji prioritetnih područja za ulaganja, poboljšanje infrastrukture i prilagodbu razvojnih strategija.

Pleternica se, poput mnogih manjih gradova u Hrvatskoj, suočava s izazovima depopulacije, gospodarskih promjena i potrebe za modernizacijom javnih usluga, ali istovremeno posjeduje brojne resurse i razvojne potencijale koji mogu omogućiti održiv rast i poboljšanje kvalitete života stanovnika.

6.5.1. Demografski trendovi i struktura stanovništva

Demografska kretanja jedan su od ključnih pokazatelja dugoročne održivosti grada. Prema posljednjim dostupnim podacima, Pleternica bilježi pad broja stanovnika, što je posljedica negativnih migracijskih trendova i niske stope nataliteta.

- Ukupan broj stanovnika: oko 10.500.
- Trend depopulacije: posljednjih 20 godina stanovništvo se smanjilo za 15 – 20%.
- Dobna struktura: sve veći udio starijeg stanovništva (60+ godina), dok mladi sve češće napuštaju grad u potrazi za boljim prilikama.
- Migracijski trendovi: iseljavanje mladih i radno sposobnog stanovništva u veće gradove i inozemstvo zbog boljih mogućnosti zapošljavanja i obrazovanja.

Izazovi

- Odlazak mladih smanjuje potencijal za gospodarski rast, inovacije i razvoj novih industrija.
- Starenje stanovništva povećava potrebu za socijalnim i zdravstvenim uslugama te prilagodbom urbanog prostora starijim osobama.
- Smanjenje broja stanovnika može smanjiti fiskalne prihode i financijsku održivost javnih usluga.

Prilike

- Poticaji za mlade obitelji mogu pomoći u stabilizaciji demografskih trendova (subvencionirano stanovanje, porezne olakšice, podrška za roditelje i poduzetnike).
- Razvoj gospodarstva i novih radnih mjesta kroz zelenu ekonomiju i digitalne industrije može povećati zadržavanje stanovništva.
- Poboljšanje javnog prijevoza i prometne povezanosti može olakšati život stanovnicima okolnih ruralnih naselja i potaknuti povratak mladih obitelji.

6.5.2. Gospodarska struktura i potencijal rasta

Pleternica ima relativno diverzificiranu gospodarsku strukturu, ali je i dalje dominantno oslonjena na poljoprivredu, trgovinu i male obrte, dok su inovativne industrije i digitalna ekonomija manje razvijene.

- Poljoprivreda i prehrambena industrija predstavljaju temelj lokalnog gospodarstva. Grad ima velike površine obradivog zemljišta, ali nedostaje veća dodana vrijednost kroz preradu i brendiranje proizvoda.
- Turizam je u razvoju, s naglaskom na kulturološki i enološki turizam te mogućnost razvoja eko-turizma i agro-turističkih gospodarstava.
- Obrti i male tvrtke čine značajan dio lokalne ekonomije, ali je potreban jači poticaj za digitalizaciju i modernizaciju poslovanja.
- Industrijski sektor je slabo razvijen, s malim brojem proizvodnih pogona koji bi mogli omogućiti otvaranje većeg broja radnih mjesta.

Izazovi

- Niska stopa ulaganja u inovacije i digitalizaciju ograničava konkurentnost lokalnog gospodarstva.

- Nedovoljno razvijena poslovna infrastruktura otežava privlačenje investitora i novih poduzetnika.
- Nedostatak visokokvalificirane radne snage zbog iseljavanja i neusklađenosti obrazovnog sustava s potrebama tržišta rada.

Prilike

- Poticanje održivih industrijskih zona koje koriste obnovljive izvore energije i kružno gospodarstvo.
- Razvoj poduzetničkih inkubatora i poticanje start-up ekosustava, posebno u područjima digitalnih usluga, IT sektora i ekološke proizvodnje.
- Jačanje suradnje s akademskim institucijama i stručnim centrima radi stvaranja novih obrazovnih programa usmjerenih na potrebe tržišta rada.
- Povećanje ulaganja u eko-turizam i agro-turizam, koji može postati dodatni pokretač lokalnog gospodarstva.

6.5.3. Socijalni aspekti i kvaliteta života

Kvaliteta života u Pleternici ovisi o pristupu javnim uslugama, društvenoj povezanosti i razini participacije građana u donošenju odluka. Grad raspolaže zadovoljavajućom razinom socijalnih usluga, ali je potrebno dodatno ulagati u obrazovanje, zdravstvo i kulturne sadržaje.

- Javni prijevoz između grada i okolnih naselja nije dovoljno razvijen, što otežava svakodnevni život stanovnicima ruralnih dijelova.
- Zdravstvene usluge su dostupne, ali postoji potreba za proširenjem kapaciteta i poboljšanjem specijalizirane zdravstvene skrbi.
- Kulturni i sportski sadržaji nisu ravnomjerno raspoređeni i potrebno ih je prilagoditi potrebama mladih i starijih generacija.
- Sudjelovanje građana u odlučivanju je relativno nisko, što znači da treba razviti nove mehanizme participacije poput participativnog budžetiranja i lokalnih savjetodavnih tijela.

Izazovi

- Ograničen pristup javnim uslugama u ruralnim područjima.
- Nedovoljna ponuda kulturnih i obrazovnih sadržaja za mlade.
- Potrebna bolja prometna povezanost između urbanog i ruralnog dijela grada.

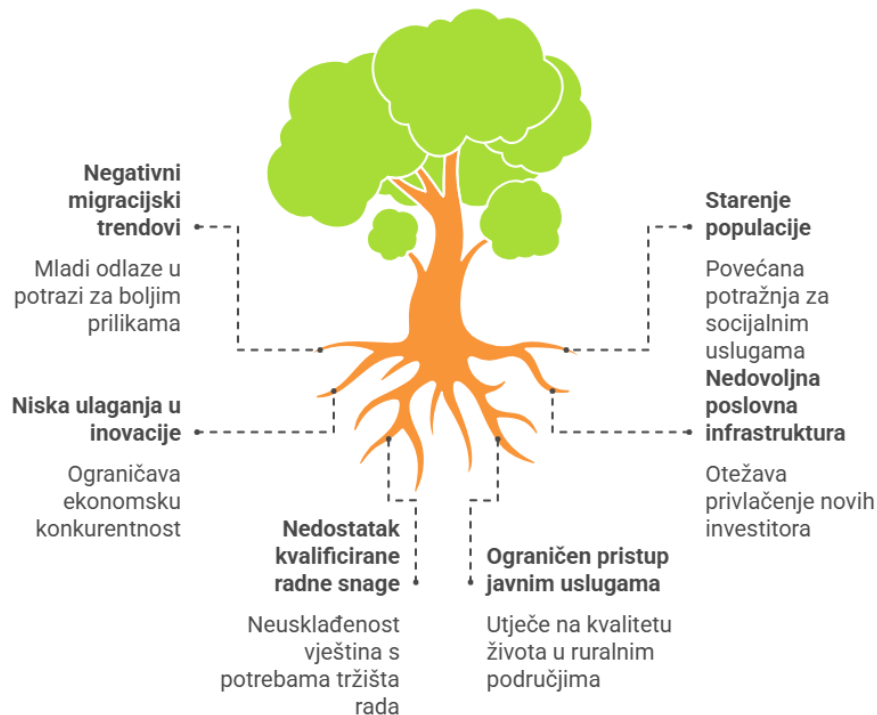
Prilike

- Jačanje obrazovne infrastrukture kroz digitalizaciju učionica, cjeloživotno obrazovanje i razvoj specijaliziranih programa.
- Uvođenje participativnog budžetiranja kako bi građani imali veći utjecaj na razvoj svoje zajednice.
- Proširenje rekreacijskih i sportskih zona, uključujući novu biciklističku infrastrukturu, parkove i igrališta.

Društveno-gospodarska analiza pokazuje da Pleternica ima potencijal za dugoročni razvoj, ali zahtijeva ciljane investicije u zapošljavanje, obrazovanje, digitalizaciju i socijalne usluge.

Kombinacija ekoloških rješenja, jačanja gospodarstva i povećanja kvalitete javnih usluga može osigurati bolje uvjete za život, smanjenje iseljavanja i povećanje atraktivnosti grada za mlade, poduzetnike i investitore. Ova strategija dugoročno doprinosi stvaranju održive, povezane i prosperitetne zajednice u Pleternici.

Opadajuća populacija i ekonomski izazovi u Pleternici

Slika 20. Opadajuća populacija i ekonomski izazovi, izvor:autor

6.6. Vizualno-strukturna analiza (snimanje iz zraka, terensko istraživanje, krajobrazna studija)

Vizualno-strukturna analiza ključan je alat u planiranju zelene urbane obnove, jer omogućuje detaljan pregled postojećeg stanja urbanog prostora, zelenih površina i prostorne organizacije grada. Korištenjem snimanja iz zraka, terenskih istraživanja i krajobraznih studija, moguće je precizno mapirati potencijalne lokacije za proširenje zelenih zona, povezivanje urbanih ekoloških koridora i poboljšanje funkcionalnosti postojećih prostora.

6.6.1. Snimanje iz zraka – pregled prostorne strukture Pleternice

Snimanje iz zraka (aerofotogrametrija i satelitske snimke) omogućuje makro pregled urbanog područja Pleternice, identifikaciju građevinskih zona, prometne infrastrukture i zelenih površina. Korištenjem bespilotnih letjelica (dronova) ili satelitskih podataka, mogu se prikupiti visokorezolucijski snimci koji daju uvid u trenutno stanje prostora i omogućuju planiranje daljnjih intervencija u skladu s ekološkim i urbanističkim standardima.

Glavne koristi snimanja iz zraka:

- Omogućava precizno kartiranje svih postojećih zelenih i neizgrađenih površina.
- Identificira problematična područja s nedostatkom zelene infrastrukture.
- Pomaže u analizi urbanih toplinskih otoka, gdje povećana izgrađenost dovodi do viših temperatura.
- Omogućava detaljno praćenje promjena kroz vrijeme, što je važno za procjenu učinkovitosti urbanih mjera.

Dosadašnje snimke Pleternice pokazuju da su zelene površine koncentrirane u određenim dijelovima grada, dok rubni dijelovi i novija naselja imaju ograničen pristup parkovima, šetnicama i urbanim vrtovima. Ova analiza može pomoći u planiranju novih ekoloških zona i povećanju dostupnosti zelenih prostora za sve stanovnike.

6.6.2. Terenska istraživanja – stanje urbanih zona i ekološke prilagodbe

Terenska istraživanja obuhvaćaju izravni pregled stanja postojećih zelenih površina, analizu korištenja prostora i ekoloških problema. Cilj istraživanja je prikupiti podatke o održavanju

javnih zelenih površina, kvaliteti tla, prisutnosti flore i faune te procijeniti funkcionalnost postojećih urbanih parkova i rekreacijskih zona.

Rezultati terenskih istraživanja pokazuju:

- Neujednačenu kvalitetu zelenih površina – pojedini parkovi i šetnice su dobro održavani, dok drugi prostori zahtijevaju dodatna ulaganja i revitalizaciju.
- Povećanu potrebu za ozelenjivanjem gusto naseljenih zona, posebno u dijelovima grada gdje nema dovoljno stabala i urbane vegetacije.
- Probleme s održavanjem i infrastrukturom, poput nedostatka urbanog mobilijara, slabe rasvjete u parkovima i zastarjelih igrališta.
- Lošu povezanost biciklističkih i pješačkih ruta s rekreacijskim zonama, što ograničava pristup prirodi i potiče veće korištenje automobila.

Preporučene mjere nakon terenskog istraživanja:

- Revitalizacija postojećih parkova kroz dodatna ulaganja u hortikulturu, urbani mobilijar i održavanje.
- Povezivanje zelenih površina u ekološke koridore kako bi se omogućio bolji protok zraka i povećala bioraznolikost.
- Uvođenje ekološki prihvatljivih rješenja, poput zelenih krovova, vertikalnih vrtova i ozelenjenih pročelja na javnim zgradama.

Analiza pokazuje da Pleternica ima značajan potencijal za poboljšanje svoje urbane strukture kroz plansko upravljanje zelenim površinama i povezivanje prirodnih elemenata s urbanim prostorom.

Kako bi se osiguralo dugoročno održivo planiranje, preporučuju se sljedeći koraci:

1. Provedba sustavnog snimanja iz zraka – redovita aerofotogrametrija i GIS analiza za praćenje promjena u urbanom ekosustavu.
2. Terenska istraživanja na godišnjoj razini – evaluacija stanja zelenih površina i identifikacija novih prostora za ozelenjavanje.
3. Izrada krajobraznih planova za pojedine zone – prilagodba urbanih zona novim ekološkim standardima i povećanje atraktivnosti gradskih prostora.

4. Uvođenje pametnih sustava za upravljanje zelenim površinama – korištenje senzora za praćenje mikroklimе i kvalitete tla u javnim parkovima.

5. Razvoj participativnih modela planiranja – uključivanje građana u kreiranje novih zelenih površina kroz digitalne platforme i javne rasprave.

Ove mjere omogućit će stvaranje ekološki održivog, estetski privlačnog i funkcionalnog urbanog prostora, gdje prirodni i izgrađeni elementi djeluju u skladu s potrebama zajednice i ciljevima zelene urbane obnove.

Slike: 21, 22 i 23. Pleternica iz zraka; izvor: dnevnik.hr

6.7. Analiza dosadašnjih javnih ulaganja kroz gradski proračun u zelenu urbanu obnovu

Grad Pleternica kontinuirano ulaže u projekte zelene urbane obnove, s posebnim naglaskom na energetske učinkovitost i korištenje obnovljivih izvora energije u javnim zgradama. Ova ulaganja ne samo da smanjuju potrošnju energije i emisije stakleničkih plinova, već i doprinose poboljšanju kvalitete života građana te financijskim uštedama.

Energetska obnova javnih zgrada

Grad je proveo energetske obnove nekoliko ključnih javnih objekata, uključujući osnovnu školu i dječje vrtiće. Ove obnove obuhvaćale su:

- **Poboljšanje toplinske izolacije:** Zamjena dotrajale vanjske stolarije i postavljanje nove fasadne izolacije smanjili su gubitke topline.
- **Modernizaciju sustava grijanja i hlađenja:** Ugradnja energetski učinkovitih sustava omogućila je optimalnu potrošnju energije.

Korištenje obnovljivih izvora energije

Pleternica je prepoznata kao grad koji koristi obnovljive izvore energije za postizanje energetske neovisnosti. Grad posjeduje nekoliko solarnih elektrana na javnim zgradama, uključujući:

- **Malu hidroelektranu na rijeci Orljavi:** Kao jedina jedinica lokalne samouprave s vlastitom hidroelektranom, Pleternica proizvodi značajan dio potrebne električne energije.
- **Solarne elektrane na javnim zgradama:** Postavljene su tri solarne elektrane na krovovima javnih objekata, što doprinosi smanjenju ovisnosti o fosilnim gorivima i smanjenju emisija CO₂.

6.8. Analiza podataka i komentara dobivenih ispitivanjem javnog mnijenja građana i drugih ključnih dionika

Uključivanje građana i ključnih dionika kroz ispitivanje javnog mnijenja omogućilo je prikupljanje vrijednih informacija o percepciji, potrebama i očekivanjima zajednice vezano za zelenu urbanu obnovu.

Glavni rezultati istraživanja

- Zelene površine – 78% ispitanika smatra da grad treba više povezanih zelenih zona, a 55% ih ističe potrebu za boljim održavanjem postojećih parkova i šetnica.
- Održiva mobilnost – 67% građana podržava proširenje biciklističke infrastrukture, dok 55% podržava smanjenje automobilske prometa u centru grada.
- Sudjelovanje zajednice – Velik broj ispitanika istaknuo je nedostatak platformi za uključivanje građana u donošenje odluka o urbanom razvoju.

Zaključci i preporuke

- Povećati zelene površine i poboljšati njihovo održavanje kroz sustavne investicije i planiranje ekoloških koridora.
- Unaprijediti biciklističku i pješačku infrastrukturu kako bi se potaknula održiva mobilnost.

- Razviti participativne modele upravljanja zelenim prostorima, uključujući digitalne platforme i javne konzultacije.
- Suradnja s poduzetnicima i obrazovnim institucijama kako bi se potaknule inovacije u zelenoj infrastrukturi i obnovljivim izvorima energije.

Ovi podaci jasno pokazuju da postoji velik interes građana za poboljšanje ekoloških i urbanih rješenja, što će biti ključno u budućem razvoju Pleternice.

Percepcija zajednice o zelenim inicijativama

Zelene površine

Održavanje parkova

Biciklistička infrastruktura

Smanjenje prometa

Slika 24. Percepcija zajednice, izvor:autor

7. MODEL KRUŽNOG GOSPODARENJA PROSTOROM I ZGRADAMA U GRADU PLETERNICI

Grad Pleternica, smješten u Požeško-slavonskoj županiji, suočava se s izazovima napuštenih i neiskorištenih prostora i zgrada, što je zajedničko mnogim sredinama u Hrvatskoj. Ovi objekti ne samo da narušavaju vizualni identitet grada, već predstavljaju i potencijalne sigurnosne rizike te neiskorištene resurse koji bi mogli pridonijeti gospodarskom i društvenom razvoju.

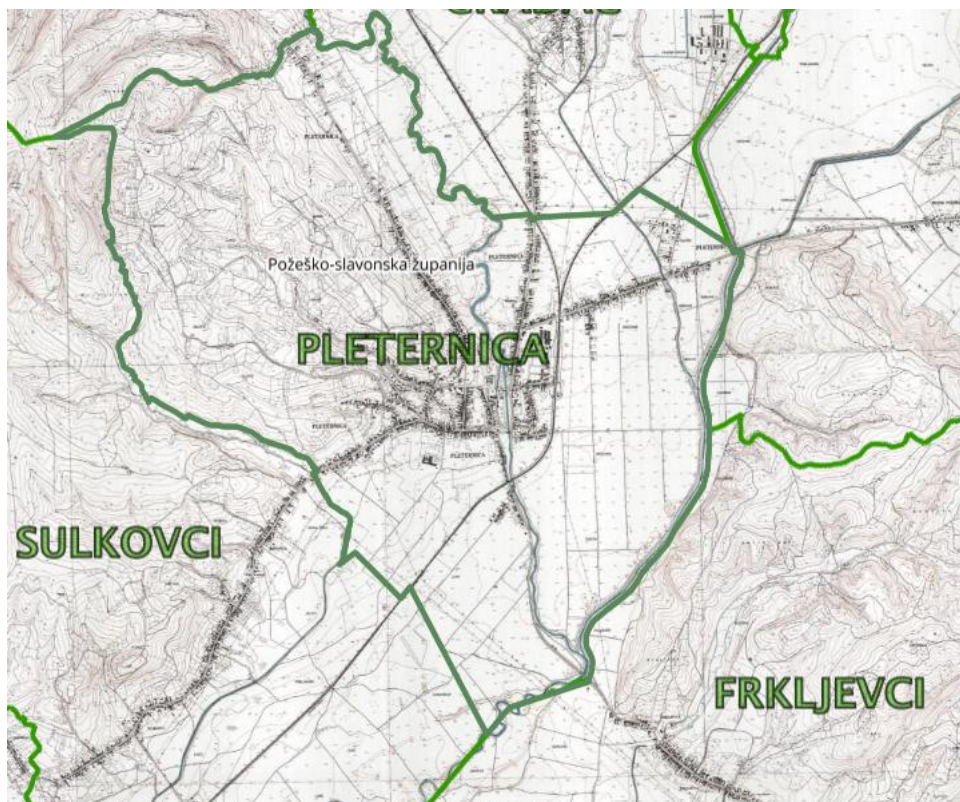
7.1. Identifikacija napuštenih prostora i zgrada

U Pleternici i okolnim naseljima su identificirane sljedeće kategorije napuštenih prostora i zgrada:

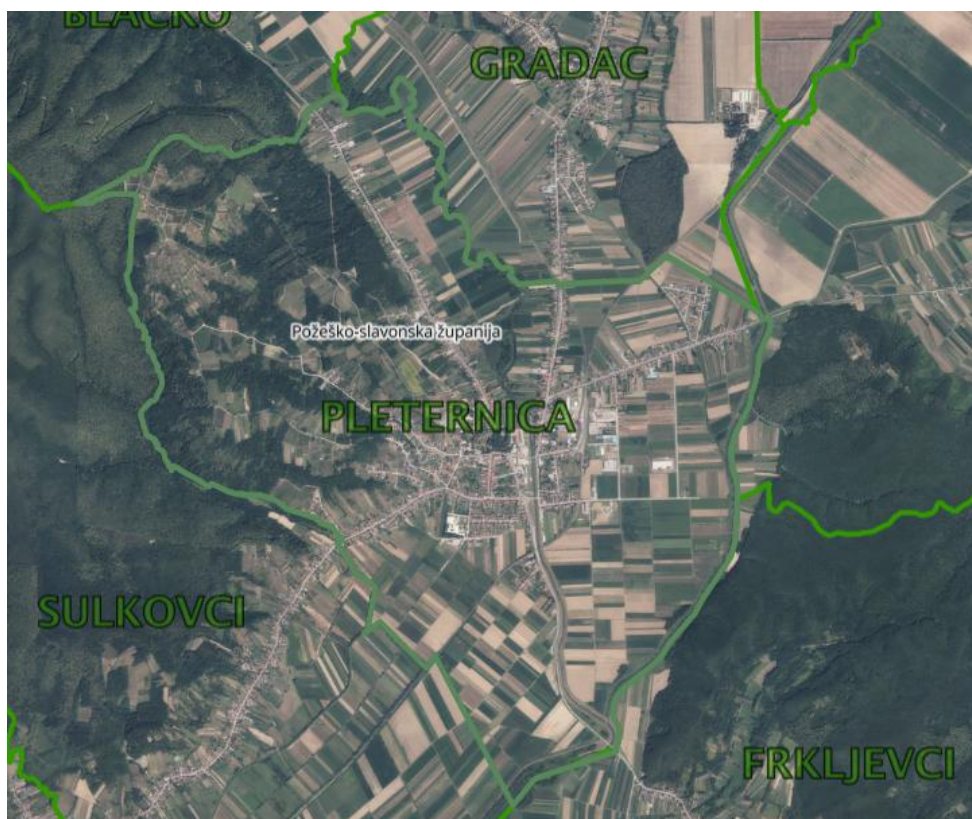
- **Neiskorištene javne zgrade:** Stari društveni domovi i slični objekti koji više nisu u funkciji također su prisutni u Pleternici i okolnim mjestima. Ove zgrade često imaju povijesnu i kulturnu vrijednost te mogu biti obnovljene i prilagođene za nove namjene, poput kulturnih centara, muzeja ili prostora za lokalne udruge.
- **Prazne stambene zgrade:** Migracije stanovništva, posebice odlazak mladih u veće gradove ili inozemstvo, rezultirale su napuštanjem kuća i stambenih zgrada. Ovi objekti mogu biti obnovljeni i korišteni za različite svrhe, uključujući socijalno stanovanje, turistički smještaj ili kao prostori za obavljanje obrtničkih djelatnosti.

7.2. Analiza potencijala za kružno gospodarenje

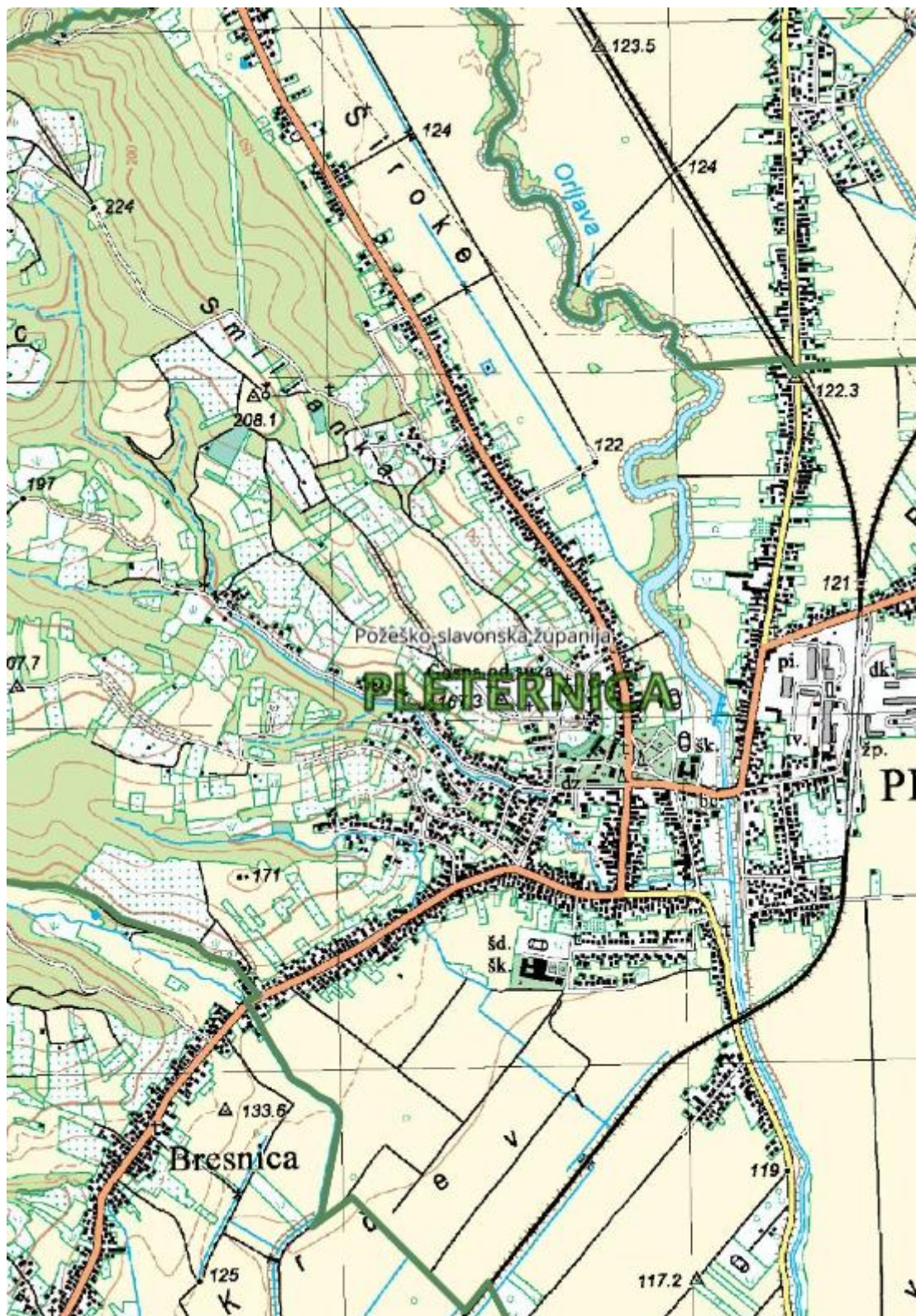
Kružno gospodarenje prostorom i zgradama podrazumijeva ponovno korištenje, adaptaciju i revitalizaciju postojećih objekata kako bi se smanjila potreba za novom gradnjom te očuvali resursi. Ovaj pristup donosi višestruke koristi, uključujući očuvanje kulturne baštine, smanjenje ekološkog otiska i poticanje lokalnog gospodarstva.

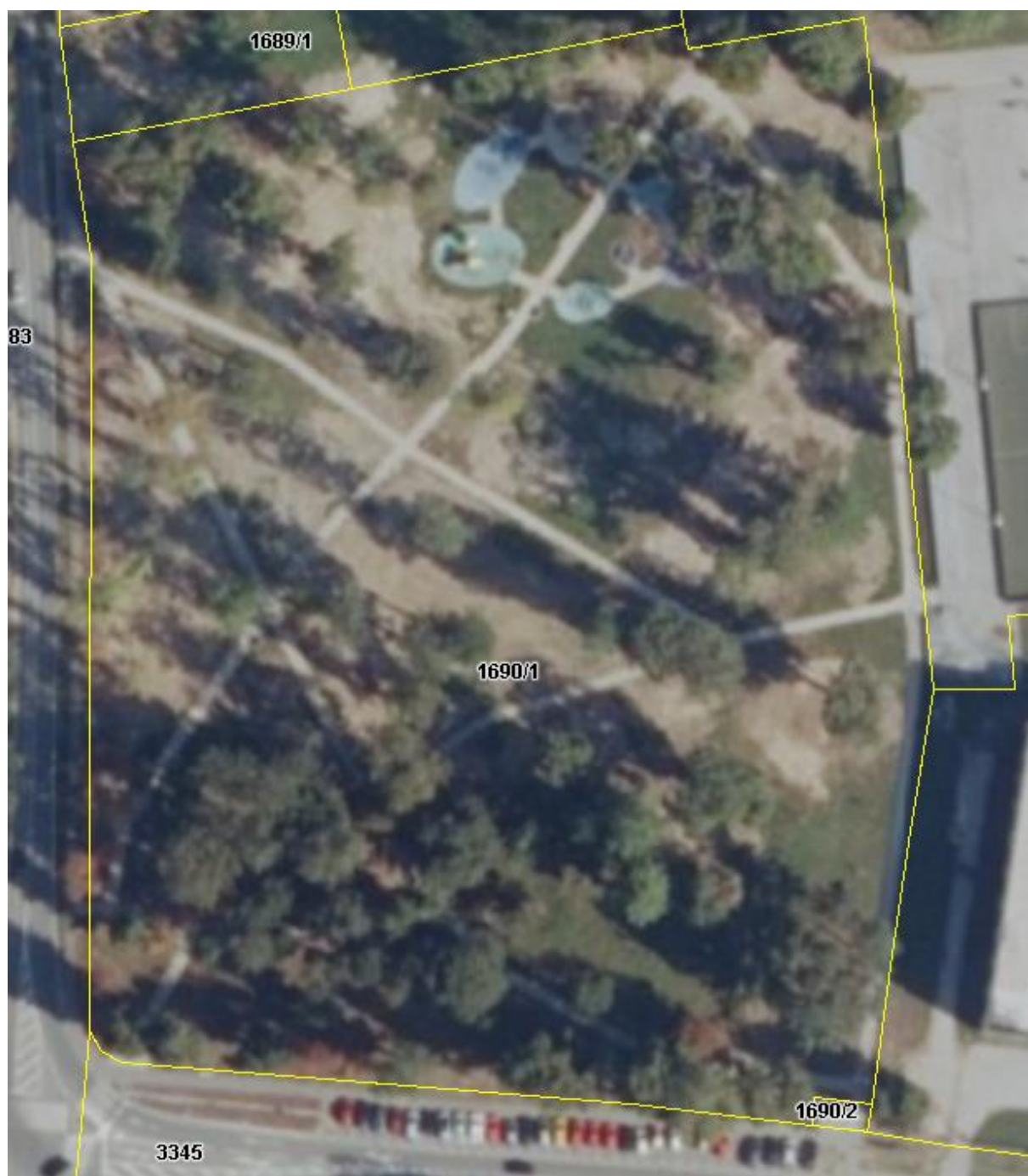
Slika 25: Prikaz HOK Grada Pleternice, izvor: urejenjazelja.hr

Slika 26: Digitalni ortofoto Grada Pleternice, izvor: urejenjazelja.hr

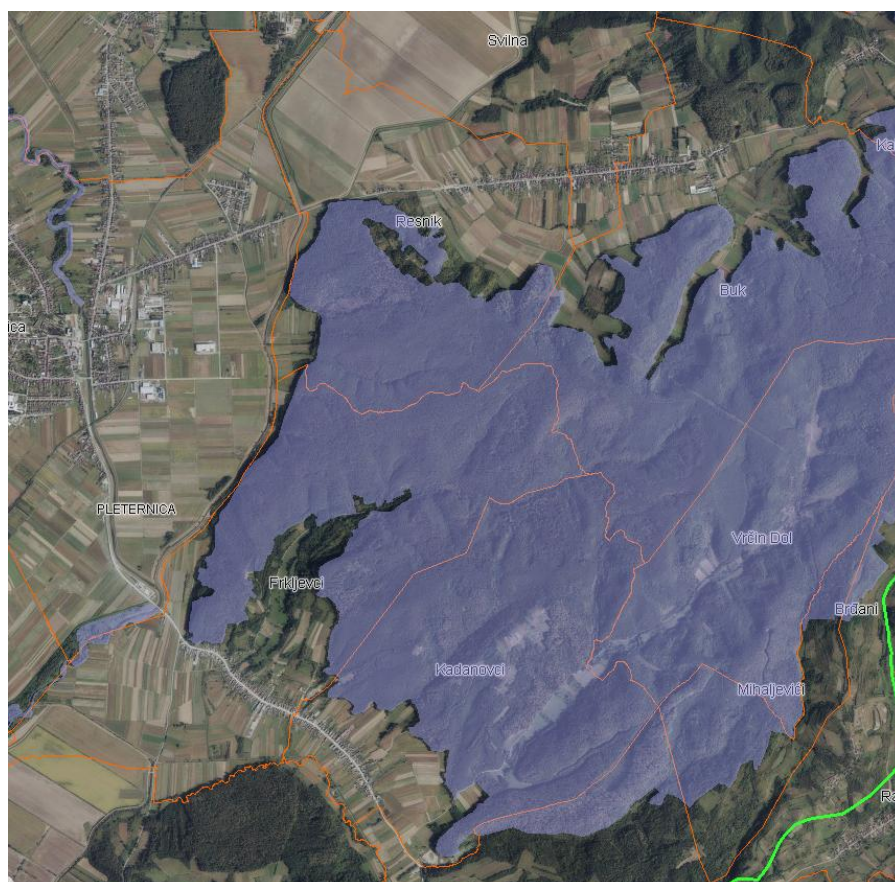
Slika 27. Tok rijeke Orljave, idealan za šetnice i biciklističke staze, izvor: uredjenjazeplja.hr

Slika 28. Gradski park Pleternica, obnova parka sadnjom biljaka i stabala, izvor: preglednik.arkod.hr

Slika 29. Pleternica sa ranjivim područjima, izvor: preglednik.arkod.hr

Slika 30. Natura 2000, izvor: preglednik.arkod.hr

7.3. Primjeri dobre prakse

U Hrvatskoj postoje primjeri uspješne revitalizacije napuštenih prostora prema načelima kružnog gospodarenja:

- **Hotel Stanica Ravno:** Napušteni željeznički kolodvor pretvoren u šarmantan hotel, pri čemu se osobito vodilo računa o očuvanju povijesne autentičnosti zgrade.
- **Sklop tvornica Van Nelle u Rotterdamu:** Izgrađen 1920-ih, ovaj kompleks je primjer industrijske arhitekture moderne i smatra se jednim od najvrjednijih kulturnih dobara nizozemske i europske moderne.

Slika 31. tvornica Van Nelle, izvor:wikipedia

Primjer dobre prakse: Singapur – Grad u vrtu

Singapur je primjer kako gusto naseljeni gradovi mogu integrirati zelenu infrastrukturu u sve aspekte urbanog života. Ključni projekti uključuju:

- **Vertikalni vrtovi:** Zgrade su obogaćene vertikalnim vrtovima koji poboljšavaju mikroklimatske uvjete i smanjuju emisije topline.
- **Obnova parkova i povezivanje zelenih koridora:** Grad je povezao parkove u mrežu zelenih staza koje omogućuju pješački i biciklistički prijevoz kroz prirodu.
- **Edukativne kampanje:** Singapur kontinuirano ulaže u edukaciju građana o važnosti zelenila, organizirajući događaje i programe za mlade.

Slika 32: Singapur - Fascinantni kompleks parkova, staklenika, jezera i šetnica krije i gigantsko „superdrveće“ ; izvor: internet

Inspiracija za Pleternicu: Uvođenje vertikalnih vrtova na javne zgrade, povezivanje zelenih površina u integriranu mrežu i kontinuirana edukacija građana.

Ovi primjeri dobre prakse pokazuju kako gradovi diljem svijeta uspješno integriraju zelenu infrastrukturu, održivu mobilnost i obnovljive izvore energije u svoje strategije urbanog razvoja. Grad Pleternica može crpiti inspiraciju iz ovih primjera, prilagođavajući rješenja lokalnom kontekstu. Uvođenjem sličnih projekata i mjera, Pleternica se može pozicionirati kao uzoran primjer u regiji, predan održivosti, ekološkoj odgovornosti i kvaliteti života svojih građana.

Primjer dobre prakse Malmö, Švedska – Urbani vrtovi i kružno gospodarstvo

Malmö je prepoznat po inovativnim projektima urbane poljoprivrede i održivom gospodarenju resursima. Ključne aktivnosti uključuju:

- **Urbani vrtovi:** Građani sudjeluju u uzgoju vlastite hrane u urbanim vrtovima, koji su opremljeni sustavima za prikupljanje kišnice i kompostiranje.
- **Energana iz otpada:** Grad je implementirao sustav za pretvaranje organskog otpada u energiju, čime se smanjuje količina otpada na odlagalištima i povećava energetska neovisnost.
- **Zelene stambene zone:** Održiva gradnja i revitalizacija stambenih četvrti s fokusom na energetska učinkovitost i povećanje zelenih površina.

Slika 33: Malmö – bivši industrijski grad, sad je primjer održivosti; izvor: internet

Inspiracija za Pleternicu: Razvoj urbanih vrtova u periurbanim zonama, uvođenje sustava za kompostiranje i kružno gospodarenje građevinskim otpadom.

Primjer dobre prakse - Freiburg, Njemačka – Grad solarne energije

Freiburg je poznat kao vodeći europski grad u korištenju obnovljivih izvora energije i održivom urbanom planiranju. Ključni projekti uključuju:

- **Solarne zgrade:** Većina javnih i privatnih zgrada opremljena je solarnim panelima, čime se pokriva veliki dio energetske potreba grada.
- **Vauban ekološka četvrt:** Vauban je planirano naselje koje kombinira energetske učinkovite zgrade, obnovljive izvore energije i zelene prostore, uz ograničenje korištenja automobila.
- **Zelene krovne površine:** Grad je uveo politiku koja potiče ugradnju zelenih krovova na novim zgradama.

Slika 34: Sonnenschiff (hrv. *Sunčev brod*) je velika integrirana uredska i trgovačka zgrada u Freiburgu; izvor: internet

Inspiracija za Pleternicu: Instalacija solarnih panela na javne zgrade, unaprjeđenje energetske učinkovitosti i poticanje razvoja zelenih krovova.

Primjer dobre prakse - Ljubljana, Slovenija – Zelena prijestolnica Europe 2016.

Ljubljana je priznanje za Zelenu prijestolnicu Europe osvojila zahvaljujući svojim ambicioznim projektima održivog urbanog razvoja. Ključni elementi uspjeha uključuju:

- **Transformacija središta grada u pješačku zonu:** Uklanjanjem automobilskeg prometa iz središta grada i poticanjem korištenja bicikala i javnog prijevoza, Ljubljana je poboljšala kvalitetu zraka i sigurnost građana.
- **Povećanje zelenih površina:** Grad je obnovio postojeće parkove i kreirao nove zelene koridore, osiguravajući prirodne staze za šetnju i bicikliranje.
- **Sudjelovanje zajednice:** Građani su aktivno uključeni u projekte obnove putem radionica, foruma i javnih rasprava.

Slika 35: Ljubljana; izvor: internet

Inspiracija za Pleternicu: Razvoj pješačkih zona u središtu grada, povezivanje parkova zelenim koridorima i poticanje aktivne mobilnosti.

7.4. Preporuke za implementaciju kružnog gospodarstva u Pleternici

Za uspješnu primjenu kružnog gospodarstva prostorom i zgradama u Pleternici preporučuju se sljedeći koraci:

1. **Izrada detaljne evidencije:** Popis svih napuštenih i neiskorištenih objekata s detaljnim informacijama o njihovom stanju, vlasništvu i potencijalu za obnovu.
2. **Uključivanje lokalne zajednice:** Organiziranje radionica i javnih rasprava kako bi se prikupile ideje i prijedlozi građana za buduću namjenu tih prostora.
3. **Suradnja s privatnim sektorom:** Poticaji za investitore koji su zainteresirani za obnovu i prenamjenu objekata u skladu s principima kružnog gospodarstva.
4. **Korištenje dostupnih fondova:** Prijava na nacionalne i europske fondove koji financiraju projekte revitalizacije i održivog razvoja.
5. **Edukacija i promocija:** Podizanje svijesti o prednostima kružnog gospodarstva kroz edukativne programe i medijske kampanje.

Slika 36. Implementacija kružnog gospodarstva, izvor:autor

7.5. Upravljanje otpadom i izazovi reciklažnog dvorišta

Grad Pleternica je 2019. godine izgradio reciklažno dvorište s ciljem povećanja stope odvojeno prikupljenog komunalnog otpada i smanjenja količine otpada koji se odlaže na odlagalištu. Projekt je sufinanciran iz Kohezijskog fonda Europske unije s 2.049.221,57 kn, što čini 85% ukupne vrijednosti projekta.

Međutim, unatoč postojanju reciklažnog dvorišta, građani se suočavaju s ograničenjima u količini otpada koju smiju dovesti, što dovodi do stvaranja ilegalnih deponija. Ovaj problem ukazuje na potrebu za:

- Revizijom postojećih pravila: Povećanje dopuštenih količina otpada koje građani mogu predati ili uvođenje fleksibilnijih pravila kako bi se smanjila potreba za ilegalnim odlaganjem.
- Pojačanim nadzorom i sankcijama: Uvođenje sustava nadzora, uključujući video nadzor i redovite inspekcije komunalnih službi, moglo bi smanjiti broj ilegalnih odlagališta otpada. Također, postrožene kazne za nepropisno odlaganje otpada mogu djelovati preventivno.
- Boljom informiranošću građana: Organiziranje edukativnih radionica i kampanja o pravilnom razvrstavanju otpada i mogućnostima reciklaže može poboljšati navike građana. Također, jasno informiranje o dozvoljenim količinama otpada i procedurama za odlaganje može smanjiti frustraciju stanovnika i spriječiti ilegalno odlaganje.
- Povećanjem kapaciteta reciklažnog dvorišta: Uvođenje novih kontejnera za dodatne vrste otpada i proširenje kapaciteta za prikupljanje građevinskog i glomaznog otpada moglo bi omogućiti efikasnije gospodarenje otpadom.
- Razmatranjem mobilnih reciklažnih dvorišta: Uvođenje mobilnih jedinica za prikupljanje otpada u udaljenim dijelovima grada moglo bi olakšati građanima pravilno odlaganje otpada, posebice za one koji nemaju pristup prijevoznim sredstvima.

Rješavanje izazova upravljanja otpadom

Slika 37. Rješavanje izazova upravljanja otpadom, izvor:autor

7.6. Integracija modela kružnog gospodarstva u budući razvoj Pleternice

Grad Pleternica ima velik potencijal za implementaciju kružnog gospodarstva, posebno kroz obnovu napuštenih prostora i poboljšanje sustava gospodarenja otpadom. U tom kontekstu, potrebno je:

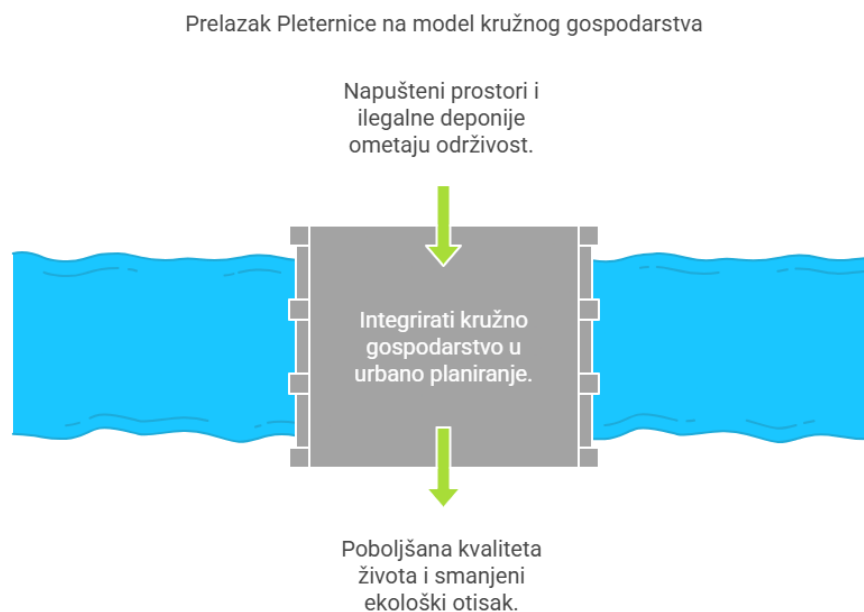
- Povezati koncept kružnog gospodarstva s urbanim planiranjem, čime bi se napušteni industrijski i javni objekti mogli prenamijeniti za nove, održive namjene (coworking prostori, kulturni centri, poduzetnički inkubatori, edukacijski centri).
- Jačati suradnju s lokalnim poduzetnicima kroz poticaje za prenamjenu starih objekata u energetske učinkovite poslovne prostore i poticanje zelene industrije.
- Implementirati digitalna rješenja za praćenje otpada i učinkovitije upravljanje resursima, uključujući pametne senzore za praćenje popunjenosti reciklažnih dvorišta i aplikacije koje omogućuju građanima informacije o pravom načinu odlaganja otpada.

- Razvijati projekte koji uključuju lokalnu zajednicu – kroz volonterske programe čišćenja ilegalnih deponija, ekološke radionice i participativne projekte u kojima građani aktivno sudjeluju u kreiranju održivog grada.
- Kombinirati javna i privatna ulaganja kako bi se osigurala dugoročna financijska održivost projekata kružnog gospodarstva, uključujući prijave na EU fondove i nacionalne programe potpore za obnovu infrastrukture.

Pleternica ima velik potencijal za implementaciju modela kružnog gospodarstva u urbanom planiranju, ali se suočava s izazovima poput napuštenih industrijskih i javnih objekata, neadekvatnog sustava upravljanja otpadom i ilegalnih deponija.

Primjenom sustavnog pristupa koji uključuje revitalizaciju napuštenih prostora, poboljšanje kapaciteta reciklažnog dvorišta, strožu kontrolu odlaganja otpada i edukaciju građana, moguće je stvoriti održiv sustav koji će unaprijediti kvalitetu života u Pleternici i smanjiti ekološki otisak grada.

Uspješnom implementacijom ovih mjera, Pleternica može postati primjer dobre prakse u Hrvatskoj u pogledu održivog upravljanja resursima i kružnog gospodarstva, stvarajući ekološki i gospodarski održivu zajednicu.

Slika 38. Prelazak na model kružnog gospodarstva, izvor:autor

8. PODRUČJA POGODNA ZA URBANU PREOBRAZBU I/ILI URBANU SANACIJU U GRADU PLETERNICI

Grad Pleternica prepoznaje važnost urbane preobrazbe i sanacije kako bi unaprijedio kvalitetu života svojih stanovnika te očuvao i valorizirao prirodne i kulturne resurse. U skladu s člankom 3., stavkom 1., točkama 40-41. Zakona o prostornom uređenju (NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19), identificirana su područja pogodna za takve intervencije:

1. Gradski park Pleternice

Gradski park, smješten u središtu Pleternice, predstavlja značajan zeleni prostor s potencijalom za revitalizaciju. Trenutno stanje parka zahtijeva obnovu kako bi postao atraktivnije mjesto za okupljanje i rekreaciju građana. Planirana su sljedeća poboljšanja:

- **Obnova hortikulturnih elemenata:** Sadnja autohtonih biljnih vrsta koje će obogatiti bioraznolikost i estetski izgled parka.
- **Uređenje infrastrukture:** Obnova postojećih i izgradnja novih pješačkih staza, postavljanje modernih klupa, rasvjete i informativnih ploča koje educiraju posjetitelje o flori i fauni područja.
- **Razvoj dodatnih sadržaja:** Uvođenje dječjih igrališta, zona za vježbanje na otvorenom te prostora za kulturna događanja kako bi se povećala funkcionalnost parka.

Ove aktivnosti predviđene su u "Strategiji zelene urbane obnove Grada Pleternice", koja naglašava važnost razvoja dodatnih sadržaja u rekreacijskom parku uz rijeku Orjavu.

Slika 39. Gradski park, izvor:facebook

2. Područje uz rijeku Orljavu

Prostor uz rijeku Orljavu identificiran je kao ključan za razvoj rekreacijskih i edukativnih sadržaja. Planirane aktivnosti uključuju:

- **Izgradnju biciklističkih i pješačkih staza:** Povezivanje gradskog središta s okolnim područjima kroz mrežu staza koje omogućuju sigurno kretanje i rekreaciju građana.
- **Postavljanje infrastrukture:** Ugradnja klupa, rasvjete i informativnih ploča koje educiraju posjetitelje o ekosustavu rijeke i njenoj važnosti za lokalnu zajednicu.
- **Organizaciju edukativnih staza:** Razvoj poučnih staza koje vode od Interpretacijskog centra uz rijeku Orljavu do hipodroma u Pleternici, s fokusom na interpretaciju prirodnih i kulturnih značajki područja.

Slika 40. Orljava i slap u Pleternici, izvor:wikipedia

3. Pješačke i biciklističke staze u naseljima

Unaprjeđenje infrastrukture za pješake i bicikliste u svim naseljima grada prepoznato je kao prioritet. Planirane mjere obuhvaćaju:

- **Izgradnju i obnovu staza:** Osiguranje kontinuiranih i sigurnih pješačkih i biciklističkih staza koje povezuju ključne točke unutar naselja, poput škola, vrtića i javnih institucija.
- **Povećanje sigurnosti:** Postavljanje adekvatne signalizacije i rasvjete kako bi se osigurala sigurnost svih sudionika u prometu, posebice djece i starijih osoba.

Ove inicijative usklađene su sa "Strategijom razvoja urbanog područja Požega za financijsko razdoblje 2021.-2027.", koja predviđa izgradnju biciklističkih i pješačkih staza na dionicama uz prometnice.

4. Modernizacija javne rasvjete

U cilju smanjenja potrošnje energije i svjetlosnog onečišćenja, planirana je zamjena postojeće javne rasvjete LED tehnologijom u svim naseljima. Ova mjera donosi višestruke koristi:

- **Energetsku učinkovitost:** LED rasvjeta troši manje energije u usporedbi s tradicionalnim izvorima svjetlosti, što rezultira smanjenjem troškova za električnu energiju.
- **Dugotrajnost i pouzdanost:** LED svjetiljke imaju duži vijek trajanja i zahtijevaju manje održavanja, što smanjuje operativne troškove.
- **Smanjenje svjetlosnog onečišćenja:** Precizno usmjereno svjetlo smanjuje nepotrebno osvjetljavanje okolnih područja, čime se čuva prirodni noćni okoliš.

5. Kamp Zarilac

Kamp Zarilac u Pleternici predstavlja inovativni pilot projekt razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama. Ovaj projekt ima za cilj očuvanje prirodnih resursa, prilagodbu klimatskim promjenama i stvaranje održivog turističkog modela koji će koristiti lokalnoj zajednici i posjetiteljima.

Glavni elementi projekta:

1. Ozelenjavanje i integracija s okolišem

- Kamp će biti energetska učinkovit, s naglaskom na ozelenjene površine, sadnju autohtonih biljnih vrsta i očuvanje ekosustava.
- U sklopu kampa planirana je izgradnja ljekovitog vrta, gdje će posjetitelji moći učiti o ljekovitim biljkama i njihovoj primjeni.
- Stabla i grmlje posađeni uz kamp doprinijet će prirodnoj zaštiti od vjetrova, hladu i smanjenju utjecaja toplinskih valova.

2. Obnova i prenamjena postojećih objekata

- Postojeća zgrada na lokaciji bit će energetska obnovljena i ozelenjena, uključujući zelene krovove i fasade koje smanjuju energetska potrošnja i poboljšavaju mikroklima.
- Planirano je rušenje objekata koji nisu u funkciji te rekonstrukcija i prenamjena prostora u recepcijski centar za upravljanje kampom.

3. Ekološki prilagođena infrastruktura

- Kamp će sadržavati punionice za električne bicikle i romobile, potičući održiva mobilnost i smanjenje emisija CO₂.
- Uz kamp će biti postavljene kućice za ptice, hoteli za kukce i skloništa za šišmiše kako bi se podržala lokalna bioraznolikost.
- Putem pametnih sustava upravljanja energijom optimizirat će se potrošnja struje i vode, smanjujući negativan utjecaj na okoliš.

4. Kružno gospodarenje prostorom i smanjenje otpada

- Integracija recikliranih materijala u gradnju, čime će se smanjiti ekološki otisak projekta.
- Kamp će koristiti sustav za prikupljanje kišnice za zalijevanje biljaka i održavanje infrastrukture.
- Uvođenjem ekološki prihvatljivih sanitarnih čvorova i sustava za kompostiranje, smanjit će se otpad i povećati održivost.

5. Dostupnost za sve

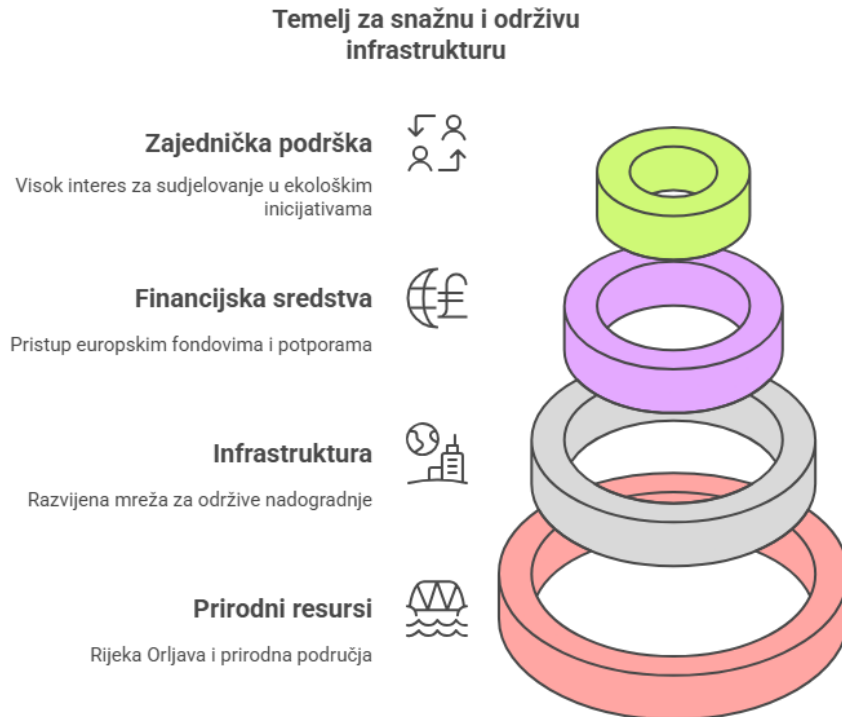
- Kamp će biti prilagođen osobama s invaliditetom, uključujući pristupačne staze, rampe i prilagođene smještajne kapacitete.
- Organizirat će se edukativni programi o zaštiti okoliša i održivom turizmu kako bi se podigla svijest o važnosti očuvanja prirodnih resursa.

9. IZRADA SWOT ANALIZE RAZVOJA ZELENE INFRASTRUKTURE I NEKORIŠTENIH POVRŠINA JAVNE NAMJENE

SWOT analiza pruža sveobuhvatan pregled ključnih unutarnjih i vanjskih čimbenika koji oblikuju uspjeh Strategije zelene urbane obnove Grada Pleternice. Ova analiza omogućuje identificiranje snaga i slabosti unutar lokalne zajednice, kao i prilika i prijetnji iz šireg okruženja. Kroz detaljno sagledavanje ovih čimbenika, strategija dobiva čvrste temelje za definiranje ciljeva i mjera koje su usklađene s lokalnim mogućnostima i globalnim trendovima.

9.1. Snage (Strengths)

1. **Prirodne vrijednosti i resursi** Grad Pleternica ima pristup značajnim prirodnim resursima, poput rijeke Orljave i okolnih prirodnih područja. Ovi elementi pružaju snažan temelj za razvoj zelene i plave infrastrukture koja podržava ekološku održivost i poboljšava kvalitetu života.
2. **Razvijena osnovna infrastruktura** Grad raspolaže osnovnom prometnom i komunalnom infrastrukturom koja omogućava nadogradnju kroz implementaciju održivih rješenja. Biciklističke staze, pješačke zone i slični elementi lako se mogu integrirati u postojeću mrežu.
3. **Podrška lokalne zajednice** Lokalna zajednica pokazuje visok stupanj interesa za sudjelovanje u inicijativama poput urbanog vrtlarstva, sadnje drveća i sličnih projekata. Ova uključenost povećava uspješnost provedbe strategije.
4. **Pristup financijskim sredstvima** Grad ima mogućnost pristupa značajnim financijskim sredstvima putem nacionalnih i europskih fondova, uključujući NPOO (Nacionalni plan oporavka i otpornosti), Program zelene infrastrukture te Interreg i LIFE programe.

Slika 41. Temelj za snažnu i održivu infrastrukturu, izvor:autor

9.2. Slabosti (Weaknesses)

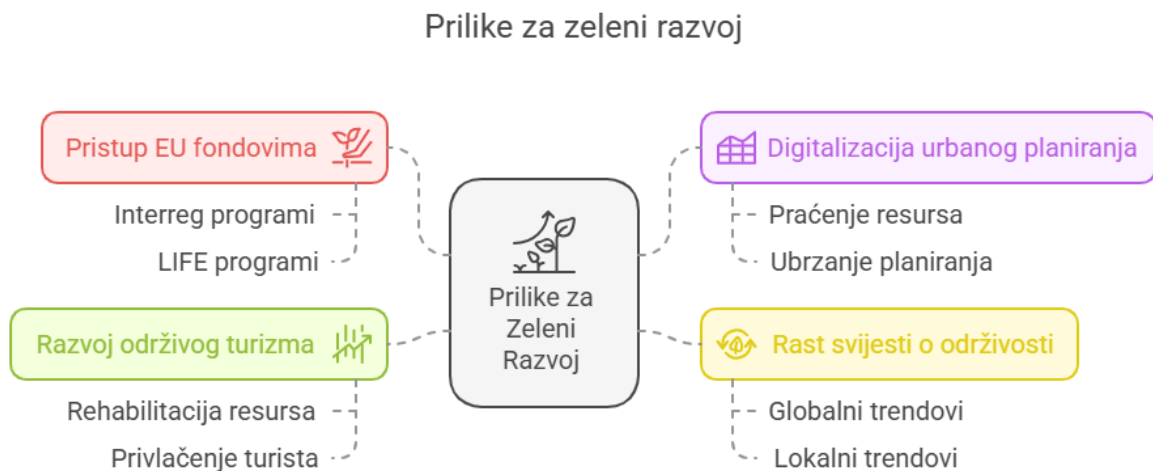
1. **Demografski izazovi** Grad se suočava s depopulacijom i iseljavanjem radno sposobnog stanovništva, što smanjuje dostupnost ljudskog kapitala potrebnog za provedbu zahtjevnih projekata.
2. **Fragmentiranost zelenih površina** Postojeće zelene površine često su nepovezane, čime se ograničava njihova funkcionalnost i ukupna ekološka vrijednost. Potrebno je povezati ove prostore kako bi se povećala njihova učinkovitost.
3. **Ograničeni resursi i kapaciteti** Grad ima ograničen broj stručnjaka i resursa za provedbu specijaliziranih mjera, poput energetske tranzicije ili prilagodbe na klimatske promjene.
4. **Nedostatak podataka** Nepotpuna evidencija o stanju zelenih i plavih površina otežava planiranje i donošenje informiranih odluka u sklopu strategije.

Slika 42. Demografski i ekološki izazovi, izvor:autor

9.3. Prilike (Opportunities)

1. **Pristup EU fondovima** Europski fondovi, poput Interreg i LIFE programa, nude brojne mogućnosti financiranja projekata koji se odnose na zelenu tranziciju, održivost i klimatsku prilagodbu. Ove prilike omogućuju realizaciju ambicioznih ciljeva.
2. **Digitalizacija urbanog planiranja** Primjena GIS (Geografski informacijski sustav) tehnologije može značajno unaprijediti praćenje, analizu i upravljanje prirodnim resursima te ubrzati planiranje projekata.
3. **Rast svijesti o održivosti** Globalni i lokalni trendovi prema održivosti i ekološkoj tranziciji povećavaju interes građana, investitora i poduzetnika za sudjelovanjem u projektima zelenog razvoja.
4. **Razvoj održivog turizma** Rehabilitacija i valorizacija prirodnih resursa, poput šetnica uz rijeku Orjavu i drugih ekoloških projekata, može privući turiste, stvoriti nova radna mjesta i potaknuti gospodarski rast.

Slika 43. prilike za zeleni razvoj, izvor:autor

9.4. Prijetnje (Threats)

1. **Klimatske promjene** Povećanje učestalosti i intenziteta poplava, suša i drugih ekstremnih vremenskih pojava ozbiljno ugrožava dugoročnu održivost strategije.
2. **Financijski izazovi** Dugotrajni procesi prijave za financiranje i moguće smanjenje dostupnih sredstava u proračunima predstavljaju značajan rizik za provedbu projekata.
3. **Otpor lokalne zajednice** Nedostatak razumijevanja koristi pojedinih mjera unutar zajednice može izazvati otpor prema promjenama, što bi moglo usporiti implementaciju planova.
4. **Globalna ekonomska nestabilnost** Povećanje cijena građevinskih materijala, energije i drugih ključnih resursa zbog globalnih poremećaja može otežati realizaciju projekata i povećati troškove.

Slika 44. Prijetnje, izvor: autor

SWOT analiza jasno pokazuje da Grad Pleternica raspolaže značajnim prirodnim i infrastrukturnim potencijalima za provedbu zelene urbane obnove. Međutim, uspješnost strategije ovisi o sposobnosti grada da iskoristi prilike poput dostupnih fondova i rastuće svijesti o održivosti, dok istovremeno umanjuje rizike povezane s demografskim padom, klimatskim prijetnjama i financijskim izazovima. Temeljito razumijevanje lokalnog konteksta i globalnih trendova omogućit će donošenje mjera koje su realne, izvedive i učinkovite, čime će strategija ostvariti svoj puni potencijal.

10. STRATEŠKI OKVIR ZELENE URBANE OBNOVE GRADA PLETERNICE

Zelena urbana obnova Grada Pleternice usmjerena je na stvaranje održivog, ekološki svjesnog i ugodnog urbanog prostora koji odgovara na razvojne potrebe grada i njegovih stanovnika. Aktivnosti i projekti obuhvaćaju širok spektar inicijativa, uključujući očuvanje i poboljšanje zelenog karaktera grada, uspostavu funkcionalne zelene infrastrukture, revitalizaciju javnih prostora te prilagodbu klimatskim promjenama.

Očuvanje i unaprjeđenje zelenog identiteta Pleternice

Pleternica se ističe bogatim prirodnim resursima, od rijeke Orljave do periurbanih zelenih površina. Strategija obnove uključuje sustavno ozelenjavanje, sadnju autohtonih stabala i stvaranje urbanih vrtova. Ove aktivnosti ne samo da poboljšavaju vizualni identitet grada, već i smanjuju učinak urbanih toplinskih otoka te doprinose kvaliteti zraka. Uz revitalizaciju postojećih parkova i zelenih površina, posebna pažnja posvećuje se povezivanju zelenih koridora kroz cijeli grad, čime se stvaraju prirodni prostori za rekreaciju i socijalizaciju građana.

Prostori ugodni za život i podizanje kvalitete života

Kroz pametno planiranje i održavanje javnih površina, Grad Pleternica osigurava prostor prilagođen potrebama stanovništva. Urbani prostori obogaćuju se novim sadržajima – od dječjih igrališta i pješačkih zona do pametnih klupa i zelenih krovova na javnim zgradama. Cilj je stvaranje ambijenta u kojem se građani osjećaju povezano s prirodom i potaknuti na korištenje vanjskih prostora za druženje, sport i rekreaciju.

Povezivanje otvorenih površina i prostorno umrežavanje

Jedan od ključnih ciljeva je stvaranje integriranog sustava zelenih površina. Ova strategija uključuje razvoj biciklističkih i pješačkih staza koje povezuju središte grada s periferijom te omogućuju održivu mobilnost. Projekti uključuju i prenamjenu zapuštenih prostora u javne zelene površine, što dodatno doprinosi jačanju ekološke svijesti i poboljšanju mikroklimatskih uvjeta.

Integracija vodenih površina u sustav zelene infrastrukture

Rijeka Orljava ključna je prirodna vrijednost grada te je njen potencijal u potpunosti uključen u planove urbane obnove. Planirane aktivnosti obuhvaćaju uređenje obala rijeke, razvoj

rekreacijskih zona uz vodu te sustavno praćenje kvalitete vode kroz tehnološka rješenja. Osim toga, implementacija sustava za zadržavanje oborinskih voda omogućit će pametno korištenje resursa i smanjenje rizika od poplava.

Osiguravanje dostupnosti zelenih površina

Kako bi svaki stanovnik imao pristup zelenim površinama u svojoj neposrednoj blizini, Grad Pleternica provodi plan stvaranja novih parkova i vrtova unutar gusto naseljenih područja. Time se omogućuje povećana rekreativna ponuda i smanjuje stres urbanog načina života. Planira se i izgradnja novih urbanih vrtova, gdje će građani moći aktivno sudjelovati u održivoj poljoprivredi.

Prilagodba klimatskim promjenama i jačanje otpornosti

Pleternica implementira mjere za smanjenje klimatskih rizika, uključujući povećanje bioraznolikosti, pošumljavanje i korištenje održivih građevinskih materijala u obnovi javnih objekata. Održiva urbana mobilnost promiče se izgradnjom električnih punionica i uvođenjem sustava dijeljenja bicikala.

Ponovna uporaba napuštenih prostora

Obnova napuštenih javnih zgrada i prostora ključni je segment zelene obnove. Cilj je prenamijeniti ove objekte u multifunkcionalne centre koji mogu služiti za kulturne, edukativne i poslovne svrhe. Korištenjem principa kružnog gospodarstva, zgrade će biti energetske učinkovite i u skladu s najnovijim ekološkim standardima.

Provedba i tijek razvoja aktivnosti

Provedba projekata organizirana je kroz kratkoročne, srednjoročne i dugoročne mjere. Kratkoročno, fokus je na sadnji drveća, edukaciji građana i pilot-projektima ozelenjavanja. Srednjoročne aktivnosti uključuju izgradnju novih biciklističkih staza i obnovu napuštenih prostora, dok se dugoročno planira potpuna integracija zelene infrastrukture u urbanističke planove grada.

Ovim mjerama Grad Pleternica ne samo da odgovara na izazove urbanizacije i klimatskih promjena, već i postavlja temelje za zdraviju, održiviju i povezaniju zajednicu.

11. HORIZONTALNA NAČELA U STRATEGIJI ZELENE URBANE OBNOVE GRADA PLETERNICE

Strategija zelene urbane obnove Grada Pleternice ne obuhvaća samo infrastrukturne projekte i ekološke inicijative, već se temelji i na vrijednostima inkluzivnosti, pristupačnosti i socijalne pravde. Horizontalna načela koja su ugradili stručnjaci u ovaj strateški dokument osiguravaju da svi građani – bez obzira na svoje fizičke sposobnosti, spol, dob ili socio-ekonomski status – imaju jednake mogućnosti za korištenje i uživanje u urbanim prostorima.

Pleternica teži postati grad u kojem su javni prostori sigurni, inkluzivni i dostupni svima. Pri planiranju urbanih intervencija uzeti su u obzir izazovi s kojima se suočavaju osobe s invaliditetom, starije osobe, žene, obitelji s malom djecom i druge ranjive skupine. Stoga, uz povećanje zelenih površina i ekoloških inicijativa, strategija predviđa konkretne mjere koje će osigurati da svaki građanin ima jednake mogućnosti za sudjelovanje u urbanom životu.

Pristupačnost za osobe smanjene pokretljivosti i osobe s invaliditetom

Osobe s invaliditetom često se suočavaju s preprekama u urbanim sredinama – bilo da je riječ o nepristupačnim stazama, neprilagođenim javnim prijevozima ili infrastrukturnim barijerama koje im onemogućuju kretanje. Grad Pleternica prepoznaje ove izazove i kroz svoju strategiju osigurava da zelena obnova ne bude samo estetska i ekološka transformacija, već i inkluzivan proces koji obuhvaća sve građane.

Univerzalni dizajn i prilagođena infrastruktura

Svi novi i obnovljeni javni prostori projektirat će se prema načelima univerzalnog dizajna. Parkovi, trгови, šetnice i rekreacijske zone imat će blage nagibe, stabilne podloge i rukohvate kako bi omogućili sigurno kretanje osobama u invalidskim kolicima, starijim osobama i roditeljima s dječjim kolicima.

Pješачke zone i biciklističke staze bit će opremljene taktilnim oznakama za slijepe i slabovidne osobe, dok će autobusna stajališta imati prilagođene rampe, niske platforme i audio obavijesti. Na ključnim lokacijama u gradu postaviti će se rampe i spuštene rubnjaci kako bi se osiguralo nesmetano kretanje svih građana.

Prilagođene rekreacijske zone

Infrastruktura u Pleternici bit će planirana s naglaskom na inkluzivnost. Ključne inicijative uključuju postavljanje klupa s rukohvatima za osobe s otežanim kretanjem, izgradnju dječjih igrališta prilagođenih djeci s invaliditetom te stvaranje pristupačnih fitness zona koje će omogućiti rekreaciju osobama s tjelesnim oštećenjima.

Grad će implementirati i specijalizirane zelene zone u kojima će osobe s invaliditetom moći aktivno sudjelovati u hortikulturnim projektima i urbanim vrtovima. Ove aktivnosti ne samo da poboljšavaju fizičko zdravlje, već i omogućuju veću socijalnu interakciju i uključenost.

Pametna tehnologija za olakšavanje pristupačnosti

Kako bi Pleternica postala što pristupačnija, planirano je korištenje pametnih rješenja poput semafora s audio signalima, digitalnih aplikacija koje osobama s invaliditetom omogućuju navigaciju kroz grad te instalaciju digitalnih vodiča na ključnim lokacijama.

Očekivani učinci

- **100% javnih prostora bit će dostupno osobama smanjene pokretljivosti.**
- **Povećana kvaliteta života svih građana kroz dostupne rekreacijske zone.**
- **Pleternica postaje primjer inkluzivne urbane sredine u regiji.**

Ravnopravnost spolova i osiguravanje sigurnosti svih građana

Strategija zelene urbane obnove ne bavi se isključivo ekološkim pitanjima, već i načinima na koje urbanizam može pridonijeti sigurnijem i pravednijem društvu. Ravnopravnost spolova ključna je komponenta modernog urbanog planiranja, a Pleternica prepoznaje potrebu za sigurnim, inkluzivnim i rodno osjetljivim urbanim prostorima.

Sigurnost u javnim prostorima

Žene i ranjive skupine često se suočavaju s nesigurnošću u urbanim sredinama. Kako bi se to smanjilo, u strategiji su predviđene mjere poput postavljanja kvalitetne javne rasvjete u parkovima, na šetnicama i u prometnim koridorima. Osvijetljeni i vidljivi prostori ključni su za smanjenje percepcije nesigurnosti.

Također, planirana je izgradnja rekreacijskih zona koje omogućuju bolju vidljivost, čime se smanjuje mogućnost skrivenih ili zanemarenih dijelova grada koji mogu postati nesigurni.

Jednakost u donošenju odluka

Jedan od ključnih aspekata strategije je osiguravanje ravnopravne zastupljenosti žena u procesima odlučivanja o urbanom planiranju i ekološkim projektima. Planirano je uključivanje žena u savjetodavna tijela koja će pratiti provedbu strategije, čime će se osigurati rodno osjetljivo urbano planiranje.

Podrška obiteljima i majkama

Kako bi se olakšao pristup javnim prostorima roditeljima s malom djecom, strategija predviđa stvaranje multifunkcionalnih parkova s prilagođenim sanitarnim čvorovima, klupama za dojenje i dječjim igralištima. Prostori će biti projektirani tako da omoguće sigurno i ugodno korištenje obiteljima.

Očekivani učinci

- **Veća sigurnost žena i ranjivih skupina u javnim prostorima.**
- **Povećana zastupljenost žena u procesima odlučivanja.**
- **Bolja dostupnost prostora za obitelji, majke i djecu.**

Društvena inkluzija i osiguravanje pravednosti

Društvena jednakost jedna je od osnovnih vrijednosti koje se implementiraju kroz strategiju urbane obnove. Planovi razvoja ne smiju pogodovati samo određenim skupinama, već moraju osigurati da svi građani imaju jednake prilike za sudjelovanje i doprinos urbanom životu.

Podrška ranjivim skupinama

Osobe starije životne dobi, nezaposleni, socijalno ugroženi građani i osobe s invaliditetom često su marginalizirane kada je riječ o korištenju javnih prostora. Kako bi se osiguralo njihovo uključivanje, Pleternica će razviti društvene vrtove i inicijative zajedničkog urbanog vrtlarstva u kojima će sudjelovati ove skupine.

Sprječavanje prostorne segregacije

Razvoj grada često dovodi do prostorne segregacije, gdje pojedini dijelovi postaju zapostavljeni. Strategija predviđa ravnomjeran razvoj svih urbanih zona, osiguravajući da ekonomski slabije razvijeni dijelovi dobiju jednaku pažnju kao i središte grada. Kroz projekte zapošljavanja u zelenoj urbanoj obnovi, socijalno ugrožene skupine dobit će priliku za rad i aktivno sudjelovanje u poboljšanju okoliša.

Očekivani učinci

- **Povećana socijalna uključenost kroz javne prostore i aktivnosti.**
- **Smanjenje ekonomske i prostorne segregacije u gradu.**
- **Povećanje ekonomske otpornosti kroz zelene inicijative.**

Strategija zelene urbane obnove Grada Pleternice ne odnosi se samo na poboljšanje ekološke održivosti grada, već i na stvaranje inkluzivne zajednice u kojoj svaki građanin može ravnopravno sudjelovati u urbanom životu. Kroz unapređenje infrastrukture, pristupačnost, sigurnost i društvenu pravdu, Pleternica postaje grad budućnosti – grad koji diše zajedno sa svojim građanima.

12. POKAZATELJI, INDIKATIVNI FINACIJSKI PLAN I TERMINSKI PLAN PROVEDBE STRATEGIJE ZELENE URBANE OBNOVE GRADA PLETERNICE

Provedba Strategije Zelene Urbane Obnove Grada Pleternice temelji se na jasno definiranim pokazateljima uspješnosti, financijskom okviru i vremenskom rasporedu aktivnosti, što omogućuje sustavno praćenje napretka, osiguravanje transparentnosti trošenja sredstava te prilagodbu plana u skladu s potrebama zajednice i raspoloživim resursima.

Strategija je usklađena s nacionalnim dokumentima, poput Programa razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima 2021.–2030. i Programa razvoja kružnog gospodarstva prostorom i zgradama 2021.–2030., čime se osigurava da svi ciljevi i mjere doprinose nacionalnim pokazateljima ishoda te strategijama održivog razvoja Hrvatske.

12.1. Pokazatelji uspješnosti

Praćenje učinkovitosti Strategije temelji se na **ekološkim, društvenim i ekonomskim pokazateljima**, koji omogućuju mjerljivo ocjenjivanje uspješnosti provedbe:

Ekološki pokazatelji:

- Povećanje površine urbanih zelenih zona (cilj: +15 % novih zelenih površina u gradskom području).
- Broj posađenih biljaka i stabala (cilj: 10.000 sadnica biljaka i stabala do 2034.).
- Poboljšanje kvalitete zraka smanjenjem PM čestica za 10 %.
- Smanjenje učinka urbanih toplinskih otoka kroz ozelenjavanje javnih prostora.
- Korištenje obnovljivih izvora energije u javnim zgradama (cilj: 30 % smanjenje fosilnih goriva do 2030.).

Društveni pokazatelji:

- Broj građana uključenih u ekološke projekte i javne rasprave.
- Povećanje dostupnosti zelenih površina.
- Broj održanih edukacija i radionica o održivom razvoju.
- Povećanje zadovoljstva građana kvalitetom života za 20 % (anketno istraživanje).

Ekonomski pokazatelji:

- Postotak energetske obnovljenih javnih zgrada (cilj: 40 % do 2034.).
- Broj poduzetničkih inicijativa povezanih s održivim razvojem.
- Broj novih radnih mjesta u sektorima zelene ekonomije.

12.2. Financijski plan

Financijski okvir predviđa kombinaciju **lokalnih, nacionalnih i EU izvora** financiranja, pri čemu su ključni izvori:

- **Nacionalni programi** (Program energetske obnove, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitosti).
- **EU fondovi** (Mehanizam za oporavak i otpornost, Kohezijski fondovi, Interreg programi).
- **Javno-privatna partnerstva** (ESCO modeli za energetske učinkovitosti i zelene projekte).
- **Lokalni proračun** i sredstva međunarodnih financijskih institucija

Očekuje se da će se većina sredstava osigurati putem EU fondova i nacionalnih programa.

Postojeći i planirani projekti s financiranjem

U cilju ostvarivanja strateških ciljeva zelene urbane obnove, Grad Pletternica već je započeo s provedbom niza kapitalnih projekata koji izravno doprinose prioritetima poput energetske učinkovitosti, kružnog gospodarenja prostorom, unapređenja javne infrastrukture te razvoja društvenih i turističkih sadržaja temeljenih na održivosti. Financiranje se temelji na kombinaciji sredstava iz EU fondova, nacionalnih izvora te gradskog proračuna.

Sljedeća tablica prikazuje ključne projekte za razdoblje 2024.–2026. s pripadajućim financijskim okvirima i relevantnošću za Strategiju:

Projekt / Mjera	Iznos (€)	Izvor financiranja	Povezanost sa Strategijom
Centar za starije osobe	2.915.000,00	EU fondovi	Energetska učinkovitost, inkluzivna infrastruktura

Kamp odmorište Zarilac	75.000,00	EU fondovi	Kružna ekonomija, urbana revitalizacija
Objekti komunalne infrastrukture (LED, ceste)	1.516.500,00	EU fondovi + lokalni proračun	Javna rasvjeta, održiva mobilnost, smanjenje CO ₂
Dječji vrtić Gradac	324.905,43	NPOO	Povećanje dostupnosti predškolskog odgoja, unaprjeđenje infrastrukture, održivi razvoj
Interpretacijski centar „Slavonski pragovi“	2.320.000,00	EU fondovi	Kulturni turizam, zelena gradnja

Planirane aktivnosti i okvirne financijske projekcije

U skladu s vizijom održivog razvoja i ciljevima definiranim u Strategiji zelene urbane obnove Grada Pleternice, predviđen je niz aktivnosti koje će se realizirati u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju. Ove mjere uključuju daljnje povećanje površina pod zelenom infrastrukturom, razvoj održive mobilnosti, revitalizaciju napuštenih prostora, digitalizaciju upravljanja okolišem i poticanje kružnog gospodarstva.

Iako konkretni projektni prijedlozi za pojedine aktivnosti još nisu formalno izrađeni ni prijavljeni, moguće je izraditi indikativnu procjenu potrebnih ulaganja na temelju dostupnih podataka, iskustava drugih jedinica lokalne samouprave te tržišnih cijena infrastrukturnih radova i opreme.

Sljedeća tablica prikazuje planirane strateške aktivnosti i okvirne financijske pretpostavke za njihovu provedbu u razdoblju do 2034. godine:

Projekt / Mjera	Godine	Procijenjeni trošak (€)	Izvor financiranja (planirano)	Napomena
Sadnja 10.000 stabala i biljaka	2024–2028	250.000,00	FZOEU, gradski proračun	Okvirna procjena (25 €/sadnica + održavanje)
Izgradnja biciklističkih staza (10 km)	2025–2030	1.000.000,00	NPOO, EU fondovi, ZOOP	Prosječna cijena ~100 €/m
Ugradnja pametne javne rasvjete	2025–2028	400.000,00	EU fondovi, gradski proračun	Trošak po svjetiljci ~300–600 €
Revitalizacija napuštenih objekata	2025–2030	900.000,00	ITU mehanizam, Ministarstva	Prilagodba za društvenu, poduzetničku i kulturnu namjenu
Postavljanje GIS sustava i senzora za okoliš	2026–2028	120.000,00	EU fondovi za digitalizaciju	Uključuje edukaciju i opremu
Uređenje 3 nova gradska parka	2025–2030	600.000,00	Kohezijski fond, ZOOP, JPP	Staze, sadnja, urbani namještaj

Napomena: "Procjene troškova za buduće projekte u tablici su indikativne naravi i služe isključivo kao orijentacija za dugoročno planiranje i financijsko pozicioniranje strateških prioriteta. Konačni iznosi ovise o projektnim prijavama, tržišnim uvjetima i izvorima financiranja."

12.3. Terminski plan provedbe

Strategija je podijeljena u **tri faze provedbe**, s jasno definiranim rokovima:

Kratkoročne mjere (1-3 godine):

- Provedba pilot-projekata sadnje drveća u gradskom središtu.
- Pokretanje edukativnih kampanja o zelenoj infrastrukturi.
- Postavljanje pametnih klupa s ugrađenim solarnim panelima.

Srednjoročne mjere (3-6 godina):

- Izgradnja i povezivanje rekreacijskih zona uz rijeku Orjavu.
- Unaprjeđenje energetske učinkovitosti javnih zgrada (toplinska izolacija, solarni paneli).
- Razvoj sustava za prikupljanje kišnice za navodnjavanje zelenih površina.

Dugoročne mjere (6-10 godina):

- Potpuna integracija zelene infrastrukture u prostorni plan grada.
- Razvoj održivih industrijskih i poslovnih zona.
- Implementacija pametnih sustava praćenja okoliša i prilagodba klimatskim promjenama.

Ključne točke ostvarenja:

- **2026.:** 50 % planiranih biljaka i stabala posađeno, pilot-projekti provedeni.
- **2028.:** 20 % javnih zgrada energetske obnovljeno, završena biciklistička infrastruktura.
- **2034.:** Svi ciljevi strategije postignuti, Grad Pleternica postaje uzorni primjer održivog razvoja.

Inkluzivna urbana obnova Pleternice

Slika 45. Inkluzivna urbana obnova, izvor:aut

13. ZAKLJUČAK

Strategija zelene urbane obnove Grada Pleternice predstavlja sveobuhvatan i vizionarski okvir za budući razvoj grada u razdoblju od 2024. do 2034. godine. Temeljena na ekološkim, društvenim i ekonomskim principima održivosti, ova strategija odgovara na ključne izazove današnjice, uključujući klimatske promjene, urbanu fragmentaciju i potrebu za jačanjem otpornosti zajednice.

Ovaj dokument jasno definira ciljeve poput razvoja zelene infrastrukture, energetske tranzicije, kružnog gospodarenja prostorom i aktivnog sudjelovanja građana, čime postavlja temelje za održivu budućnost. Mjere i projekti, poput sadnje 10.000 sadnica biljaka i stabala, uvođenja pametnih sustava za upravljanje resursima, izgradnje biciklističke infrastrukture i promocije lokalne ekološke proizvodnje, odražavaju konkretan plan djelovanja koji ima potencijal značajno unaprijediti kvalitetu života svih stanovnika.

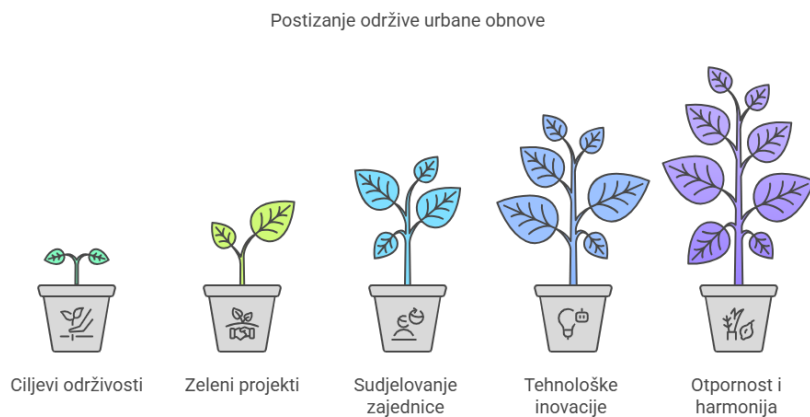
Uključivanjem lokalne zajednice kroz participativne procese i edukativne programe, strategija ne samo da osigurava društvenu podršku, već i jača svijest o važnosti zajedničkog djelovanja za očuvanje okoliša. Transparentnost u provedbi i sustavni mehanizmi praćenja napretka, uključujući jasno definirane pokazatelje uspjeha, omogućit će pravovremenu evaluaciju i prilagodbu aktivnosti kako bi se osiguralo ostvarenje postavljenih ciljeva.

Promicanjem tehnoloških inovacija, poput GIS tehnologije, IoT sustava i pametne infrastrukture, Pleternica ulazi u novu eru urbanog upravljanja, gdje se tradicija i modernost spajaju u harmoničan suživot. Uspješna provedba ove strategije učinit će Grad Pleternicu prepoznatljivim primjerom u regiji, dokazom kako lokalne zajednice mogu učinkovito doprinositi globalnim ciljevima održivosti.

Posebno značajan projekt u sklopu ove strategije je **"Pilot projekt: povezivanje gradova Požega i Pleternica formiranjem zelenog koridora uz rijeku Orjavu"**. Ovaj projekt predstavlja inovativan primjer **regionalne zelene i plave infrastrukture**, čime se doprinosi ekološkoj povezanosti, kvaliteti života građana i otpornosti na klimatske promjene. Njegova provedba osigurat će **stvaranje integriranog sustava rekreacijskih zona, biciklističkih i pješačkih staza te ekološke zaštite rijeke Orljave**, čineći ga modelom održivog razvoja za cijelu regiju.

Zaključno, strategija zelene urbane obnove nije samo plan za gradnju zelenih površina ili obnovu zgrada. Ona je poziv na suradnju i zajedničko djelovanje svih dionika – građana,

institucija i privatnog sektora – za očuvanje prirode, jačanje otpornosti i stvaranje boljeg okruženja za buduće generacije. Kroz njenu provedbu, Pleternica može postati grad koji ne samo da odgovara na suvremene izazove, već ih i transformira u prilike za rast, inovaciju i blagostanje. Ova strategija nije kraj, već početak puta prema održivom i otpornom gradu u kojem priroda i čovjek žive u skladnom suživotu.

Slika 47. Postizanje održive urbane obnove; izvor: autor

14. POPIS LITERATURE:

Strategije i planovi

1. Program razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima 2021.–2030. Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, Hrvatska.
2. Program razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama 2021.–2030. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Hrvatska.
3. Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.–2026. (NPOO), Vlada Republike Hrvatske.
4. Europski zeleni plan (European Green Deal), Europska komisija, 2019.
5. Strategija prilagodbe klimatskim promjenama za Republiku Hrvatsku do 2040. s pogledom na 2070., Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, 2020.
6. Strategija održivog urbanog razvoja Republike Hrvatske do 2030., Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine.
7. EU Biodiversity Strategy for 2030 – Bringing nature back into our lives, European Commission, 2020.
8. Covenant of Mayors for Climate and Energy, Europska unija.
9. Urban Agenda for the EU, Europska komisija, 2016.

Knjige i priručnici

1. Beatley, T. (2011). *Biophilic Cities: Integrating Nature into Urban Design and Planning*. Island Press.
2. Benedict, M. A., & McMahon, E. T. (2006). *Green Infrastructure: Linking Landscapes and Communities*. Island Press.
3. Girardet, H. (2014). *Creating Regenerative Cities*. Routledge.
4. Gehl, J. (2010). *Cities for People*. Island Press.
5. Owen, D. (2011). *Green Metropolis: What the City Can Teach the Country About True Sustainability*. Penguin Books.

Znanstveni članci i izvješća

1. Tzoulas, K., et al. (2007). "Promoting ecosystem and human health in urban areas using green infrastructure: A literature review." *Landscape and Urban Planning*, 81(3), 167-178.

2. Kabisch, N., et al. (2016). "Nature-based solutions to climate change mitigation and adaptation in urban areas: Perspectives on indicators, knowledge gaps, barriers, and opportunities for action." *Ecology and Society*, 21(2).
3. European Environment Agency (2019). "The European environment – state and outlook 2020: Knowledge for transition to a sustainable Europe."
4. UN Habitat (2020). *Enhancing Urban Resilience: Guidelines for Cities and Communities*.
5. Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC). *Climate Change 2022: Impacts, Adaptation, and Vulnerability*.

Zakoni i regulative

1. Zakon o prostornom uređenju, Narodne novine, Hrvatska.
2. Zakon o zaštiti okoliša, Narodne novine, Hrvatska.
3. EU Directive 2014/52/EU on the Assessment of the Effects of Certain Public and Private Projects on the Environment.
4. EU Water Framework Directive 2000/60/EC.

Vodiči i alati

1. European Commission. (2013). *Guidelines on best practice to limit, mitigate or compensate soil sealing*.
2. United Nations Environment Programme (UNEP). *Toolkit for Integrated Green Urban Development*.
3. Green Roofs for Healthy Cities. (2021). *Green Roof Benefits Toolkit*.
4. International Federation of Landscape Architects (IFLA). *Green Infrastructure: A Guide for Urban Planners*.

Primjeri dobre prakse

1. World Green Building Council. *Case Studies: Green Building Projects Worldwide*.
2. UN-Habitat. *Urban Sustainability Case Studies*.

3. ICLEI – Local Governments for Sustainability. *Green Cities Programme Reports*.

Web izvori

1. European Commission – Urban Development:
https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/themes/urban-development/
2. European Environment Agency – Green Infrastructure:
<https://www.eea.europa.eu/themes/sustainability-transitions/green-infrastructure>
3. UN Habitat: <https://unhabitat.org/>
4. Global Covenant of Mayors for Climate & Energy:
<https://www.globalcovenantofmayors.org/>

REPUBLIKA HRVATSKA
POŽEŠKO-SLAVONSKA ŽUPANIJA
GRAD PLETERNICA

Gradsko vijeće

KLASA: 021-01/25-01/02

URBROJ: 2177-7-03-25-21

Pleternica, 01. travnja 2025. godine

Na temelju članka 35. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN, broj: 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15, 123/17, 98/19, 144/20) i članka 36. Statuta Grada Pleternice (Službeno glasilo Grada Pleternice broj 02/21.), Gradsko vijeće Grada Pleternice, na 24. sjednici održanoj dana 01. travnja 2025. godine, donosi

ODLUKU

o usvajanju Plana upravljanja destinacijom Pleternica za razdoblje 2025-2029

I.

Ovom Odlukom usvaja se Plan upravljanja destinacijom Pleternica za razdoblje 2025-2029 (dalje u tekstu: Plan).

II.

Plan se objavljuje u „Službenom glasilu Grada Pleternice“ i na službenim internetskim stranicama Grada Pleternice, u skladu sa člankom 10. stavkom 1. točkom 4. Zakona o pravu na pristup informacijama („Narodne novine“ broj 25/13, 85/15, 69/22).

III.

Plan se nalazi u prilogu ove Odluke i čini njen sastavni dio.

IV.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objave u Službenom glasilu Grada Pleternice.

GRADSKO VIJEĆE GRADA PLETERNICE

PREDSJEDNIK:

Anto Barbarić, dipl.ing., v.r.

PLETERNICA

**TURISTIČKA ZAJEDNICA
GRADA PLETERNICE**

**Plan upravljanja destinacijom
Pleternica za razdoblje 2025.-2029.**

Turistička zajednica Grada Pleternice
Trg hrvatskih branitelja 1, 34310 Pleternica

PLAN UPRAVLJANJA DESTINACIJOM PLETERNICA

2025. – 2029.

1. UVOD

Plan upravljanja destinacijom Pleternica (u daljnjem tekstu Plan) je planski dokument koji ima za cilj održivo i koordinirano upravljanje destinacijom. Pravna osnova za izradu i donošenje Plana proizlazi iz Zakona o turizmu (NN 156/23), a izrađuje se za razdoblje od četiri godine.

Primarna svrha Plana je osigurati razvoj destinacije u smjeru održivosti u skladu s aktima strateškog planiranja, prostornim planovima, planom upravljanja kulturnim dobrima i drugim važećim planovima i propisima. Plan obuhvaća različite aspekte upravljanja destinacijom, kako bi se osigurao dugoročni razvoj koji koristi svim dionicima – posjetiteljima, lokalnoj zajednici i gospodarstvu.

Planom se određuje smjer razvoja destinacije s ciljem poboljšanja iskustva posjetitelja, zaštite prirodnih i kulturnih dobara i dobrobiti lokalne zajednice.

Struktura Plana temelji se na Pravilniku o metodologiji izrade plana upravljanja destinacijom (NN 112/24) i Smjernicama i uputama za izradu Plana upravljanja destinacijom (Ministarstvo turizma i sporta, 2024) te se sastoji od analize stanja, popisa resursne osnove, obveznih pokazatelja održivosti na razini destinacije, razvojnog smjera s mjerama i aktivnostima potrebnim za njegovo ostvarenje, prijedloga smjernica i preporuka za razvoj ili unapređenje destinacije, popisa projekata koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti na razini destinacije te popisa projekata od posebnog značaja za razvoj destinacije.

Temelj izrade ovoga Plana nastavljen je na Plan upravljanja destinacijom Požeško-slavonske županije za razdoblje 2025.-2029. te se podaci o analizi stanja, prijedlozi i smjernice promatraju na regionalnoj razini.

Proces izrade i usvajanja Plana uključuje sljedeće faze:

- pokretanje izrade Plana,
- izrada prijedloga Plana,
- javno savjetovanje o prijedlogu Plana,
- donošenje Odluke Turističkog vijeća Turističke zajednice Grada Pleternice o upućivanju prijedloga Plana na usvajanje Gradskom Vijeću Grada Pleternice,
- usvajanje Plana od strane Gradskog Vijeća Grada Pleternice,
- objava Plana u Službenom glasniku Grada Pleternice i na mrežnim stranicama Turističke zajednice Grada Pleternice,
- dostava popisa projekata Ministarstvu turizma i sporta.

2. ANALIZA STANJA

2.1. Osnovne informacije o Požeško-slavonskoj županiji

Požeško-slavonska županija je smještena na istoku Hrvatske u središnjem dijelu Slavonije. Na zapadu, Županija graniči sa Sisačko-moslavačkom županijom, na sjeverozapadu s Bjelovarsko-bilogorskom županijom, na sjeveru s Virovitičko-podravskom županijom, na istoku s Osječko-baranjskom županijom i na jugu s Brodsko-posavskom županijom. Prostor Županije izduženog je oblika u smjeru istok-zapad, pri čemu zračna udaljenost između krajnjih točaka iznosi 95 kilometara, dok se širina prostora u smjeru sjever-jug kreće od trideset kilometara u središnjem dijelu do desetak kilometara na zapadnim i istočnim rubovima.

Požeško-slavonska županija spada među manje hrvatske županije. S površinom od 1.823 km², što obuhvaća 3,21 posto kopnene površine Hrvatske, zauzima 15. mjesto među hrvatskim županijama. Prema Popisu stanovništva iz 2021. godine ima 64.084 stanovnika, što iznosi 1,66 posto ukupnog hrvatskog stanovništva, te samo Ličko-senjska županija ima manje stanovnika. Prema gustoći naseljenosti Požeško-slavonska županija se ubraja u rijetko naseljene županije i nalazi se na 16. mjestu s 35,2 stanovnika po kvadratnom kilometru, što je znatno ispod hrvatskog prosjeka od 68,41 stanovnika po kvadratnom kilometru.

Geografski gledano granice Županije teku Panonskim gorjem, i to na sjeveru s Papukom, na sjeveroistoku s Krndijom, na jugu s gorom Dilj, na jugozapadu s Požeškom gorom i na zapadu sa Psunjom, a između njih je plodna Požeška kotlina u porječju rijeke Orljave te zapadno od nje brežuljkasti prostor uz rijeku Pakru.

Iako krajolikom dominiraju gore koje okružuju Požešku kotlinu, većina teritorija Županije nalazi se na 200 do 300 metara nadmorske visine, dok se područje ispod 150 metara uglavnom odnosi na donje dijelove tokova rijeka Pakre, Orljave i njene pritoke Londže. Na većem dijelu ravničarskih područja nalaze se oranice, dok se na dijelu blago valovitih i brežuljkastih prostora na obroncima gora nalaze vinorodna područja. Najvažnije i najpoznatije je Vinogorje Kutjevo na južnim obroncima Papuka i Krndije. Osim toga, vinogradi se nalaze i u Požeško-pleterničkom području na sjevernim obroncima Psunja i Požeške gore te u Pakračkom području na zapadnim obroncima Papuka.

Iznad 400 metara nadmorske visine nalaze se šumovite gore. Okolni dio Požeške kotline uključuje obronke gora Papuka, Krndije, Psunja, Požeške gore i Dilja s visinama vrhova od 461 do 984 metara nadmorske visine. Vrh Brezovo Polje na Psunju je najviši u Županiji i cijeloj Slavoniji. Papuk je visok 954 metara, Krndija 790, Požeška gora 618, a Dilj 461 metar.

Najdulja rijeka je Orljava s dužinom od 89 kilometara te se nalazi u središnjem dijelu Županije. Rijeka Pakra nalazi se na zapadu Županije te je duga 72 kilometra, a pritoka Orljave Londža duga je 47 kilometara.

Prostor Požeško-slavonske županije ima umjereno kontinentalnu klimu, odnosno umjereno toplu vlažnu klimu na koju snažan modifikacijski utjecaj imaju reljef i nadmorska visina. Prosječna godišnja

temperatura kreće se oko 12°C, a ukupna količina oborina kreće se od 700 do 900 mm godišnje. Najtopliji mjeseci su srpanj i kolovoz s prosječnom temperaturom od 23°C, a najhladniji siječanj s temperaturom od -6°C.

Požeško-slavonska županija, kao i većina Hrvatske, ima dugu tradiciju naseljenosti o čemu svjedoče brojni arheološki lokaliteti. Zlatna dolina je povijesni naziv za Požešku kotlinu. Ovaj naziv potječe još iz rimskog doba kada su ovo područje zbog njegove plodnosti i prirodnih ljepota nazivali „Vallis Aurea“, što na latinskom znači „zlatna dolina“.

Porast broja stanovnika Županija je bilježila do 1971. godine kada je zabilježen i maksimalan broj od 101.745 stanovnika. Nakon toga uslijedio je pad broja stanovnika koji traje do danas. Danas Županiju karakterizira snažna depopulacija uzrokovana negativnim prirodnim prirastom i iseljavanjem. Pad broja stanovnika posebno je vidljiv u zadnjem popisu stanovništva iz 2021. godine kada se stanovništvo Županije smanjilo za 17,8 posto u usporedbi s 2011. godinom te sada na prostoru Županije živi spomenutih 64.084 stanovnika. Najviše stanovnika živi u županijskom središtu Požegi, njih 22.294, dok niti jedan drugi grad u Županiji nema više od 10.000 stanovnika.

Kao i mnoge druge dijelove Hrvatske, i Požeško-slavonsku županiju karakterizira starenje stanovništva. Zbog iseljavanja dijela stanovništva u radnoj dobi, u Županiji udio stanovnika starijih od 64 godine iznosi 17,9 posto, što je najviše u Slavoniji i iznad je prosjeka Hrvatske. Iz istog razloga je udio mladog stanovništva od 16,8 posto povoljniji u Županiji nego u prosjeku u Hrvatskoj gdje iznosi 15,2 posto.

Požeško-slavonska županija obuhvaća 5 gradova i 5 općina i s ukupno 277 naselja.

Grad / Općina	Površina (km ²)	Broj stanovnika (2011.)	Broj stanovnika (2021.)	Gustoća naseljenosti	%promjena broja stanovnika 2021. - 2011.
Grad Požega	133,91	26.248	22.294	166,9	-15,1
Grad Pleternica	198,13	11.323	9.138	44,3	-19,3
Grad Pakrac	358,08	8.460	7.086	19,8	-16,2
Grad Lipik	208,54	6.170	5.127	24,6	-16,9
Grad Kutjevo	173,61	6.247	4.870	28,1	-22,0
Općina Velika	154,88	5.607	4.502	29,2	-19,7
Općina Jakšić	44,75	4.058	3.371	77,6	-16,9
Općina Brestovac	279,24	3.726	2.980	10,7	-20,0
Općina Kaptol	85,49	3.472	2.605	30,3	-25,0
Općina Čaglin	179,6	2.723	2.111	11,8	-22,5
Ukupno Požeško-slavonska županija	1823,0	78.034	64.084	35,2	-17,9

Tablica 1. Opće informacije o gradovima i općinama Požeško-slavonske županije

Izvor: Državni zavod za statistiku i Izvješće o obavljenoj reviziji 2016. (podaci o površinama) – Plan upravljanja destinacijom Požeško-slavonska županija

2.2. Osnovne informacije o Gradu Pleternici

Grad Pleternica zauzima dio jugoistočnog područja Požeško-slavonske županije površine od 206,59 km², što iznosi 11,33% ukupne površine Županije. Geografski gledano, područje Grada Pleternice zauzima ravničarske dijelove uz rijeke Londžu i Orljavu, dio Požeške doline, kao i istočne dijelove podgorja Požeške gore, odnosno zapadne dijelove podgorja Dilja. Grad Pleternica smjestio se na vratima Požeške kotline desetak kilometara zapadno od Požege, na raskrižju cestovnih i željezničkih pravaca. Smješten je u uskoj dolini kojom teče rijeka Orljava između Požeške gore i Dilj gore. Pleternica graniči s Gradom Požegom na zapadu, Općinom Jakšić i Gradom Kutjevo na sjeveru, Općinom Čaglin na istoku te na jugu s Općinama Nova Kapela, Oriovac, Brodski Stupnik i Sibinj u Brodsko-posavskoj županiji.

Slika 1. Teritorijalni položaj grada Pleternice u Požeško – slavonskoj županiji

Izvor: Plan razvoja Grada Pleternica 2021. – 2027.

17. siječnja 1997. godine Pleternica je proglašena Gradom te tada započinje i njezin najveći razvoj. To se vidi po ostvarenim preduvjetima za razvoj gospodarstva te po izgradnji Pleternice, njevoj urbanizaciji, dodatnim kulturnim, športskim, zabavnim i tradicijskim sadržajima te općenito većoj kvaliteti života stanovnika.

Prema posljednjem popisu stanovništva (2021. godine) na području Grada živi 9.138 stanovnika što čini 14,26% stanovnika Županije uz prosječnu gustoću naseljenosti od 44,23 st/km². Administrativno gledano, Grad Pleternicu čini grad Pleternica zajedno s još 37 okolnih naselja (stanje 2021. godine), a to su: Ašikovci, Bilice, Blacko, Brđani, Bresnica, Brodski Drenovac, Bučje, Buk, Bzenica, Ćosinac, Frkljevci, Gradac, Kadanovci, Kalinić, Knežci, Komorica, Kuzmica, Lakušija, Mali Bilač, Mihaljevići, Novoselci, Pleternički Mihaljevci, Poloje, Požeška Koprivnica, Ratkovic, Resnik, Sesvete, Srednje Selo, Sulkovci, Svilna, Trapari, Tulnik, Vesela, Viškovci, Vrčin Dol, Zagrađe i Zarilac.

U najvećem naselju Pleternica živi 2.895 stanovnika, odnosno 31,68% svih stanovnika s područja Grada Pleternice. Od preostalih 37 naselja, u 2 naselja živi između 500 i 999 stanovnika, u 22 naselja živi između 100 i 499 stanovnika, 12 naselja spada u razred do 99 stanovnika, dok u jednom naselju ne živi niti jedan stanovnik.

Prema odluci o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti Grad Pleternica spada u III. skupinu jedinica lokalne samouprave.

Gradska uprava Grada Pleternice intenzivno radi na povećanju kvalitete života svog stanovništva, s jedne strane stvarajući pretpostavke za razvoj poduzetništva (kroz rad Poduzetničke zone i Poduzetničkog centra Pleternica), te s druge strane osiguravajući svu suvremenu infrastrukturu koja podiže kvalitetu života (javna rasvjeta, vodovod, kanalizacija (kolektor), ceste).

Iako je geografski i demografski mala lokalna samouprava, Grad Pleternica znatne napore i sredstva ulaže u područje korištenja obnovljivih izvora energije. Tome u prilog idu i činjenice da u Pleternici postoji mala hidroelektrana na rijeci Orljavi u vlasništvu Grada Pleternice. To je ujedno prva hidroelektrana u vlasništvu neke jedinice lokalne samouprave u Hrvatskoj i prva mala hidroelektrana izgrađena nakon osamostaljenja Hrvatske. Hidroelektrana je snage 220 kW, a planirana godišnja proizvodnja iznosi 1,1 milijuna kWh električne energije (što je dovoljno za podmirenje troškova javne rasvjete). Također su u gradu postavljene i solarne elektrane na zgradi Pleterničkog inkubatora – PLINK- a, Dječjeg vrtića Tratinčica, IC Terra Panonica, Hrvatske knjižnice i čitaonice Pleternica, a planirano je postavljanje i na E-inkubator te Gradsku tržnicu Pleternica. U tijeku je i provođenje energetske obnove javne rasvjete.

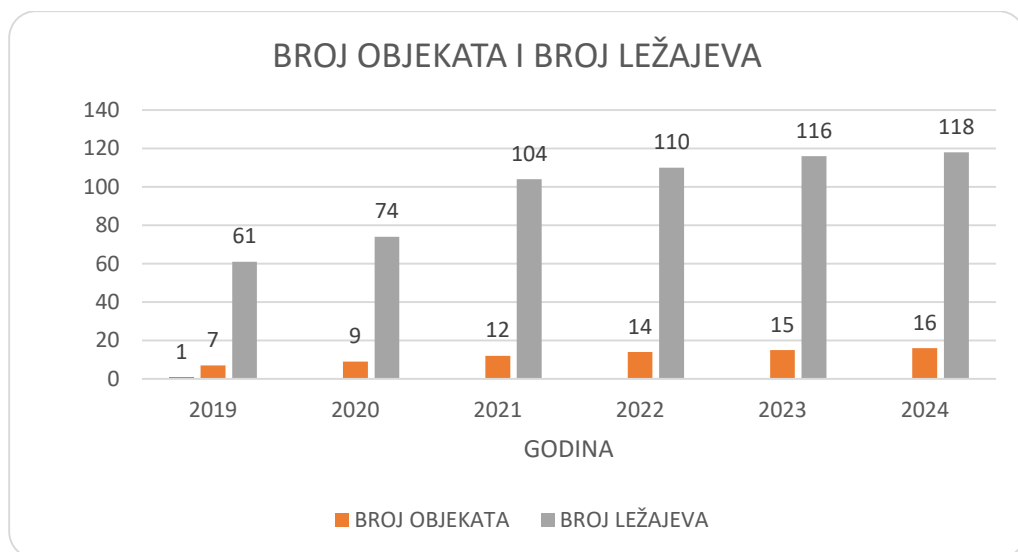
Pleternica je kroz prošlost gradila svoj razvoj na činjenici da je strateški dobro pozicionirana, te se nametnula kao važno trgovinsko središte, posebice u sektoru poljoprivrede. Manji industrijski pogoni (za preradu drveta i metala), povrtlarstvo i trgovina činili su okosnicu egzistencije za stanovništvo Pleternice. Zbog restrukturiranja nacionalne ekonomije u posljednja dva desetljeća Pleternica je izgubila veliki broj radnih mjesta u prerađivačkoj industriji, poljoprivreda se nije dostatno restrukturirala kako bi postala konkurentna, ali se na razini Grada Pleternice intenzivno radi na osnaživanju gospodarstva, privlačenju poduzetnika i obrtnika te širenju postojećih kao preduvjet daljnjeg turističkog, kulturnog i socijalnog razvitka zajednice te zadržavanja stanovništva.

2.3. Turistički proizvodi i usluge

Pleternica nudi turističke proizvode i usluge koji su usmjereni na prirodu, povijest, kulturu, te gastronomiju i vinsku tradiciju. U nastavku su posebno obrađeni smještajni kapaciteti, ugostiteljstvo te turističke atrakcije i usluge koje se nude na području Pleternice.

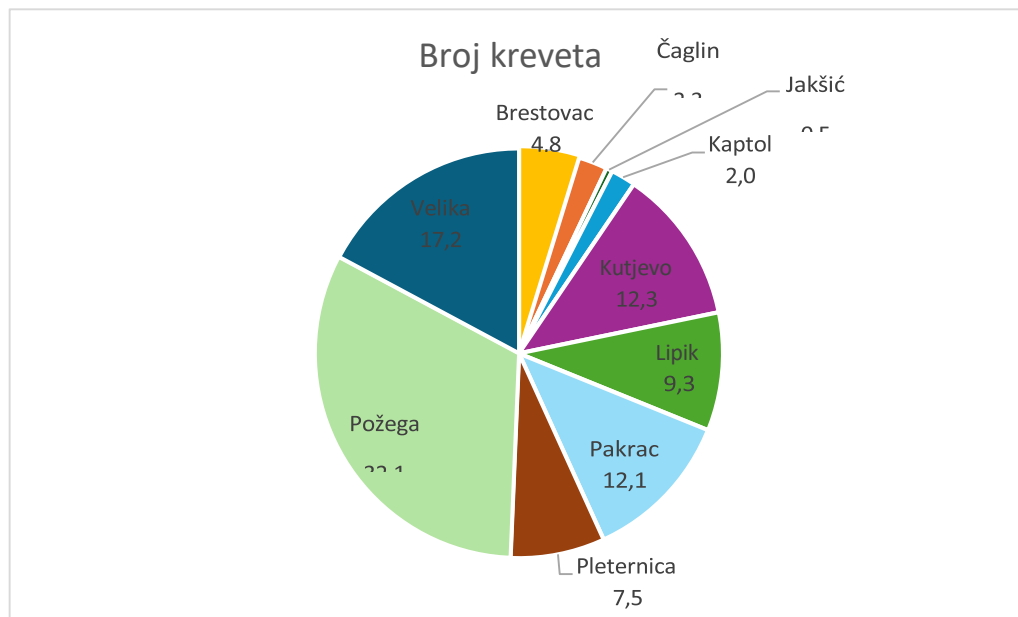
2.3.1. Smještaj

Prema podacima iz sustava eVisitor u siječnju 2025. godine na području Pleternice nalazi se 16 smještajnih objekata s ukupno 118 kreveta pri čemu je primjetan trend povećanja i broja smještajnih objekata i broja kreveta. U ukupnom broju objekata, najviše je objekata s 3 zvjezdice, dok u ukupnom broju kreveta prevladavaju objekti bez kategorizacije. Značajno je manji udio objekata koji imaju višu kvalitetu smještaja (4*). Iako trenutno nema niti jednog objekta s višom kvalitetom smještaja, valja napomenuti da će se situacija poboljšati sa izgradnjom novih objekata koji su u planu.

Slika 2. Broj objekata i kreveta u Pleternici od 2019. do 2024. godine
Izvor: eVisitor

Najviše objekata i kreveta nalazi se u samoj Pleternici, zatim slijede naselja Brodski Drenovac, Ratkovica, Kadanovci, a jedan objekt se nalazi u naselju Zarilac. Na nivou Požeško-slavonske županije, prema ukupnom broju kreveta Pleternica zauzima tek 7,5 % udjela.

Slika 3. Struktura kreveta po gradovima i općinama, u %
Izvor: eVisitor, Plan upravljanja destinacijom Požeško-slavonske županije za razdoblje 2025.-2029.

	Naziv objekta	Adresa objekta	Broj smještajnih jedinica	Smještajni kapacitet - broj kreveta
SOBE	OPG Blašković Đuro	Ivana Šveara 8, Pleternica	5	10
SOBE	Sobe Marta	Ivana Šveara 14, Pleternica	5	13
APARTMAN	SLAVONSKA KUĆA	Vinogradska 4, Pleternica	1	3
APARTMAN	SLAVONSKA KUĆA	Vinogradska 4, Pleternica	1	6
KUĆA ZA ODMOR	RURALNA KUĆA ZA ODMOR "NA ORLJAVI"	Brodski Drenovac 1B, Brodski Drenovac	1	6
APARTMAN	Apartmani Anka	Ratkovica 18, Ratkovica	2	8
APARTMAN	Apartman Maryla	Ratkovica 18, Ratkovica, Ratkovica	3	7
SOBE	SALAŠ 318	Brodski Drenovac 316, Brodski Drenovac	1	10
SOBE	PRENOČIŠTE KLAS	Orljavska 1a, Pleternica	5	14
SOBE	PRENOČIŠTE KLAS 2	Vladimira Nazora 2, Pleternica	3	10
APARTMAN I SOBA	TOG ČONDIĆ, apartman i soba	KADANOVCI 69, Kadanovci	2	7
BUNGALOVI	TOG ČONDIĆ, KAMP ODMORIŠTE - BUNGALOVI	Kadanovci 69, Kadanovci	6	12
KUĆA ZA ODMOR	Kuća na Slapu, IVICA MILIČEVIĆ	Kralja Zvonimira 23, Pleternica	1	4
KUĆA ZA ODMOR	KOD PLAVOG JORGOVANA, kuća za odmor	Zarilac	1	5
KUĆA ZA ODMOR	Villa Pletex	Ive Andrića 7, Pleternica	2	4

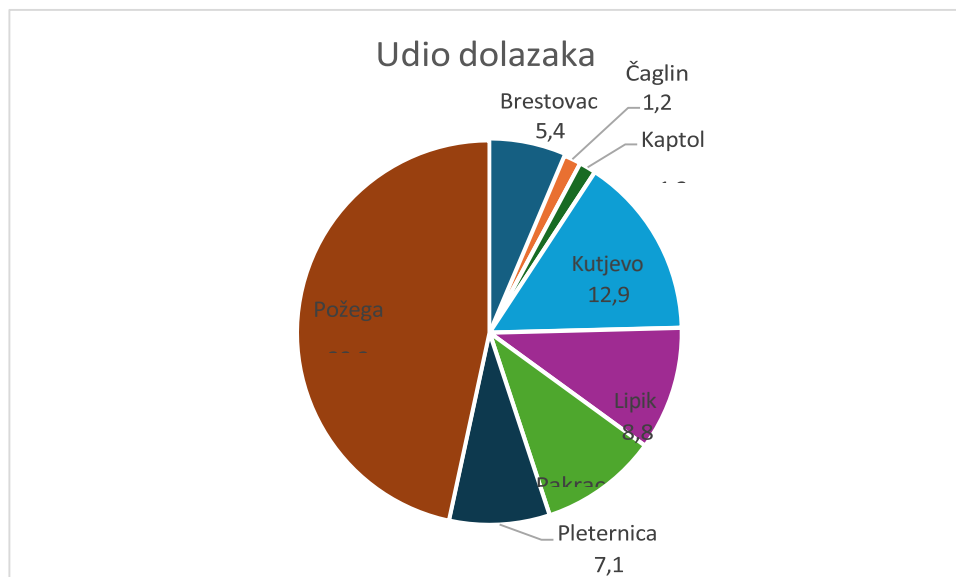
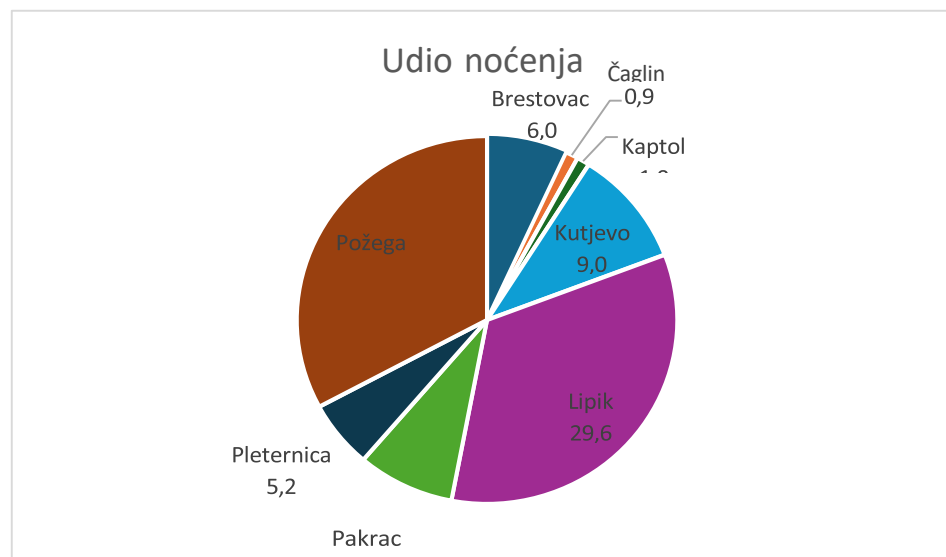
Tablica 2. Smještajni kapaciteti na području destinacije Pleternica

Izvor: TZ Grada Pleternice, obrada autora

Iako sezonalnost dolazaka i noćenja postoji, ona je slabije izražena nego u primorskim županijama, što ukazuje na mogućnost ravnomjernijeg razvoja turizma tijekom cijele godine. Ipak, noćenja turista prevladavaju tijekom proljeća, ljeta i jeseni, dok su najmanja tijekom zimskih mjeseci.

Na razini Požeško-slavonske županije u 2023. godini ostvareno je 26.215 dolazaka te 69.206 noćenja. Iako se primjećuje trend rasta kako broja dolazaka, tako i broja noćenja, ipak je vidljiv pad u 2020. godini uzrokovan pandemijom COVID-19. U 2023. godini zabilježen je porast dolazaka u odnosu na 2018. godinu za 59,2 posto, dok je broj noćenja porastao u istom razdoblju za 86,5 posto, što ukazuje i na porast duljine boravka turista koja se povećala s 2,3 noćenja po boravku u 2018. godini na 2,6 u 2023. godini.

Što se Pleternice tiče, u 2023. godini ostvareno je 3.588 noćenja, od toga 1.116 stranih gostiju, a 2.472 domaćih. Tijekom 2024. godine zabilježen je neznatan pad te iznosi 3.268 noćenja dok je vidljiv porast noćenja stranih gostiju za 30%. Od inozemnih posjetitelja najviše ih je iz Njemačke te zemalja iz okruženja. Prema spolu prevladavaju muškarci.

Slika 4. Udio noćenja i dolazaka po općinama i gradovima u Požeško-slavonsko županiji u 2023. godini, u %
Izvor: eVisitor, Plan upravljanja destinacijom Požeško-slavonske županije za razdoblje 2025.-2029.

2.3.2. Ugostiteljstvo

Pleternica trenutno nudi ograničenu ugostiteljsku ponudu koja obuhvaća mali broj restorana, pizzerije, kušaonice i barove. Ugostiteljski objekti otvoreni su tijekom cijele godine, osim što je kod nekih kušaonica potrebna najava.

Gastronomska ponuda spaja tradiciju i suvremene kulinarske trendove. Poseban naglasak stavljen je na autohtona jela i lokalne namirnice, što se očituje kroz razne manifestacije i inicijative. U Požeško-slavonskoj županiji postoje restorani s oznakom "Okusi Zlatne Slavonije". Ovi restorani njeguju pripremu tradicijskih jela prema starim recepturama, koristeći lokalne namirnice. Osim toga, postoje manifestacije poput "Dana okusa Zlatne Slavonije", Fišijada, Advent u bečarskom šoru, na kojima posjetitelji mogu isprobati ponudu tradicionalnih jela i pića.

Ugostiteljsku ponudu čine i degustacije vina u vinarijama te ruralni turizam, koji pruža autentično iskustvo seoskog života i domaću gastronomiju.

Restorani „Okusi Zlatne Slavonije“:

- Restoran Klas

Ostali ugostiteljski objekti:

- Pizzeria Ljuba
- Bistro Peić
- Ranč Čondić
- Etno kuća Bello
- Slastičarna Promenada

Kušaonice vina i domaćih proizvoda:

- Kušaonica Vina Markota
- Kušaonica OPG Pilaš

Vinari:

- Vina Markota
- Vina Garavuš

2.3.3. Turističke atrakcije – povijesne, prirodne i kulturne

Iako turizam za Požeško-slavonsku županiju, a tako i Pleternicu, nije značajan u gospodarskom smislu kao za županije u priobalju, cijela Požeško-slavonska županija nudi mnoge turističke atrakcije koje obuhvaćaju bogatu kulturnu baštinu, prirodne ljepote i povijest. Najistaknutiji primjeri su Park prirode Papuk i Državna ergela Lipik koji se nalaze pod zaštitom UNESCO-a. Također, Županija nudi brojne kulturne i zabavne manifestacije. Ipak, upravo zbog slabije turističke razvijenosti, mnoge potencijalne atrakcije još uvijek nisu u potpunosti iskorištene. Samim time resursi destinacije su prilično očuvani te je destinacijom potrebno upravljati u smjeru osiguranja njene održivosti.

Što su prastanovnici Pleternice pjevali, ne zna se, ali da su plodne riječne doline Orljave i Londže, zbog ugodne klime i bogatog tla kontinuirano naseljene od davnina dokaza ima napretek. Kod Zarilca, na nalazištu mlađeg paleolitika ostalo je obilje skeletnih ostataka. Prilikom arheološkog iskapanja uz korito rijeke Londže pronađeni su ostaci spaljenih ljudskih kostima, keramika crne, crvene i smeđe boje, kamene sjekire i idoli načinjeni od gline. U obližnjem selu Tulnici nađeni su grobovi keltskih knezova kao i na lokalitetu Gložđe. Neistraženo je i oskudno dokumentirano prisustvo Rimljana na pleterničkom području, a o seobi naroda svjedoči djelomično arheološko istraživanje slavensko-avarskog groblja na brežuljku Plana u Brodskom Drenovcu.

Tek u srednjem vijeku naselje prvi put biva i službeno imenovano i zabilježeno. Bilo je to 1270. godine, buduća Pleternica tada se zvala Sveti Nikola, a ime je dobila po crkvi posvećenoj tom svecu.

Priča pak o crkvi Svetog Dimitrija u Brodskom Drenovcu s početka 14. stoljeća, koja je zaštićena kao spomenik nulte kategorije, na osobit način spaja Pleternicu s primorskim dijelovima Hrvatske (gdje se glagoljica osobito njegovala i čuvala), ali i s jednom od najvažnijih hrvatskih velikaških obitelji i u konačnici s još jednom važnom kulturnom rutom – Putovima Frankopana. Ovdje, u Svetom Dimitriju, pronađeni su zapisi na glagoljici (u Slavoniji gotovo da nema tragova), a povjesničari nude više objašnjenja. Jedno vodi do nekadašnjeg vladara Drenovca, Pavla Gorjanskog koji potječe iz loze rapskih knezova. Drugo vezu vidi s Dujmom Frankopanom, knezom krčkim, koji je bio požeški župan u vrijeme kad je Drenovac pripadao kraljevom gradu Požegi. Treće, kaže da se drenovačka crkva nalazila na putu prema Savi i dalje prema moru, do glagoljaških središta, što je čini vezom između mediteranskih centara glagoljice te kontinentalnih crkvi i Požege kao snažnoga kulturnog središta Slavonije.

Pleternica godine 1427. naselje mijenja ime i prvi put se, tada već poznato trgovačko središte zove Pleternik. Legenda govori da je dobilo ime po ogradi od isprepletenog šiblja s kojom je bilo opasano. Koje stoljeće kasnije, muški rod je zamijenjen za ženski uz naznaku da je u Pleternici u 15. stoljeću bilo najviše sitnih plemićkih imanja. Veliki posjednici Pleternice bili su velikaši Gorjanski, a na feudima je u to vrijeme postojalo petnaestak utvrda. Bilo je to već vrijeme kad su na vrata Pleternice zakucali – Osmanlije. Pod Osmanlije je Pleternica pala 1536. godine. Osvajanjem Požeštine Osmanlije su donijeli Kanun Namu, pravni akt za sandžak Požega koji je propisao obveze raje i muslimanskog stanovništva prema državi. Stanovništvo Pleternice, Frkljevaca, Kadanovaca i Odvoraca bilo je oslobođeno harača, danka u krvi i drugih davanja radi održavanja mosta na Orljavi tzv. Bubanovki. Živjelo se tako do godine 1688.

Osnivanje Vojne Krajine, tzv. Granice, itekako je imalo svoj odraz na život na pleterničkom području. Granici su pripala sela s lijeve strane Orljave – Zagrađe, Bučje, Drenovac, Frkljevci, Kadanovci, a sela s desne strane Orljave, zvani Paurija, prostor su na kojem su se formirala dva vlastelinstva – Pleterničko i Blatačko. Posebnosti lijeve i desne strane Orljave ističu se i danas kroz graničarsku i paursku narodnu nošnju, tradiciju i običaje. A vrijeme je to i kad neki etnomuzikolozi smještaju pojavu prvih formi koje će kasnije postati bećarcem. Vlastelinstvo Pleternica našlo se tada u posjedu dvorskog savjetnika Ivana Teodora od Imbsena, a nakon njegove smrti gospoštiju kupuje Ivan Trenk, kojeg će povijest upamtiti prije svega kao oca glasovitog sina – baruna Franje Trenka. On preuzima vojarnu koju je početkom 18. stoljeća sagradilo austrijsko carstvo na obali rijeke Orljave, kasnije prozvanu Trenkova. Bila je kvadratnog oblika, visokog prizemlja s jednim katom u kojoj se nalazilo 60 prostorija različitih

veličina i namjene. Kako su nakon Trenkove smrti (1749.) njegova imanja došla opet u vlasništvo kraljevske Komore, Pleternicu je Marija Terezija prodala 1751. barunu Ivanu Peterffiju. U njegovu se vlasništvu vlastelinstvo nalazilo sve do kraja 18. stoljeća., kad je dospjela je Pleternica u nove ruke – vlastelina Jakoba Svetića.

U 19. stoljeću proživjela je Pleternica ukidanja kmetstva, život u 19. i početkom 20. stojeća određivala je i dalje činjenica da je Pleternica raskrižje cesta, a od 1894. i željezničkih pruga: Nova Kapela – Pleternica – Osijek, odnosno Nova Kapela – Pleternica – Požega. Godine 1910. na rijeci Orljavi izgrađena je brana, a električna centrala puštena je u pogon 1912. godine. Drugi svjetski rat nosi nove ožiljke, ljudi ginu, stradava i baština – 1944. partizani miniraju župnu crkvu Svetog Nikole, a 1945. ubijaju župnika. Srušeni su svi mostovi na Orljavi. Zapaljena je Trenkova vojarna, tako da joj se nakon 1947. ne vidi traga. U povlačenju partizanskih jedinica uništene su sve bačve i čuveno vino Klikun poteklo je u potocima prema rijeci Orljavi te je stoga pojam “pijani šaran”, upravo zahvaljujući tom događaju, nastao u Pleternici. Orljava je prema Frkljercima tom zgodom bila puna pijanih šarana.

• SVETIŠTE GOSPE OD SUZA

Pedesete i šezdesete prošloga stoljeća su ostale upamćene po tome da je Pleternica od nekadašnjeg trgovišta završila kao selo u Požeškoj općini, jer je među ostalim izgubila status općine i postala mjesna zajednica. Vrijeme je to kad svećenstvo predvođeno župnikom Ljudevitom Petrakom uz pomoć puka pokreće zahtjeve za gradnjom nove crkve na temeljima srušene stare. Priča o gotovo dvadesetogodišnjem pokušaju režima da onemogući gradnju, odugovlačeći s dozvolom, a kasnije je i birokratski sabotirajući, odjeknula je izvan Slavonije i Hrvatske kao svjedočanstvo o zatiranju elementarnih prava u ondašnjoj Jugoslaviji. To je i vrijeme stvaranja hodočasničkog štovanja Gospi od Suza, što je također pokrenuo župnik Ljudevit Petrak.

Uistinu, priča o pleterničkoj Gospi od Suza spada u neke od najdojmljivijih storija o preživljavanju vjerskoga života u doba Hladnoga rata. Emocije koje je potaknula preskočile su ograde čelične zavjese spajajući Pleternicu u Slavoniji i Sirakuzu na Siciliji, dva mjesta koja je u to doba gotovo nemoguće bilo dovesti u bilo kakvu vezu. Godine 1953. na otoku južne Italije reljef Bezgrešnog Srca Marijina, izrađen od gipsa a postavljen nad bračnim krevetom obitelji Iannuso – proplakao je. I to ne u jednom nego četiri dana za redom: 29., 30., 31. kolovoza i 1. rujna. Kako Crkva i sama u tim slučajevima postupa osobito oprezno, pozvani su znanstvenici koji su utvrdili: tekućina koja teče niz lice Gospe – ljudske su suze. Nakon toga događaja, vatikanska komisija javlja da se u samo dva mjeseca zbilo 300 ozdravljenja. Liječnička komisija proglašava ih – znanstveno neobjašnjivim. Obraćanja je bilo puno više.

Tako je krenula priča o svetištu Gospe od Suza u Sirakuzi i proširivši se katoličkim svijetom došla do uha pleterničkog župnika Ljudevita Petraka. Zdvajajući pred zaprekama koje mu je u organizaciji vjerskoga života postavljao tadašnji režim, zavjetovao se i pokrenuo održavanje devetnice Gospi od Suza, kao spomen na sirakuški mirakul. U to doba župnik Ljudevit u Pleternici nije imao hrama, partizani su crkvu Svetog Nikole biskupa srušili 1944. ne pokazujući volje da omoguće njenu obnovu.

Prva se devetnica održala 23. kolovoza 1955. godine na temeljima razrušene crkve, posljednje večeri

31. kolovoza održana je procesija s upaljenim svijećama oko ruševina. Iz godine u godinu tim za doba rijetkim pobožnostima počeli su u sve većem broju pristupati vjernici iz Slavonije i Hrvatske. Čuvši za to, sirakuški biskup 1958. godine darovao je pleterničkoj župi blagoslovljenu sliku Gospe od Suza te vatru kojom je dotaknut tamošnji čudotvorni reljef. Na dan 31. kolovoza 2005. godine pleternička Gospa od Suza proglašena je i novim hrvatskim marijanskim svetištem.

Svetište živi kroz cijelu godinu, a posebice se slavi zavjetni dan, svake posljednje subote u mjesecu. Crkva Svetog Nikole biskupa u kojoj je svetište podignuta je i blagoslovljena 1971. godine.

- **KULTURNA RUTA BEĆARCA I GANGE**

I jedna i druga forma spadaju u listu europskih tradicijskih napjeva uvrštenih na Unesco-vu listu nematerijalne baštine čovječanstva. Riječ je baštini koja se nasljeđuje i prenosi s generacije na generaciju, a svaki novi naraštaj pridonosi njenom bogatstvu na sebi svojstven način. Njome se potiče osjećaj pripadanja, identiteta i kontinuiteta, ona je osobito živi izražaj mentaliteta, psihologije i životnog stila onih koji ih stvaraju. Kao posebni glazbeni oblici nematerijalne baštine u Hrvatskoj su uz bećarac, vokalno-instrumentalni napjev s područja Slavonije, Baranje i Srijema i ojkanje, a koje se baš u području Zapadne Hercegovine, ali i u Tomislavgradu zove ganga, zaštićeni još i klapsko pjevanje, istarsko dvoglasno pjevanje i međimurska popevka.

Bećarac i ganga uvezani u kulturnu rutu tradicijskih napjeva zaustavljaju sve prisutniji gubitak tradicije zbog modernizacije društva, a od 2017. godine povezani su kroz projekt "Kulturna ruta bećarca i gange". Grad Pleternica nositelj je projekta, a projektni partneri su Općina Tomislavgrad, Turistička zajednica Grada Pleternice, Kulturno-informativni centar Tomislavgrad i Poduzetnički centar Pleternica d.o.o.

Ovim projektom, poticanjem poduzetništva, ulaganja i stvaranjem novih prilika za gospodarski rast potiče se odgovorni turizam koji povoljno utječe prvenstveno na lokalnu sredinu. Osvježavanjem starih i ostvarivanjem novih prekograničnih veza otvaraju se nove prilike za suradnju na razini Europe.

U sklopu ovog projekta Pleternica je dobila središnji gradski Trg bećarca s Muzejom bećarca, a Tomislavgrad Trg i muzej gange i hajdučke družine i Šetnicu hajdučke družine.

- **BEĆARAC**

Bećarac (prema tur. bekār: neženja, od perz. bīkār: besposlen), je vedar pučki napjev, često razuzdan. Izvodi se u svatovima, ali i u drugim veselim prigodama. U izvođenju vodećega glasa izmjenjuju se pjevači solisti, a prate ih pjevačka skupina i pučka glazbala (prije gajde, danas tambure). U bećarcu se nižu rimovani deseterački dvostihovi koji ponavljanjem stvaraju četverodijelni glazbeni oblik.

Bećarac je i danas omiljeni tradicijski napjev s pomoću kojega se uspostavlja komunikacija te izražavaju misli i osjećaji koje se ne pristoji izricati običnim govorom. Tipičan je za područje Slavonije, Baranje i Srijema.

- **TRG BEĆARCA**

Bećarac je 2011. godine uvršten na UNESCO popis nematerijalne kulturne baštine čovječanstva. Grad

Pleternica zaštitio je naziv Muzej bećarca te je kroz prekogranični projekt Kulturna ruta bećarca i gange izgrađen Trg bećarca u Pleternici, a kroz projekt Svijet graševine izgrađen je i opremljen Interpretacijski centar Muzej bećarca na Trgu bećarca u Pleternici. Svijet graševine je jedinstveni projekt koji koristi vinski identitet i kulturnu baštinu u brendiranju cijele regije, zamišljen kao podrška turističkom sektoru Požeško-slavonske županije.

Plohe Trga bećarca simbolički predstavljaju beskrajna slavonska polja, tako oblikovan prostor stvara jedinstveno okruženje koje spaja tradicionalnu kulturnu baštinu i lokalne geografske značajke na jedinstven način koji nije vidljiv nigdje drugdje na svijetu.

• MUZEJ BEĆARCA

U veljači 2023. godine otvoren je jedinstveni Interpretacijski centar Muzej bećarca na Trgu bećarca u Pleternici. Muzej bećarca stvarao je interdisciplinarni tim suradnika – stručnjaka, folklorista, pripadnika lokalne zajednice, kazivača sa područja Slavonije, Baranje i Srijema. Snimajući video i audio materijale za Muzej bećarca aktivno je sudjelovalo 19 kulturno-umjetničkih društava, pjevačkih skupina, orkestara i tamburaških sastava, a sveukupan broj izvođača broji više od 1000 osoba koje su dale svoj doprinos realizacije Muzeja. Mnoštvo značajnih pojedinaca važnih za očuvanje ovog nematerijalnog kulturnog dobra dali su svoj doprinos u stvaranju Muzeja, a sve pod vodstvom stručne etnologinje Marije Gačić koja se opredijelila za minuciozno proučavanje ovog kulturnog dobra. Materijal je i znanstveno verificiran od strane brojnih institucija koje se bave etnologijom, poput Instituta za etnologiju i folkloristiku, Etnografskog muzeja Zagreb, Posudionice i radionice narodnih nošnji, Gradskog muzeja Požega i brojnih drugih.

Detaljnije o cjelinama:

1. Mala kuća graševine (stihovi bećaraca kroz pleterničko vinogorje, mjesto bogate i žive baštine),
2. Uvod u svijet bećarca (bećarac i njegova domovina Šokadija uz prave bećare i bećaruše),
3. Bećarac kroz život (bećarski način života kroz originalne predmete i autentične kazivače),
4. Bećarski kalendar (običaji kroz godinu uz bećarac),
5. Bećarska rapsodija (bećarac u suvremenom kontekstu, osobe koje su proslavile bećarac na hrvatskoj i na svjetskoj razini, Kićo Slabinac, Marija Pavković Snaša, Šima Jovanovac, Vera Svoboda, Zlatko Bourek).

Muzej sadrži Bećarsku radionicu i Bećarsku kinoteku. U radionici je moguće zapjevati bećarac u karaoke stilu, svirati kao tamburaški heroj na videoigri, crtati, bojati te svirati pravi tamburaški instrument, dok kinoteka poziva na putovanje kroz dokumentarne zapise iz stvarnog života, običaje i kulturu i također nudi poseban prostor opremljen suvremenom opremom za potrebe konferencija, prezentacija i seminara.

„Šokadijo, dok ti ime traje,

čuvat ćemo tvoje običaje!“

Muzej bećarca dostupan je svim posjetiteljima zahvaljujući modernoj digitalizaciji te web stranici koja

omogućuje virtualno putovanje kroz bogatu baštinu bećarca.

- **HRVATSKA KNJIŽNICA I ČITAONICA PLETERNICA**

Ova kulturna ustanova osnovana je 12. svibnja 1907. , a od 1960. godine knjižnica prestaje biti društvo i postaje ustanova pod nazivom Hrvatska knjižnica i čitaonica Pleternica. Od te godine knjižnica vidno napreduje i dobiva za svoj rad brojna priznanja i nagrade.

Knjižnica je danas moderna javna kulturna institucija u kojoj Pleterničani čuvaju i čuvat će kulturu, pisanu riječ i znanje, a zalog tomu su ljudski resursi, bez kojih uz svu tehniku nema napretka. Budućnost knjižnice je neupitna u ovoj novoj zgradi, hramu kulture, koja je zadivila sve one, koji su je posjetili, ili iz Hrvatske ili iz inozemstva. Pleterničani su posebno ponosni na rad svoje knjižnice i vrlo rado u nju navraćaju. Ona je živo tkivo Grada te aktivno sudjeluje u turističkim zbivanjima u gradu.

BAZA BEĆARACA - Projekt "Bećarac u Pleternici" započeo je 2017. godine. Započela ga je Hrvatska knjižnica i čitaonica Pleternicu u svrhu zapisivanja i očuvanja nematerijalne kulturne baštine. Provedeno je istraživanje bećarca u 2017. te je stvorena Baza bećarca na web stranici Hrvatske knjižnice i čitaonice Pleternica kao i Interpretacijski plan upravljanja kulturnom baštinom. Provedene su radionice o bećarcu na temelju kojih su se napravile brošure koje su se stavile na raspolaganje posjetiteljima Hrvatske knjižnice i čitaonice Pleternica i Grada Pleternice. Projekt na poseban način djecu predškolske i školske dobi uvodi u svijet tradicijske glazbe, zajedničkog rada i suradnje u stvaranju i realizaciji željenog cilja – razvijanje raznih vrsta funkcionalne pismenosti te izgradnja osobnog i nacionalnog identiteta. U 2. fazi ovog programa izrađena je aplikacija kompatibilna s android sustavom na mobitelima/tabletima pod nazivom Baza bećaraca gdje se može iščitati bećarac, unijeti novi bećarac putem aplikacije u već postojeću bazu, bećarac dijeliti putem društvenih mreža te samostalno vježbati slaganje bećaraca. Aplikacija je predstavljena javnosti 2019. godine uz promociju aplikacije uz koju je odrađeno nekoliko manifestacija, a posebice uz promociju monografije i kuharice Kulturne rute bećarca i gange što je poveznica s još jednim programom koji se usko nadovezuje na ovaj, a odnosi se na mlade i odrasle. U 3. fazi programa saznanja i dosadašnja istraživanja su sažeta i prilagođena korisnicima koji žele naučiti nešto novo i zanimljivo o nematerijalnoj kulturnoj baštini napjeva bećarac te su istraživanja uobličena u sažete činjenice i zanimljivosti u vidu odgovora na pitanja *Što je bećarac?*, *Kada nastaje bećarac?*, *Koje su odlike pravog majstora bećaraca?*, *Koje poznate osobe vežemo uz bećarac?*, *Kada i kako se pjeva bećarac?* i sl. Edukacija, odnosno činjenice su postavljene kao nadogradnja već postojeće aplikacije, koja umjesto dugog i možda, naočigled, prosječnom korisniku, zamornog teksta, svoj sadržaj donosi na sažet i vizualno privlačan način uz pomicanje pitanja i teksta pomicanjem prsta ulijevo što je i naznačeno na samoj aplikaciji. Edukacija završava s mogućnosti pokretanja Kviza i provjere znanja o bećarcu, čiji točni odgovori se nalaze u postavljenim činjenicama u edukaciji. Sam kviz je postavljen na zanimljiv način koji nudi odgovore, ali i traži poznavanje i nadopunjavanje nekih poznatijih stihova dobro znanih bećaraca. Prilikom svih točnih odgovora aplikacija korisniku dodjeljuje i naziv *Pravi bećar/Prava bećaruša* te certifikat, odnosno diplomu o položenoj edukaciji koja se može personalizirati imenom i prezimenom te preuzeti na korisnikov uređaj. Ovaj način privlači brojne korisnike mlađe dobi, ali i starijima omogućava zanimljiv pregled znanja i zapisa o bećarcima. U 4. fazi programa u aplikaciju se dodao i zvučni zapis, audio snimka, bećaraca izvedenih od strane članova kulturno-kulturno umjetničkih društava kako bi se

u aplikaciji mogao osim zapisa riječi, pronaći i zapis zvuka. U 5., 6. i 7. fazi projekta nastavlja se snimanje audio zapisa i stvaranje nove kategorije video zapisa (kategorija Pogledaj). Također stvorena je nova kategorija "Pročitaj" u koju su stavljeni digitalizirani zapisi starih pisanih bećaraca. Rezultat svih faza je trajno bogata kulturna ponuda Knjižnice i Grada Pleternice temeljena na baštinskoj vrijednosti pjevanja bećarca i prezentiranju svega što se nekada vezalo uz bećarac (tradicionalni plesovi i kola, igre, zanati, običaji i druge autohtone vrijednosti).

- **INTERPRETACIJSKI CENTAR TERRA PANONICA**

Ovaj centar prirodne baštine poziva na nezaboravno putovanje čak 24 milijuna godina u prošlost. Interpretacijski centar Terra Panonica priča priču o čudesnom svijetu prirode i njegovu očuvanju, uz neformalno učenje uz igru, zabavu i druženje. Istražuje priče o drevnim, ali i sadašnjim biljnim i životinjskim vrstama Pleternice i Požeško-slavonske županije, a uz virtualnu i proširenu stvarnost moguće je otputovati u prošlost i zaroniti do samog dna Panonskog mora koje je nekada davno postojalo na ovim prostorima. Šest tematskih cjelina vodi nas od istraživanja pradavnog Panonskog mora do upoznavanja pet staništa iz našeg okruženja: slavonskih šuma Dilj gore, značajnog krajobraza Sovskog jezera, vodenog carstva rijeke Orljave, obojenih mirisnih travnjaka i tajanstvene špilje Trbušnjak. Uz kreativne ilustracije i nadasve zanimljive tekstove i izložke, upoznajte bića koja plivaju, gmižu, hodaju, pjevaju, love i lete. Neka od njih potiču još iz vremena Panonskoga mora, a mnoga su uvrštena u europsku ekološku mrežu natura 2000.

Uz stalnu izložbu, Terra Panonica pruža nezaboravna iskustva kazališnih predstava, glazbenih koncerata i filmova u prekrasnoj multimedijalnoj dvorani!

TURISTIČKI VLAKIĆ

Obilazak prirodnih staništa i lokaliteta sa zaštićenim biljnim i životinjskim vrstama turističkim vlakićem moguće je u sklopu Interpretacijskog centra Terra Panonica.

POUČNE STAZE

Dvije poučne staze, zapravo ugodne šetnice, vanjske su sastavnice Interpretacijskog centra.

Prva poučna staza – šetnica vodi od IC Terra Panonica do gradskog parka u kojem obitavaju razne zaštićene životinjske vrste poput sova, djetlića, leptira, kuna... Deset interpretacijskih oznaka interpretira mnoštvo zanimljivosti.

Druga poučna staza – šetnica vodi od Interpretacijskog centra uz rijeku Orljavu sve do hipodroma u Pleternici. Fokus interpretacije pomoću dvanaest interpretacijskih oznaka usmjeren je na ovdašnji bogati zaštićeni biljni i životinjski svijet koji čini sastavni dio europske ekološke mreže natura 2000. Uz šetnice je moguće odmoriti i odahnuti na brojnim odmorištima s klupama.

- **CESTA RUŽA I VINA**

Cesta ruža i vina tematska je staza kroz vinorodni krajolik s čokotima grožđa koje se uzgaja za proizvodnju graševine, sivog pinota, sauvignona, chardonnaya i cabernet sauvignona. Na rubovima čokota posađene su ruže. Njihova namjena puno je više od estetske, one su zaštitnice vinograda. Na temelju njihova stanja moguće je predvidjeti opasnost od peronospore, bolesti koja prijete lozi. Staza je duga 3,5 km, početak joj je u centru Pleternice, a završetak na vidikovcu zvanom Bačva. Vinogradi i vidikovac u vlasništvu su lokalnih vinara, većih i manjih posjednika, a jedan od poznatijih svakako je obitelj Markota. Na vrhu brda Starac, na 347 metara nadmorske visine, nalazi se kapelica Svetog Petra, mjesto molitve i mira te krasnog pogleda na pleterničke ravnice i šume. Cestu ruža i vina moguće je posjetiti pješice, biciklom, autobusom ili turističkim vlakićem te kočijama uz prethodnu najavu. Ovdje posjetitelji mogu kušati najfinije sorte vina, okrijepiti se i dobro odmoriti.

- **VINSKI PODRUM KLIKUN**

Vinski podrum u središtu Pleternice prostrana je gospodarska građevina izgrađena u stilu kasnog baroka. Pretpostavlja se da je sagrađena početkom 19. stoljeća za potrebe tadašnjeg vlastelinstva Jakova Svetića. Nazivaju je još i Podrum Klikun, po poznatoj slavonskoj kupaži. Zgrada tlocrtno ima oblik slova "T" s dogradnjama na južnoj strani. Glavni uzdužni aneks ima prizemlje, kat i podrum, dok je aneks okomit na njega, kačara, izveden kao prizemnica. Kačara s glavnom građevinom čini arhitektonsku cjelinu. Vinski podrum ima svodove od opeke karakteristične za gospodarske građevine u Hrvatskoj početkom 19. stoljeća.

- **DR. ANDRIJA ŠTAMPAR**

"Liječnik treba u glavnom biti socijalni radnik; sa individualnom terapijom ne može se mnogo postići; socijalna terapija je sredstvo, koje ga može dovesti do pravog uspjeha. Liječnik ne smije biti ekonomski zavisn od bolesnika, jer ga ekonomska zavisnost sprječava u glavnim njegovim zadacima. U pitanju narodnog zdravlja ne smije se činiti razlika među ekonomski jakim i slabim," ako vam ove riječi zvuče vizionarski i aktualno u pravu ste – izrekao ih je dr. Andrija Štampar, jedan od najslavnijih pleterničkih sinova. Taj liječnik i zdravstveni reformator svjetskog ugleda i glasa rođen je 1. rujna 1888. godine u Brodskom Drenovcu. Medicinu je diplomirao u Beču 1911., a u tek stvorenoj državi, Kraljevini Jugoslaviji, postavio je temelje javnozdravstvene službe i osnovao čak 250 socijalno-medicinskih ustanova. Njegovo nastojanje da provede socijalizaciju liječničke službe naišlo je na veliki otpor i prisilno je umirovljen već 1930. Od tada djeluje kao stručnjak Higijenske organizacije Društva naroda u europskim zemljama i sad-u, a 1933.-36. boravio je u Kini, gdje je reorganizirao javnu zdravstvenu službu. Nakon Drugoga svjetskog rata bio je ravnatelj Škole narodnoga zdravlja u Zagrebu (koja danas nosi njegovo ime), dekan Medicinskoga fakulteta (na kojem je reformirao nastavu), rektor Sveučilišta u Zagrebu (1945./46.), predsjednik jazu (1947.-1958.), osnivač Instituta za higijenu rada. Godine 1946. bio je izabran za prvoga potpredsjednika Ekonomsko-socijalnoga vijeća UN-a te za predsjednika Privremene komisije, koja je do ratifikacije ustava Svjetske zdravstvene organizacije (szo) 1948. obavljala dužnost te organizacije. Predsjedao je prvoj Svjetskoj zdravstvenoj skupštini SZO-a u Ženevi 1948. kao jedan od utemeljitelja. Potom je kao izaslanik SZO-a proučavao javno zdravstvo i medicinsko školstvo u Afganistanu, Egiptu, Sudanu i Etiopiji. Za svoj je globalni doprinos dobio

najugledniju svjetsku nagradu "Leon Bernard" za doprinos u socijalnoj medicini.

Njegova rodna kuća u Brodskom Drenovcu postoji i danas te čeka skorašnji projekt koji će slaviti njegove doprinose u području javnog zdravstva za buduće generacije. *A svima dobro može doći jedan savjet dr. Štampara u stihu: "Nemoj piti vina ni pušiti duhana, a ni piti vode iz bunara stara."*

- **VIŠKOVAČKI GRAD**

Kuzmica, Srednje Selo i Viškovci tri su ruralna naselja smještena duž ceste Pleternica – Požega između Orljave i Požeške gore. Od prošlosti čine jednu cjelinu. U svim tim selima živjeli su u doba osmanske vladavine zajedno katolici i muslimani koji su 1687. napustili svoja selišta i tako omogućili doseljavanje iz južnih, krških predjela Hrvatske, poglavito iz Like, Primorja i Gorskog kotara.

Kuzmica se u prošlosti zvala Orljavica, a početkom prošlog stoljeća promijenila je ime. Kako je u 18. stoljeću podignuta barokna crkva sv. Kuzme i Damjana, selo je po svecu zaštitniku dobila ime Kuzmica. Viškovci se prvi put spominju 1400. godine kao Viskouch i bili su u posjedu plemića Vrbovskih. I ime Srednjeg Sela je motivirano – nalazi se u sredini.

Putnici namjernici u tom kraju naći će zanimljivosti, kako iz davnih tako i iz povijesno bližih vremena.

Na cesti između Pleternice i Požege, južno od Srednjeg Sela i Viškovaca nalazi se utvrda Viškovac izdignuta na strmom brijegu visine 364 m. Građena je od lokalnog kamena lomljenca, a zbog položaja, za obranu je bio dovoljan jarak samo s njene južne strane. Utvrda je jedna od najbolje očuvanih na ovom području, čemu je doprinio njen položaj izvan glavnih putova.

O Starom gradu ne zna se mnogo, godine 1400. utvrda se spominje kao vlasništvo plemića Vrbovskih, čije je sjedište bilo u Požeškim Sesvetama, ali o tome kada je nastala i zašto je napuštena nema podataka. Usmenom predajom pronosi se priča da je u utvrdi stolovalo i vijećalo hrvatsko kraljevstvo prije 1102. godine. Dovoljno da zaintrigira maštu posjetitelja i potakne interpretatore baštine.

- **KURIJA KUŠEVIĆ**

Kurija Kušević, smještena u Kuzmici, zaštićeno je pojedinačno nepokretno kulturno dobro Republike Hrvatske. Pojam kurija dolazi od latinske riječi curia, dvor, a označava reprezentativnu kuću. Od dvorca se dvor najčešće razlikuje manjom površinom i skromnijim izgledom, a katkada i građevnim materijalom.

Kuriju, točnije vlastelinstvo, u Kuzmici je 1767. godine kupio bilježnik Požeške županije Ljudevit pl. Hranilović, ali je građevina vezana uz Svetozara Kuševića, pravnika i narodnog zastupnika koji se istakao kao član Narodne stranke u Hrvatskom saboru, te je biran za narodnog zastupnika grada Požege u razdoblju od 1847. do 1906. godine. Po njemu je i dobila ime.

Kurija je prostrana visoka prizemnica građena u 18. stoljeću u baroknom stilu. Tlocrtno ima oblik izduženog pravokutnika sa tri rizalita na sjevernoj strani i jednim centralnim rizalitom na južnoj strani. Građevina ima simetrično koncipirano sjeverno i južno pročelje. Ispred srednjeg rizalita sjevernog pročelja prigraden je drveni zatvoreni ulazni trijem sa stepeništem. Podrum se nalazi ispod cijele građevine. Građena je opekom, ima visoko barokno drveno krovište pokriveno biber crijepom. Puna povijesna i turistička vrijednost kurije

bljesnut će nakon rekonstrukcije.

- **MUNJARA KOJA JE OSVIJETLILA ZLATNU DOLINU**

Hidroelektrana u Kuzmici, znana kao Munjara, prva je hidroelektrana u ovom dijelu Slavonije. Razlog odabira ove lokacije bio je povoljan reljefni položaj Kuzmice, zbog čega je ovdje bilo moguće iskoristiti tok rijeke Orljave za proizvodnju električne energije. Izgradnju je 1912. godine financirala Požega, a njeno puštanje u pogon bio je izuzetno važan gospodarski i društveni događaj za cijelu Zlatnu dolinu, kako zovu Požešku kotlinu. Izgradnjom centrale Požega je dobila električnu energiju koju je prvenstveno koristila za rasvjetu. Centrala se sastojala od dizelskog agregata (200 ks) s generatorom snage 155 kva i vodene turbine (350 ks) s generatorom 295 kva. U gradskoj mreži bilo je instalirano šest transformatorskih stanica snage od 8 do 60 kva. Godine 1929. centrala je pojačana još jednim dizelskim agregatom od 350 ks.

MANIFESTACIJE

- VINCELOVSKI POHOD – povodom blagdana sv. Vinka, u suradnji s planinarskim društvom Klikun, organizira se šetnja poučnom stazom Starac do vidikovca Starac te ostataka viškovačkog grada.
- ROŠTILJADA I BICIKLIJADA – zadnju nedjelju u travnju tradicionalno se organizira obiteljska biciklijada koja kreće od Trga bećarca u Pleternici do jezera Zarilac na kojem se organizira natjecanje u pečenju roštiljada koje okuplja velik broj domaćih sudionika, ali i gostiju.
- LIDAS (Lipanjski dani amaterskog stvaralaštva? - tradicije i kulture pleterničkog kraja. Ozračje počinje čim zamirišu lipe uređenjem ulica, izloga i prozora pa se pri tom i ocjenjuju najljepše okućnice. Posebno se njeguje tradicionalno slavonsko gostoprimstvo: na ulazima u grad dočekuju se gosti, ulicama kasaju okićene konjske zaprege, izlažu se i prodaju rukotvorine starih obrta, licitari, a iz restorana i kuća mami miris slavonske kuhinje. Pleternica posebno zamiriše kada se održava FIŠIJADA i natječe u spravljanju najboljeg fiša. Tradicijski kolorit posebno živne za vrijeme LIDAS-SMOTRE FOLKLORA kada ulicama prošetaju sudionici smotre, predstavnici kulturno umjetničkih društava iz zemlje i okolnih zemalja. Domaćin i organizator smotre je KUD "Orljava" Pleternica. Događaju su pridodate brojne likovne, etnografske, i druge izložbe, kao predstavljanja knjiga s tradicijskom tematikom. U okviru Lidasa održava se i GLAZBENI FESTIVAL CVJETIĆI GLAZBE kao jedini dječji tamburaški festival u Hrvatskoj. Posljednji vikend lipnja predviđen je za MEĐUNARODNI KONJIČKI TURNIR, kvalifikacijski turnir za svjetsko prvenstvo i prvenstvo Republike Hrvatske. Od 2001. godine u Pleternici ovu manifestaciju organizira Konjički klub Pleternica, kao član Hrvatskoga konjičkog saveza, a na prvenstvu sudjeluju brojni natjecatelji, kako iz Hrvatske tako i iz inozemstva, koji pred oduševljenom publikom pokazuju umijeće u dresuri, maratonu i vožnji preciznosti.
- MOTO SUSRETI – prvi vikend u srpnju Moto susreti ispunjavaju pleterničke ulice zvukom motora, a Hipodrom u Pleternici postaje mjesto zabave i dobre glazbe u organizaciji Moto kluba Bulls Pleternica.
- DJEČJI TJEDAN – obilježava se prvi puni tjedan u listopadu i organizira ga Društvo naša Djeca Pleternica u suradnji sa svim udrugama i institucijama s područja grada. Okosnica dječjeg tjedna vrijeme je kada se u Pleternici slavi dječja razigranost, boje, osmjesi i stvaralaštvo na dječjim radionicama, predstavama, glazbenim nastupima, izložbama i sportskim igrama.

- DEVETNICA GOSPI OD SUZA - vjerski događaj. Tijekom 9 dana organiziraju se molitve, procesije i mise koje se održavaju u znak pobožnosti i zahvalnosti.
- AVANTERRA -kamp za djecu koji se održava u Zrilcu. , namijenjen djeci u dobi od 7 do 13 godina omogućivši im priliku za učenje uz avanturu i zabavu. Sadrži edukativnu vrijednost te potiče ljubav prema učenju i istraživanju. Prioritet je sigurnost svih polaznika stoga je kamp osmišljen u suradnji s HGSS-om te Športskim ribolovnim društvom Londža i Interpretacijskim centrom prirodne baštine Terra Panonica.
- LJETNI TAMBURAŠKI KAMP - u organizaciji Javne ustanove Pleternica osmišljen je kao centar izvrsnosti tamburaške glazbe za djecu. Održava se svake godine u kolovozu, traje sedam dana uz cjelodnevne aktivnosti pod vodstvom stručnih nastavnika, tamburaških pedagoga. Ciljana skupina polaznika su djeca od 12 do 19 godina koja već imaju glazbeno tamburaško predznanje te svaki dan imaju individualni sat s voditeljem, sudjelovanje u tematskim radionicama i sviranje u orkestru. Kamp je prepoznat i na međunarodnoj razini, kroz prekograničnu projektну suradnju između Javne ustanove Pleternica i Hrvatske glazbene udruge Festival bunjevački pisama iz Subotice čiji su članovi udruge sudionici kampa u Pleternici. Polaznici kampa imali su priliku pokazati svoje umijeće sviranja i u Tomislavgradu. Po završetku kampa svake godine održava se zajednički koncert polaznika na Trgu bećarca u Pleternici kako bi se javnosti predstavio rad polaznika. Muzej bećarca ima veliku ulogu u realizaciji kampa, pružajući sudionicima jedinstvenu priliku da se upoznaju s bogatom kulturom i tradicijom. Kroz svoje obrazovne, kulturne i ekonomske aktivnosti, kamp stvara dugoročne pozitivne učinke i postavlja temelje za daljnji razvoj Grada Pleternice kao kulturne destinacije.
- ADVENT U BEĆARSKOM ŠORU - satkan je od niza manifestacija koje se tijekom vremena došašća održavaju u Pleternici. Gradske ustanove, udruge i društva, ujedinjene tvore dio ovog posebnog programa koji spaja bogatu slavonsku tradiciju te nudi lokalnoj i široj zajednici autentično putovanje u prošlost, oživljavajući duh slavonskog sela i načina života. Bećarski šor u Pleternici ne samo da obogaćuje turističku ponudu Grada, već doprinosi jačanju socijalne veze među stanovništvom koja se ogleda kroz umrežavanje kulturnih i društvenih udruga, institucija i ustanova Grada Pleternice. Povećani broj posjetitelja tijekom adventskog razdoblja doprinosi i ekonomskom rastu, rastu prihoda lokalnih ugostitelja, obrtnika, proizvođača koji sudjeluju na Božićnom sajmu. Cilj Bećarskog šora je postati prepoznatljiva i trajna turistička atrakcija koja spaja bogatu kulturnu baštinu Slavonije s modernim turističkim trendovima Hrvatske i šire te očuvanje i promocija bogate kulturne baštine kroz organizaciju događaja koji povezuje lokalnu zajednicu i privlači brojne turiste. Za vrijeme trajanja adventa u Bećarskom šoru posebna pažnja posvećuje se ekološkoj održivosti kroz korištenje prirodnih materijala za ukrašavanje i dekoraciju prostora te promociju lokalnih proizvoda. Advent u Bećarskom šoru za vrijeme trajanja došašća nudi program za sve dobne skupine, a krunu adventskih događanja predstavljaju subote u prosincu kada posjetitelji imaju priliku uživati u zabavnom programu koji uključuje nastupe tamburaških sastava, kulturno-umjetničkih društava i brojnih udruženja s područja Grada Pleternice.
- niz radionica, koncerata, izložbi, sajmova, kino projekcija koje se odvijaju u sklopu redovnih aktivnosti gradskih ustanova tijekom cijele godine.

2.3.4. Turističke usluge

Na području Požeško-slavonske županije registrirani su pružatelji usluga u turizmu. To uključuje kako turističke agencije koje organiziraju posjete turističkim atrakcijama u Županiji, tako i usluge aktivnog i pustolovnog turizma, turističke usluge zdravstvenog turizma i turističke usluge na poljoprivrednom gospodarstvu. Ostali sadržaji relevantni za turiste uključuju maloprodajne dućane, suvenirnice, sajmove te ranije spomenute ugostiteljske objekte.

Suvenirnica na Trgu bečarca u Pleternici nudi niz proizvoda kreiranih i proizvedenih od strane poduzetnika, obrtnika i obiteljskih gospodarstava s područja Grada Pleternice. Osim toga, djeluje i kao turistički informativni centar grada.

2.4. Resursna osnova

U ovom poglavlju je identificirana prirodna i kulturna baština (uključujući i najvažnije manifestacije), kao i određeni ostali resursi koji ukazuju na jedinstvene vrijednosti koje pruža Pleternica.

2.4.1. Kultura i baština

Tablica 3. Kulturno-povijesna baština / Antropogene atrakcije u Pleternici

NAZIV ATRAKCIJE	TIP	VAŽNOST	TRŽIŠNA SPREMNOST	PRISTUPAČNO ZA OSOBE S POSEBNIM POTREBAMA
Crkva sv. Nikole Biskupa, Pleternica	sakralni objekt	regionalna	spremno	da
Kapela sv. Jurja, Bilice	sakralni objekt	regionalna	spremno	ne
Crkva sv. Dimitrija, Brodski Drenovac	sakralni objekt	regionalna	spremno	ne
Crkva sv. Kuzme i Damjana, Kuzmica	sakralni objekt	regionalna	spremno	da
Kapela sv. Mihovila, Ratkovica	sakralni objekt	regionalna	spremno	ne
Crkva Svih Svetih, Sesvete	sakralni objekt	regionalna	spremno	ne
Kurija Kušević, Kuzmica	dvorac, palača	regionalna	djelomično spremno	ne
Vinski podrum, Pleternica	kultura života i rada	regionalna	nespremno	ne
Interpretacijski centar Muzej Muzej bečarca	interpretacijski centar	regionalna	spremno	da
Interpretacijski centar Muzej Terra Panonica	interpretacijski centar	regionalna	spremno	da

2.4.2. Priroda i okoliš

Tablica 4. Prirodni resursi / Prirodne atrakcije u Pleternici

NAZIV ATRAKCIJE	TIP	VAŽNOST	TRŽIŠNA SPREMNOST	PRISTUPAČNO ZA OSOBE S POSEBNIM POTREBAMA
Šume na Dilj gori	gora	regionalna	djelomično spremno	ne
Orljava	rijeka	Regionalna	nespremno	da
Londža	rijeka	regionalna	Nespremno	ne
Vinogorje Požega-Pleternica	kulturni krajobraz	regionalna	djelomično spremno	ne
Jezero Zarilac	jezero	regionalna	Spremno	da

2.4.3. Manifestacije

NAZIV ATRAKCIJE	TIP	VAŽNOST	TRŽIŠNA SPREMNOST	PRISTUPAČNO ZA OSOBE S POSEBNIM POTREBAMA
Devetnica Gospi od Suza u Pleternici	svetište	nacionalna	Spremno	da
Lidas smotra folklora	Kulturna manifestacija	regionalna	Spremno	da
Fišijada	gastronomska manifestacija	regionalna	Spremno	da
Cvjetići glazbe	Kulturna manifestacija	regionalna	Spremno	da
Konjički turnir	sportska manifestacija	nacionalna	Spremno	da
Roštiljada u Zarilcu	gastronomska manifestacija	regionalna	Spremno	da
Biciklijada	sportska manifestacija	regionalna	Spremno	ne
Moto susreti	sportska manifestacija	regionalna	Spremno	da
Maškare u Pleternici	tematska manifestacija	regionalna	Spremno	da
Vincelovski pohod	sportska manifestacija	regionalna	Spremno	ne
Ljetni tamburaški kamp Pleternica	Kulturna manifestacija	regionalna	Spremno	da
Advent u bečarskom šoru	tematska manifestacija	regionalna	Spremno	da
Dječji tjedan	tematska manifestacija	regionalna	Spremno	da

2.4.4. Ostali odabrani resursi

Tablica 6. Ostali resursi u Pleternici

NAZIV ATRAKCIJE	TIP	VAŽNOST	TRŽIŠNA SPREMNOST	PRISTUPAČNO ZA OSOBE S POSEBNIM POTREBAMA
Cesta ruža i vina	turistički put	nacionalna	Spremno	ne
Ranč Čondić	izletište	regionalna	Spremno	da
Mala hidroelektrana	edukacija	regionalna	Spremno	da
Poučna staza Starac	turistički put	regionalna	Spremno	ne
Poučne staze IC Terra Panonica	turistički put	nacionalna	Spremno	da
Šorom sa Šokicom	Turistički put	regionalna	Spremno	da

2.5. Javna turistička infrastruktura

Javna turistička infrastruktura definirana je Pravilnikom o javnoj turističkoj infrastrukturi (NN 126/21). To je infrastruktura koja izravno ili neizravno utječe na razvoj turizma i turističke ponude u funkciji dodane vrijednosti turističkih sadržaja. Može biti primarna i sekundarna. Primarna infrastruktura je ona koja izravno utječe na razvoj turizma i turističke ponude, dok je sekundarna ona infrastruktura koja ne utječe izravno na razvoj turizma i samo je dijelom godine ili samo sporednom funkcijom u službi turizma.

U Pleternici postoji sljedeća primarna javna turistička infrastruktura:

- Biciklističke staze
 - o Pleternica – Bike & Wine Klikun
 - o Pleternica - Wine Starac
 - o Putem crkava i kulture
 - o Ruta Slavonija
 - o Zlatna dolina kružna
 - o Putevima izvora vode
 - o Putevima crkava i kulture
- Biciklističke rute
 - o Ruta Slavonija
 - o Državna glavna ruta br. 8
- Pješačko-trkačke i treking staze
 - o Treking staza Pleternica
 - o Walk&Run trail Starac
 - o Viškovački grad trail
- Poučne i turističke staze
 - o Poučna staza Starac

- o Poučna staza dr. Andrija Štampar
- o Poučne staze IC Terra Panonica
- Vidikovci
- o Starac
- Planinarska infrastruktura
- o Pohod slavonskim planinama (Slavonski planinarski put)
- o planinarski putevi po Dilj gori
- Dvorci, gradine i kurije
- Kurija Kušević
- Centri za posjetitelje i interpretacijski centri
 - o Interpretacijski centar Muzej bečarca
 - o Interpretacijski centar Terra Panonica
- Info ploče i turistička signalizacija na području cijele Pleternice
- suvenirnica

U Pleternici postoji sljedeća sekundarna javna turistička infrastruktura:

- Arheološka nalazišta (popis se nalazi u poglavlju 4.4.1. Turistička infrastruktura)
- Javna parkirališta
- Sportski objekti
 - o Sportsko-rekreacijski centar
 - o Sportska dvorana
 - o Teniski tereni
 - o Stadion NK Slavija
 - o Nogometni tereni

2.6. Komunalna infrastruktura²

Dobro razvijena komunalna infrastruktura temelj je za gospodarski i turistički razvoj, kao i za unapređenje kvalitete života lokalnog stanovništva. Ona uključuje energetska infrastrukturu, telekomunikacijsku infrastrukturu i dostupnost interneta, vodoopskrbu i odvođenje te gospodarenje otpadom.

² Za dijelove ovog poglavlja, kao i poglavlja vezanog uz prometnu infrastrukturu i digitalizaciju korištene su informacije iz Plana razvoja Požeško-slavonske županije za razdoblje 2021. – 2027. godine.

2.6.1. Energetska infrastruktura

Energetska infrastruktura Požeško-slavonske županije omogućava stabilnu opskrbu energijom za kućanstva, industriju i javni sektor. Županija se odlikuje raznolikim resursima, uključujući značajan potencijal za obnovljive izvore energije, poput solarne energije, biomase i geotermalnih izvora.

Kroz Požeško-slavonsku županiju prolaze trase dalekovoda. Na području Županije smještene su trafostanice naponske razine 400 i 110 kV. Električna energija u Požeško-slavonskoj županiji se distribuira putem HEP-ove mreže (preko tri distributera: DP Elektra Požega – najveći distributer na prostoru Županije (82%), DP Elektra Križ, pogon Lipik – distributer gradova Lipika i Pakraca s pripadajućim naseljima i DP Elektra Križ, pogon Daruvar – distributer samo za naselje Badljevinu), koja je dobro razvijena i omogućava stabilnu opskrbu većine naselja. Međutim, u ruralnim područjima povremeno postoje izazovi povezani s modernizacijom mreže, što predstavlja prostor za daljnja ulaganja. Razvoj distribucijske mreže ključan je za podršku gospodarskim aktivnostima.

Požeško-slavonska županija ima osiguranu opskrbu plinom na području grada Pleternice.

Prema ustrojstvu vodnog gospodarstva, Grad Pleternica pripada vodnom području sliva rijeke Save odnosno slivu rijeke Orljave. Cijelo područje sliva rijeke Orljave, ukupne površina Orljavu 1580 km², karakterizira mala zaliha podzemnih voda te velike mogućnosti za izgradnju višenamjenskih akumulacija i mikroakumulacija. Sliv Orljave obuhvaća područje koje zatvaraju brežuljci i brda Papuka, Psunja, Krndije, Požeške gore i Dilj-gore. Prema slobodnoj procjeni najveće količine vode rijeka Orljava prima s obronaka Psunja, Papuka i Krndije što potvrđuje zastupljenost većeg broja drenažnih jaraka. Veća vlažnost gorskog okvira utjecala je na razvoj relativno guste mreže površinskih vodotoka.

Pleternica je vlasnik mHE, prve hidroelektrane u vlasništvu neke jedinice lokalne samouprave u Hrvatskoj. Hidroelektrana je snage 220 kW, a plan godišnje proizvodnje je 1 milijuna kWh električne energije odgovara potrošnji javne rasvjete u Pleternici. Mala hidroelektrana Pleternica rezultat je realnih mogućnosti iskorištavanja energije vode na rijeci Orljavi. Iskorištavanje energije vodnog potencijala ekonomski je konkurentno proizvodnji električne energije iz fosilnog i nuklearnog goriva, zato je hidroelektrana najznačajniji obnovljivi izvor energije. Izgradnjom mHE ostvarila se energetska efikasnost, sigurnost i manji uvoz energije. Elektrana je puštena u pogon 6. prosinca 2012 godine na Dan grada Pleternice. Proizvedena energija distribuira se putem HEP-ove mreže za lokalne potrebe (stanovništvo i gospodarstvo).

Postoji potencijal i za druge oblike obnovljivih izvora energije, poput solarnih elektrana, hidroelektrana, kogeneracijskih postrojenja i biomase šuma, međutim, nisu dovoljno iskorišteni.

2.6.2. Telekomunikacijska infrastruktura i dostupnost Interneta

Telekomunikacijska infrastruktura na području grada Pleternice relativno je dobro razvijena, posebno u samom gradu, gdje su dostupne moderne telekomunikacijske usluge. Operateri pružaju širok spektar usluga, uključujući mobilnu telefoniju, fiksnu liniju i Internet. Mobilna pokrivenost općenito je dobra, a vodeći telekomunikacijski operateri osiguravaju 4G mreže u većini područja, dok je 5G

mreža prisutna u gradu. Poštanski uredi postoje u samom gradu Pleternici.

Dostupnost interneta varira ovisno o lokaciji. U gradskim područjima širokopojasna internetska veza, uključujući optičke mreže, dostupna je većem broju korisnika. U ruralnim dijelovima grada, pogotovo na gorama, situacija je složenija. Dok neki dijelovi imaju pristup širokopojasnom internetu putem mobilnih mreža (4G) ili DSL-a, postoje područja s ograničenom brzinom i stabilnošću veze.

2.6.3. Vodoopskrba i odvodnja

Završeni su radovi na uređaju za pročišćavanje otpadnih voda Pleternica u koji će, završetkom radova na mreži aglomeracije Pleternica, dolaziti otpadna voda iz Pleternice, dijela Grada Požege i Općine Jakšić. Projekt izgradnje uređaja za pročišćavanje otpadnih voda Pleternica rađen je u sklopu projekta izgradnje mreže aglomeracije Pleternica koji je u fazi ponavljanja javne nabave te njegova realizacija tek slijedi. Benefit ovog projekta je u osiguravanju temeljne infrastrukture koju svaki žitelj Požeško-slavonske županije zaslužuje, a to je mogućnost priključenja na sustav vodoopskrbe i odvodnje. U sklopu projekta koji treba dovršiti, 45 kilometara kolektora vodi prema uređaju koji će pročišćavati otpadne vode. Neće se zagađivati okoliš i neće se ispuštati otpadne vode tamo gdje ne trebaju.

2.6.4. Gospodarenje otpadom

Na području Pleternice komunalne usluge odvoza otpada pruža društvo Komunalac Požega d.o.o. Otpad se prikuplja iz kućanstava i od gospodarskih subjekata te u reciklažnom dvorištu. Otpad s područja Požeštine odvozi se na odlagalište „Vinogradine“. Za praćenje i sanaciju divljih odlagališta zadužene su jedinice lokalne samouprave.

Požeško-slavonska županija zajedno je sa Sisačko-moslavačkom i Brodsko-posavskom županijom započela realizaciju projekta Regionalnog centra za gospodarenje otpadom Šagulje. Cilj centra je uspostava cjelovitog sustava gospodarenja otpadom na području navedene tri županije.

2.7. Prometna infrastruktura

Ovim područjem vode važni kopneni putovi (cestovni i željeznički), koji spajaju posavski prostor sa sjevernim dijelovima države, a što je i bio glavni pokretač razvitka ovog područja, o čemu svjedoči činjenica da se najveći broj naselja razvio upravno na cestovnim pravcima N. Kapela - Pleternica - Požega, odnosno Pleternica - Kutjevo i Pleternica – Đakovo. Obrubljena vijencem gora (osim Dilja i Požeške gore okružuju je visovi Psunja, Papuka i Krndije) ta pleternička poluotvorena nizina ulaz je u plodnu Požešku kotlinu pa je poznata i kao “vrata zlatne doline”.

Pleternica ima vrlo povoljan prometni položaj. Udaljenost do autoceste A-3 (Bregana-Lipovac) iznosi 18 km, a isto toliko je udaljena i od željezničke pruge Zagreb-Vinkovci. Udaljenost do graničnog prijelaza Slavonski Brod/Bosanski Brod (BiH) iznosi 35 km. Zračna luka Osijek udaljena je nekih stotinjak kilometara.

Sam grad Pleternica nalazi se na križanjima pet cesta i dvije željezničke pruge. Željeznica vodi ka Požegi (Velikoj) i ka Našicama (Osijeku) te na jug ka Novoj Kapeli (priključak na prugu Zagreb – Vinkovci). Ceste vode prema Požegi, Našicama, Đakovu, Slavonskom Brodu i Lužanima (priključak na autocestu A-3 (Bregana-Lipovac)).

Pleternica je s ostalim seoskim naseljima koji čine područje grada povezana dijelom željezničkom prugom, a dijelom autobusnim linijama (kojima upravlja tvrtka iz privatnog sektora). Što se tiče gradskih prometnica i ulica, gotovo u cijelosti je provedena njihova rekonstrukcija.

Javni prijevoz između jedinica lokalne samouprave u Županiji nije adekvatno razvijen, kao niti lokalni gradski prijevoz. Razlog leži u nedostatku profitabilnosti takvih međugradskih i međuopćinskih linija te u malom broju putnika.

Javna parkirališta postoje na području grada te se na njima ne provodi naplata parkinga.

Na području Pleternice ne postoji infrastruktura zračnog i riječnog prometa, no postoji improvizirano uzletište koje se koristi u poljoprivredne i rekreativne svrhe. Na njemu postoje uvjeti za razvoj sportskog i turističkog zrakoplovstva te je predviđeno njihovo zadržavanje, uređenje i prilagođavanje.

2.8. Analiza stanja digitalizacije

Ministarstvo turizma i sporta razvija IT sustave za upravljanje turizmom, uključujući aplikativno rješenje za upravljanje destinacijama, kao i aplikativno rješenje za upravljanje turističkim tokovima, koji će biti podrška turističkim zajednicama u održivom upravljanju destinacijom. Koristit će ga lokalne i regionalne samouprave, a intencija je i uspostava sustava e-usluga koji će potaknuti digitalnu transformaciju u smjeru razvoja pametne destinacije.

2.8.1. Infrastruktura digitalne tehnologije

Digitalna infrastruktura u Pleternici značajno zaostaje za ciljanim standardom koji predviđaju strateški dokumenti Europske komisije i Republike Hrvatske. Najveći dio grada ima izgrađenu potrebnu osnovnu strukturu, ali postoji još dovoljno prostora za razvoj širokopojasne infrastrukture. Najviše su zastupljene brzine pristupa 4 – 10 Mbit/s te 20 – 30 Mbit/s, što je nedovoljno za bržu digitalnu tranziciju gospodarstva. Prema gustoći širokopojasnih priključaka u nepokretnoj širokopojasnoj mreži u Hrvatskoj Požeško-slavonska županija na pretposljednem je mjestu s postotkom od svega 44,6 posto³.

Grad je relativno dobro pokriven s mobilnom mrežom, što je važno za razvoj turizma. U gradu postoji besplatan Wi-Fi.

2.8.2. Sigurnost i privatnost

Kibernetička sigurnost u Pleternici, kao i u ostatku Hrvatske, postaje sve važnija tema s obzirom na rastuću digitalizaciju i učestalost kibernetičkih prijetnji. Iako nema specifičnih javno dostupnih podataka o stanju kibernetičke sigurnosti na području grada, na nacionalnoj razini poduzimaju se značajni koraci za jačanje ovog područja.

Pružatelji usluga smještaja su upoznati s regulativom o zaštiti podataka, tako da se od posjetitelja traži samo uvid u osobne dokumente kako bi se evidentirali u eVisitor, odnosno njihovi osobni dokumenti se ne kopiraju niti snimaju.

2.9. Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s posebnim potrebama

Pristupačni turizam podrazumijeva uvjete u kojima proizvode, sustave, usluge, okruženja i objekte mogu koristiti svi ljudi s najširim rasponom korisničkih potreba, karakteristika i sposobnosti. Uključuje implementaciju univerzalnog dizajna koji omogućuje ljudima s poteškoćama u kretanju, uključujući mobilnost, vid, sluh i kognitivne dimenzije pristupa, da funkcioniraju neovisno i ravnopravno kroz pružanje pristupačnih proizvoda, usluga i okruženja.

Grad Pleternica kroz razne projekte nastoji poboljšati pristupačnost javnog prostora, jedan od takvih primjera je rekonstruirana zgrada Hrvatske knjižnice i čitaonice Pleternica, gdje su se izgradili elementi pristupačnosti (lift), a prisutna je i brajica. Pri izgradnji prometnica vodi se računa o parkirališnim mjestima za osobe s invaliditetom. Uz fizičku pristupačnost, radi se i na osvještavanju građana o važnosti inkluzije i podrške osoba s invaliditetom. Također, dobar primjer pristupačnog turizma je primjer Požeško-slavonske županije koja je uložila značajne resurse kako bi osigurala da je njena mrežna stranica u najvećoj mogućoj mjeri prilagođena da osobe s invaliditetom nemaju nikakvih prepreka u interakciji ili pristupu digitalnom sadržaju. Digitalne informacije i usluge su pristupačne kada ih svi ljudi mogu lako opažati i razumjeti, uključujući i osobe koje imaju vizualne, slušne, motoričke ili kognitivne poteškoće.

U slučaju turističkih atrakcija, postoji određeni broj atrakcija koje su pristupačne osobama s posebnim potrebama, poput Interpretacijskog centra Muzej bećarca, Interpretacijskog centra Terra Panonica. Kada je riječ o prirodnim i okolišnim atrakcijama pristup za osobe s invaliditetom osiguran je i na poučnim stazama u gradu, a postoje i mobilne aplikacije za pametne telefone koja će interpretaciju prirodne baštine učiniti još dinamičnijom i pristupačnijom uz pomoć proširene stvarnosti.

2.9.2. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji

Na području Pleternice djeluje Policijska postaja Pleternica, a teritorijalno je nadležna i Interventna jedinica policije Požega.

Na području Grada Pleternice djeluje 12 dobrovoljnih vatrogasnih društava te Vatrogasna zajednica Požeško-slavonske županije. Osigurana su sredstva za projekt pod nazivom "Vatrogasno – edukativni centar Pleternica" koji obuhvaća izgradnju i opremanje vatrogasno-edukativnog centra u Pleternici po načelima energetske učinkovitosti koji će pružiti, osim osnovne uloge zaštite građana i imovine, i prostor za edukativne aktivnosti usmjerene prevenciji i zaštiti požara i ostalih ugroza za stanovništvo te će biti promoviran kao dodatni turistički resurs. Ovaj integrirani projekt objedinjava potrebe za razvijanjem društvene infrastrukture za sigurnost javnih prostora te daje odgovore na potencijalne prijetnje koje dolaze od prirodnih nepogoda i čimbenika koji nastaju ljudskom nepažnjom. Projekt ima veliki utjecaj na lokalna dobrovoljna vatrogasna društva kao i na 9 gradova i općina sa šireg prostora urbanog područja na čijem se području provodi projekt. U svrhu stjecanja novih znanja i vještina te privlačenja novih članova, projektom će se provesti edukacije (mala škola vatrogastva), a naučeno prezentirati na vatrogasnim natjecanjima. Kako bi se utjecalo na prevenciju nastanka požara i ujedno zainteresiralo mlade na vatrogastvo, isto će se prezentirati građanima i turistima kao jedinstvena turistička atrakcija. Projekt „Vatrogasno – edukativni centar Pleternica“ predstavlja ulaganje u Razvoj sustava upravljanja kriznim situacijama kroz ulaganje u ljudske i infrastrukturne kapacitete službi koje se bave zaštitom i spašavanjem.

Primarnu zdravstvenu zaštitu na području grada Pleternice pruža Dom zdravlja Požega – ispostava Pleternica gdje se nalaze 3 ordinacije opće obiteljske medicine, 2 patronažne službe, 5 ordinacija dentalne medicine te pedijatrijska ordinacija. Na području grada se nalazi i jedna privatna ambulanta opće obiteljske medicine, a od 01.07.2017. u Pleternici je ugovoreno 5 timova hitne pomoći - T2, koji čine medicinska sestra - tehničar i vozač ili vozač medicinski tehničar. U Domu zdravlja želi se bar jednom tjedno dovesti medicina rada, ginekološka ambulanta, UZV i sl., a također i punkt hitne pomoći. Na području grada Pleternice se nalazi i jedna ljekarna, u neposrednoj blizini ambulante.

Visoka razina osjetljivosti društva prema potrebama najslabijih (starih, nemoćnih, osoba s invaliditetom, osoba bez dostatnih sredstava za uzdržavanje...) najbolje je vidljiva kroz organizaciju i pružanje usluga unutar sustava socijalne skrbi. Program dnevnog boravka starijih osoba te pomoći u kući provodi se putem Poduzetničkog centra Pleternica koji ima odobrenje i ugovor sa ministarstvom za pomoć u kući. Dodatno, projekt Dnevnog boravka dodatno se provodi sa udrugom Hrvatsko žensko društvo gdje putem njihovih 27 Zavod za prostorno uređenje Požeško-slavonske županije Izvješće o stanju u prostoru Grada Pleternice za razdoblje 2016. – 2020.g. ogranaka okupljaju se starije osobe te im se organiziraju brojne dnevne aktivnosti. Sve navedeno dodatno se ojačava i pojačava ukoliko se odobre sredstva ESF fonda, kada se te iste aktivnosti provode sa većim brojem korisnika ciljane skupine te sa dodatnim aktivnostima, sukladno svakom odobrenom projektu. Na području Grada, u naselju Resnik, radi Dom za starije i nemoćne Baketarić koji je započeo s radom 2000.godine.

U tijeku je provedba projekta "Centar za starije osobe Pleternica" usmjeren na sveprisutne probleme šire zajednice Grada Pleternice, a to su nedostatak adekvatne skrbi za starije osobe, diskontinuitet pružanja takve usluge, manjak smještajnih kapaciteta za starije osobe, nedostupnost svih usluga za starije osobe te opterećenost njihovih ukućana i članova obitelji. Projekt doprinosi povećanju kvalitete života starijih osoba

te razvoju socijalne infrastrukture širenjem usluga u zajednici. Aktivnostima projekta razviti će se održiva socijalna infrastruktura što će omogućiti ostvarenje cilja projekta, odnosno, poboljšat će dostupnost integrirane cjelovite skrbi za starije osobe na području Grada Pleternice.

Na području Pleternice djeluje 90-tak različitih udruga što ukazuje na činjenicu kako je otprilike svaki 12 stanovnik aktivni član neke od udruga. Područje djelovanja udruga poteže se kroz sve životne segmente zajednice: udruge u kulturi, sportske organizacije, braniteljske udruge, gospodarske organizacije, udruge za djecu i mlade, vatrogasna društva i ostale organizacije. Većina udruga aktivno sudjeluje u raznim projektima ministarstava i EU natječajima te projektima gdje im pomaže i zajednički s njima sudjeluje Grad Pleternica i Poduzetnički centar Pleternica d.o.o.. Kroz zajedničke projekte nastoji se unaprijediti kvaliteta života cijele zajednice, potiče se građane na zajedničke akcije u kojima se potiče zdrav život, rekreacija, zaštita okoliša te djelovanje prema društveno-socijalnim problemima. Većina udruga mladih iz Pleternice kroz svoj rad naglašava volonterstvo te na taj način potiče osviještenost zajednice i važnost zdravih međuljudskih odnosa.

2.10. Analiza stanja i potreba ljudskih potencijala

Analizu stanje potrebno je promatrati na razini županije i to prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u razdoblju od siječnja do studenog 2024. godine u Požeško-slavonskoj županiji poslodavci su tražili ukupno 3.644 radnika. Najviše su bili traženi znanstvenici, inženjeri i stručnjaci (935) te radnici s jednostavnim zanimanjima. Treći po redu su radnici u uslužnim i trgovačkim zanimanjima (540), tako da je potražnja za tim zanimanjima činila 14,8 posto ukupne potražnje svih poslodavaca na području ove Županije od siječnja do studenog 2024. godine.

Promotre li se prijavljene potrebe za radnicima na razini djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u razdoblju od siječnja do studenog 2024. godine, poslodavci iz te djelatnosti tražili su ukupno 224 radnika, što je činilo 6,6 posto ukupno prijavljenih potrebe za radnicima poslodavaca na području Županije.

Mjesečni podaci o izlascima iz evidencije nezaposlenih za djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u razdoblju od siječnja do studenog 2024., ukazuju na sezonalnost zapošljavanja u ovoj djelatnosti, koja se očituje u povećanom zapošljavanju tijekom proljetnih i ljetnih mjeseci. Tako je najveći broj izlazaka iz evidencije nezaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane zabilježen u svibnju 2024. godine (79 radnika) te u travnju (68 radnika), a najmanji broj u studenom, kada je iz evidencije nezaposlenih izašlo svega njih 14. Istovremeno, najviše je ulazaka u evidenciju nezaposlenih u ovoj djelatnosti zabilježeno u listopadu (72), siječnju (65) te zatim u studenom (55). Najmanji broj ulazaka u evidenciju nezaposlenih zabilježen je tijekom ljetnih mjeseci, u srpnju i lipnju, kada je u evidenciju nezaposlenih iz djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane ušao po 21 radnik.

2.11. Analiza komunikacijskih aktivnosti

Turistička zajednica Požeško-slavonske županije donijela je 2020. godine dokument Brend strategija i komunikacijska strategija Požeško-slavonske županije⁴. U okviru ovog dokumenta identificirani su sljedeći elementi komunikacijskih kanala turističke zajednice: internetska stranica, društvene mreže, katalozi i plaćeni mediji – kampanje.

Službena internetska stranica Turističke zajednice Grada Pleternice smještena je na domeni <https://tz.pleternica.hr>. Stranica je interaktivna, modernog dizajna i omogućava brz i jednostavan pristup informacijama. Internetska stranica je inspirativna i namijenjena prvenstveno posjetiteljima, s dosta informacija, fotografija i kalendarom događaja koji uključuje sve manifestacije i aktivnosti koje se odvijaju na području grada. Putem internetske stranice mogu se pretraživati događanja u tekućoj godini po mjesecima, dobiti informacije o dostupnim turističkim atrakcijama, gastroenološkim doživljajima, planirati turističke posjete.

Turistička zajednica Grada Pleternice se pod nazivom Visit Pleternica pojavljuje na dvije društvene mreže – Instagram i Facebook. Na facebooku se provodi prilično intenzivna komunikacija, ovisno o dobu godine i po nekoliko objava tjedno. Sadržaj komunikacije na društvenim mrežama, kao i vizualni

materijali (fotografije i videomaterijal) prilagođeni su publici koja najviše koristi određenu društvenu mrežu.

Događaji i manifestacije promoviraju se putem više kanala, ovisno o potrebi. Najčešće su to plakati, članci u časopisima ili novinama, radio spotovi ili posebne emisije te društvene mreže i web stranica.

Projekt Turističke zajednice „Njezino Veličanstvo – Šokica“ dodao je novi proizvod u turističku ponudu baziranu na kulturnim vrijednostima. Glavni motiv projekta jest Šokica, tradicionalna slavonska žena koja svakog turista dočekuje u Gradu Pleternici želeći mu srdačnu dobrodošlicu i ugodan boravak. U okviru prve faze izrađena je i postavljena bista Šokice zajedno s njenim postoljem i uređenom okolinom uz pripremljene turističke priče bazirane na bećarcu i tradicijskoj ostavštini. Nakon toga odrađena je digitalizacija materijala, odnosno priprema aplikacije koja se može samostalno koristiti tijekom šetnje Šorom sa Šokicom. Postavljena su obilježja s QR kodom na ključnim turističkim lokalitetima koji turistu u svako doba dana nude informacije o pojedinom lokalitetu.

2.12. Analiza konkurencije

Požeško-slavonska županija promatra se u odnosu na konkurentske županije odnosno županije koje se nalaze u njenom okruženju: Sisačko-moslavačka, Bjelovarsko-bilogorska, Virovitičko-podravska, Brodsko-posavska i Osječko-baranjska županija. Za ocjenu konkurentske pozicije provedena je analiza ukupnog broja turističkih dolazaka i turističkih noćenja od 2019. do 2023. godine te zasebno za razdoblje od siječnja do studenog 2024. godine.

Tablica 7. Usporedba broja dolazaka i broja noćenja turista s konkurentskim destinacijama od siječnja do studenog 2024. godine

Županija	Dolasci turista	Noćenja turista	Broj noćenja po dolasku
Sisačko-moslavačka	27.546	67.488	2,5
Bjelovarsko-bilogorska	26.383	78.880	3,0
Virovitičko-podravska	17.300	40.338	2,3
Požeško-slavonska	24.074	62.830	2,6
Brodsko-posavska	44.923	67.187	1,5
Osječko-baranjska	126.241	246.156	1,9

Izvor: obrada autorica prema podacima Državnog zavoda za statistiku – Plan upravljanja destinacijom Požeško-slavonska županija

Tablica 8. Usporedba broja dolazaka turista s konkurentskim destinacijama od 2019. do 2023. godine

	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	Prosječna godišnja stopa rasta
Sisačko-moslavačka	38.021	12.985	13.357	23.613	25.457	-7,7%
Bjelovarsko-bilogorska	24.323	10.178	15.327	22.387	28.975	3,6%
Virovitičko-podravska	16.710	6.918	10.292	15.359	16.000	-0,9%
Požeško-slavonska	19.706	9.347	14.858	22.763	24.559	4,5%
Brodsko-posavska	36.759	15.124	25.150	36.754	42.152	2,8%
Osječko-baranjska	107.598	42.820	75.351	107.945	124.258	2,9%

Izvor: obrada autorica prema podacima Državnog zavoda za statistiku – Plan upravljanja destinacijom Požeško-slavonska županija

Gledano prema broju turističkih dolazaka Požeško-slavonska županija se s 24.074 dolazaka u razdoblju od siječnja do studenoga 2024. godine svrstava na predzadnje mjesto promatranih pet županija, ispred Virovitičko-podravske županija s ukupno 17.300 dolazaka i iza Bjelovarsko-bilogorske županije s ostvarena 26.383 dolazaka (Tablica 7). Ipak, promotri li se podatak o prosječnoj godišnjoj stopi rasta broja dolazaka, vidljivo je da upravo Požeško-slavonska županija bilježi najveći rast, u prosjeku od 4,5 posto (Tablica 8). Pritom dolasci domaćih turista u prosjeku rastu za 4,9 posto godišnje, a stranih za 3,4 posto godišnje. Nakon nje slijedi Bjelovarsko-bilogorska županija s prosječnim godišnjim povećanjem broja dolazaka turista od 3,6 posto, dok je Sisačko-moslavačka županija jedina županija koja ostvaruje prosječni godišnji pad turističkih dolazaka od 7,7 posto.

Pleternica kao turistička destinacija dio je regionalne turističke zajednice i konkurenciju treba promatrati na nivou Požeško-slavonske županije. Kad bismo radili dodatne analize, potencijalna konkurencija iz okruženja Pleternici mogu biti gradovi s približno istim brojem stanovnika, poput Nove Gradiške koja se nalazi u povoljnijoj geografskoj situaciji i blizini autoceste; Novska koja je Grad prijatelj Pleternici i ima dodirnih točaka u vidu manifestacija; Županja koja njeguje svoju tradicijsku baštinu poput Pleternice.

Tablica 9. Usporedba broja noćenja turista s konkurentskim destinacijama od 2019. do 2023. godine

	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	Prosječna godišnja stopa rasta
Sisačko-moslavačka	95.372	35.173	32.801	55.490	57.887	-9,5%
Bjelovarsko-bilogorska	77.513	34.624	49.042	68.319	83.102	1,4%
Virovitičko-podravska	44.744	14.102	20.992	32.323	36.032	-4,2%
Požeško-slavonska	41.486	21.399	37.669	61.067	64.782	9,3%
Brodsko-posavska	60.030	24.390	39.503	58.118	68.137	2,6%
Osječko-baranjska	217.692	97.350	161.056	218.462	253.118	3,1%

Izvor: obrada autorica prema podacima Državnog zavoda za statistiku – Plan upravljanja destinacijom Požeško-slavonska županija

Slični trendovi zabilježeni su i kada je riječ o broju turističkih noćenja (Tablica 9). S ukupno ostvarenih 62.830 noćenja u razdoblju od siječnja do studenog 2024. godine Požeško-slavonska županija zauzima četvrto mjestu među konkurentskim županijama (Tablica 7). Usporedi li se broj ostvarenih noćenja u 2023. s 2019. godinom, najbrži rast ostvaruje upravo Požeško-slavonska županija i to od visokih 9,3 posto godišnje (Tablica 8). Nakon nje slijede Osječko-baranjska i Brodsko-posavska županija s prosječnim godišnjim stopama rasta od 3,1 odnosno 2,6 posto. Zanimljiv je podatak da osim Sisačko-moslavačke županije u kojoj se broj turističkih noćenja u prosjeku godišnje smanjivao po stopi od 9,5 posto, pad noćenja bilježi Virovitičko-podravska županija, i to u prosjeku od 4,2 posto godišnje.

Promotri li se podatak o duljini boravka turista za razdoblje od siječnja do studenoga 2024. godine, turisti se najduže zadržavaju u Bjelovarsko-bilogorskoj (u prosjeku 3 noći) i Požeško-slavonskoj županiji (u prosjeku 2,6 noći). Najkraće se zadržavaju u Brodsko-posavskoj županiji, u prosjeku 1,5 noći.

2.13. Izvješće o analizi stanja

Požeško-slavonska županija smještena je na istoku Hrvatske u središnjem dijelu Slavonije, između Slavonske Podravine na sjeveru i Slavonske Posavine na jugu. Sa svojom površinom od 1.823 km² čini 3,21 posto kopnene površine Hrvatske. Županija ima dugu povijest naseljenosti, s arheološkim tragovima iz prapovijesti, rimskog doba i srednjeg vijeka. Povijesni naziv „Zlatna dolina“, koji potječe iz rimskog doba kada je ovo područje bilo poznato kao „Vallis Aurea“, odražava plodnost tla i prirodne ljepote.

Prema Popisu stanovništva iz 2021. godine Požeško-slavonska županija ima 64.084 stanovnika, što iznosi 1,66 posto ukupnog stanovništva Hrvatske. Radi se o rijetko naseljenoj županiji s gustoćom od 35,2 stanovnika po kvadratnom kilometru. Geografski prostor županije obuhvaća plodnu Požešku kotlinu okruženu gorama Papuk, Psunj, Krndija, Dilj i Požeška gora. Klima je umjereno kontinentalna, s prosječnom godišnjom temperaturom od 12 °C i godišnjom količinom oborina od 700 do 900 mm.

Zemljopisna obilježja Požeško-slavonske županije daju potencijal za različite oblike poljoprivredne proizvodnje, posebice vinogradarstvo. Kutjevačko vinogorje na južnim obroncima Papuka i Krndije, zajedno s Požeško-pleterničkim vinogorjem i Pakračkim vinogorjem, poznata su po uzgoju vina visoke kvalitete. Uz bogatu povijesnu i kulturnu baštinu, Županija je također poznata po prirodnim ljepotama

poput Parka prirode Papuk koji je dio UNESCO-ve mreže geoparkova, šumama, vinorodnim brežuljcima i jezerima poput Sovskog jezera.

Demografski trendovi pokazuju da Županija bilježi stalnu depopulaciju. Od 2011. do 2021. broj stanovnika smanjio se za 17,8 posto. Negativni demografski trendovi posljedica su iseljavanja i prirodnog pada broja stanovnika. Najviše stanovnika, njih 22.294, živi u Požegi, dok niti jedan drugi grad nema više od 10.000 stanovnika. Starenje stanovništva i iseljavanje radno sposobnih osoba značajan su izazov za budući razvoj.

Turistička ponuda Požeško-slavonske županije temelji se na prirodnim i kulturnim resursima, povijesnoj baštini i gastronomiji. Kulturna baština Županije obuhvaća brojne povijesne i arhitektonske znamenitosti. Povijesna jezgra Požege uključuje baroknu Katedralu sv. Terezije Avilske, Kužni pil te spomenik fra Luki Ibrišimoviću, poznatom po važnoj ulozi u oslobođenju Slavonije od Osmanlija. Povijesne jezgre Lipika i Kutjeva te dvorac baruna Trenka u Trenkovu dodatno obogaćuju kulturni identitet Županije. Požeško-slavonska županija je dom brojnih sakralnih objekata, poput Gotičke crkve u Tornju, crkve sv. Lovre u Požegi te svetišta Gospe od Suza u Pleternici. Arheološki lokaliteti poput Kaptola i Rudine svjedoče o bogatoj prošlosti područja, dok povijesni dvorci i utvrde, poput Starih gradova u Velikoj i Kaptolu, čine važan dio kulturne ponude.

Prirodne atrakcije uključuju Park prirode Papuk, vinorodne brežuljke i izletišta. Park prirode Papuk, prvi UNESCO-ov Geopark u Hrvatskoj, predstavlja najvažniju prirodnu atrakciju. Ovo zaštićeno područje obiluje geološkom i biološkom raznolikošću, uključujući očuvane bukove šume, fosile stare više od 400 milijuna godina i geološke fenomene poput bazaltnih stupova u Rupnici. Park nudi brojne planinarske staze, biciklističke rute i vidikovce, privlačeći ljubitelje prirode i rekreacije. Druge prirodne atrakcije uključuju Sovsko jezero, ostatak Panonskog mora, te vinorodne brežuljke Klikun i Starac, koji nude lijepe poglede na krajolik.

Gastronomija je važan element turističke ponude Županije, s naglaskom na lokalne specijalitete poput kulena, čvaraka, fiš paprikaša i raznih vrsta vina. Restorani pod oznakom „Okusi Zlatne Slavonije“ promiču autentična jela pripremljena prema tradicionalnim receptima. Vinski turizam igra važnu ulogu, s brojnim kušaonicama i vinskim podrumima, poput onih u Kutjevu. Kulturne manifestacije i događaji značajno pridonose turističkoj atraktivnosti. Aurea Fest, Zlatne žice Slavonije i Festival graševine slave tradiciju i glazbu regije, dok sportski događaji poput Papuk trek & traila i Lipik 3x3 Challengea privlače ljubitelje aktivnog odmora. Ostali događaji, poput Vincelova, Kulenijade i Poljadije u srcu, njeguju kulturno nasljeđe i okupljaju lokalnu zajednicu.

Iako turizam bilježi rast, izazovi ostaju. Smještajni kapaciteti su skromni, s 1575 kreveta raspoređenih u 184 objekta, pri čemu dominiraju objekti s 3*, dok hoteli viših kategorija nedostaju. Najveći broj smještajnih kapaciteta nalazi se u Požegi, dok su manji gradovi i općine slabije opremljeni.

Turistički promet u 2023. godini bilježi 26.215 dolazaka i 69.206 noćenja, uz prosječnu duljinu boravka od 2,6 dana. Posjetitelji su uglavnom domaći gosti, dok među inozemnim turistima prednjače posjetitelji iz Njemačke i susjednih zemalja. Sezonalnost turističkih dolazaka manje je izražena nego u priobalnim županijama, što omogućuje ravnomjerniji razvoj turizma tijekom cijele godine.

Infrastruktura Županije ima određena ograničenja. Nema autocesta ni međunarodnih željezničkih veza, ali planira se izgradnja brze ceste prema autocesti A3, što će povećati prometnu dostupnost. Javni prijevoz je ograničen, posebno u ruralnim područjima, što otežava kretanje stanovnicima i turistima. Opskrba vodom i energijom je solidna, no kanalizacija zahtijeva dodatna ulaganja. Digitalna infrastruktura dobro je razvijena u urbanim sredinama, ali ruralna područja još uvijek zaostaju u pogledu dostupnosti širokopojasnog interneta i signala.

Energetski potencijali županije uključuju geotermalne izvore u Lipiku, solarnu energiju i biomasu. Unatoč značajnim resursima, obnovljivi izvori energije su nedovoljno iskorišteni. Projektima kao što je Regionalni centar za gospodarenje otpadom Šagulje nastoji se unaprijediti održivost i smanjiti negativan utjecaj na okoliš.

Projekti poput revitalizacije kulturne baštine, razvoja biciklističkih i pješačkih staza te modernizacije infrastrukture trebali bi doprinijeti boljoj atraktivnosti destinacije. Park prirode Papuk posebno se ističe kao ključni element razvoja prirodnog turizma, dok se u Lipiku planira daljnji razvoj termalnog turizma. Vinski turizam također ima značajan potencijal zahvaljujući brojnim vinarijama i vinskim cestama.

Zaključno, unatoč izazovima, Požeško-slavonska županija ima bogate prirodne i kulturne resurse koji pružaju osnovu za razvoj održivog turizma. Ključni izazovi ostaju demografski pad, prometna izoliranost i potreba za daljnjim ulaganjima u infrastrukturu. Integracija lokalne zajednice, zaštita resursa i kvalitetna promocija mogu doprinijeti povećanju atraktivnosti destinacije za turiste i podizanju kvalitete života lokalnog stanovništva.

3. POTENCIJAL ZA RAZVOJ I PODIZANJE KVALITETE TURISTIČKIH PROIZVODA

Turistički proizvod	Razvojni potencijal	Marketinški potencijal
<i>Outdoor</i> aktivnosti	<i>Outdoor</i> aktivnosti u Pleternici imaju snažan razvojni potencijal zbog sezonske fleksibilnosti, od planinarenja i biciklizma do jahanja i adrenalinskih sportova. Prihvatni kapacitet lokaliteta zadovoljava potrebe individualnih posjetitelja i grupa.	Dostupnost <i>outdoor</i> atrakcija osigurana je oznakama i digitalnim vodičima. Informacije su lako dostupne putem turističkih zajednica. Promocija kroz specijaliziranu <i>outdoor</i> brošuru napisanu na hrvatskom, engleskom i njemačkom jeziku i društvene mreže dodatno povećava privlačnost.
Kulturne atrakcije	Kulturne atrakcije obuhvaćaju povijesne spomenike, muzeje i manifestacije poput tamburaških večeri. Sezonalnost nije presudna, jer se atrakcije mogu posjećivati tijekom cijele godine, ali se ipak većina manifestacija održava u toplijim mjesecima. Kapacitet muzeja i interpretacijskih centara omogućava prihvrat većeg broja posjetitelja.	Fizička dostupnost kulturnih atrakcija mogla bi dodatno biti unaprijeđena kvalitetnijom prometnom infrastrukturom i smeđom signalizacijom. Informacije o događajima i lokacijama su dostupne putem internetskih portala i društvenih mreža. Posebne promotivne kampanje istaknule bi značaj kulturne baštine, a lokalni vodiči i ture obogaćuju iskustva posjetitelja.
Prirodne atrakcije	Prirodne atrakcije, poput Starca, imaju izvanredan razvojni potencijal zbog raznolikih boravišno-izletničkih opcija. Dio prirodnih atrakcija pripada širem sustavu zaštićenih područja, što povećava njihov značaj za privlačenje (eko)turista. Proširenje prihvatnih kapaciteta i dodatni sadržaji, poput edukativnih centara, povećali bi privlačnost. Županija ima potencijal biti dio šire mreže prirodnih atrakcija u okruženju, što može povećati interes šire publike i poticati suradnju s okolnim destinacijama.	Promocija prirodnih atrakcija oslanja se na digitalne alate i suradnju s turističkim agencijama. Informacije o zaštićenim lokalitetima dostupne su putem službenih stranica i vodiča. Isticanje blizine UNESCO statusa Papuka dodatno povećava interes domaćih i stranih posjetitelja.
Enogastronomski turizam	Vinske ceste i lokalni specijaliteti temelj su enogastronomskog turizma Pleternice. Sezonalnost nije ograničenje jer vinarije i restorani rade tijekom cijele godine. Povezanost sa širim sustavom autohtonih proizvoda, poput slavonskog kulena i vina graševine, povećava privlačnost za gurmane.	Informacije o enogastronomskim atrakcijama lako su dostupne putem brošura i internetskih stranica. Promocija vina i hrane putem festivala, sajмова i radionica povećava privlačnost. Suradnja s poznatim gastro vodičima doprinosi boljoj vidljivosti.

Događaji i manifestacije	Manifestacije poput Lidasa, Konjičkog turnira, Motorijade imaju veliki potencijal za privlačenje posjetitelja tijekom cijele godine. Integracija s lokalnim proizvodima i kulturnim sadržajem povećava vrijednost ovih događaja. Dodatne inovativne manifestacije mogle bi produžiti turističku sezonu.	Promocija događaja temelji se na digitalnim platformama, suradnji s influencerima i medijskim partnerstvima. Korištenje interaktivnih alata doprinosi boljoj informiranosti i angažmanu posjetitelja. Naglasak na jedinstvenim doživljajima ključan je za privlačenje različitih ciljanih skupina.
---------------------------------	--	---

4. POKAZATELJI ODRŽIVOSTI NA RAZINI DESTINACIJE

Prema Zakonu o turizmu (NN156/23), Plan upravljanja destinacijom mora biti temeljen na pokazateljima održivosti destinacije. Pokazatelji održivosti daju strukturu i smjernice kako bi turistička destinacija mogla sustavno pratiti, ocjenjivati i poboljšavati svoju održivost, što je važno budući da su održivi pristupi postali ključni za dugoročni uspjeh turizma. Plan upravljanja destinacijom mora sadržavati obvezne pokazatelje održivosti destinacije, koji uključuju pokazatelje koji mjere utjecaj turizma na društvene aspekte održivosti, na okolišne aspekte održivosti, na ekonomske aspekte održivosti te na prostorne aspekte održivosti destinacije i organizaciju turizma. Popis pokazatelja za praćenje održivosti te izvor i evidentiranje podataka koji su potrebni za izračun navedenih pokazatelja uređen je Pravilnikom o pokazateljima za praćenje razvoja i održivosti turizma (NN 112/24).

4.1. Obvezni pokazatelji održivosti koji mjere utjecaj turizma na društvene aspekte održivosti

4.1.1. Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone (ZL-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST/ European Tourism Indicator System (u daljnjem tekstu: ETIS) (prilagodba) – Broj turista/jednodnevnih posjetitelja na 100 stanovnika
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom, održivo upravljanje prostorom
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (Sustainable Development Goals, u daljnjem tekstu: SDG)	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 – Odgovorna potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj ostvarenih turističkih noćenja u destinaciji u odnosu na stotinu stalnih stanovnika u vršnom mjesecu koji se smatra glavnom turističkom sezonom što ujedno podrazumijeva i najveće opterećenje kako u kontekstu infrastrukture tako i u društvenom.
	Opis	Ovim pokazateljem se nastoji procijeniti tzv. intenzitet turizma, odnosno razina objektivnog opterećenja koju turizam u periodu glavne

		turističke sezone stvara po lokalno stanovništvo, ali i prostor te infrastrukturu. Valja uočiti postojanje razlike između ovog pokazatelja, koji se može smatrati objektivnim, u odnosu na različite pokazatelje dojma koji lokalno stanovništvo ima o turizma, koji se s druge strane mogu smatrati subjektivnim pokazateljima.		
Podaci	Naziv podataka	Noćenje turista predstavlja svaku registriranu noć posjetitelja u objektu koji pruža uslugu smještaja. Stalnim stanovnikom se smatra osoba koja ima prebivalište ili boravište na lokaciji turističke destinacije.		
	Mjerna jedinica	Registrirano noćenje u smještajnom objektu. Stalni stanovnik destinacije.		
	Izvor podataka/potencijalni izvor	eVisitor; DZS, Statistika u nizu »Gradovi u statistici« (https://podaci.dzs.hr/media/bz5hplcj/gradovi-u-statistici.xlsx) PC-Axis baza podataka Turizam, Intenzitet turizma, PX-Web – informacije (dzs.hr)		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podaci su dostupni		
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podaci su kontinuirano dostupni na godišnjoj razini.		
Metodologija izračuna pokazatelja	Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika $pokazatelj = \frac{ukupan\ broj\ noćenja\ turista\ u\ vršnom\ mjesecu}{broj\ dana\ u\ vršnom\ mjesecu * broj\ stalnih\ stanovnika\ u\ destinaciji / 100}$ Pod pojmom »vršni mjesec« misli se na mjesec u kojem je ostvaren najveći broj noćenja.			
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje			
Početna vrijednost (2024.)	2025.	2026.	2027.	
0,26				

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom (ZL-2)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS: C.1.2 Udio lokalnog stanovništva koji su zadovoljni turizmom u destinaciji
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	Cilj 3 – Zdravlje i blagostanje Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj predstavlja procjenu udjela (%) stalnih stanovnika koji su zadovoljni turizmom u destinaciji u ukupnom broju stalnih stanovnika u Destinaciji
	Opis	Zadovoljstvo stanovnika razvojem turizma bitan je cilj održivog upravljanja destinacijom, pri čemu je pozitivan stav stanovnika prema razvoju turizma jedan od ključnih elemenata njegove uspješnosti. Tamo gdje turizam nije podržan može se očekivati otpor stanovnika prema infrastrukturnim ulaganjima. Dodatno, gostoljubivi domaćini jedan su od ključnih faktora u formiranju cjelokupnog zadovoljstva turista posjetom.
	Podpokazatelji	- udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom kod onih koji ostvaruju koristi od turizma - udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom kod onih koji ne ostvaruju koristi od turizma
Podaci	Naziv podataka	Zadovoljstvo turizmom u destinaciji
	Mjerna jedinica	Udio (%) ispitanika koji su zadovoljni turizmom u Destinaciji
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Anketa lokalnog stanovništva
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake četiri godine za ITR III i IV
Metodologija izračuna pokazatelja	Udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom u destinaciji računa se kao omjer broja ispitanika zadovoljnih turizmom i ukupnog broja ispitanika. Pokazatelj se računa na ukupnom skupu te zasebno na skupu ispitanika koji ostvaruju koristi od turizma i na skupu ispitanika koji ne ostvaruju koristi od turizma. Udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom i udio stanovnika koji ostvaruju koristi od turizma u destinaciji procjenjuje se pitanjima koja su definirana smjernicama za provođenje primarnih istraživanja.	
Učestalost mjerenja	Svake četiri godine za ITR III i IV	

Početna vrijednost	2029.	2033.	2037.
Anketa će se provesti u 2025. godini			

4.1.2. Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji (ZT-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST: Ukupno zadovoljstvo posjetitelja s destinacijom ETIS A.2.1: Udio posjetitelja koji su zadovoljni svojim cjelokupnim iskustvom u destinaciji UN TOURISM – MST: Namjera preporuke destinacije od strane posjetitelja
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja Destinacijom
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	Cilj 8 – Uključiv i održiv gospodarski rast, puna zaposlenost i dostojanstven rad za sve Cilj 12 – Održiva potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa
Obilježja pokazatelja	Definicija	Procjena zadovoljstva turista koji borave u komercijalnim smještajnim objektima i jednodnevnih posjetitelja cjelokupnim boravkom u destinaciji na skali od 0 do 100. Procjena neto spremnosti na preporuku na skali od 0 do 100, posebno za turiste koji borave u komercijalnim smještajnim objektima i jednodnevne posjetitelje.
	Opis	Zadovoljni posjetitelji učinkovit su alat privlačenja novih gostiju te time i stvaranja novih radnih mjesta u destinaciji, a uz to često i dulje borave te generiraju veći prihod u odnosu na posjetitelje koji nisu zadovoljni svojim boravkom u destinaciji. Nadalje, praćenjem zadovoljstva posjetitelja mjere se i prate učinci aktivnosti na unapređenju turističkog proizvoda destinacije. Ne postoji jedinstveni standard za procjenu zadovoljstva kupaca. Zadovoljstvo je složeni pokazatelj koji se može mjeriti na različite načine, poput percepcije kvalitete, percepcije vrijednosti, i raskoraka između očekivanog i stvarnog iskustva.

		Primjenom različitih standarda mjerenja zadovoljstva (koji ujedno predstavljaju različite standarde na koje se kupci referiraju prilikom kupnje) i njihovim integriranjem u jedinstveni pokazatelj u skladu s validiranom metodologijom Američkog indeksa zadovoljstva klijenta (eng. American Customer Satisfaction Index – ACSI) postignut je sveobuhvatniji pristup mjerenju kvalitete cjelokupnog iskustva posjetitelja. Neto spremnost na preporuku smatra se jednim od glavnih standarda za vrednovanje iskustva korisnika proizvoda/usluga u različitim industrijama, a koristi se i za predviđanje lojalnosti kupaca. Zasniva se na pitanju o vjerojatnosti preporuke proizvoda/usluge rodbini, prijateljima i/ili kolegama. Preporuke rodbine i prijatelja (eng. word of mouth) ujedno su jedan od najvažnijih izvora informacija prilikom odabira destinacije putovanja, te u kombinaciji s pokazateljem o zadovoljstvu daje pravu sliku utiska same destinacije.
	Podpokazatelji	Udio (%) turista koji borave u komercijalnim smještajnim objektima i jednodnevnih posjetitelja koji su zadovoljni boravkom u destinaciji Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji u sezoni Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji u predsezoni ili posezoni Neto spremnost na preporuku destinacije u sezoni – Neto spremnost na preporuku destinacije u predsezoni ili posezoni
Podaci	Naziv podataka	zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji 2. nepotvrđivanje očekivanja 3. usporedba s idealnim boravkom namjera preporuke destinacije prijateljima, rodbini ili kolegama
	Mjerna jedinica	1., 2. i 3. Prosječna vrijednost zadovoljstva turista i jednodnevnih posjetitelja 4. Udio (%) promotora (eng. promoters) odnosno onih koji su skloni preporučiti destinaciju
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1., 2., 3. i 4. Anketa turista i jednodnevnih Posjetitelja
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1., 2., 3. i 4. Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem
	Periodičnost prikupljanja podataka	1., 2., 3. i 4. Svake četiri godine za ITR III i IV

Metodologija izračuna pokazatelja	Vrijednost pokazatelja ZT-1 – Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom sastoji se od: (i) vrijednosti indeksa zadovoljstva posjetitelja destinacijom i (ii) neto spremnost na preporuku destinacije Vrijednosti pokazatelja mjere se pomoću varijabli/pitanja koja su definirana smjernicama za provođenje primarnih istraživanja, donesenih od strane ministarstva nadležnog za poslove turizma.		
Učestalost mjerenja	Svake četiri godine za ITR III i IV		
Početna vrijednost	2029.	2033.	2037.
Anketa će se provesti u 2025. godini			

4.1.3. Pristupačnost destinacije

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom (PD-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS – Postotak turističkih atrakcija pristupačnih osobama s invaliditetom i/ili koje sudjeluju u prepoznatim shemama pristupačnosti
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – pristupačnost destinacije
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – Pružanje javno dostupnih informacija o atrakcijama doprinosi stvaranju održivih i otpornih urbanih područja, pomažući u planiranju i upravljanju urbanim razvojem, uključujući turističke destinacije. Cilj 8: Dostojan rad i ekonomski rast – Informacije koje promiču turističke destinacije mogu doprinijeti održivom ekonomskom rastu i stvaranju kvalitetnih radnih mjesta.
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine	Strateški cilj: Otporan turizam Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj prikazuje udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom u odnosu na ukupan broj atrakcija u destinaciji prepoznatim planom upravljanja
	Opis i svrha	Atrakcije kao razlog dolaska u destinaciju mogu biti iznimno raznolike i različite dostupnosti, stoga je svrha ovog pokazatelja uvid u mogućnosti

		obilaska atrakcija i lokaliteta od interesa osobama s invaliditetom (osobama s tjelesnim, intelektualnim mentalnim i osjetilnim oštećenjem zdravlja), pri čemu se pristupačnost očituje u fizičkoj pristupačnosti i pristupačnosti informacija i komunikacija.		
	Podpokazatelji	Udio atrakcija (lokaliteta) fizički pristupačnih osobama s invaliditetom Udio atrakcija (lokaliteta) informacijski i komunikacijski pristupačnih osobama s invaliditetom.		
Podaci	Naziv podataka	1. Ukupan broj atrakcija dostupnih za posjećivanje (temeljem plana upravljanja) 2. Broj pristupačnih atrakcija		
	Mjerna jedinica	Broj atrakcija		
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. Plan upravljanja 2. Evidencija TZ-a o pristupačnosti atrakcija (turistički katastar) 3. Evidencija TZ-a Javne turističke infrastrukture (JTI) destinacije za Popis Javne turističke infrastrukture (JTI).		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. i 2. Podatci su dostupni 3. Podatak je dostupan		
	Primarno istraživanje (smjernice)	Kontinuirano vođenje evidencija o stanju i dostupnosti atrakcija od strane TZ-ova		
	Periodičnost prikupljanja podataka	Jednom godišnje		
	Metodologija izračuna pokazatelja	EA – broj svih evidentiranih atrakcija u destinaciji EAP – broj atrakcija pristupačnih osobama s invaliditetom $Udio\ pristupačnih\ atrakcija = \frac{EAP}{EA} * 100$		
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine			
Početna vrijednost (2024.)	2026.	2028.	2030.	
61,76%				

4.1.4. Sigurnost destinacije

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Broj organiziranih turističkih ambulanti (SD-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	Global Sustainable Tourism Council (dalje u tekstu: GSTC) – Usluge u zajednici (community services)
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – sigurnost Destinacije
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je broj organiziranih turističkih ambulanti u svrhu provođenja mjera zdravstvene zaštite za povećani broj korisnika zdravstvene zaštite koje se pružaju turistima.
	Opis	Sukladno posebnom zakonu kojim se uređuje zdravstvena zaštita turističku ambulantu može organizirati jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno Grad Zagreb, jedinica lokalne samouprave, turistička zajednica, druga pravna i fizička osoba koja obavlja ugostiteljsku djelatnost i/ili pruža usluge u turizmu, zdravstvena ustanova, trgovačko društvo koje obavlja zdravstvenu djelatnost ili privatni zdravstveni radnik, koji su dužni utvrditi i razdoblje rada turističke ambulante tijekom godine. Turistička ambulanta organizira se izvan mreže javne zdravstvene službe. Posebnim propisom o normativima i standardima za turističku ambulantu određeni su minimalni normativi i standardi u pogledu prostora, radnika i medicinsko-tehničke opreme koje mora ispunjavati turistička ambulanta. Zbog potrebe osiguranja provođenja mjera zdravstvene zaštite za povećani broj korisnika zdravstvene zaštite koje se pružaju turistima, jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno Grad Zagreb, za svaku sljedeću turističku sezonu utvrđuje minimalni broj turističkih ambulanti za svoje područje na temelju broja dolazaka turista u prethodnoj godini.
Podaci	Naziv podataka	Broj organiziranih turističkih ambulanti temeljem posebnog zakona kojim se uređuje zdravstvena djelatnost
	Mjerna jedinica	Broj
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Jedinica područne (regionalne) samouprave
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	Jednom godišnje

Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj je informacija o broju ambulanti u destinaciji, te se broj direktno preuzima i služi kao pokazatelj.		
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje		
Početna vrijednost (2024.)	2025.	2026.	2027.
0			

4.2. Obvezni pokazatelji održivosti koji mjere utjecaj turizma na okolišne aspekte održivosti

4.2.1. Upravljanje vodnim resursima

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Omjer potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku destinacije (izraženo po osobi i po noćenju) (UVR-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS: Potrošnja pitke vode po turističkom noćenju u usporedbi s potrošnjom vode općeg stanovništva po osobi po noći (D.5.1.)
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – upravljanje vodnim resursima
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 6 Čista, pitka voda i higijenski uvjeti Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je omjer ukupne količine vode isporučene u smještajnim objektima destinacije u odnosu na ukupnu potrošnju vode u destinaciji, koji daje uvid u opterećenje turizma na vodni resurs destinacije.
	Opis	Ograničavajući čimbenik razvoja turizma u pojedinim destinacijama je dostupnost vode, odnosno njena nepovoljna prostorna i vremenska raspodjela, osobito u Jadranskoj Hrvatskoj te u ljetnim mjesecima, kao i gubici vode u vodoopskrbnom sustavu. Vođenje evidencije o ukupnoj finalnoj potrošnji vode dužno je provoditi i osigurati nadležno tijelo za upravljanje vodnim resursima u jedinicama
		lokalne i područne (regionalne) samouprave na temelju posebnog zakona kojim se uređuje upravljanje vodama

Podaci	Naziv podataka	. Ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja (m^3) . Ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (m^3) . Broj ostvarenih turističkih noćenja u smještaju u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja . Broj ostvarenih turističkih noćenja u smještaju u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja . Broj stanovnika u destinaciji koji imaju pristup sigurnoj vodi ili imaju priključak na javnu vodoopskrbu ili imaju mogućnost priključenja na javnu vodoopskrbu u destinaciji
	Mjerna jedinica	N/P
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Javni isporučitelji vodne usluge – Vodovod/komunalno poduzeće, interni izvještaji o mjesečnoj potrošnji vode Javni isporučitelji vodne usluge – Vodovod/komunalno poduzeće, interni izvještaji o mjesečnoj potrošnji vode 3. – 5. eVisitor 6. DZS, Naselja obuhvaćena mrežom javne vodoopskrbe i Statističko izvješće – Stanovništvo RH (godišnje procjene)
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. – 6. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1 – 6. Svake dvije godine
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj se izračunava kao omjer (%) finalne potrošnje vode po noćenju turista (m^3) u smještajnim objektima destinacije i u odnosu na potrošnju vode po stanovniku destinacije (m^3). F_1 – ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja F_2 – ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja T_1 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja T_2 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja N_1 – broj dana u mjesecu s najmanjim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) N_2 – broj dana u mjesecu s najvećim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) S – broj stanovnika u destinaciji	

	$\text{potrošnja vode po noćenju turista} = \frac{E_2 N_1 - E_1 N_2}{T_2 N_1 - T_1 N_2}$ $\text{potrošnja vode po noćenju stanovnika} = \frac{1}{S} \left(\frac{T_2 F_1 - T_1 F_2}{T_2 N_1 - T_1 N_2} \right)$ $\text{omjer potrošnje vode po noćenju turista i stanovnika} = \frac{\text{potrošnja vode po noćenju turista}}{\text{potrošnja vode po noćenju stanovnika}} \times 100$ Alternativna metoda: Anketa gospodarskih subjekata u turizmu u smještajnim objektima = norma potrošnje vode turista po noćenju / potrošnja vode		
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine		
Početna vrijednost (2024.)	2026.	2028.	2030.
672			

4.2.2. Gospodarenje otpadom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Omjer količine komunalnog otpada nastale po noćenju turista i količine otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (tone) (GO-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS: Količina otpada koju proizvodi odredište (tone po stanovniku po godini ili po mjesecu) (D.3.1.) (prilagođeno)
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – gospodarenje otpadom
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 Odgovorna potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
	Definicija	Pokazatelj prati omjer količina komunalnog otpada nastalog po noćenju turista u smještaju u usporedbi s količinama otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (tone po stanovniku, u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja)

Obilježja pokazatelja	Opis	Pokazateljem se prati ostvarenje veze između proizvodnje otpada u turizmu i gospodarskog rasta te uspješnost sprečavanja nastanka otpada u destinaciji. Ukazuje na okolišni aspekti rizika u turističkim destinacijama gdje nedovoljno adekvatna infrastruktura gospodarenja otpadom u kombinaciji sa povećanom turističkom aktivnosti može ugroziti konkurentnost turističke destinacije. Pokazatelj je važan za atraktivnost destinacije i u slučaju neuređenog ili preopterećenog (prekapacitiranog) sustava gospodarenja otpadom što predstavlja ograničavajući čimbenik razvoja destinacije. Noćenja turista jesu svaka registrirana noć osobe (turista) u objektu koji pruža uslugu smještaja (prijavljena noćenja u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju u sustavu eVisitor). Komunalni otpad je miješani komunalni otpad i odvojeno sakupljeni otpad. Javna usluga sakupljanja komunalnog otpada podrazumijeva prikupljanje komunalnog otpada na području pružanja javne usluge putem spremnika od pojedinog korisnika i prijevoz i predaju tog otpada ovlaštenoj osobi za obradu takvoga otpada.
Podaci	Naziv podataka	1. Ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja (tone) 2. Ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (tone) 3. Ukupan broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima destinacije u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja 4. Ukupan broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima destinacije u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja 5. Broj stanovnika u destinaciji
	Mjerna jedinica	1. i 2. tone 3, 4 i 5. N/P
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. i 2. pružatelj javne usluge koje je a) trgovačko društvo koje osniva jedna ili više jedinica lokalne samouprave (JLS), temeljem odluke predstavničkog tijela JLS ili pravna ili b) fizička osoba – obrtnik temeljem koncesije dodijeljene odlukom predstavničkog tijela JLS / Upravni odjeli jedinica lokalne/područje samouprave 3. – 4. eVisitor 5. DZS, Popis stanovništva RH (godišnje procjene)

	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. i 2. Podatak je dostupan (potencijalno djelomična dostupnost kvalitetnih/verificiranih podataka na razini pojedinih gradova/općina) 3. i 4. Podatak je dostupan 5. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 5. Svake dvije godine
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj se izračunava kao omjer količine otpada nastalog po noćenju turista u smještaju u odnosu na ukupne količine komunalnog otpada nastale u destinaciji u mjesecima s najnižom i najvišom turističkom aktivnosti F_1 – ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja (tone) F_2 – ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja T_1 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja T_2 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja S – broj stanovnika u destinaciji N_1 – broj dana u mjesecu s najmanjim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) N_2 – broj dana u mjesecu s najvećim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) W_{TN} – količina otpada po turističkom noćenju: $W_{TN} = \frac{F_2 N_1 - F_1 N_2}{T_2 N_1 - T_1 N_2}$ W_{RN} – količina otpada po noćenju stanovnika: $W_{RN} = \frac{1}{S} \left(\frac{T_2 F_1 - T_1 F_2}{T_2 N_1 - T_1 N_2} \right)$ W_T – količina otpada nastalog zbog noćenja turizma u vremenskom intervalu (mjesec s najvećim brojem noćenja). Izračunava se kao umnožak broja noćenja u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (T_2) i količine otpada po turističkom noćenju (W_{TN}): $W_T = T_2 \times W_{TN}$	
	W_R – količina otpada od lokalnog stanovništva u destinaciji u vremenskom intervalu (mjesec s najvećim brojem noćenja). Izračunava se kao umnožak broja stanovnika (S), broja dana u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (N_2) i količine otpada po noćenju stanovnika (W_{RN}): $W_R = S \times N_2 \times W_{RN}$ <i>omjer količine komunalnog otpada koji su proizveli turisti u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju i lokalno stanovništvo</i> <i>(za promatrani period) =</i> $\frac{W_T}{W_R}$	
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine	

Početna vrijednost (2024.)	2026.	2028.	2030.
-2,02			

4.2.3. Zaštita bioraznolikosti

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Udio zaštićenih područja u destinaciji u ukupnoj površini destinacije (ukupno i pojedinačno po kategoriji zaštite) (BR-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST – Postotak zaštićenih područja (morskih i kopnenih) prema ukupnoj površini
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – zaštita bioraznolikosti
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	Cilj 13: Klimatske promjene – zaštita prirodnih područja doprinosi ublažavanju klimatskih promjena kroz očuvanje šuma i drugih ekosustava koji apsorbiraju ugljikov dioksid. Cilj 14: Život ispod vode – ovaj cilj uključuje očuvanje i održivo korištenje oceana, mora i morskih resursa. Zaštićena prirodna područja mogu uključivati morske i obalne ekosustave. Cilj 15: Život na zemlji – usredotočuje se na zaštitu, obnovu i održivu upotrebu kopnenih ekosustava te očuvanje bioraznolikosti i zaustavljanje degradacije zemljišta i gubitka staništa.
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
	Definicija	Pokazateljem se definira udio zaštićenih prirodnih područja (dalje u tekstu: ZPP) (kopnenih i morskih) i područja ekološke mreže Natura 2000, u ukupnoj površini destinacije (jedan ili više JLS-ova), te njihova struktura prema kategoriji zaštite.

Obilježja pokazatelja	Opis	Turizam zasnovan na prirodi brzo raste, a jedan od ključnih faktora za iskustvo posjetitelja je kvaliteta okoliša. Bioraznolika područja privlače turiste, posebno ona s infrastrukturom koja omogućava pristupačnost. Očuvanje kopnene i morske bioraznolikosti ključno je za očuvanje značajnih ekonomskih koristi koje države ostvaruju od turizma. Udio zaštićenih područja ukazuje na aktivnosti vezane za očuvanje bioraznolikosti te na očuvanje, obnovu i održivu upotrebu ekosustava i njihovih usluga.		
	Podpokazatelji	udio zaštićenih prirodnih područja i područja ekološke mreže Natura 2000 u ukupnoj površini destinaciji kategorije zaštićenih prirodnih područja u destinaciji		
Podaci	Naziv podataka	Površina zaštićenih prirodnih područja prema kategoriji 2. Kategorija zaštite prirodnih područja 3. Površina destinacije		
	Mjerna jedinica	1. Površina ZPP 2. Kategorija zaštite 3. Površina destinacije		
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. Bioportal 2. Bioportal 3. Podatci JLS-a		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. – 3. Podatak je dostupan		
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 3. Na razini godine		
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj se izračunava kao udio površina zaštićenih područja u destinaciji u odnosu na ukupnu površinu destinacije i prema kategorijama zaštite temeljem zakona kojim se uređuje zaštita prirode			
Učestalost mjerenja	Svake četiri godine			
Početna vrijednost (2024.)	2028.	2032.	2036.	
0				

4.2.4. Održivo upravljanje energijom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije (UEN-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS: Potrošnja energije po turističkom noćenju u usporedbi s potrošnjom energije općeg stanovništva po osobi po noći
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – održivo upravljanje energijom
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	Cilj 7. Pristupačna energija iz čistih izvora Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je omjer ukupne količine električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije, a temelji se na sezonalnosti potrošnje.
	Opis	Ovaj pokazatelj daje uvid u opterećenje energetske infrastrukture i potrebe implementacije održivih oblika energije. S obzirom na intenzivnu potrebu za energijom tijekom visoke sezone, posebice u Jadranskoj Hrvatskoj, važno je razmotriti stvarno opterećenje.
Podaci	Naziv podataka	Ukupna finalna potrošnja el. energije u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanje ostvarenim brojem noćenja Ukupna finalna potrošnja el. energije u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim ostvarenim brojem noćenja Broj ostvarenih turističkih noćenja u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanje ostvarenih noćenja Broj ostvarenih turističkih noćenja u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najviše ostvarenih noćenja 5. Broj stanovnika u destinaciji koji imaju pristup elektro-energetskoj mreži
	Mjerna jedinica	1. i 2. KWh 3., 4. – noćenje 5. stanovnik
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. i 2. HEP-ODS 3., 4. – eVisitor

		5. DZS, Statističko izvješće – Stanovništvo RH (godišnje procjene)		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. i 2. Podatak je dostupan (uz poseban zahtjev) 3. – 5. Podatak je dostupan		
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 5. Svake četiri godine		
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj se izračunava kao omjer finalne potrošnje el. energije po noćenju turista (kWh) u smještajnim objektima u odnosu na potrošnju el. energije po stanovniku destinacije (kWh). F_1 – ukupna finalna potrošnja el. energije u kućanstvima i smještajnim objektima u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanje ostvarenim brojem noćenja F_2 – ukupna finalna potrošnja el. energije kućanstvima i smještajnim objektima u destinaciji kalendarskom mjesecu s najviše ostvarenih noćenja T_1 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim ostvarenim brojem noćenja T_2 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim ostvarenim brojem noćenja S – broj stanovnika u destinaciji N_1 – broj dana u mjesecu s najmanjim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) N_2 – broj dana u mjesecu s najvećim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) $potrošnja\ el.\ energije\ po\ noćenju\ turista = \frac{F_2 N_1 - F_1 N_2}{T_2 N_1 - T_1 N_2}$ $potrošnja\ el.\ energije\ po\ noćenju\ stanovnika = \frac{1}{S} \left(\frac{T_2 F_1 - T_1 F_2}{T_2 N_1 - T_1 N_2} \right)$ $omjer\ potrošnje\ el.\ energije\ po\ noćenju\ turista\ i\ stanovnika = \frac{potrošnja\ el.\ energije\ po\ noćenju\ turista}{potrošnja\ el.\ energije\ po\ noćenju\ stanovnika} \times 100$			
	Učestalost mjerenja	Svake četiri godine		
Početna vrijednost (2024.)	2028.	2032.	2036.	
-6859,45				

4.2.5. Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika (UPK-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC – Postojeći sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	Cilj 3 – Zdravlje i dobrobit Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog međudnosa turizma i klime
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se utvrđuje postoji li u destinaciji sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika
	Opis	Članak 7. Pariškog sporazuma postavlja globalni cilj »poboljšanja sposobnosti prilagodbe, jačanja otpornosti i smanjenja ranjivosti na klimatske promjene«. Provedba nacionalnih i lokalnih planova prilagodbe, izgradnja kapaciteta i tehnologije te povećani financijski tokovi navedeni su kao ključni alati za provedbu aktivnosti prilagodbe. Sektor turizma je jedan od pet najranjivijih sektora na klimatske promjene. Stoga je uspostava sustava za procjenu izloženosti, otpornosti i rizika te provedbu mjera za prilagodbu klimatskim promjenama na svim razinama ključna za održivost turizma kao ključne gospodarske grane u Republici Hrvatskoj. Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20) i Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja (NN 127/19) reguliraju pitanje prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj.
Podaci	Naziv podataka	Doneseni i provedeni strateški, planski ili programski dokumenti koji integriraju koncept prilagodbe klimatskim promjenama i procjenu rizika na razini destinacije
	Mjerna jedinica	N/P
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Upravni odjeli JLS
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak je dostupan

	Periodičnost prikupljanja podataka	Jednom godišnje
--	------------------------------------	-----------------

Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj je informacija o tome je li destinacija donijela dokumente (strategiju i/ili plan i/ili program) te koji je napredak/udio mjera u provedbi i/ili implementiranih mjera za prilagodbu i ublažavanje klimatskih promjena i procjenu rizika – DA/NE/udio mjera u provedbi i/ili implementiranih		
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine		
Početna vrijednost (2023.)	2025.	2027.	2029.
DA, 100% mjera je u provedbi			

4.3. Obvezni pokazatelji održivosti koji mjere utjecaj turizma na ekonomske aspekte održivosti

4.3.1. Turistički promet

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem (TP-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST (prilagodba) – Postotak godišnjeg broja dolaznih posjetitelja u mjesecima ili tromjesečju s najvećim opterećenjem
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – turistički Promet
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 – Odgovorna potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa/ Repozicioniranje Hrvatske kao cjelogodišnje autentične destinacije održivog turizma
Obilježja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj dolazaka turista u destinaciji u mjesecu koji se smatra glavnom turističkom sezonom temeljem broja ostvarenih noćenja što ujedno podrazumijeva i najveće opterećenje kako u kontekstu infrastrukture tako i u društvenom kontekstu.

pokazatelja	Opis	Priljev posjetitelja u turističku destinaciju predstavlja obvezni uzrok potrebe za upravljanjem održivošću destinacije. S obzirom na činjenicu da turizam predstavlja uglavnom sezonalnu
--------------------	------	--

		aktivnost, ovim pokazateljem svakako valja uzeti u obzir razlike u priljevu posjetitelja unutar i van turističke sezone, pri čemu je priljev posjetitelja u periodu glavne, odnosno visoke turističke sezone najrelevantniji podatak za upravljanje održivošću destinacije.		
Podaci	Naziv podataka	Ukupan broj dolazaka turista kao broj osoba koje su se u destinaciji prijavile i ostvarile noćenje u objektu koji pruža uslugu smještaja.		
	Mjerna jedinica	Dolazak, odnosno prijava posjetitelja u smještajnom objektu		
	Izvor podataka/potencijalni izvor	eVisitor		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak je dostupan		
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podaci su kontinuirano dostupni na godišnjoj razini.		
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj je informacija o ukupnom broju dolazaka turista u destinaciji u mjesecu s najvećim brojem ostvarenih dolazaka, te se broj direktno preuzima iz sustava eVisitor i služi kao pokazatelj.			
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje			
Početna vrijednost (2024.)	2025.	2026.	2027.	
746				

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Prosječna duljina boravka turista u destinaciji (TP-2)		
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST/ETIS (prilagodba) – Prosječna duljina boravka dolaznih posjetitelja i prosječna duljina boravka domaćih posjetitelja/ Prosječna duljina boravka turista	
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – turistički Promet	
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 – Odgovorna potrošnja i proizvodnja	

	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine		Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa	
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira prosječan broj noćenja koje jedan turist ostvari u destinaciji.		
	Opis	Duljina boravka, odnosno prosječan broj noćenja koje turisti ostvaruju u destinaciji se može smatrati relevantnom informacijom za upravljanje destinacijom, poglavito u kontekstu suvremenih trendova skraćanja duljine boravka, ali i s aspekta upravljanja ljudskim potencijalima potrebnim za održavanje ujednačene razine pružanja sveobuhvatne turističke usluge što se posebno odnosi na segment smještaja.		
	Podpokazatelji	- Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem ostvarenih turističkih noćenja - Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem ostvarenih turističkih noćenja - Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u komercijalnom smještaju - Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u nekomercijalnom smještaju		
Podaci	Naziv podataka	Dolazak turista predstavlja posjetitelja koji se prijavio i ostvario noćenje u objektu koji pruža uslugu smještaja. Noćenje turista predstavlja svaku registriranu noć posjetitelja u objektu koji pruža uslugu smještaja.		
	Mjerna jedinica	Registrirano noćenje u smještajnom objektu. Dolazak, odnosno prijava posjetitelja u smještajnom objektu.		
	Izvor podataka/potencijalni izvor	eVisitor		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podaci su dostupni		
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podaci su kontinuirano dostupni		
Metodologija izračuna pokazatelja	$\text{Prosječna duljina boravka turista u destinaciji} = \frac{\text{Ukupan broj registriranih noćenja u destinaciji}}{\text{Ukupan broj dolazaka turista u destinaciju}}$			
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje			
Početna vrijednost (2024.)	2025.	2026.	2027.	
2,49				

4.3.2. Poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (PGS-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UNTOURISM – MST (prilagodba) – Udio zaposlenih u turističkim djelatnostima u odnosu na ukupno gospodarstvo
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	Cilj 8 – Uključiv i održiv ekonomski rast, puna i produktivna zaposlenost te dostojanstveni rad za sve Cilj 10 – Smanjenje nejednakosti
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine	Strateški cilj: Konkurentan i inovativan turizam Posebni cilj: Jačanje ljudskih potencijala u turizmu
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj zaposlenih na mjesečnoj razini u području I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane sukladno važećoj nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (dalje u tekstu: NKD)
	Opis	Budući da rad predstavlja obvezni proizvodni čimbenik uslužnih djelatnosti, izravno povezan s isporukom turističkog proizvoda odnosno usluge, povećanje ili smanjenje ukupnog broja zaposlenih osoba u središnjim turističkim djelatnostima (pružanje smještaja te priprema i usluživanje hrane) može posredno ukazivati na poboljšanje odnosno pogoršanje poslovanja gospodarskih subjekata općenito u svim turističkim djelatnostima.
	Podpokazatelji	- Broj zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane prema satima rada - Broj zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane po spolu, godišnji prosjek - Prosjek broja zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u odnosu na ukupan broj zaposlenih (%)
Podaci	Naziv podataka	1. Broj zaposlenih prema mjestu rada 2. Broj zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane
	Mjerna jedinica	Fizička osoba u radnom odnosu

	Izvor podataka/potencijalni izvor	. Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, Portal za napredno praćenje tržišta rada . Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i podatci dostupni u Ministarstvu		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. – 2. Podatak je dostupan		
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 2. Podatak je kontinuirano dostupan podatak na mjesečnoj razini		
Metodologija izračuna pokazatelja	Podaci se preuzimaju iz službenih administrativnih izvora			
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje			
Početna vrijednost (2024.)	Početna vrijednost (2025.)	Početna vrijednost (2026.)	Početna vrijednost (2027.)	
65				

* Odnosi se na broj osiguranika u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, zadnji dan u godini na nivou Grada Pleternice

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (PGS-2)		
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (u daljnjem tekstu: OECD): Izravni bruto domaći proizvod turizma, Produktivnost rada u turističkim djelatnostima (kombinacija – prilagodba)	
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu i turistički Promet	
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	Cilj 8 – Uključiv i održiv ekonomski rast, puna i produktivna zaposlenost te dostojanstveni rad za sve Cilj 10 – Smanjenje nejednakosti	
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine	Strateški cilj: Konkurentan i inovativan turizam Posebni cilj: Unaprjeđenje strukture i kvalitete smještajnih kapaciteta	
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira poslovni prihod gospodarskih subjekata ostvaren tijekom godine u području I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane sukladno važećem NKD-u	

	Opis	Poslovni prihod izravno je povezan sa sposobnosti gospodarskih subjekata da isporuče turistički proizvod odnosno uslugu, pri čemu promjena u vremenu odnosno povećanje ili smanjenje poslovnog prihoda može ukazivati na poboljšanje odnosno pogoršanje poslovnog položaja gospodarskih subjekata uslijed internih ili eksternih razloga, ali i neizravno upućivati na položaj gospodarskih subjekata u svim turističkim djelatnostima na razini destinacije.		
	Podpokazatelji	dodana vrijednost gospodarskih subjekata registriranih na području destinacije ostvarena tijekom godine bruto dobit/gubitak gospodarskih djelatnosti registriranih na području destinacije ostvaren tijekom godine		
Podaci	Naziv podataka	Poslovni prihod ostvaren tijekom godine		
	Mjerna jedinica	EUR		
	Izvor podataka/potencijalni izvor	FINA/Porezna uprava – podatak iz Registra godišnjih financijskih izvještaja		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak je dostupan na zahtjev od FINA/Porezna uprava, podrazumijeva posebnu obradu kako bi se dobili podaci na razini destinacije		
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podatak je kontinuirano dostupan podatak na godišnjoj razini		
Metodologija izračuna pokazatelja	Podaci će na zahtjev biti dostupni u Ministarstvu			
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje			
Početna vrijednost (2023.)	2024.	2025.	2026.	
809.765 EUR				

4.4. Obvezni pokazatelji održivosti koji mjere utjecaj turizma na prostorne aspekte održivosti destinacije i organizaciju turizma

4.4.1. Turistička infrastruktura

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija (TI-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC – Trenutačni popis i klasifikacija turističkih dobara i atrakcija uključujući prirodna i kulturna mjesta
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – turistička infrastruktura
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	Cilj 8: Dostojan rad i ekonomski rast – promicanje održivog turizma koji pridonosi zapošljavanju i rastu. Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – očuvanje kulturne i prirodne baštine urbanog okruženja. Cilj 12: Održiva potrošnja i proizvodnja – odgovorno upravljanje prirodnim resursima. Cilj 15: Život na zemlji – zaštita, obnova i promicanje održive uporabe ekosustava, očuvanje biološke raznolikosti.
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Repozicioniranje Hrvatske kao cjelogodišnje autentične destinacije održivog turizma
	Definicija	Pokazateljem se vrši identifikacija i kategorizacija turističkih resursa na području destinacije, uključujući prirodne (parkovi, rezervati, pejzaži) i kulturno-povijesne/antropogene atrakcije (povijesni lokaliteti, muzeji, spomenici, nematerijalna baština).

Obilježja pokazatelja	Opis	Identifikacija i kategorizacija turističkih resursa ključna je za razvoj održivog turizma jer omogućava efikasno upravljanje i očuvanje prirodnih i kulturnih resursa. Pruža temelj za kreiranje ciljanih marketinških strategija koje ističu jedinstvene attribute destinacije, privlačeći time odgovarajuće turiste. Osim toga, pomaže lokalnim zajednicama da razumiju i vrednuju svoju baštinu, potičući lokalno sudjelovanje i osvještavanje važnosti očuvanja tih resursa za buduće generacije.
	Podpokazatelji	popisi kulturnih dobara (opcionalno, uključujući procjenu i naznaku ranjivosti) identifikacija i popisivanje nematerijalne kulturne baštine popis lokaliteta i dobara prirodne baštine s naznakom vrste, stanja očuvanja i ranjivosti.
Podaci	Naziv podataka	1. Popis i vrsta zaštićenih kulturnih dobara
		2.Popis i vrsta kulturnih dobara nacionalnog značaja 2. Popis i vrsta preventivno zaštićenih dobara Popis i kategorija zaštićenih prirodnih područja u RH
	Mjerna jedinica	1. – 4. broj/vrsta (kategorija)
	Izvor podataka/potencijalni izvor	– 3. Registar kulturnih dobara RH (ministarstvo nadležno za kulturu) 4. Bioportal (ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša)
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 4. Kontinuirano dostupan podatak na godišnjoj razini.
Metodologija izračuna pokazatelja		
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje	
Početna vrijednost (2024.)		
Popis i vrsta zaštićenih kulturnih dobara	Naziv dobra	Klasifikacija
	Ruševine Viškovačkog grada Tradicije hrvatskog lovstva	vojne i obrambene građevine znanje i vještine
	Šume na Dilj gori	područja očuvanja značajna za vrste i staništa
	Orljava	područja očuvanja značajna za vrste i staništa

	Zlatna formula hrvatskoga jezika ča-kaj-što Arheološka zona Grabaračke livade	usmena predaja, izričaji i govori kopnena arheološka zona/nalazište
	Crkveno pučko pjevanje Umijeće izrade zlatoveza Šetana kola s područja Slavonije Umijeće sviranja na tamburi samici Umijeće izrade tradicijskih ženskih frizura s područja Slavonije, Baranje i Srijema Vinski podrum Umijeće izgradnje i sviranja gajdi i duda u istočnoj i središnjoj Hrvatskoj Priprema tradicijskog slavonskog kulena/kulina Umijeće izrade slavonskog kožnog prsluka	izvedbene umjetnosti znanje i vještine izvedbene umjetnosti znanje i vještine znanje i vještine gospodarske građevine znanje i vještine znanje i vještine tradicijski obrti
	Svatovac - tradicijski vokalno - instrumentalni napjev s područja Slavonije, Baranje i Srijema Medičarski obrt s područja sjeverozapadne Hrvatske i Slavonije Bečarac - tradicijski glazbeni i verbalni oblik s područja Slavonije, Baranje i Srijema Kurija Kušević	izvedbene umjetnosti tradicijski obrti izvedbene umjetnosti stambene građevine
	Kapela sv. Mihovila Katedrala sv. Terezije Avilske Županijska palača Zgrada Gradskog muzeja	sakralne građevine sakralne građevine javne građevine javne građevine
	Crkva sv. Dimitrija Crkva Svih Svetih Kapela sv. Jurja Kuća prizemnica za stanovanje Kuća prizemnica za stanovanje u selu	sakralne građevine sakralne građevine sakralne građevine javne građevine javne građevine

2026.	
Popis i vrsta zaštićenih kulturnih dobara	

Popis i vrsta kulturnih dobara nacionalnog značaja	
Popis i vrsta preventivno zaštićenih dobara	
Popis i kategorija zaštićenih prirodnih područja u RH	
2027.	
Popis i vrsta zaštićenih kulturnih dobara	
Popis i vrsta kulturnih dobara nacionalnog značaja	
Popis i vrsta preventivno zaštićenih dobara	
Popis i kategorija zaštićenih prirodnih područja u RH	

4.4.2. Održivo upravljanje destinacijom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Status implementacije aktivnosti iz plana upravljanja destinacijom (OUD -1)	
	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC – Višegodišnji plan ili strategija odredišta koja je ažurna i javno dostupna
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – održivo upravljanje destinacijom
		Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – Ovaj cilj se fokusira na stvaranje održivih i otpornih urbanih

Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	područja. Višegodišnji planovi ili strategije za odredišta, koji su ažurni i javno dostupni, igraju ključnu ulogu u planiranju i upravljanju urbanim razvojem, uključujući turističke destinacije. Cilj 8: Dostojan rad i ekonomski rast – Strategije koje promiču održivi razvoj turističkih destinacija mogu doprinijeti održivom ekonomskom rastu i stvaranju kvalitetnih radnih mjesta. Cilj 12: Održiva potrošnja i proizvodnja – Višegodišnje strategije koje uključuju načela održive potrošnje i proizvodnje mogu pomoći u smanjenju ekološkog otiska turizma i promicanju održivih praksi u lokalnim zajednicama. Cilj 17: Partnerstva za ciljeve – Uspostavljanje partnerstava između različitih dionika, uključujući vladine i nevladine organizacije, privatni sektor i lokalne zajednice, ključno je za razvoj i provedbu uspješnih strategija održivog razvoja.
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine	Strateški cilj: Otporan turizam Posebni cilj: Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog razvoja
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je definiran kao praćenje statusa implementacije Plana upravljanja, pri čemu je polazište terminski plan aktivnosti i njihove implementacije
	Opis	Postojanje Plana upravljanja preduvjet je destinacijskog razvoja za sva odredišta u

		Hrvatskoj, stoga je uspješna implementacija aktivnosti iz Plana polazište za održivo upravljanje destinacijom, te praćenja stanja upravljačkih aktivnosti.
	Podpokazatelji	Objavljeni dokument strategije i/ili akcijskog plana destinacije. – Strategija/plan su jasno vidljivi i dostupni online. Udio implementiranih aktivnosti iz plana (Implementirana aktivnost je aktivnost koja je u potpunosti provedena, završena, te postoje informacije u učinku iste)
Podaci	Naziv podataka	Strategija/ plan izrađen i javno dostupan – DA/NE 2. Ukupan broj aktivnosti definiranih Planom Broj implementiranih aktivnosti definiranih planom
	Mjerna jedinica	1. Višegodišnji plan i/ili strategija 2. Broj aktivnosti Broj implementiranih aktivnosti / ukupan broj aktivnosti

	Izvor podataka/potencijalni izvor	1., 2. i 3. Turistička zajednica / JLS		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. – 3. Podatak dostupan		
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 3. jednom godišnje		
Metodologija izračuna pokazatelja	Omjer implementiranih aktivnosti / ukupni broj aktivnosti definiranih Planom X 100 Implementirane aktivnosti su one koje su u potpunosti završene, te za njih postoje mjerljivi rezultati provedbe.			
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje			
Početna vrijednost (2024.)	2025.	2026.	2027.	
DA, 0				

4.4.3. Održivo upravljanje prostorom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Broj ostvarenih noćenja u smještajnim objektima destinacije po hektaru izgrađenog građevinskog područja JLS (OUP-1)		
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST (prilagodba) – Broj posjetitelja po hektaru građevinskog područja	
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – održivo upravljanje prostorom	

	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 15 – Očuvanje života na zemlji
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa
	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj ostvarenih noćenja u smještaju destinacije unutar godine dana po izgrađenom hektaru zona stambene i ugostiteljsko-turističke namjene.

Obilježja pokazatelja	Opis	S obzirom da se turistička aktivnost može gotovo isključivo odvijati u zonama stanovanja (S) i zonama mješovite namjene (M1), te u zonama predviđenima za odvijanje ugostiteljsko-turističke namjene (T), sve druge građevinske zone nisu uključene u analizu. Nadalje, pritisak koji proizlazi iz korištenja prostora može se isključivo evidentirati kao pritisak na već izgrađena područja, te stoga u izračun ne ulaze planirana(neizgrađena) područja. U konačnici pritisak bi bilo poželjno evidentirati na godišnjoj razini, ali i na razini tromjesečja, da bi se utvrdilo pritisak u najopterećenijem dijelu godine.
Podaci	Naziv podataka	noćenja u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju površina izgrađenog dijela zona stambene namjene destinacije površina izgrađenog dijela zona mješovite namjene pretežito stambene namjene površina izgrađenog dijela zona ugostiteljsko-turističke namjene destinacije
	Mjerna jedinica	1. noćenje 2., 3., 4. hektar
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. eVisitor i porezna uprava , 3. i 4. jedinice lokalne samouprave + PPUG/O (prostorni planovi uređenja gradova/ općina)
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan 2., 3. i 4. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podatak je kontinuirano dostupan na godišnjoj Razini
Metodologija izračuna pokazatelja	T_N – broj turističkih noćenja unutar destinacije ostvarenih u jednoj godini P_S – površina izgrađenog građevinskog zemljišta u zonama stanovanja (ha) P_M – površina izgrađenog građevinskog zemljišta u zonama mješovite namjene ((pretežito stambene namjene) (ha) P_T – površina izgrađenog građevinskog zemljišta u zonama predviđenim za odvijanje ugostiteljsko-turističke aktivnosti	

	<i>broj turističkih noćenja u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju po izgrađenoj građevinskoj površini = $\frac{T_N}{P_S + P_M + P_T}$</i>		
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine		
Početna vrijednost (2023.)	2025.	2027.	2029.
1,69			

5. RAZVOJNI SMJER S MJERAMA I AKTIVNOSTIMA

5.1. SWOT analiza

Kako bi se identificirale snage, slabosti, prilike i prijetnje Pleternici u kontekstu održivog upravljanja destinacijom korištena je SWOT analiza. U tom se smislu snage i slabosti odnose na unutarnje čimbenike, odnosno na one na koje grad može utjecati, dok se prilike i prijetnje odnose na vanjske čimbenike, odnosno one na koje sam grad nema direktnog utjecaja.

SWOT analiza se temelji na postojećim SWOT analizama iz Strateškog i operativnog plana razvoja održivog turizma Požeško-slavonske županije do 2030. godine, Plana razvoja Požeško-slavonske županije za razdoblje 2021. – 2027. godine te intervju s dionicima koji su provedeni u sklopu izrade Plana upravljanja destinacijom.

SWOT analiza podijeljena je u tri područja:

- Prostor, okoliš, gospodarstvo i infrastruktura, koji uključuju obilježja destinacije koje utječu na razvoj turizma
- Turističke atrakcije, turistička infrastruktura i marketing destinacije, koji uključuju atrakcije, smještaj, prijevoz, usluge, javna turistička infrastruktura i dr.
- Društvo, ljudski resursi i upravljanje, koji uključuju kvalitetu ljudskih resursa, sustav turističkih zajednica, jedinice lokalne samouprave i dr.

Tablica 10. SWOT analiza Pleternice u kontekstu održivog upravljanja destinacijom

Prostor, okoliš, gospodarstvo i infrastruktura	
Snage	Slabosti
Očuvani okoliš i prirodna baština	Nizak indeks gospodarske razvijenosti
Tradicijska metaloprerađivačke, drvne i prehrambene industrije	Zanemariva izravna inozemna ulaganja i vrlo slaba atraktivnost za inozemne ulagače
Program potpore poljoprivrednika na području Požeško-slavonske županije i Grada Pleternice	Nedostatak ključne infrastrukture u pojedinim dijelovima grada
Niska razina opterećenosti prometne infrastrukture	Teškoće u održavanju infrastrukture zbog rijetke naseljenosti i depopulacije
Postojanje prostorno-planskih dokumentacija županije i grada	Relativno niska prosječna mjesečna neto plaća u odnosu na ostatak Hrvatske
Povoljan prostorni razmještaj središnjih naselja	Položaj izvan glavnih prometnih pravaca
Učinkovita suradnja sa susjednim županijama u području zaštite okoliša i prirodnih vrijednosti	Izumiranje brojnih malih naselja
	Nepostojanje sustavnog praćenja kakvoće tla, zraka
	Neizgrađenost adekvatnih pročistača otpadnih voda
	Neadekvatno riješena odlagališta otpada
Prilike	Prijetnje
Provedba strukturnih reformi - smanjenje poreznih opterećenja i parafiskalnih nameta; provedba javnih politika za poboljšanje poduzetničke klime i stimuliranje rasta i razvoja malih i srednjih poduzeća, posebno start up-ova	Prevelika reguliranost poslovanja i administrativne prepreke; česte promjene zakonskih propisa
Uspješna provedba Nacionalne strategije razvoja RH do 2030. i Nacionalnog plana za oporavak i otpornost	Moguća gospodarska kriza i visoka inflacija
Ulaganja u razvoj gospodarstva i izgradnju infrastrukture kroz projekt Slavonija, Baranja i Srijem	Utjecaj klimatskih promjena na poljoprivredu
Uključivanje u državne fondove potpore i proširivanje tržišta za ekološku proizvodnju, ruralni kulturni krajobraz i sl.	Komplicirane procedure u realizaciji projekata EU
	Sporost u rješavanju/realizaciji boljih prometnih rješenja - provedba državnih projekata brzih cesta, obilaznica i dr.
	Prirodne nepogode; poplave, suše, podzemne vode koje uzrokuju velika oštećenja sustava Odvodnje

Dostupnost programa financiranja iz EU fondova Razvoj održivih i pametnih gradova i sela slijedom uspješnih primjera u okruženju Poduzetnički centar Pleternica kao vodeći pokretač osnivanja obrta te poticanja gospodarstva kroz apliciranje na fondove i natječaje.	Neusklađenost nacionalne regulative s planovima i zakonima EU legislative vezano uz zaštite prirode i okoliša Neučinkovita nacionalna regulativa za revitalizaciju ruralnog prostora Nedovoljno učinkovito djelovanje državnih, regionalnih i lokalnih institucija za unapređenje očuvanja okoliša, promicanja i provedbe održivog razvoja Nestanak i fragmentacija staništa i izumiranje biljnih i životinjskih vrsta Političke krize Negativni demografski trendovi i nedostatak radne snage
Turizam - turističke atrakcije, turistička infrastruktura i marketing destinacije	
Snage	Slabosti
Bogato kulturno-povijesno naslijeđe Sakralna baština i svetište Tradicija vinogradarstva i vinarstva Atraktivne biciklističke rute Kvaliteta gastronomske ponude Gostoljubivost stanovništva Brand UNESCO-a (Geopark Papuk, Bečarac kao nematerijalna baština) Kvaliteta rada sustava turističkih zajednica Velik broj projekta u planovima razvoja gradova čija će realizacija obogatiti turističku ponudu	Nedostatak kvalitetnih smještajnih objekata Niska iskorištenost smještajnih kapaciteta Nedostatak ljudskih potencijala koji imaju znanja i iskustvo rada u turizmu Nedovoljna prepoznatljivost gastronomske ponude Slaba prateća turistička infrastruktura Kratka prosječna duljina boravka Nedovoljna suradnja među dionicima u razvoju turističke ponude Nedovoljna prepoznatljivost na turističkom tržištu Nedovoljno razvijen destinacijski lanac vrijednosti Nedovoljno razvijenih, za tržište spremnih, turističkih proizvoda

Prilike	Prijetnje
Raznolikost i slikovitost krajolika (gorja, vinogorja)	Nezainteresiranost za obnovu atrakcija i povezivanje u turističku ponudu
Razvoj inovativne i jedinstvene ponude vinskog turizma i mreže vinskih cesta	Nedostatak sredstava i sporost u realizaciji projekata vezanih uz turističku infrastrukturu
Kreiranje jedinstvenih turističkih proizvoda	Nedovoljna fleksibilnost obrazovnog sustava da prati potrebe tržišta rada u segmentu turizma
Obnova i interpretacijsko opremanje kulturne baštine	Nedovoljni promocijski budžeti na državnoj razini
Provedba Strategije razvoja održivog turizma do 2030. godine	Nedovoljna suradnja na razini klastera Slavonija u realizaciji promocijskih aktivnosti
Dostupnost programa financiranja iz EU fondova	Nezainteresiranost agencija za prodaju turističkih paketa
Interes okolnih županija za povezivanjem	
Kontinuiran rast turističkog prometa i rast interesa za kontinentalnim turizmom	
Velika segmentacija turističkog tržišta	
Društvo, ljudski resursi i upravljanje	
Snage	Slabosti
Fakultet turizma i ruralnog razvoja u Požegi	Relativno mali broj poduzetnika u turizmu/ugostiteljstvu
Tradicija vinarstva i interes dionika za uključivanje u turističku ponudu	Nedovoljan broj osposobljenih kadrova za destinacijski menadžment
Aktivan sustav turističkih zajednica	Oskudni ljudski resursi zbog snažne depopulacije
Dobra suradnja turističkih zajednica i jedinica lokalnih samouprava	Nezainteresiranost za cjeloživotno obrazovanje
Dobra suradnja turističkih zajednica i poduzetnika u turizmu	
Sposobnost povlačenja EU fondova (kreiranje novih kulturno-turističkih atrakcija)	

Prilike	Prijetnje
Novi edukativni moduli u turizmu	Nastavak depopulacije
Nacionalni poticaji za zapošljavanje	Nedovoljna učinkovitost nacionalne pronatalitetne politike
Otvoreno tržište rada EU koje omogućava i privlačenje radne snage	Nedovoljno prepoznavanje strateške važnosti ruralnih krajeva koji odumiru i u kojima je prisutno raseljavanje na razini RH
Mogućnost sufinanciranja iz EU fondova, državnih programa i drugih dostupnih izvora za pripremu i provedbu projekata	Zanemarivanje važnosti razvoja ljudskih potencijala u gospodarstvu na državnoj razini
Jačanje suradnje s partnerima iz drugih županija	Nedovoljna fleksibilnost obrazovnog sustava da prati potrebe tržišta rada
Razvoj strukovnog obrazovanja putem regionalnih centara kompetencija	Nedovoljna promocija deficitarnih zanimanja
	Spora i komplicirana provedba obrazovne reforme

5.2. Identificiranje općih načela i ciljeva turizma

Iako se dionici slažu da je turizam važan za daljnji razvitak Požeško-slavonske županije i žele daljnji napredak turističkog sadržaja i povećanje broja turista, trenutna situacija pokazuje da je turizam manje značajna gospodarska grana grada.

Za Požeško-slavonsku županiju su važnije djelatnosti prerađivačke industrije koja obuhvaća 17 posto bruto dodane vrijednosti te poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo s 10,3 posto udjela u bruto dodanoj vrijednosti, ali i djelatnosti vezane uz javni sektor koji sveukupno obuhvaća 27,1 posto ukupne bruto dodane vrijednosti⁷.

Osim što bruto dodana vrijednost pokazuje manju značajnost turizma za Požeško-slavonsku županiju, sličnu sliku pokazuju dolasci i noćenja turista. Tek se 0,1 posto svih dolazaka i noćenja u Hrvatskoj u 2023. godini odnosi na Požeško-slavonsku županiju. Ipak, za razliku od nacionalne razine gdje najveću većinu čine strani turisti, u Požeško-slavonskoj županiji prevladavaju domaći turisti s

⁷ Radi se o djelatnostima javne uprave i obrane, obveznog socijalnog osiguranja, obrazovanja te zdravstvene zaštite i socijalne skrbi. Izvor: Plan upravljanja destinacijom Požeško-slavonska županija

udjelom od 72,8 posto. Gledano na razini NUTS 2 regije Panonske Hrvatske 2023. godine ostvareno je 671.840 turističkih dolazaka i 1.253.455 turističkih noćenja, od čega 3,7 posto ukupnog broja dolazaka i 5,2 posto ukupnog broja noćenja turista otpada na Požeško-slavonsku županiju.

S obzirom na to da turizam osim pozitivnih ima i negativne aspekte utjecaja na destinaciju, potrebno je postaviti opća načela i ciljeve održivog turizma, što ujedno predstavlja dugoročan pogled na razvoj turizma u Požeško-slavonskoj županiji i održivi gospodarski rast.

Načela i ciljevi turizma u sklopu Plana upravljanja destinacijom Požeško-slavonske županije temelje se na načelima održivog razvoja te su usklađeni sa Strateškim i operativnim planom razvoja održivog turizma Požeško-slavonske županije do 2030. godine, odnosno povezani su s Planom razvoja Požeško-slavonske županije za razdoblje 2021. - 2027. godine i sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. godine.

Načela razvoja turizma Požeško-slavonske županije uključuju:

- Načela okolišne održivosti
- Načela društvene održivosti
- Načela ekonomske održivosti

Načela okolišne održivosti – odnose se na smjernice i vrijednosti koje vode prema očuvanju prirodnih resursa i osiguravanju da ljudske aktivnosti ne ugrožavaju okoliš, biološku raznolikost i ekosustave, odnosno temelj su afirmacije prirodnih vrijednosti Županije, kao i usmjeravanja okolišno odgovorne prakse u turizmu, a uključuju:

- Poštivanje nosivog kapaciteta prostora, odnosno razvoja turizma unutar granica prihvatljivih promjena kvalitete okoliša, bioraznolikosti i izgleda krajolika;
- Primjenu 'zelene' prakse u turističkom poslovanju kroz aktivnosti upravljanja nabavom, energijom, vodom, otpadom i dekarbonizacijom

Načela društvene održivosti – odnose se na izgradnju pravednog i inkluzivnog društva u kojem svi članovi imaju jednake mogućnosti za ostvarenje svog potencijala, uz poštovanje ljudskih prava i društvenih vrijednosti, odnosno temelj su afirmacije identitetskih obilježja lokalne zajednice te osiguranja društveno odgovorne prakse u turizmu, a uključuju:

- Poštivanje 'duha mjesta' (*genius loci*) u oblikovanju turističkih objekata, sadržaja i iskustava;
- Zaštitu kvalitete života lokalne zajednice kroz poticanje lokalnog poduzetništva u turizmu i uključenost turističkog sektora u aktivnosti osiguranja visokog društvenog standarda zajednice.

Načela ekonomske održivosti – odnose se na aktivnosti koje omogućuju dugoročnu stabilnost i rast gospodarstva bez ugrožavanja okoliša ili društvene ravnoteže, odnosno temelj su stvaranja tržišno održivog turističkog sektora koji pridonosi prosperitetu Županije, a uključuju:

- Poticanje partnerstva i koordinacije dionika u stvaranju suradničke destinacije s bogatim lancem vrijednosti u turizmu;
- Osiguranje visoke kvalitete i inovativnosti turističke ponude prilagođene tržišnim trendovima kao ključnih pokretača konkurentnosti.

Ciljevi turizma Požeško-slavonske županije uključuju:

Glavni cilj: Jačanje tržišne pozicije Požeško-slavonske županije kao profilirane destinacije održivog turizma.

Navedeni glavni cilj je usklađen sa Strateškim i operativnim planom razvoja održivog turizma Požeško-slavonske županije do 2030. godine te s provedenom analizom stanja i SWOT analizom u sklopu ovog Plana upravljanja destinacijom te sa željenom vizijom Požeško-slavonske županije kao turističke destinacije.

Istraživanjem javno dostupnih internih podataka, postojećih dokumenata Grada Pleternice, trgovačkih društava u vlasništvu Grada, ustanova te eksternih podataka ustupljenih od strane partnera, analizirana je postojeća situacija Grada Pleternice i kretanje relevantnih pokazatelja posljednjih nekoliko godina. Na temelju analize postojeće situacije, koja je detaljno razrađena i prikazana pomoću SWOT analize, uspostavlja se vizija kojom će se iskazati željeno stanje Grada Pleternice provedbom Plana razvoja za razdoblje do 2027. godine.

Vizija razvoja Grada Pleternice usklađena je s vizijom razvoja Požeško-slavonske županije te s vizijom iz Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine.

Grad Pleternica je u 2027. inovativan i moderan europski grad koji kroz održivi razvoj gospodarstva, prepoznatljive turističke sadržaje, očuvanu baštinu te izgrađenu infrastrukturu čini mjesto ugodnog življenja za svoje građane.

5.3. Oblikovanje strateškog pravca i prioriteta

Plan razvoja Požeško-slavonske županije za razdoblje 2021. - 2027. (Plan razvoja) je službeni razvojni dokument Županije kojim su definirani posebni ciljevi na razini Županije u svrhu provedbe strateških ciljeva iz Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. te sektorskih i višesektorskih strategija.

Planom razvoja također je definirana razvojna vizija Županije: „Požeško-slavonska županija je zelena županija s bogatom kulturnom i prirodnom baštinom, visoke kvalitete života i uravnoteženim održivim razvojem“. Osim toga, u skladu s okvirom definiranim u Strategiji razvoja održivog turizma do 2030. godine, kao i s Nacionalnom razvojnom strategijom do 2030. godine te temeljenim politikama Europske unije i trendovima i prognozama Svjetske turističke organizacije, Strateški i operativni plan razvoja održivog turizma Požeško-slavonske županije do 2030. godine definira sljedeću viziju razvoja turizma: „Održivim upravljanjem prirodnim i kulturnim naslijeđem i razvojem vinske, gastro, *outdoor* i zdravstvene ponude, Požeško-slavonska županija bit će prepoznata kao cjelogodišnja destinacija tematskih druženja“.

Plan razvoja definira četiri opća prioritetna područja, u okviru kojih su sljedeći ciljevi vezani za turizam:

- Veća zastupljenost seoskog turizma, kao posebne grane kontinentalnog turizma koja je u izravnoj vezi sa seoskim načinom života i korištenjem seoskih poljoprivrednih proizvoda u turističkoj ponudi;

- Uključivanje kulturne baštine u turističku ponudu;
- Razvoj svih oblika kontinentalnog turizma putem ulaganja u javnu turističku infrastrukturu kao i brendiranje uz valorizaciju i prezentaciju kulturne i prirodne baštine te enogastronomije.

Strateški i operativni plan razvoja održivog turizma Požeško-slavonske županije do 2030. godine pozicionira Županiju kao destinaciju koja se od okruženja razlikuje po nekoliko ključnih karakteristika:

- Krajolik blagih brežuljaka i dolina: za razliku od drugih slavonskih županija u kojima prevladavaju ravnice, krajolik Požeško-slavonske županije je karakteriziran blagim brežuljcima i dolinama. Doline su okružene blagim, ne previsokim šumskim brežuljcima na čijim se padinama nalaze vinogradi. Sve to zajedno oblikuje lijepe prizore koji se stalno mijenjaju tijekom putovanja kroz Županiju, ali se pritom zadržava dojam pitomog i uređenog krajolika.
- Mali 'pitomi' gradići: 'mali' i 'pitomi' gradovi nose posebnu atmosferu jer autentična lokalna iskustva, od povijesnog naslijeđa do ritma života lokalnog stanovništva. Očuvani 'duh' tih mjesta od velikog je značaja za turističko tržište, osobito u slučaju ove Županije, gdje nisu tek 'kulisa' za turiste. Dodano, ti su gradovi blizu jedan drugome i lako se mogu povezivati u zanimljive tematske ture, obogaćene raznovrsnim sadržajima u destinaciji.
- Zlatna dolina: naziv Vallis Aurea ili Zlatna dolina potiče još iz rimskih vremena, kada su plodnu ravnicu tako nazvali zbog plodova koje je davala i danas daje. Iako je cijela Slavonija poznata po ravnicama, upravo je ova dolina ono po čemu je Požeško-slavonska županija poznata, a zlatna boja simbolizira graševinu i plodnu zemlju.

Navedene karakteristike po kojima se Požeško-slavonska županija razlikuje od okruženja povezane su s današnjim potrebama tržišta, a to uključuje:

- 'Zeleno i aktivno': suvremeni gosti sve više traže ravnotežu kroz boravak u zelenim i čistim prostorima, uz širok spektar mogućnosti za odmor i opuštanje. Cijela županija savršena je destinacija za boravak na otvorenom, s mrežom biciklističkih i pješačkih staza koje nude prekrasne vizure krajolika. Ove staze povezane su s brojnim dodatnim sadržajima koji su lako dostupni, poput posjeta vinarijama, adrenalinskih aktivnosti, edukativnih programa u interpretacijskim centrima ili jednostavno uživanja u atmosferi malih gradova.
- 'Prirodno, zdravo i lokalno': globalizacija i razvoj tržišta donijeli su unifikaciju i standardizaciju, zbog čega je sve teže pronaći prirodne, svježije i lokalno uzgojene namirnice. Zbog toga destinacije moraju pronalaziti načine kako očuvati lokalne proizvode, tradiciju njihove pripreme i koristiti ih kao temelje za svoju prepoznatljivost. Požeško-slavonska županija nudi upravo takve proizvode, a kroz turizam može na održiv način očuvati i predstaviti ovu bogatu baštinu.
- Kvalitetno: kvaliteta je ključ uspjeha i dugoročne konkurentnosti na tržištu, no istovremeno ta kvaliteta mora biti usklađena s 'vrijednošću za novac'. Suvremeni gosti su iskusni putnici koji pažljivo procjenjuju vrijednost doživljaja i iskustava te je uspoređuju s kvalitetom koju im destinacija nudi.
- 'Novo' i neotkriveno: na tržištu postoji sve veća potražnja za nepoznatim destinacijama koje nude nova iskustva i žele se otkrivati. Ovo je posebno važno u kontekstu novih trendova, koji uključuju želju za izbjegavanjem gužvi i preferenciju prema mirnijim, manjim destinacijama ili onima s dovoljno prostora i zelenila za opuštanje i uživanje.

Stoga, Požeško-slavonska županija ima sve preduvjete da se pozicionira kao destinacija za 'uživanje i druženje'. Ona nudi brojne atrakcije koje to omogućuju: blage, pitome zelene brežuljke prekrivene

vinogradima, mjesta bogata 'atmosferičnim' kutcima za bijeg od svakodnevnog stresa i užurbanosti života, bečarac za zabavu i prirodu koja poziva na aktivni odmor. Vizure se stalno mijenjaju, ali u cijeloj Županiji prevladava sklad ljepote, uz bogatstvo sadržaja za opuštanje i druženje.

5.4. Identificiranje ciljeva razvoja turizma Pleternice

Ciljeve razvoja Pleternice kao destinacije potrebno je promatrati kroz ciljeve razvoja turizma cijele Požeško-slavonske županije koji su definirani Strateškim i operativnim planom razvoja održivog turizma Požeško-slavonske županije do 2030. godine te su usklađeni s provedenom analizom stanja i SWOT analizom u sklopu ovog Plana te sa željenom vizijom Požeško-slavonske županije kao turističke destinacije.

Glavni cilj turizma Požeško-slavonske županije je: Jačanje tržišne pozicije Požeško-slavonske županije kao profilirane destinacije održivog turizma.

Ostvarivanje postavljenog glavnog cilja podrazumijeva provedbu sljedećih međusobno povezanih operativnih ciljeva:

- Povećanje kapaciteta i unapređenje kvalitete ponude smještaja: Postavljeni cilj podrazumijeva investicije u dodatne smještajne kapacitete viših kategorija te podizanje kvalitete postojeće ponude objekata u domaćinstvu i na OPG-ovima, a iskazuje se mjerljivim ciljevima:
 - Povećanje ukupnog smještajnog kapaciteta za 25 %;
 - Promjena strukture smještajnih kapaciteta na način da hoteli i slični objekti čine 35 %, objekti u domaćinstvu, kuće za odmor i OPG-ovi 45 % i ostali objekti 20 % ukupnog kapaciteta kreveta;
 - Uključivanje godišnje minimalno 5 do 10 objekata iz skupine objekti u domaćinstvu, kuće za odmor i objekti na OPG-ovima u županijsku/regionalnu/neku drugu marku kvalitete.
- Obogaćivanje destinacijskog lanca vrijednosti: Postavljeni cilj podrazumijeva unapređenje raznolikosti i kvalitete ponude ugostiteljstva, vinskog, *outdoor*, zdravstvenog i kulturnog turizma, a iskazuje se mjerljivim ciljevima:
 - Provođenje godišnje najmanje jednog ciklusa edukacijskih radionica za vlasnike i osoblje objekata posluživanja hrane i pića (uključujući vinare i OPG-ove), tematski usmjerenih na okolišno/zelene i tržišno relevantne standarde i inovacije, sa sudjelovanjem 50% + ugostiteljskih objekata;

- Realizacija najmanje četiri projekta u domeni vinskog turizma relevantna za tržišno pozicioniranje Županije, od čega najmanje tri na području Vinogorja Kutjevo, odnosno Kutjeva;
 - Realizacija najmanje dva projekta u domeni *outdoor* turizma relevantna za tržišno pozicioniranje Županije;
 - Realizacija najmanje dva projekta u domeni kulturnog turizma relevantna za tržišno pozicioniranje Županije;
 - Realizacija najmanje dva projekta iz domene zdravstvenog turizma i podizanje kvalitete zdravstveno-turističke ponude.
- Unapređenje destinacijskog menadžmenta: Postavljeni cilj podrazumijeva uspostavljanje sljedećih mehanizama upravljanja turističkom destinacijom:
 - Sustav praćenja održivosti turizma u Županiji u skladu s međunarodnim standardima;
 - Koordinacija za uređenje i ambijentalnost prostora.
 - Podizanje tržišne prepoznatljivosti Županije kao turističke destinacije: Postavljeni cilj podrazumijeva izradu novog marketinškog plana s razradom pozicioniranja, imidž koncepta i promotivnih aktivnosti.

5.5. Mjere i aktivnosti

Mjere i aktivnosti prikazane u nastavku usmjerene su na ostvarenje glavnog cilja i operativnih ciljeva razvoja turizma u Požeško-slavonskoj županiji pa tako i u Pleternici do 2029. godine. Navedene mjere i aktivnosti su definirane u Strateškom i operativnom planu razvoja održivog turizma Požeško-slavonske županije do 2030. godine.

Aktivnosti koje se odnose na cilj podizanja tržišne prepoznatljivosti razradit će se kroz marketinški plan. U nastavku su navedene mjere i aktivnosti/projekti koje je potrebno provesti u idućem razdoblju. Većina projekata uključuje veći broj dionika što znači da je njihova realizacija uvjetovana učinkovitom suradnjom i koordinacijom između različitih subjekata iz privatnog i javnog sektora. Njihovom implementacijom Požeško-slavonska županija stvorila bi čvrste temelje za snažniju poziciju na globalnom turističkom tržištu.

Tablica 11. Popis ciljeva, mjera i aktivnosti/projekata

Glavni cilj: Jačanje tržišne pozicije Pleternice kao profilirane destinacije održivog Turizma	
Operativni cilj 1:	Povećanje kapaciteta i unapređenje kvalitete ponude smještaja i Ugostiteljstva
<i>Mjera 1.1:</i>	Povećanje broja i kvalitete smještajnih jedinica
Aktivnosti/projekti:	- Povećanje broja ukupnog smještajnog kapaciteta
<i>Mjera 1.2:</i>	Unapređenje enogastronomске ponude
Aktivnosti/projekti:	- Provedba edukativnih programa za vinare

	- Tematizacija i opremanje ugostiteljskih objekata - Kontinuirana edukacija ugostitelja -
Operativni cilj 2:	Obogaćivanje destinacijskog lanca vrijednosti
<i>Mjera 2.1:</i>	Unapređenje infrastrukture
Aktivnosti/projekti:	- Ambijentalno uređenje gradskih središta - Izgradnja biciklističkih staza i pješačkih šetnica između Požege i Pleternice te između Pakraca i Lipika - Uređenje informativnih sadržaja na odmorištima uz glavne državne ceste i na drugim prometno značajnim lokacijama - Uređenje prioritetnih cikloturističkih ruta u četverokutu Požega Velika Kutjevo Pleternica - Interpretacijsko opremanje turističkih atrakcija - Projekt 'Memorijalni centar dr. Andrije Štampara' - Infrastrukturno opremanje Svetišta Gospe od Suza*
<i>Mjera 2.2:</i>	Razvoj proizvoda
Aktivnosti/projekti:	- Daljnji razvoj <i>outdoor</i> aktivnosti - Trenkova priča - Uspostava ruta za obilazak Županije
Operativni cilj 3:	Unapređenje destinacijskog menadžmenta
<i>Mjera 3.1:</i>	Osiguranje održivosti razvoja turizma
Aktivnosti/projekti:	- Uvođenje sustava za praćenje održivosti turizma
<i>Mjera 3.2:</i>	Očuvanje i podizanje ambijentalnosti destinacija
Aktivnosti/projekti:	- Koordinacija za uređenje i ambijentalnost prostora
<i>Mjera 3.3:</i>	Unapređenje upravljanja i interni marketing
Aktivnosti/projekti:	- Unapređenje upravljanja vinskim cestama - Provedba promocijskih aktivnosti - Unapređenje B2B aktivnosti i interni marketing

6. SMJERNICE I PREPORUKE ZA DIONIKE RAZVOJA

Plan upravljanja destinacijom mora sadržavati prijedlog smjernica i preporuka za razvoj ili unaprjeđenje destinacije u skladu s definiranim ciljevima, pokazateljima održivosti i razvojnim smjerom, za dionike u sustavu turizma i dionike u sustavu upravljanja turizmom. Smjernice trebaju prikazati zajednički koordinirani rad i aktivnosti svih uključenih dionika u razvoj turizma u smjeru održivosti.

Važno je napomenuti da je reforma turizma bazirana na tri stupa koja čine: Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine, Zakon o turizmu te osiguravanje financijskih sredstava za realizaciju ciljeva. Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. godine određeno je da se razvoj turizma usmjeri prema cjelogodišnjem i održivom turizmu, za koji je neophodna zelena i digitalna tranzicija.

Ipak, sveobuhvatnost smjernica i preporuka je ograničena kratkim rokom za izradu Plana upravljanja destinacijom za destinacije razvrstane u kategoriju III, IV i 0 indeksa turističke razvijenosti prema Zakonu o turizmu te činjenice da je Pravilnik o metodologiji izrade plana upravljanja destinacijom stupio na snagu 1. listopada 2024. godine. Stoga će smjernice i preporuke, kako za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, tako i za turističke zajednice te za druge dionike u turizmu i upravljanju turizmom u destinaciji biti općenitije.

6.1. Smjernice i preporuke za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave

Požeško-slavonska županija ima usvojen Plan razvoja za razdoblje 2021. – 2027. godine u sklopu kojeg ima definirane prioritete i posebne ciljeve vezane uz održivi razvoj te zelenu i digitalnu tranziciju. Prvi prioritet je vezan uz razvoj konkurentnog inovativnog gospodarstva kroz zeleni i pametni razvoj. Osim toga, definiran je i poseban cilj vezan uz održivi turizam: PC 1.3. Razviti održiv, inovativan i otporan turizam. Cjelokupni Plan razvoja je usklađen sa Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 147/17), kao i Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine (NN broj 13/21.) te drugim dokumentima koji uključuju održivi razvoj zemlje.

Kako bi Požeško-slavonska županija imala informacije o uspješnosti mjera vezanih uz održivi turizam potrebno je pratiti broj posjeta Županiji, zadovoljstvo turista i ekonomski utjecaj te prilagođavati strategije prema dobivenim podacima.

Također, kako bi se osiguralo održivo upravljanje turizmom u Požeško-slavonskoj županiji potrebno je osigurati suradnju između lokalnih samouprava, turističkih zajednica, udruga i gospodarskih subjekata za provedbu održivih turističkih aktivnosti.

U suradnji s Turističkom zajednicom Požeško-slavonske županije potrebno je razvijati i jačati brendove Svijet graševine, Trenkova priča te ih uskladiti s brendom Zlatna Slavonija.

Osim toga, Požeško-slavonska županija treba imati utjecaj na zaštitu resursa u Županiji i to kroz:

- Zaštitu prirodnih područja: donijeti mjere za očuvanje prirodnih resursa,

- Kontrolu gradnje infrastrukture: regulirati gradnju turističkih objekata kako bi se spriječila degradacija prirodnog i kulturnog okoliša.
- Subvencije za održive projekte: omogućiti financijske poticaje za razvoj ekoloških smještaja, OPG-ova i turističkih poduzeća koja implementiraju održive prakse.
- Potporu lokalnim inicijativama: osigurati sredstva za lokalne projekte koji promoviraju autentične doživljaje, kao što su manifestacije, radionice i očuvanje tradicijskih zanata.
- Javno-privatna partnerstva: potaknuti suradnju privatnog sektora i javnih institucija u ulaganjima u održivi turizam.
- Podizanje svijesti u zajednici: financirati programe koji educiraju lokalno stanovništvo o važnosti održivog razvoja i njihovoj ulozi u njemu.
- Ulaganja u ekološku infrastrukturu: podržati projekte koji uključuju postavljanje solarnih panela, sustave za recikliranje vode i infrastrukturu za bicikliste i pješake.
- Javni prijevoz: razviti mrežu ekološkog javnog prijevoza koji povezuje ključne turističke lokacije.

Ove smjernice mogu pomoći destinaciji u donošenju odluka koje će osigurati dugoročnu održivost turizma, očuvati prirodne i kulturne vrijednosti regije te doprinijeti razvoju lokalnog gospodarstva.

6.2. Smjernice i preporuke za turističke zajednice

Turistička zajednica Požeško-slavonske županije ima ključnu ulogu u daljnjem razvoju turizma u Županiji. Spremnost Turističke zajednice Požeško-slavonske županije da preuzme odgovornost prema održivom razvoju turizma u Županiji vidljiva je iz već donesenog Strateškog i operativnog plana razvoja održivog turizma Požeško-slavonske županije do 2030. godine. U sklopu tog plana definirano je turističko pozicioniranje Požeško-slavonske županije te vizija, načela i ciljevi turizma u narednom razdoblju.

Turistička zajednica Požeško-slavonske županije njeguje brend „Zlatna Slavonija“ te je nužno nastaviti jačati taj brend, budući da on simbolizira bogatstvo kulturne baštine, tradicije, prirodnih ljepota i gastronomske ponude istočnog dijela Hrvatske. Naziv "Zlatna Slavonija" oživljava povijest Županije, njezinu plodnu zemlju i dugogodišnju tradiciju vinogradarstva, poljoprivrede i ugostiteljstva. „Zlatna Slavonija“ promovira turizam koji se temelji na autentičnim, lokalnim iskustvima te zdravom načinu življenja. To uključuje vinske ture, posjete vinarijama, sudjelovanje u tradicionalnim manifestacijama i festivalima, te uživanje u lokalnoj glazbi i folkloru. Ovakva vrsta turizma omogućuje posjetiteljima da iskuse život u Slavoniji, povezanost s prirodom i ljude koji čuvaju tradiciju. Također, kroz taj brend moguće je brendirati Županiju kao destinaciju održivog turizma te ju promovirati kao Županiju koja nudi autentične, ekološki prihvatljive i kulturno bogate turističke doživljaje.

Ipak, u sklopu brenda potrebno je jačati postojeće i razvijati nove proizvode, poput:

- Vinski turizam: promovirati poznate vinske ceste Kutjevačkog vinogorja i organizirati vinske festivale, radionice i degustacije u suradnji s lokalnim vinarima.
- Aktivni turizam: ulagati u biciklističke i pješačke staze, posebno na Papuku (Park prirode Papuk – UNESCO geopark), te nuditi aktivnosti poput planinarenja, jahanja, paraglidinga ili kampiranja.

- Kulturni turizam: istaknuti bogatu povijest i kulturne znamenitosti, poput dvoraca (npr. dvorac u Trenkovu), crkava i tradicijskih običaja.
- Zdravstveni turizam: ulagati u infrastrukturu, jačati vanpansionsku ponudu, osigurati tečajeve za zaposlenike, osmisliti zdrave menije i ponudu pića.

Osim toga, potrebno je jačati kulturnu i tradicijsku ponudu, poput:

- Manifestacije: organizirati događaje poput festivala tamburaške glazbe, smotri folklora, sajмова rukotvorina i tradicionalnih jela te manifestacija posvećenih zdravlju.
- Edukativni sadržaji: osnovati tematske muzeje ili interpretacijske centre posvećene povijesti Požege i Slavonije, vinogradarstvu i slavonskom načinu života.

Također, potrebno je nastaviti aktivno koristiti digitalizaciju u svrhu promocije Požeško-slavonske županije:

- Web stranica i aplikacije: razviti suvremene platforme koje nude informacije o atrakcijama, smještaju, događajima i lokalnim proizvodima. Uključiti virtualne ture i karte.
- Društvene mreže: nastaviti aktivno koristiti društvene mreže za dijeljenje vizualno atraktivnog sadržaja (slike prirode, događanja, autentične hrane).
- Suradnja s influencerima: pozvati putopisce i influencere na studijska putovanja kako bi promovirali Županiju široj publici.

Ipak, održivi turizam je ono što je protkano u svim važnim strateškim dokumentima Požeško-slavonske županije te je stoga potreban nastavak održavanja tog trenda ulaganjem u:

- Ekoturizam: ulagati u održivi razvoj kako bi se očuvala priroda i kulturna baština. Poticati ekološki osviještene ture i smještaj.
- Lokalne proizvode: povezati turizam s lokalnim gospodarstvom kroz promociju domaćih proizvoda poput slavonskog kulena, vina i suvenira.

Kako bi se povećao broj posjetitelja i u mjesecima koji nisu vršni, potrebno je nastaviti s razvojem cjelogodišnje ponude, poput razvoja zimskih atrakcija (npr. adventski sajmovi i klizališta) i proljetne/jesenske ture (npr. berba grožđa, planinarski susreti, utrke).

S druge strane, budući da su turističke zajednice donošenjem Zakona o turizmu i pripadajućih pravilnika dobile nove uloge u razvoju turizma, potrebna je edukacija za implementaciju navedenih propisa koju će provoditi Ministarstvo turizma i sporta. Također, potrebno je da se turističke zajednice upoznaju s aplikativnim rješenjima za upravljanje destinacijama koja će razviti Ministarstvo turizma i sporta, što će im omogućiti dodatnu podršku u upravljanju destinacijom.

Primjenom ovih smjernica, Požeško-slavonska županija može privući veći broj posjetitelja i osigurati održivi razvoj turizma, istovremeno čuvajući svoju autentičnost i prirodne ljepote.

6.3. Smjernice i preporuke za druge dionike u turizmu i upravljanju turizmom u destinaciji

Ključni dionici u turizmu i upravljanju turizmom u Pleternici uključuju sve sudionike koji doprinose razvoju, promociji i održivosti turizma u cijeloj Županiji. Važno je da svi dionici imaju mogućnost međusobne suradnje kako bi se ispunio glavni cilj - jačanje tržišne pozicije Požeško-slavonske županije kao profilirane destinacije održivog turizma.

Najvažniji dionici u turizmu Požeško-slavonske županije su subjekti javnog sektora, subjekti privatnog sektora, subjekti civilnog društva te ostali subjekti. Sažeti popis dionika je sljedeći:

- Lokalna i regionalna vlast
 - o Požeško-slavonska županija
 - o Gradovi i općine
- Turističke zajednice
 - o Turistička zajednica Požeško-slavonske županije
 - o Lokalne turističke zajednice
- Privatni sektor
 - o Ugostitelji i pružatelji komercijalnog smještaja
 - o Vinski sektor
 - o Obiteljska poljoprivredna gospodarstva
 - o Turističke agencije
- Javne ustanove i organizacije
 - o Regionalne/lokalne razvojne agencije i inkubatori
 - o LAG-ovi
 - o Kulturne institucije
 - o Obrazovne institucije
 - o Javna ustanova Park prirode Papuk
 - o Javna ustanova za upravljanje zaštićenim područjem Požeško-slavonske županije
 - o Državna ergela Lipik
 - o Toplice Lipik
- Civilni sektor
 - o Udruge i zajednice
 - o Volonteri
- Mediji i promotivni partneri
 - o Lokalni i nacionalni mediji
 - o Influenceri i blogeri
- Lokalno stanovništvo
- Turisti

Preporuka je uključiti dionike u proces donošenja odluka o razvoju turizma kroz javne rasprave i savjetovanja, ali i kroz radionice i ankete. Svi ovi dionici trebaju surađivati kako bi se osigurala održivost, promocija i razvoj turizma u Požeško-slavonskoj županiji. Njihova koordinacija ključna je za stvaranje kvalitetnog turističkog proizvoda koji privlači posjetitelje i poboljšava život lokalne zajednice.

Preporuke za ostale dionike u turizmu Požeško-slavonske županije, između ostalog, uključuju:

- Ulagati u edukaciju osoblja o gostoljubivosti, održivosti i interpretaciji lokalne kulture
- Koristiti lokalne proizvode u ugostiteljstvu i promociji kako bi se stvorila autentična ponuda
- Ponuditi doživljaje poput vinskih degustacija, kulinarskih radionica, vođenih tura i *outdoor* aktivnosti

- Implementirati zelene prakse poput smanjenja otpada, korištenja obnovljivih izvora energije i uvođenja ekološki prihvatljivih ambalaža
- Razvijati programe za edukaciju o održivom turizmu za studente, djelatnike i lokalno stanovništvo
- Potaknuti istraživanje o utjecaju turizma na prirodni i kulturni okoliš
- Održavati i promovirati lokalne običaje, plesove, glazbu i zanate kroz radionice i nastupe
- Promovirati tradicionalne vrijednosti, priče i recepte kroz interakciju s posjetiteljima
- Podržavati ekološke i kulturne inicijative koje doprinose dugoročnoj održivosti turizma

7. POPIS PROJEKATA

6.4. Projekti koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti na razini Pleternice, ali i cijele Požeško-slavonske županije.

STRATEŠKI PROJEKTI:

Strateški Projekt 1.	Izgradnja i opremanje "Memorijalnog centra dr. Andrije Štampar"
Opis projekta	Doktor Andrija Štampar, rođen u Brodskom Drenovcu, jedan je od osnivača Svjetske zdravstvene organizacije te je dao veliki doprinos svjetskoj medicini. Bavio se socijalnom medicinom i bio posvećen medicinskim potrebama 'malih ljudi'. Tijekom života zalagao se za zdravstveno prosvjeđivanje i prevenciju bolesti. Napisao je brojna djela, djelovao diljem svijeta, a niz godina bio je i predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Ostavština Andrije Štampara je velika, u svjetskim i u hrvatskim razmjerima te se stoga planira izgradnja i opremanje "Memorijalnog centra dr. Andrije Štampara", koji je već započet obnovom njegove rodne kuće u Brodskom Drenovcu. Opremanje memorijalnog centra važno je za očuvanje i promociju njegova životnog i profesionalnog djela, kao i za edukaciju budućih generacija o njegovom doprinosu zdravstvu, medicinskoj znanosti i društvu. Memorijalni centar kao turistička atrakcija bio bi posebno zanimljiv učenicima i studentima te bi im dočarao Štamparov rad i viziju te njegova postignuća, dok bi interaktivni sadržaji centra educirali i obogatili sve posjetitelje, omogućavajući bolje razumijevanje njegovih doprinosa te shvaćanju važnosti brige o zdravlju.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Obogaćivanje destinacijskog lanca vrijednosti
Nositelj provedbe	Grad Pleternica
Ostali dionici	Turistička zajednica Požeško-slavonske županije Turistička zajednica grada Pleternice Ministarstvo turizma i sporta Ministarstvo zdravstva

Lokacija provedbe	Grad Pleternica
Vremenski horizont	2024. – 2025. realizacija
Ključne točke ostvarenja projekta	Osigurana financijska sredstva za nastavak obnove kuće Postavljena turistička signalizacija Osmišljena organizacija posjeta Promovirana atrakcija
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	2.500.000,00 EUR
Izvor financiranja	EU fondovi, Grad Pleternica
Potrebna studijska/projektna dokumentacija	Spremno

Strateški projekt 2.	Rekonstrukcija i izgradnja Svetišta Gospe od Suza
Opis projekta	Požeško-slavonska županija privlači velik broj vjernika i hodočasnika zbog brojnih atrakcija vjerskog turizma –Katedrale sv. Terezije Avilske, Riznice požeške Katedrale, crkvi i kapela, a posebno i Svetište Gospe od Suza u Pleternici. Pleternica je proglašena marijanskim svetištem 2005. godine, a zadnjeg dana u kolovozu ovdje se okuplja velik broj hodočasnika. Ovim se projektom predviđa uređenje i infrastrukturno opremanje svetišta. Time bi se definiralo korištenje i namjena površina (suvenirnice, sanitarni čvorovi, prostor za duhovne vježbe, dvorane, kapele, zelene površine, objekti rekreacijske namjene i dr.), kao i njihov razmještaj u prostoru.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Obogaćivanje destinacijskog lanca vrijednosti
Nositelj provedbe	Grad Pleternica
Ostali dionici	Požeško-slavonska županija
Lokacija provedbe	Grad Pleternica
Vremenski horizont	Donošenje plana 2024. Uređenje i opremanje prostora 2025.-2026. 2025. donošenje planova 2026. – 2027. realizacija
Ključne točke ostvarenja projekta	Proveden natječaj za urbanistički plan uređenja Svetišta Gospe od Suza Izbran izvođač i donesen plan Uređen i opremljen prostor
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	2.000.000 EUR
Izvor financiranja	Proračun Grada Pleternice(dokumentacija) Crkva, nadležna ministarstva, privatne osobe i dr. (realizacija)
Potrebna studijska/projektna dokumentacija	Djelomično izrađena

Projekt	Kulturno edukativni centar Kurija Kušević
Opis projekta	Svrha i cilj projekta je Kuriju Kušević adaptirati i stvoriti prostor za slobodno vrijeme građana (koncerti klasične, duhovne ili slične glazbe, edukacije studenata dizajna i arhitekture, književne večeri, razne edukacije i radionice organizacija civilnog društva i sl.) Kao vrijedno kulturno dobro sagrađeno u 18. stoljeću Kurija Kušević otvara mogućnost instalacije brojnih sadržaja čime će se valorizirati ovo kulturno dobro te će se staviti u funkciju turizma. Projekt također obuhvaća i vanjsko uređenje, prilaznu cestu, parkirne površine te ostale vanjske sadržaje.
Način doprinosa strateškom cilju	Rekonstruirana Kurija Kušević stavljena u funkciju edukacije ili turizma
Nositelj provedbe	Grad Pleternica
Ostali dionici	Turistička zajednica Grada Pleternice, Javna ustanova Pleternica
Lokacija provedbe	Kuzmica
Vremenski horizont	2027. godina
Ključne točke ostvarenja projekta	1. Infrastrukturni radovi rekonstrukcije objekta Kurije Kušević u kulturno edukativni centar 2. Vanjsko uređenje 3. Opremanje i uspostava rada 4. Upravljanje projektom i administracija 5. Promidžba i vidljivost
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	6.500.000,00 EUR
Izvor financiranja	Proračun Grada Pleternice, EU fondovi
Potrebna studijska/projektna dokumentacija	Da, izrađena

Projekt	Centar za posjetitelje „Slavonski pragovi“ s multimedijalnim interpretacijskim postavom tambure samice
Opis projekta	Projekt Centar za posjetitelje „Slavonski pragovi“ s multimedijalnim interpretacijskim postavom tambure samice je usmjeren na povećanje privlačnosti Grada Pleternice kao turističke destinacije te razvoj održivog oblika turizma stvaranjem visokokvalitetnih turističkih sadržaja. Aktivnostima projekta razviti će se javna infrastruktura kulturnog održivog turizma (Edukacijsko ruralni i ugostiteljski objekt sa smještajnim kapacitetom) kroz aktivnosti izgradnje i opremanja infrastrukture valorizacije kulturne baštine, aktivnosti približavanja kulturne baštine javnosti te popratne aktivnosti.
Način doprinosa strateškom cilju	Projektom će se postaviti turistička atrakcija kao osnova održivog kulturnog turizma Grada Pleternice te prilagoditi javna turistička infrastruktura kulturnog turizma održivom razvoju. Realizacijom prethodno navedenog razviti će se održivi oblik turizma te će se povećati privlačnost grada Pleternice kao turističke destinacije unapređenjem kvalitete turističkih sadržaja i produljenjem sezone što je svrha projekta.
Nositelj provedbe	Grad Pleternica
Ostali dionici	Javna ustanova Pleternica Turistička zajednica Grada Pleternice
Lokacija provedbe	Grad Pleternica
Vremenski horizont	01.09.2022. – 01.03.2026.
Ključne točke ostvarenja projekta	1. Priprema i izrada projektne dokumentacije 2. Infrastrukturni radovi 3. Opremanje 4. Upravljanje projektom i administracija 5. Promidžba i vidljivost
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	9.104.421,40 EUR
Izvor financiranja	Mehanizam za oporavak i otpornost, Grad Pleternica
Potrebna studijska/projektna dokumentacija	Da

Projekt	Kamp odmorište Zarilac
Opis projekta	Ovaj projekt odgovara na izazove nedostatka smještajnih kapaciteta. Izgradnja kamp odmorišta obogaćuje ponudu destinacije te direktno utječe na razvoj ruralnog turizma, omogućava bolju mobilnost i pristupačnost te potiče konkurentnost gospodarstva. Također, razvijaju se dodatni sadržaji usklađeni s prirodnim okruženjem, zelene trase, šetnice, i sl.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	
Nositelj provedbe	Grad Pleternica
Ostali dionici	Javna ustanova Pleternica, Turistička zajednica Grada Pleternice
Lokacija provedbe	Grad Pleternica
Vremenski horizont	2025.-2027.
Ključne točke ostvarenja projekta	1. Priprema i izrada projektne dokumentacije 2. Infrastrukturni radovi 3. Upravljanje projektom i administracija 4. Promidžba i vidljivost
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	1.200.000,00 EUR
Izvor financiranja	Proračun Grada Pleternice, EU fondovi
Potrebna studijska/projektna dokumentacija	DA

Projekt	Šetnica bećarca
Opis projekta	Izgradnja Šetnice bećarca odnosno infrastrukturne građevine u svrhu jačanja turističke ponude grada Pleternice kako bi se pridonijelo gospodarskoj, socijalnoj i demografskoj revitalizaciji potpomognutog područja. Izgradnjom šetnice lokalna zajednica će dobiti cjelovitu sliku i doživljaj Trga bećarca ali i ekosustava jer se ista proteže uz rijeku. Ujedno bi se izgradnjom šetnice smanjio okolišni otisak u zonama pritiska na postojećoj šetnici jer ćemo uspostaviti šetnice na obje strane i rasteretiti postojeću šetnicu. Navedenim aktivnostima uređenja komunalne infrastrukture direktno se utječe na razvoj komunalnog standarda.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	
Nositelj provedbe	Grad Pleternica
Ostali dionici	Turistička zajednica Grada Pleternice
Lokacija provedbe	Grad Pleternica, nuž obale rijeke Orljave
Vremenski horizont	2025.-2028.
Ključne točke ostvarenja projekta	- nova trasa šetnice - pješački most koji povezuje dvije obale - vidikovci
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	1.200.000 EUR
Izvor financiranja	Grad Pleternica, Hrvatske vode, EU sredstva, Ministarstva
Potrebna studijska/projektna dokumentacija	Da, djelomično ishođena

Projekt	Zelena energija na području Grada Pleternice
Opis projekta	Ovim projektom obnovit će se Munjara u Kuzmici i uspostaviti u njoj edukativni centar zelene energije u cilju educiranja građana o važnosti korištenja OIE. Postavljanje solarnih elektrana na javne zgrade potaknut će se korištenjem mjera EnU i energije iz OIE, a moderniziranjem javne rasvjete povećat će se energetska učinkovitost. Kroz ovaj projekt planirana je modernizacija javne rasvjete Enu karaktera.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	
Nositelj provedbe	Grad Pleternica
Ostali dionici	Javna ustanova Pleternica, Pleternički Komunalac, Turistička zajednica Grada Pleternice
Lokacija provedbe	Grad Pleternica, Kuzmica
Vremenski horizont	
Ključne točke ostvarenja projekta	1. Izgradnja/rekonstrukcija objekta Munjara u Kuzmici 2. Opremanje i uspostava rada edukativnog centra zelene energije 3. Postavljanje solarnih elektrana na zgrade javne namjene 4. Modernizacija javne rasvjete Enu rasvjetom 5. Upravljanje projektom i administracija 6. Promidžba i vidljivost
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	2.000.000,00 EUR
Izvor financiranja	Proračun Grada Pleternice, EU fondovi, HEP
Potrebna studijska/projektna dokumentacija	DA

Projekt	Športsko rekreacijski centar Slavija
Opis projekta	Projektom se želi realizirati rekonstrukcija i dogradnja ŠRC Slavija jer se sve više uočava potreba za rekreacijom, sportom, sportskim natjecanjima i druženjima, ali još važnije i dodatnim izvanškolskim sadržajima za djecu i mlade. Projekt obuhvaća i uspostavu trenažnog centra sa smještajnim kapacitetima za boravak sportskih klubova koji dolaze na višednevne pripreme.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	
Nositelj provedbe	Grad Pleternica
Ostali dionici	Turistička zajednica Grada Pleternice
Lokacija provedbe	Grad Pleternica
Vremenski horizont	
Ključne točke ostvarenja projekta	1. Izgradnja/rekonstrukcija 2. Opremanje 3. Upravljanje projektom i administracija 4. Promidžba i vidljivost
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	2.500.000,00 EUR
Izvor financiranja	Proračun Grada Pleternice, EU fondovi
Potrebna studijska/projektna dokumentacija	DA

Projekt	Cesta ruža i vina
Opis projekta	Cesta ruža i vina obuhvaća uređenje Vinogradske te Gajeve ulice u Pleternici. Riječ je o vinskim cestama na vinorodnom lokalitetu Starac. Valorizirajući postojeće proizvode i usluge u poznati brend te prikazom povijesnih legendi i priča ova cesta stvorit će jedinstveni turistički doživljaj u Pleternici.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	
Nositelj provedbe	Grad Pleternica, ŽUC
Ostali dionici	Turistička zajednica Grada Pleternice
Lokacija provedbe	Grad Pleternica
Vremenski horizont	
Ključne točke ostvarenja projekta	1. Infrastrukturni radovi 2. Opremanje 3. Upravljanje projektom i administracija 4. Promidžba i vidljivost
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	5.000.000,00 EUR
Izvor financiranja	Proračun Grada Pleternice, EU fondovi
Potrebna studijska/projektna dokumentacija	DA

Projekt	KONJIČKI CENTAR PLETERNICA
Opis projekta	Planirani zahvat u prostoru, izgradnja konjičkog centra Pleternica, sportsko rekreacijskog centra s objektom za smještaj konja, nastavno na dugogodišnju tradiciju uzgoja konja i održavanja međunarodnog konjičkog turnira u Pleternici. Konjički centar sastoji se od konjušnice sa odjeljcima za smještaj konja, prostorom sjenika i spremišta hrane, klupskim prostorima sa garderobama i sanitarijama. Svrha ovog planiranog zahvata je razvijati konjički sport koji u ovom kraju ima duboku tradiciju te kroz izgradnju ovog centra prilagoditi se potrebama i zahtjevima ciljanih skupina.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	
Nositelj provedbe	Grad Pleternica
Ostali dionici	Turistička zajednica Grada Pleternice
Lokacija provedbe	Grad Pleternica
Vremenski horizont	
Ključne točke ostvarenja projekta	1. Izgradnja/rekonstrukcija 2. Opremanje 3. Upravljanje projektom i administracija 4. Promidžba i vidljivost
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	
Izvor financiranja	Proračun Grada Pleternice, EU fondovi
Potrebna studijska/projektna dokumentacija	DA

Projekt	Rekonstrukcija aerodroma Ivanin dvor
Opis projekta	Pleternička zrakoplovna staza, znana „aerodrom Ivanin Dvor“, napravljena je još 60-ih godina prošlog stoljeća.. Tijekom aktivne uporabe aerodroma od proljeća 1992. do kasne jeseni iste godine prevezeno je ukupno 100 teških ranjenih. Cilj obnove je stvoriti prostor za prihvat manjih letjelica, obnoviti hangar te dodatno izgraditi novi. Unutar istoga predviđena je i edukativna dvorana sa postavom o povijesnom značaju aerodroma.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	
Nositelj provedbe	Grad Pleternica
Ostali dionici	
Lokacija provedbe	Grad Pleternica
Vremenski horizont	
Ključne točke ostvarenja projekta	1. Izgradnja/rekonstrukcija 2. Opremanje 3. Upravljanje projektom i administracija 4. Promidžba i vidljivost
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	
Izvor financiranja	Proračun Grada Pleternice, EU fondovi
Potrebna studijska/projektna dokumentacija	DA

Projekti čiji je nositelj regionalna Turistička zajednica, a Grad Pleternica odnosno TZ Grada Pleternice partner ili sudionik u provedbi:

Rb.	NAZIV PROJEKTA	NOSITELJ PROVEDBE
1.	Nastavak provedbe projekta Svijet graševine	Aktivnosti vezane uz infrastrukturu: Požeško- slavonska županija, Grad Požega, Grad Pleternica, Grad Pakrac, Grad Kutjevo Promotivne aktivnosti: TZ Požeško-slavonske županije i sustav TZ
2.	Trenkova priča	Požeško-slavonska županija, Grad Pakrac, Grad Pleternica, Općina Velika, Javna ustanova za upravljanje zaštićenim područjem Požeško-slavonske županije
3.	Povećanje ukupnog smještajnog kapaciteta	Požeško-slavonska županija
4.	Provedba edukativnih programa za vinare	TZ Požeško-slavonske županije
5.	Daljnji razvoj Winehouse koncepta	TZ Požeško-slavonske županije i lokalne turističke zajednice
6.	Tematizacija i opremanje ugostiteljskih Objekata	Požeško-slavonska županija Sustav turističkih zajednica na području Županije
7.	Kontinuirana edukacija ugostitelja	Turistička zajednica Požeško-slavonske županije, proračun HTZ-a, MINTS
8.	Ambijentalno uređenje gradskih središta	Nositelji izvršne vlasti u gradovima i općinama Požeško-slavonske županije
9.	Izgradnja biciklističkih staza između Požege i Pleternice te između Pakraca i Lipika	Županija Požeško-slavonska i gradovi Požega, Pleternica, Pakrac i Lipik
10.	Uređenje informativnih sadržaja na odmorištima uz glavne državne ceste i na drugim prometno značajnim lokacijama	Hrvatske ceste
11.	Uređenje prioritetnih cikloturističkih ruta u četverokutu Požega - Velika - Kutjevo - Pleternica	Gradovi Požega, Pleternica i Kutjevo, općine Brestovac, Jakšić, Kaptol i Čaglin, Hrvatske ceste, Županijska uprava za ceste Požeško-slavonske županije
12.	Interpretacijsko opremanje turističkih Atrakcija	Turističke zajednice gradova Požege, Pakraca, Lipika, Pleternice i Kutjeva i područja Zlatni Papuk
13.	Daljnji razvoj outdoor aktivnosti	Sustav turističkih zajednica u Požeško-slavonskoj županiji
14.	Uspostava ruta za obilazak Županije	Privatni poduzetnici
15.	Uvođenje sustava za praćenje održivosti Turizma	TZ Požeško-slavonske županije i sustav turističkih zajednica gradova i područja
16.	Uspostavljanje koordinacija za uređenje i ambijentalnost prostora	Jedinice lokalne samouprave

17.	Unapređenje upravljanja vinskim cestama Požeško-slavonske županije	Udruge vinara u Županiji
18.	Provedba promocijskih aktivnosti	Turistička zajednica Požeško-slavonske Županije

REPUBLIKA HRVATSKA
POŽEŠKO-SLAVONSKA ŽUPANIJA
GRAD PLETERNICA

Gradsko vijeće

KLASA: 021-01/25-01/02

URBROJ: 2177-7-03-25-22

Pleternica, 01. travnja 2025. godine

Na temelju članka 391. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (Narodne novine broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12, 152/14, 81/15 i 94/17), članka 48. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (Narodne novine, broj 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15, 123/17, 98/19 i 144/20), članka 2. Odluke o stjecanju, raspolaganju i upravljanju nekretninama (Službeno glasilo Grada Pleternice br. 02/12 i 03/18), članka 36. Statuta Grada Pleternica (Službeno glasilo Grada Pleternice broj: 02/21), Gradsko vijeće Grada Pleternice na svojoj 24. sjednici održanoj 01. travnja 2025. godine donosi

ODLUKU

o prodaji pod posebnim uvjetima nekretnina u vlasništvu Grada Pleternice

I.

Ovom Odlukom o prodaji pod posebnim uvjetima nekretnina u vlasništvu Grada Pleternice (u daljnjem tekstu: Odluka) u svrhu poticanja demografske obnove , urbane regeneracije naselja te smanjivanja iseljavanja mladih obitelji i pomoći građanima, uređuju se način, uvjeti i postupak prodaje nekretnina u vlasništvu Grada Pleternice po posebnim kupoprodajnim cijenama.

Nekretnine se prodaju u svrhu izgradnje obiteljskih kuća, a u svrhu rješavanja stambenog pitanja mladih obitelji.

II.

Nekretnine se prodaju temeljem raspisanog javnog natječaja, po tržišnoj cijeni utvrđenoj od strane ovlaštenog sudskog vještaka, a koja je ujedno i početna kupoprodajna cijena na natječaju.

Najpovoljnijim ponuditeljem se smatra onaj tko ponudi najvišu ponuđenu cijenu.

Ovom Odlukom utvrđuju se kriteriji o smanjenju ponuđene cijene na natječaju na način:

BROJ ČLANOVA OBITELJI	POPUST NA PONUĐENU CIJENU
Obitelj bez djece	10%
Obitelj s jednim djetetom	30%
Obitelj s dvoje djece	50%
Obitelj sa troje djece	70%
Obitelj s četvero i više djece	85%

Ukoliko se radi o mladoj obitelji do 45 godina starosti ista ostvaruje dodatni popust od 10% na ponuđenu cijenu.

Uvjeti za ostvarivanje popusta obzirom na broj djece/posvojenika u obitelji odnosi se na djecu/posvojenike koja u trenutku otvaranja javnog natječaja nisu starije od 18 godina, a ponuditelj isto dokazuje preslikom rodnog lista djeteta, te potvrdom prebivališta za svako dijete.

Najveći popust koji ponuditelj može ostvariti je 90 % ponuđene cijene.

III.

Pravo na smanjenje mogu ostvariti hrvatski državljani koji imaju prebivalište na području Republike Hrvatske, pod uvjetom da:

1. u trenutku otvaranja natječaja nisu stariji od 45 godina i koji u vlasništvu nema stan, odnosno kuću koji su u takvom stanju uporabljivosti da postoje osnovni higijensko-tehnički uvjeti za život ili koji u vlasništvu ima samo jedan stan ili kuću koji su u takvom stanju uporabljivosti da postoje osnovni higijensko-tehnički uvjet za život, a koju prodaje radi gradnje kuće zbog potreba vlastitog stanovanja;
2. bračni ili izvanbračni drug, životni partner ili neformalni životni partner prijavitelja u vlasništvu nema stan, odnosno kuću koji su u takvom stanju uporabljivosti da postoje osnovni higijensko-tehnički uvjeti za život ili koji u vlasništvu ima samo jedan stan ili kuću koji su u takvom stanju uporabljivosti da postoje osnovni higijensko-tehnički uvjet za život, a koju prodaje radi gradnje kuće zbog potreba vlastitog stanovanja;
3. nisu stekli pravni položaj zaštićenog najamoprimca na području Republike Hrvatske i nisu ostvarili odgovarajuće pravo na stambeno zbrinjavanje po nekom drugom propisu
4. su prijavi na natječaj priložili ispunjen i potpisan Prijavni obrazac za kupnju nekretnine u vlasništvu Grada Pleternice po povoljnijim uvjetima

IV.

Ugovorna cijena plaća se u jednokratnom iznosu u roku 30 dana od dana sklapanja kupoprodajnog ugovora.

Kupoprodajni ugovor se smatra sklopljenim danom kada je posljednja ugovorna strana ovjerila svoj potpis kod javnog bilježnika.

Upis prava vlasništva na kupljenim nekretninama u zemljišnu knjigu izvršit će se nakon predodjenja dokaza o uplaćenom cjelokupnom iznosu ugovorne cijene na temelju koje će Grad Pleternica izdati ispravu podobnu za upis u zemljišne knjige.

V.

Kupac koji je ostvario pravo na smanjenje ponuđene cijene ne može kupljeno gradilište prodati ili otuđiti najmanje 10 godina, od dana sklapanja kupoprodajnog ugovora.

Zabrana otuđenja i opterećenja nekretnine sa rokom od 10 godina upisat će se u zemljišne knjige.

Kupljena nekretnina može se opteretiti jedino kreditom potrebnim u svrhu izgradnje obiteljske kuće.

VI.

Kupac je dužan ishoditi svu dokumentaciju potrebnu za izgradnju obiteljske kuće, izgraditi i ishoditi pravomoćnu uporabnu dozvolu za istu te ju dostaviti Gradu Pleternici najkasnije u roku 4 (četiri) godina zaključenja kupoprodajnog ugovora.

Kupac je dužan useliti u obiteljsku kuću i prijaviti prebivalište svih članova kućanstva najkasnije 30 dana od dana ishođenja pravomoćne uporabne dozvole za izgrađenu kuću na kupljenoj nekretnini.

Kuću izgrađenu na kupljenoj nekretnini po povoljnijim uvjetima zabranjeno je davati u najam u roku 10 (deset) godina od dana zaključenja kupoprodajnog ugovora.

U slučaju da je Kupac ili njegov bračni ili izvanbračni drug, životni partner ili neformalni životni partner, u trenutku kupnje nekretnine imao u vlasništvu samo jedan stan ili kuću koji su u takvom stanju uporabljivosti da postoje osnovni higijensko-tehnički uvjeti za život, a koju prodaje radi gradnje obiteljske kuće na predmetnoj nekretnini, dužan je dokaz o prodaji tog stana ili kuće (kupoprodajni ugovor, ZK izvadak i sl.) dostaviti Gradu Pleternici najkasnije u roku 2 (dvije) godine od ishođenja pravomoćne uporabne dozvole za novoizgrađenu obiteljsku kuću.

VII.

Ukoliko kupac koji je ostvario pravo na smanjenje ponuđene cijene iz neopravdanih razloga ne ispuní uvjete navedene uvjete, dužan je u roku 60 dana od isteka roka platiti cjelokupan iznos ponuđene kupoprodajne cijene na natječaju. Ukoliko kupac u danom roku ne plati Gradu Pleternici cjelokupni iznos ponuđene kupoprodajne cijene, Grad Pleternica će pokrenuti postupak prisilne naplate.

VIII.

Natječaj će provesti Povjerenstvo koje će imenovati Gradonačelnica posebnim zaključkom.

Stručno-administrativne i tehničke poslove utvrđene ovom Odlukom obavlja Jedinstveni upravni odjel Grada Pleternice.

IX.

Ova Odluka stupa na snagu osmog (8) dana od dana objave u „Službenom glasilu“ Grada Pleternice.

GRADSKO VIJEĆE GRADA PLETERNICE

PREDSJEDNIK:

Anto Barbarić, dipl.ing., v.r.

REPUBLIKA HRVATSKA
POŽEŠKO-SLAVONSKA ŽUPANIJA
GRAD PLETERNICA

Gradsko vijeće

KLASA: 021-01/25-01/02

URBROJ: 2177-7-03-25-23

Pleternica, 01. travnja 2025. godine

Na temelju članka 7. stavak 1. Zakona o naseljima (Narodne novine br. 39/22) i na temelju članka 36. Statuta Grada Pleternice („Službeno glasilo Grada Pleternice“ br. 02/21), Gradsko vijeće Grada Pleternice na svojoj 24. sjednici održanoj dana 01. travnja 2025. godine, donosi slijedeću

ODLUKU

o izmjeni i dopuni Odluke o nazivima naselja i imenima ulica i trgova u Gradu Pleternici i ostalim naseljima

Članak 1.

Ovom se Odlukom pristupa izmjeni i dopuni Odluke o nazivima naselja i imenima ulica i trgova u Gradu Pleternici i ostalim naseljima („Službeno glasilo Grada Pleternice“ br. 01/98., 03/03., 02/10., 07/12., 05/18. i 08/20.).

Članak 2.

Ovom Odlukom mijenja se članak 1. stavak 1. točka 28. na način da se alineja 5 mijenja na način da sada umjesto :

„– **Ive Andrića**“ stoji „– **Ive Andrića** (k.č.br. 3324/2 k.o. Pleternica)

U istom članku, stavak 1. točka 28. iza alineje 5. dodaje se nova alineja koja glasi :

„- **Aleja Ljudevita Petraka** (u naravi se sastoji od dijela k.č.br 3329/2 od raskrižja sa ulicom Prilaz, k.č.br.3329/1, k.č.br. 3324/1 , k.č.br. 962/1 te k.č.br. 1379/5 u k.o. Pleternica)“

Članak 3.

Grafički prikaz ulice iz članka 2. ove Odluke čini sastavni dio ove Odluke i nije predmet objave.

Članak 4.

Ostale odredbe Odluke o nazivima naselja i imenima ulica i trgova u Gradu Pleternici i ostalim naseljima ostaju nepromijenjene.

Članak 5.

Ovlašćuje se Gradonačelnica Grada Pleternice za provedbu ove Odluke pri nadležnim tijelima, te da izvrši nadoknadu stvarnih nastalih troškova prema zahtjevima, a koji mogu uslijediti prilikom izmjene imena navedenih javnih površina.

Članak 6.

Ova Odluka stupa na snagu osmog (8) dana od dana objave u “Službenom glasilu” Grada Pleternice.

GRADSKO VIJEĆE GRADA PLETERNICE

PREDSJEDNIK:
Anto Barbarić, dipl.ing., v.r.

REPUBLIKA HRVATSKA
POŽEŠKO-SLAVONSKA ŽUPANIJA
GRAD PLETERNICA

Gradsko vijeće

KLASA: 021-01/25-01/02

URBROJ: 2177-7-03-25-24

Pleternica, 01. travnja 2025. godine

Temeljem članka 35. stavka 2. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima ("Narodne novine", broj: 91/96., 68/98., 137/99., 22/00., 73/00., 129/00., 114/01., 79/06., 141/06., 38/09., 153/09., 143/12., 152/14., 81/15, 94/17) i članka 36. Statuta Grada Pleternice ("Službeno glasilo" Grada Pleternice broj 02/21.) Gradsko vijeće Grada Pleternice, na 24. sjednici održanoj dana 01. travnja 2025. godine, donosi sljedeću

ODLUKU
o kupnji nekretnine
označene kao k.č.br. 2131 k.o. Pleternica

Članak 1.

Grad Pleternica donosi odluku o kupnji nekretnine označene kao k.č.br. 2131, opisane kao kuća, zgrada i dvorište, ukupne površine 220 m², upisane u zk.ul.br. 1789 zemljišne knjige koju Općinski sud u Požegi vodi za katastarsku općinu (k.o.) Pleternica.

Članak 2.

Kupoprodajna cijena utvrđuje se u iznosu od 75.000,00 eura sukladno Procjembenom elaboratu- P-2131-3/25 od 28.03. 2025.godine.

Članak 3.

Ovlašćuje se Gradonačelnica Grada Pleternice za potpis ugovora o kupoprodaji nekretnine iz članka 1. ove Odluke po kupoprodajnoj cijeni iz članka 2. ove Odluke, a kojim ugovorom će ugovorne strane urediti svoja međusobna prava i obveze.

Članak 4.

Grad Pleternica nekretninu iz točke 1. ove Odluke kupuje pod uvjetom da se prethodno izbriše zabilježba hipoteke upisana 08. siječnja 2024.godine, pod brojem Z-57/04 u iznosu od 100.000,00 kuna u korist Požeška banka d.d. Požega.

Članak 5.

Ova Odluka stupa na snagu osmog (8) dana od dana donošenja i bit će objavljena u «Službenom glasilu» Grada Pleternice.

GRADSKO VIJEĆE GRADA PLETERNICE

PREDSJEDNIK:
Anto Barbarić, dipl.ing., v.r.

AKTI GRADONAČELNICE GRADA PLETERNICE:

REPUBLIKA HRVATSKA
POŽEŠKO-SLAVONSKA ŽUPANIJA
GRAD PLETERNICA

Gradonačelnica

www.pleternica.hr ; e-mail: grad@pleternica.hr

KLASA: 406-01/25-01/01

URBROJ: 2177-07-01-25-4

Pleternica, 20. ožujka 2025. godine

Na temelju članka 28. Zakona o javnoj nabavi (Narodne novine br. 120/16 i 114/22), te članka 58. Statuta Grada Pleternice („Službeno glasilo“ Grada Pleternice br.: 02/21.), Gradonačelnica Grada Pleternice donosi sljedeći

ZAKLJUČAK

o donošenju 4. izmjene Plana nabave Grada Pleternice za 2025. godinu

1. Donosi se 4. izmjena Plana nabave Grada Pleternice za 2025. godinu kojim se planira nabava roba, radova i usluga, prema predloženoj tablici u prilogu.
2. Plan nabave Grada Pleternice za 2025. godinu kao i sve njegove kasnije izmjene biti će objavljene u Elektroničkom oglasniku javne nabave Republike Hrvatske.
3. Ovaj Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Gradonačelnica:

Marija Šarić, v.r.

„SLUŽBENO GLASILO“ GRADA PLETERNICE br. 04. od 01. travnja 2025. godine

PLAN NABAVE-4. izmjena															
Naručitelj	GRAD PLETERNICA														
Godina	2025														
Verzija	5														
Datum donošenja	20.03.2025														
Redni broj	Evidencijski broj nabave	Zakonski okvir	Predmet javne nabave	Vrsta ugovora	CPV	Procijenjena vrijednost nabave (EUR)	Vrsta postupka	Društvene i druge posebne usluge	Predmet podijeljen u grupe	Tehnika / Okvirni sporazum	Financiranje iz EU fondova	Planirani početak postupka	Planirano trajanje ugovora / O.S.	Provodi drugi naručitelj	Napomena
0001	01/25	Zakon o javnoj nabavi	Radovi na izgradnji Centra za starije osobe Pleternica	Radovi	45215212 - Građevinski radovi na domu umirovljenika	6.600.000,00	Otvoreni postupak		NE		DA	1. kvartal	18 mjeseci		
0002	02/25	Zakon o javnoj nabavi	Opremanje zgrade Centra za starije osobe Pleternica	Robe	39000000 - Namještaj (uključujući uredski namještaj), unutarnja oprema, kućanske naprave (osim rasvjete) i sredstva za čišćenje	1.212.552,89	Otvoreni postupak		NE		DA	1. kvartal	6 mjeseci		
0003	Jen 01/25	Jednostavna nabava	Nabava vozila za potrebe Centra za starije osobe Pleternica	Robe	34100000 - Motorna vozila	15.926,74	Jednostavna nabava		-		DA				
0004	Jen 02/25	Jednostavna nabava	Usluga koordinatora II na izgradnji Centra za starije	Usluge	71631000 - Usluge tehničkog nadzora	3.976,00	Jednostavna nabava		-		DA				

„SLUŽBENO GLASILO“ GRADA PLETERNICE br. 04. od 01. travnja 2025. godine

			osobe Pleternica												
0005	03/25	Zakon o javnoj nabavi	Projektantski nadzor nad izgradnjom Centra za starije osobe Pleternica	Usluge	71247000 - Nadzor građevinskih radova	43.200,00	Pregovarački postupak bez prethodne objave poziva na nadmetanje		NE		DA	1. kvartal	18 mjeseci		
0006	Jen 03/25	Jednostavna nabava	Usluga izrade projektne dokumentacije (izvedbeni projekt sa troškovnikom) za izgradnju staza i raspored grobnih mjesta unutar groblja u Kuzmici	Usluge	71242000 - Izrada projekta i nacрта, procjena troškova	5.310,00	Jednostavna nabava	-		NE					
0007	Jen 04/25	Jednostavna nabava	Izgradnja dječjeg igrališta u Ratkovici	Radovi	45236210 - Radovi na gornjem ustroju za dječja igrališta	9.000,00	Jednostavna nabava	-		NE					
0008	Jen 05/25	Jednostavna nabava	Radovi na izgradnji garaže iza zgrade Gradske uprave u Pleternici	Radovi	45213312 - Građevinski radovi na parkirališnim zgradama	5.210,00	Jednostavna nabava	-		NE					
0009	04/25	Zakon o javnoj nabavi	Nabava pomoćnih nastavnih sredstava za učenike osnovnih škola s područja Grada Pleternice	Robe	22111000 - Školske knjige	42.000,00	Otvoreni postupak	NE		NE		3. kvartal	15 dana		
0010	Jen 06/25	Jednostavna nabava	Usluga stručnog nadzora nad radovima izgradnje	Usluge	71247000 - Nadzor građevinskih radova	9.700,00	Jednostavna nabava	-		NE					
0011	Jen 07/25	Jednostavna nabava	Usluga koordinatora II nad radovima izgradnje Dječjeg vrtića u Gradcu	Usluge	71631000 - Usluge tehničkog nadzora	9.500,00	Jednostavna nabava	-		NE					

„SLUŽBENO GLASILO“ GRADA PLETERNICE br. 04. od 01. travnja 2025. godine

0012	05/25	Zakon o javnoj nabavi	Nabava službenog osobnog automobila	Robe	34110000 - Osobni automobili	30.000,00	Otvoreni postupak		NE		NE	3. kvartal	1 mjesec		
0013	Jen 08/25	Jednostavna nabava	Usluge marketinga, vođenje sadržaja web stranica	Usluge	79413000 - Usluge savjetovanja na području upravljanja plasmanom	6.000,00	Jednostavna nabava	-			NE				
0014	Jen 40/25	Jednostavna nabava	Nabava solarnih ćelija na zgradi Dječjeg vrtića u Pleternici	Robe	09331200 - Solarni fotonaponski moduli	26.000,00	Jednostavna nabava		NE		NE				
0015	Jen 09/25	Jednostavna nabava	Radovi asfaltiranja i sanacije nerazvrstanih cesta na području Grada Pleternice	Radovi	45233142 - Radovi na popravku cesta	6.000,00	Jednostavna nabava	-			NE				
0016	Jen 10/25	Jednostavna nabava	Radovi asfaltiranja i sanacije oštećenja na pješačkim stazama na području Grada Pleternice	Radovi	45233161 - Građevinski radovi na pješačkim stazama	30.000,00	Jednostavna nabava	-			NE				
0017	Jen 11/25	Jednostavna nabava	Opskrba plinom	Robe	09123000 - Prirodni plin	26.400,00	Jednostavna nabava	-			NE				
0018	Jen 12/25	Jednostavna nabava	Motorni benzin i dizel gorivo	Robe	09111300 - Fosilna goriva	4.000,00	Jednostavna nabava	-			NE				
0019	Jen 13/25	Jednostavna nabava	Usluge telefona	Usluge	64200000 - Telekomunikacijske usluge	11.300,00	Jednostavna nabava	-			NE				
0020	Jen 14/25	Jednostavna nabava	Poštanske usluge	Usluge	64110000 - Poštanske usluge	4.000,00	Jednostavna nabava	-			NE				
0021	Jen 15/25	Jednostavna nabava	Nabava usluge priprema i tisak „Pleternica.hr“	Usluge	79342000 - Usluge plasmana	9.200,00	Jednostavna nabava	-			NE				
0022	Jen 16/25	Jednostavna nabava	Usluga preventivne sustavne deratizacije Grada Pleternice u 2025.	Usluge	90922000 - Usluge suzbijanja štetočina	21.300,00	Jednostavna nabava	-			NE				

„SLUŽBENO GLASILO“ GRADA PLETERNICE br. 04. od 01. travnja 2025. godine

0023	Jen 17/25	Jednostavna nabava	Nabava uredskog materijala	Robe	30190000 - Razna uredska oprema i potrepštine	4.000,00	Jednostavna nabava	-	NE						
0024	Jen 18/25	Jednostavna nabava	Povjeravanje obavljanja komunalnih poslova - upravljanje javnom rasvjetom i popravak elektro instalacija tijekom 2025.godine	Usluge	50232100 - Usluge održavanja ulične rasvjete	12.000,00	Jednostavna nabava	-	NE						
0025	Jen 19/25	Jednostavna nabava	Usluga održavanja knjigovodstvenog programa	Usluge	72267100 - Održavanje programske podrške za informacijsku tehnologiju	14.300,00	Jednostavna nabava	-	NE						
0026	Jen 20/25	Jednostavna nabava	Usluga najma poslužitelja	Usluge	70200000 - Usluge davanja vlastitih nekretnina u najam ili zakup	3.500,00	Jednostavna nabava	-	NE						
0027	Jen 21/25	Jednostavna nabava	Nabava usluge godišnjeg održavanja postava Muzeja Bečarca	Usluge	72267000 - Usluge održavanja i popravaka programske podrške	16.500,00	Jednostavna nabava	-	NE						
0028	07/25	Zakon o javnoj nabavi	Radovi na izgradnji prometne i komunalne infrastrukture u ulici Tihomira Čuline-spoj sa Matije Gupca	Radovi	45233000 - Građevinski radovi, građevinski radovi na temelju i građevinski radovi na površinskom sloju autocesta, cesta	1.110.000,00	Otvoreni postupak	NE	Okvirni sporazum s jednim gospodarskim subjektom	NE	1. kvartal	3 godine			
0029	08/25	Zakon o javnoj nabavi	Radovi na izgradnji prometne infrastrukture oko groblja u Pleternici	Radovi	45233000 - Građevinski radovi, građevinski radovi na temelju i građevinski radovi na površinskom sloju autocesta, cesta	280.000,00	Otvoreni postupak	NE		NE	2. kvartal	4 mjeseca			

„SLUŽBENO GLASILO“ GRADA PLETERNICE br. 04. od 01. travnja 2025. godine

0030	Jen 22/25	Jednostavna nabava	Radovi na nadogradnji Društvenog doma Komorica	Radovi	45454000 - Radovi na rekonstrukciji	42.000,00	Jednostavna nabava		NE		NE				
0031	Jen 23/25	Jednostavna nabava	Nabava usluge izrade projektne dokumentacije za zgradu Munjare u Kuzmici	Usluge	71320000 - Usluge tehničkog projektiranja	15.860,00	Jednostavna nabava		-		NE				
0032	Jen 24/25	Jednostavna nabava	Nabava radova na izgradnji parkirališta u sklopu zgrade DVD Frkljevcu	Radovi	45223300 - Građevinski radovi na parkiralištima	20.130,00	Jednostavna nabava		-		NE				
0033	Jen 25/25	Jednostavna nabava	Nabava multimedijske opreme za opremanje studija	Robe	32322000 - Multimedijaska oprema	23.000,00	Jednostavna nabava		-		NE				
0034	09/25	Zakon o javnoj nabavi	Izrada VII. izmjena i dopuna Prostornog plana i V. izmjena i dopuna Urbanističkog plana uređenja Grada Pleternice	Usluge	71410000 - Usluge urbanističkog planiranja	65.000,00	Otvoreni postupak		DA		NE	1. kvartal	10 mjeseci		
0035	Jen 26/25	Jednostavna nabava	Nabava usluge organizacije konferencije	Usluge	79950000 - Usluge organizacije izložbi, sajmovi i kongresa	9.500,00	Jednostavna nabava		-		NE				
0036	Jen 27/25	Jednostavna nabava	Izrada projektne dokumentacije sportskog aerodroma u Pleternici	Usluge	71320000 - Usluge tehničkog projektiranja	19.000,00	Jednostavna nabava		-		NE				
0037	Jen 28/25	Jednostavna nabava	Radovi na obnovi spomenika Kralja Tomislava u naselju Brodski Drenovac	Radovi	45212314 - Građevinski radovi na povijesnom spomeniku ili spomen-domu	20.000,00	Jednostavna nabava		-		NE				

„SLUŽBENO GLASILO“ GRADA PLETERNICE br. 04. od 01. travnja 2025. godine

0038	10/25	Zakon o javnoj nabavi	Usluga izrade projektne dokumentacije (izvedbeni projekt) za izgradnju Centra za starije osobe u Pleternici	Usluge	71242000 - Izrada projekta i nacрта, procjena troškova	51.995,74	Otvoreni postupak		NE		DA	3. kvartal	60 dana		
0039	Jen 29/25	Jednostavna nabava	Nabava usluge održavanja prometne horizontalne signalizacije	Usluge	50232200 - Usluge održavanja prometne signalizacije	5.100,00	Jednostavna nabava		-		NE				
0040	Jen 30/25	Jednostavna nabava	Nabava usluge održavanja poduzetničkih radionica	Usluge	80570000 - Usluge izobrazbe u području osobnog razvoja	4.000,00	Jednostavna nabava		-		NE				
0041	Jen 31/25	Jednostavna nabava	Nabava I-Platforme Otvoreno	Robe	48000000 - Programski paketi i informacijski sustavi	11.970,00	Jednostavna nabava		-		NE				
0042	Jen 32/25	Jednostavna nabava	Nabava radova unutarnjeg uređenja objekta ŠRC Gradac	Radovi	45212200 - Građevinski radovi na sportskim objektima	34.000,00	Jednostavna nabava		-		NE				
0043	Jen 33/25	Jednostavna nabava	Nabava usluge izrade glavnog projekta uređenja ulice Ivana Šveara u Pleternici	Usluge	71320000 - Usluge tehničkog projektiranja	26.250,00	Jednostavna nabava		-		NE				
0044	Jen 34/25	Jednostavna nabava	Nabava radova unutarnjeg uređenja objekta Društvenog doma u Kaliniću	Radovi	45454100 - Radovi na obnovi	65.000,00	Jednostavna nabava		-		NE				
0045	Jen 35/25	Jednostavna nabava	Nabava radova na sanaciji kolnika u naselju Trapari	Radovi	45233120 - Građevinski radovi na cesti	7.800,00	Jednostavna nabava		-		NE				

„SLUŽBENO GLASILO“ GRADA PLETERNICE br. 04. od 01. travnja 2025. godine

0046	11/25	Zakon o javnoj nabavi	Radovi na izgradnji Centra za posjetitelje "Slavonski pragovi"	Radovi	45212000 - Građevinski radovi na zgradama u vezi s odmorom i razonodom, sportom, kulturom, smještajem i restoranima	6.390.721,11	Otvoreni postupak		NE		DA	1. kvartal	12 mjeseci		
0047	12/25	Zakon o javnoj nabavi	Stručni nadzor nad radovima na izgradnji Centra za posjetitelje "Slavonski pragovi"	Usluge	71247000 - Nadzor građevinskih radova	72.480,00	Otvoreni postupak		NE		DA	1. kvartal	12 mjeseci		
0048	13/25	Zakon o javnoj nabavi	Radovi na izgradnji i opremanju Vatrogasnog edukativnog centra	Radovi	45216121 - Građevinski radovi na vatrogasnoj postaji	1.868.115,19	Otvoreni postupak		NE		DA	1. kvartal	18 mjeseci		
0049	14/25	Zakon o javnoj nabavi	Stručni nadzor nad radovima na izgradnji i opremanju Vatrogasnog edukativnog centra i usluga koordinatora zaštite na radu	Usluge	71247000 - Nadzor građevinskih radova	43.388,76	Otvoreni postupak		DA		DA	1. kvartal	18 mjeseci		
0050	Jen 36/25	Jednostavna nabava	Nabava usluge informiranja i vidljivosti u sklopu projekta "Slavonski pragovi"	Usluge	79342200 - Usluge reklamiranja	8.000,00	Jednostavna nabava		-		DA				
0051	Jen 37/25	Jednostavna nabava	Radovi na uređenju starog dijela Društvenog doma Bresnica	Radovi	45212000 - Građevinski radovi na zgradama u vezi s odmorom i razonodom, sportom, kulturom, smještajem i restoranima	8.900,00	Jednostavna nabava		-		NE				
0052	Jen 38/25	Jednostavna nabava	Radovi na sanaciji parkiralištakod Dječjeg vrtića	Radovi	45223300 - Građevinski radovi na parkiralištima	25.000,00	Jednostavna nabava		-		NE				

„SLUŽBENO GLASILO“ GRADA PLETERNICE br. 04. od 01. travnja 2025. godine

			Tratinčica u Kuzmici-izrada poligona												
0053	Jen 39/25	Jednostavna nabava	Radovi na izgradnji pomoćnog objekta u naselju Bilice	Radovi	45212000 - Građevinski radovi na zgradama u vezi s odmorom i razonodom, sportom, kulturom, smještajem i restoranima	60.000,00	Jednostavna nabava	-		NE					
0054	06/25	Zakon o javnoj nabavi	Izrada idejnog i izvedbenog projekta multimedijalnog interpretacijskog postava tambure samice	Usluge	71242000 - Izrada projekta i nacrt, procjena troškova	28.000,00	Jednostavna nabava	DA		DA	1. kvartal	2 mjeseca			
0055	Jen 41/25	Jednostavna nabava	Savjetodavne usluge i izrada prateće dokumentacije ekološkog označavanja	Usluge	71318000 - Savjetodavne tehničke usluge	24.800,00	Jednostavna nabava	NE		DA					
0056	15/25	Zakon o javnoj nabavi	Opremanje Centra za posjetitelje "Slavonski pragovi"	Robe	39150000 - Razni namještaj i oprema	312.298,58	Otvoreni postupak	NE		DA	1. kvartal	11 mjeseci			
0057	16/25	Zakon o javnoj nabavi	Izvedba projekta multimedijalnog interpretacijskog postava tambure samice	Usluge	72224000 - Usluge savjetovanja na području vođenja projekta	338.288,58	Otvoreni postupak	NE		DA	1. kvartal	10 mjeseci			
0058	17/25	Zakon o javnoj nabavi	Nabava i uvođenje digitalnih rješenja za optimizaciju poslovnih procesa	Usluge	72262000 - Usluge razvoja programske podrške	47.000,00	Otvoreni postupak	NE		DA	2. kvartal	3 mjeseca			

„SLUŽBENO GLASILO“ GRADA PLETERNICE br. 04. od 01. travnja 2025. godine

0059	Jen 42/25	Jednostavna nabava	Izrada promotivnog videa	Usluge	92111200 - Produkcija promidžbenih, propagandnih i informativnih filmova i videofilmova	3.120,00	Jednostavna nabava		NE		DA				
0060	Jen 43/25	Jednostavna nabava	Savjetodavne usluge provedbe projekta	Usluge	72224000 - Usluge savjetovanja na području vođenja projekta	6.480,00	Jednostavna nabava		NE		DA				
0061	Jen 44/25	Jednostavna nabava	Revizija projekta	Usluge	79313000 - Usluge revizije poslovanja	4.640,00	Jednostavna nabava		NE		DA				
0062	Jen 45/25	Jednostavna nabava	Informiranje i vidljivost	Usluge	79342200 - Usluge reklamiranja	8.000,00	Jednostavna nabava		NE		DA				
0063	Jen 46/25	Jednostavna nabava	Izrada projekta sanacije manipulativnih površina u Kuzmici	Usluge	71320000 - Usluge tehničkog projektiranja	3.000,00	Jednostavna nabava		NE		NE				
0064	Jen 47/25	Jednostavna nabava	Sanacija površina na pješačkoj stazi u Orljavskoj i Vinogradskoj ulici u Pleternici	Radovi	45233161 - Građevinski radovi na pješačkim stazama	22.890,00	Jednostavna nabava		NE		NE				
0065	Jen 48/25	Jednostavna nabava	Sanacija asfaltnih površina na 23 lokacije u Gradu Pleternici prosječne površine 3,5 m2 po lokaciji	Radovi	45233161 - Građevinski radovi na pješačkim stazama	5.843,00	Jednostavna nabava		NE		NE				
0067	18/25	Zakon o javnoj nabavi	Mala škola vatrogastva (organizacija male škole vatrogastva i organizacija natjecanja)	Usluge	80000000 - Usluge obrazovanja i osposobljavanja	129.280,00	Otvoreni postupak		DA		DA	1. kvartal	11 mjeseci		

„SLUŽBENO GLASILO“ GRADA PLETERNICE br. 04. od 01. travnja 2025. godine

0068	Jen 49/25	Jednostavna nabava	Upravljanje projektom-angažman vanjskog stručnjaka	Usluge	72224000 - Usluge savjetovanja na području vođenja projekta	12.000,00	Jednostavna nabava		NE		DA				
0069	Jen 50/25	Jednostavna nabava	Promidžba i vidljivost (izrada vizualnog identiteta i usluge promocije projekta)	Usluge	79342000 - Usluge plasmana	20.000,00	Jednostavna nabava		DA		DA				
0070	Jen 51/25	Jednostavna nabava	Radovi na izgradnji pješačke staze na groblju u Sulkovcima	Radovi	45233161 - Građevinski radovi na pješačkim stazama	7.482,00	Jednostavna nabava		NE		NE				
0071	Jen 52/25	Jednostavna nabava	Izrada totema za zonu	Robe	31523000 - Osvjetljene oznake i natpisi	3.500,00	Jednostavna nabava		NE		NE				
0072	Jen 53/25	Jednostavna nabava	Usluge održavanja neonskih reklamnih panoa-program suzbijanja štetnika	Usluge	50000000 - Usluge popravaka i održavanja	5.650,00	Jednostavna nabava		NE		NE				
0073	19/25	Zakon o javnoj nabavi	Radovi na izgradnji memorijalnog centra Andrija Štampar	Radovi	45212310 - Građevinski radovi na zgradi za izložbe	1.892.080,08	Otvoreni postupak		NE	Okvirni sporazum s jednim gospodarskim subjektom	NE	1. kvartal	3 godine		
0074	20/25	Zakon o javnoj nabavi	Usluga stručnog nadzora nad radovima izgradnje Centra za starije osobe Pleternica	Usluge	71247000 - Nadzor građevinskih radova	120.698,40	Otvoreni postupak		NE		DA	1. kvartal	18 mjeseci		
0075	Jen 54/25	Jednostavna nabava	Radovi na izgradnji ograde na zgradi Dječjeg vrtića u Gradcu	Radovi	45214100 - Građevinski radovi na zgradama za dječji vrtić	20.575,00	Jednostavna nabava		NE		NE				
0076	Jen 55/25	Jednostavna nabava	Radovi na izgradnji ograde na groblju u Buku	Radovi	45215400 - Radovi na groblju	25.000,00	Jednostavna nabava		NE		NE				